

**UCHWAŁA NR XI/145/2025
RADY MIEJSKIEJ WE WRZEŚNI**

z dnia 26 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 278) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Września.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej we Wrześni

Bogdan Nowak

Załącznik do Uchwały nr XI/145/2025

Rady Miejskiej we Wrześni

z dnia 26 czerwca 2025 roku

Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Powiązania z dokumentami strategicznymi.....	4
3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	18
4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	37
Potencjały, problemy i potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji – synteza szczegółowej diagnozy. .	101
5. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	109
6. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	111
7. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	112
8. Szacunkowe ramy finansowe.....	167
9. Mechanizm integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	169
10. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.....	178
11. Uspołecznienie.....	179
12. Opis struktury zarządzania.....	183
13. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.....	191
14. Specjalna strefa rewitalizacji.....	193
15. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	194
16. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	196
Spis tabel i rysunków.....	205

1. Wprowadzenie

Rewitalizacja (pojęcie pochodzące z jęz. łacińskiego: re + vita – „przywrócenie do życia, ożywienie”) stanowi kompleksowy proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego za pomocą zintegrowanych działań na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki. Działania te prowadzone są przede wszystkim przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji i wykazują terytorialne skoncentrowanie.

Celem działań rewitalizacyjnych są korzystne przekształcenia wyodrębnionego (pod względem społecznym, architektonicznym, planistycznym i ekonomicznym) obszaru gminy. Proces rewitalizacji zmierza do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez podejmowanie działań kompleksowych, co gwarantuje powiązanie ze sobą przedsięwzięć obejmujących kwestie społeczne z kwestiami dotyczącymi innych sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej. Ponadto działania rewitalizacyjne muszą integrować interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, być skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Podstawę działań rewitalizacyjnych stanowi zrozumienie, że kwestie społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, techniczne lub środowiskowe są ze sobą nierozzerwalnie powiązane. Kluczowe jest integrowanie działań wspierających lokalne społeczności z działaniami poprawiającymi jakość przestrzeni w której żyją, przy jednoczesnym zapewnianiu warunków do dalszego stałego rozwoju. Istotny element procesu rewitalizacji to partycypacja społeczna obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się m.in. mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Działania rewitalizacyjne w mieście i gminie Wrześni będą prowadzone na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Program rewitalizacji to dokument mający na celu zaprogramowanie i realizację procesu rewitalizacji. Stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, będący narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Realizacja założonych projektów o charakterze społecznym i infrastrukturalnym pozwoli na osiągnięcie synergii efektów działań rewitalizacyjnych. Wpłynie także na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji, a tym samym na rozwiązanie lub zminimalizowanie problemów stanowiących podstawę wyznaczenia obszaru działań rewitalizacyjnych. Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku został opracowany na podstawie Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz jest zgodny z:

- wymogami określonymi dla strategii instrumentów terytorialnych (IIT) w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawie wdrożeniowej),
- zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- Programem Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

2. Powiązania z dokumentami strategicznymi

Proces rewitalizacyjny charakteryzuje się podejściem zintegrowanym, które przejawia się włączeniem interesariuszy w odnowę obszarów zdegradowanych w działania w obszarach polityki społeczno-gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej gminy oraz regionu.

Mając na uwadze powyższe oraz zgodnie z wymogiem określonym w art. 15 ust. 1 pkt 2 Ustawy o rewitalizacji, w poniższym punkcie przeanalizowano powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku została przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku.

Wizja rozwoju województwa określona w Strategii, czyli obraz docelowego stanu województwa w perspektywie 2030 roku, brzmi następująco: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.”

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. określa najważniejsze cele rozwoju województwa. Cel generalny jest tożsamy z wizją rozwoju regionu i będzie realizowany przez cztery cele strategiczne, a w ich obrębie jedenaście celów operacyjnych. Wśród elementów realizacyjnych Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. istotne z punktu widzenia procesu rewitalizacji Wrześni są w szczególności:

- Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców, w tym:
 - Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia,
 - Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.
- Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, w tym:
 - Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,
 - Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,
 - Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.
- Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski, w tym:
 - Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa,
 - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
 - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.
- Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem, w tym:

- o Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Poszczególne cele Strategii tworzą spójny i komplementarny system, oparty na horyzontalnych zasadach realizacji: rozwój innowacyjny, rozwój inkluzywny, rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego, rozwój zrównoważony. Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku pod względem przytoczonych celów i kierunków działań zgodny jest z celami określonymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. W celu operacyjnym 4.2. w odniesieniu do rozwoju instrumentów terytorialnych stanowiących jeden z kluczowych kierunków interwencji istotna rola została przypisana procesom rewitalizacji obszarów zdegradowanych, które będą wdrażane na poziomie lokalnym przede wszystkim poprzez programy rewitalizacji i zawarte w nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Polityka regionalna w tym zakresie będzie realizowana m.in. poprzez wsparcie rewitalizacji ze środków unijnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Poniżej w tabeli zaprezentowano szczegółowe powiązania celów operacyjnych określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.

Tabela 1. Powiązania celów operacyjnych określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

Cele operacyjne Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku
• Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia • Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	• 1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji • 1.2. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność • 1.3. Wsparcie materialne i żywnościowe mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej • 1.4. Profilaktyka zdrowia psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzieży • 1.5. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez rozwój usług kultury
• Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie, • Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom, • Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.	• 2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów i terenów usług społecznych • 2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej • 2.3. Doposażenie przestrzeni miejskiej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni • 2.4. Ochrona i odnowa materialnego dziedzictwa historycznego Wrześni • 2.5. Modernizacja układu komunikacyjnego zmierzająca do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu • 2.6. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz otoczenia budynków użyteczności publicznej • 2.7. Kompleksowa modernizacja przestrzeni międzykwateralowej na potrzeby rozwojowe
• Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa, • Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski, • Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.	

	obszaru rewitalizacji • 2.8. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji • 2.9. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej • 2.10. Zagospodarowanie przestrzeni dawnych terenów zabudowy mieszkaniowej komunalnej • 2.11. Integrowanie środków publicznego transportu zbiorowego w mieście Wrześni • 2.12. Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze rewitalizacji • 2.13. Realizacja działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni obszaru rewitalizacji dla turystów
--	---

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

Dokument określa politykę przestrzenną województwa wielkopolskiego, jak również określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Plan został przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

Generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Realizacja tego celu opierać się będzie na ośmiu celach polityki przestrzennej, uszczegółowionych przez kierunki zagospodarowania i działania:

- Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej,
- Ochrona walorów przyrodniczych,
- Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego,
- Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji,
- Zrównoważony rozwój rolnictwa,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa,
- Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej,
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Gmina Września należy do wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny. Ustalenia dotyczące polityki przestrzennej, w tym granice i zasady zagospodarowania miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, zostały określone w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. W dokumencie tym określono 7 celów polityki przestrzennej Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego:

- I. Rozwój funkcji metropolitalnych,

- II. Kształtowanie zielonego pierścienia Metropolii,
- III. Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego,
- IV. Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego,
- V. Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego,
- VI. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- VII. Rozwój efektywnych struktur osadniczych.

W celu VII została sformułowana istotna zasada z punktu widzenia rewitalizacji, tj. dążenie do racjonalnego wykorzystania przestrzeni, która będzie realizowana m.in. poprzez GPR. W zasadzie tej ujęto m.in. konieczność intensyfikowania obszarów już zainwestowanych oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych, tak aby inwestycje infrastrukturalne związane z tą formą urbanizacji ograniczały nadmierny wzrost obciążeń budżetu gminy. W celu VII w zasadach i działaniach wspierających rozwój efektywnych struktur osadniczych dla strefy procesów metropolizacyjnych wskazano również na konieczność opracowywania kompleksowych programów rewitalizacji zdegradowanych przestrzennie, technicznie, gospodarczo, społecznie obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, powojennych, przemysłowych, pokolejowych uwzględniających m.in. przebudowę i adaptację budynków na nowe funkcje, renowację tkanki mieszkaniowej, budowę, rozbudowę, modernizację lub remont dróg lokalnych i połączenie ich z siecią dróg głównych i uzupełniających. Ponadto w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego postuluje się podnoszenie jakości struktur podmiejskich poprzez wprowadzanie na obszarach typowo mieszkaniowych funkcji usługowej oraz łączenie mniejszych struktur mieszkaniowych w większe i wprowadzanie elementów krystalizujących przestrzeń w postaci przestrzeni publicznych, kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, szczególnie w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych, z zachowaniem wymogów bezpieczeństwa publicznego, wspieranie rewitalizacji i kompleksowe rewitalizowanie, polegające na zagospodarowaniu obszarów i dzielnic zdekapitalizowanych i przemysłowych oraz wzmacnianiu budowy prawidłowych struktur społecznych, podnoszenie jakości przestrzeni zurbanizowanej w otoczeniu obiektów zabytkowych w celu poprawy ogólnego wizerunku „przestrzeni z zabytkiem”. W odniesieniu do kilku gmin POM, w tym Wrześni, wskazano na konieczność zwiększania dostępności do usług społecznych takich jak dzienne domy pomocy. Postulaty te są zgodne z GPR i będą realizowane m.in. poprzez rewitalizację Gminy Września.

Gmina Września znajduje się również na obszarach interwencji określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+. Poniżej zaprezentowano opis treści Planu w zakresie obszarów interwencji, na terenie których znajduje się Gmina Września, w tym obszar rewitalizacji. Postanowienia GPR zgodne są z celami polityki regionalnej określonymi dla tych obszarów.

Tabela 2. Obszary interwencji określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, na terenie których znajduje się Gmina Września, w tym obszar rewitalizacji Gminy Września

Obszar interwencji określony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+	Opis treści Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ w zakresie obszaru interwencji
Pozostałe obszary interwencji Ośrodki lokalne	Miasto Września to ośrodek lokalny. W krajowej sieci jednostek osadniczych źródłami czynników wzrostu, oprócz miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, są ośrodki lokalne. Spełniają one rolę uzupełniającą. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie kultury, edukacji, administracyjnych, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz. Ośrodki te mają znaczenie dla obszarów wiejskich, szczególnie jako miejsca koncentracji i kreowania funkcji pozarolniczych, aktywizujących te tereny oraz stanowią dla nich główny rynek pracy. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • poprawę dostępności komunikacyjnej do większych ośrodków, • poprawę dostępności podstawowych usług, • ograniczenie wykluczenia cyfrowego, • aktywizację środowisk lokalnych na rzecz rozwoju, • wsparcie lokalnej gospodarki, • wsparcie rozwoju zaplecza usługowego dla rolnictwa. Założenia te mogą iść w parze z działaniami rewitalizacyjnymi w mieście Września.
Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych	Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych mają szczególne znaczenie dla rozwoju całej Wielkopolski oraz najważniejszych miast w sieci osadniczej województwa.¹ Gmina znajduje się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego. Obszar ten posiada dobre połączenia komunikacyjne z miastem wojewódzkim Poznaniem. Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gmin zakwalifikowanych do tego obszaru ma istotne znaczenie dla rozwoju ośrodka miejskiego ze względu na silne powiązania społeczno-gospodarcze i komunikacyjne. W gminach wiejskich oraz na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich zauważalne jest również zjawisko zatracania pierwotnych funkcji wiejskich, na rzecz zupełnie obcych dla tych jednostek funkcji miejskich. Przewagę konkurencyjną zyskują również dzięki dobrym połączeniom komunikacyjnym z miastem wojewódzkim czy miastami regionalnymi i subregionalnymi. Gmina Września to gmina położona w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznania. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.:² • wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji, • wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej, • rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki, • przeciwdziałanie procesom migracyjnym, • zwiększenie możliwości zatrudnienia przez zwiększenie mobilności zawodowej, • budowę infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii,

1 Założenia te odnoszą się do archiwalnej Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

2 Nawiązania do archiwalnej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.

		• budowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, • zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawę transportu zbiorowego, • tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych, • stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych, • propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi, • promocję i ochronę dziedzictwa kulturowego wsi, • rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi. Założenia te mogą być realizowane w Gminie Września.
Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej		Rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz prowadzona na gruntach rolnych intensywna produkcja rolnicza to jeden z elementów wyróżniających Wielkopolskę. Na opisywanym terenie znajduje się m.in. Gmina Września. Zgodnie z zapisami Planu głównym istotnym elementem jest zapewnienie i zachowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla rozwoju rolnictwa. Jednocześnie należy dążyć do przeciwdziałania presji inwestycyjnej na tereny użytkowane rolniczo, w tym ograniczenie negatywnych skutków urbanizacji. Otwarte tereny rolnicze umożliwiają właściwe funkcjonowanie środowiska, zwłaszcza systemu przyrodniczego. Zachowanie w użytkowaniu rolniczym, np. ekosystemów łąkowych, to ważny element utrzymania stabilności systemu przyrodniczego, oraz wartości przyrodniczych form ochrony przyrody. Wspieranie działań służących ochronie gleb sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią i stanowi narzędzie ochrony innych walorów regionu, np. rekreacyjnych, krajobrazowych. Na analizowanym obszarze zwraca się uwagę na bezpieczeństwo żywnościowe. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • ograniczanie erozji gleb, • wsparcie ekologicznej produkcji rolnej oraz odnowy tradycyjnych, regionalnych tras zwierząt i odmian roślin, • wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej, zwłaszcza wzdłuż jezior i rzek, mających na celu zabezpieczenie antyerozyjne dla gleb rolniczych i zabezpieczenie przed spływem do wód powierzchniowych substancji biogennej oraz jako refugia dla zwierząt, • budowę i konserwację oraz właściwą eksploatację urządzeń melioracyjnych, • wsparcie edukacji rolniczej i promocję wysokiej jakości żywności oraz produktów tradycyjnych i regionalnych.
Obszary przyrodniczo	cenne	Spójny system przyrodniczy województwa tworzą obszary o najwyższych poznanych walorach przyrodniczych wraz z łącznikami ekologicznymi. Z poziomu regionalnego element ten ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego zachowania różnorodności biologicznej i funkcjonowania środowiska. System ma charakter hierarchiczny. Dla poziomu województwa określono obszary węzłowe i korytarze ekologiczne o randze: międzynarodowej i krajowej, regionalnej oraz ponadlokalnej. Ponadto, na niższych szczeblach planowania, można wskazać obszary węzłowe oraz korytarze dolin rzecznych o randze lokalnej. Funkcjonowanie systemu zapewniają również m.in. otuliny parków narodowych i krajobrazowych, wyspy i korytarze leśne, tereny zieleni miejskiej, fragmenty dolin rzecznych, ciągi jezior, obszary użytkowane rolniczo. Poza systemem przyrodniczym występują również inne cenne przyrodniczo obszary pełniące funkcje ekologiczno-ochronne. Na terenie gminy Września znajduje się Obszar Natura 2000 „Grądy w Czarniejewie” (PLH300049).

	Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • osłabianie negatywnego wpływu działalności człowieka na ekosystemy: usuwanie przyczyn i skutków eutrofizacji, odwadniania ekosystemów, postępującej antropogenizacji flory i fauny, w tym w wyniku suburbanizacji, • ograniczanie likwidacji ekosystemów, ich odtwarzanie, przeciwdziałanie ich fragmentacji oraz przywracanie i utrzymywanie drożności korytarzy ekologicznych, • racjonalizację i wzmocnienie instytucjonalnego i infrastrukturalnego systemu ochrony przyrody, • prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, tworzenie planów ochrony przyrody, w tym Priorytetowych Ram działania dla obszarów Natura 2000 oraz wsparcie badań z zakresu różnorodności biologicznej, • ochronę i tworzenie siedlisk wilgotnych.
Obszary ochrony krajobrazów kulturowych	Dziedzictwo kulturowe to istotny element struktury przestrzennej krajobrazu Wielkopolski. Na analizowanym obszarze znajdują się m.in. • obszary, na których zachowały się obiekty lub obszary o specyficznych i charakterystycznych cechach dla miejscowej tradycji budowlanej, osadniczej i gospodarczej ○ historyczne układy przestrzenne (rejestr zabytków), ○ obszary istniejących parków kulturowych i obszarów cennych kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków kulturowych, w tym m.in. obszary, na których zachowały się zabytki osadnictwa tradycyjnego, w tym osadnictwa olęderskiego skupionego i rozproszonego, osadnictwa fryderycjańskiego, obszary związane z działalnością, zakonów czy sławnych rodów, kształtowaniem się przestrzeni miast, obszary tradycji religijnych oraz parki narodowe i krajobrazowe wyróżniające się wyjątkowymi walorami kulturowymi, • obszary, na terenie których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym, • obszary występowania cech charakterystycznych dla grup regionalnych. Gmina Września została włączona do „gminy, w granicach których zlokalizowane są obiekty o najwyższych wartościach, w tym: pomniki historii istniejące i proponowane, obiekt proponowany do ujęcia jako Znak Dziedzictwa Europejskiego, obiekty ujęte w Czerwonej Księdze Krajobrazów Polski, obiekty znajdujące się na przebiegu szlaków kulturowych (związanych tematycznie ze szlakiem), obiekty znajdujące się na przebiegu szlaku delegowanego do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO”. Gmina Września została zaliczona do „gminy, w granicach których znajdują się historyczne układy przestrzenne miast i wsi, w tym: układy przestrzenne objęte ochroną jako Pomnik Historii oraz proponowane do objęcia tą formą ochrony, układy przestrzenne ujęte w rejestrze zabytków, obszary cenne kulturowo związane z kształtowaniem się przestrzeni miast, które proponuje się do objęcia ochroną w formie parków kulturowych”. Gmina Września należy do „gminy, w granicach których występują obszary cenne kulturowo, w tym: istniejące parki kulturowe, obszary cenne kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków

	kulturowych, obszar delegowany do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszary ujęte w Czerwonej księdze Krajobrazów Polski, park narodowy i parki krajobrazowe o wyjątkowych walorach kulturowych, obszary na których zachowały się materialne i niematerialne cechy charakterystyczne dla grup regionalnych”. Gmina Września została zaliczona do „gminy, w granicach których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym”. Przez Gminę Września przebiega unikatowy w skali kraju Szlak Piastowski. W Grzybowie znajduje się jeden z największych grodów, jakie powstały w okresie formowania się państwa Piastów. W gminie Wrześni zachowały się liczne miejsca pamięci narodowej związane z okresem zaborów. W rejestrze zabytków nieruchomości województwa wielkopolskiego ujęto historyczny układ urbanistyczny z XIV – XIX w. (nr rej.: 295/Wlkp/A z 19.04.2006) zachowany w centrum miasta Września. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • identyfikację i ocenę krajobrazów oraz określenie przyczyn i kierunków ich zmian, także przez sformułowanie zaleceń w planie wojewódzkim, • zachęcanie samorządów lokalnych do uwzględnienia kwestii krajobrazowych w odpowiednich dokumentach gminnych, • zrównoważone użytkowanie przestrzeni, ograniczanie przekształcania terenów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, także nieobjętych ochroną prawną, w tym likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, prac zmieniających znacząco rzeźbę terenu, likwidowania i przekształcania zbiorników wodnych oraz obszarów wodnołotnych, • rekultywację obszarów zdegradowanych.
Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych	Wielkopolska cechuje się niewielkimi zasobami wodnymi. Wielkopolska dysponuje także niedużymi zasobami wód powierzchniowych, co jest spowodowane niewielką ilością opadów atmosferycznych. Deficyt wód obserwuje się w północno-wschodniej i środkowej części regionu. W granicach obszaru znalazły się wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego, w tym gmina Września. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in. • zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych, • prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne, • odnowę i ochronę ekosystemów wilgotnych, • zadrzewienia i zalesienia, • ochronę wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi, • ilościową ochronę wód podziemnych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami, • renaturalizację cieków wodnych (w tym odbudowę zdegradowanych środowisk wodnych), • „oddawanie” rzekom terenów zalewowych, • racjonalną gospodarkę wodami opadowymi.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem określającym ramy polityki przestrzennej gminy. Z uwagi na długotrwałą procedurę planistyczną oraz rozległy obszar objęty dokumentem studium jest jednym z najbardziej stałych, stosunkowo rzadko zmienianych i aktualizowanych dokumentów strategicznych na poziomie gmin. Studium ma za zadanie także sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wrześni zostało przyjęte uchwałą nr uchwałą Nr XIV/108/99 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 27 września 1999 r. Następnie dokonano zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Września, przyjętego uchwałą Nr XIV/108/99 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 27 września 1999 r., zmienionego uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni Nr XI/99/03 z dnia 9 lipca 2003 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni Nr XIV/190/2008 z dnia 15 maja 2008 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XXXII/382/2014 z dnia 22 maja 2014 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr V/38/2015 z dnia 19 lutego 2015 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XVI/229/2016 z dnia 30 maja 2016 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XXIV/321/2017 z dnia 21 kwietnia 2017 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XXV/335/2017 z dnia 21 czerwca 2017 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr V/41/2019 z dnia 28 marca 2019 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XVII/180/2020 z dnia 29 października 2020 r., uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XXIV/224/2021 z dnia 28 maja 2021 r. oraz uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XL/370/2022 z dnia 20 grudnia 2022 r. **Studium** to podstawowy dokument kształtujący politykę rozwoju przestrzennego miasta. Głównym celem Studium jest określenie polityki przestrzennej, umożliwiającej aktywizację społeczno-gospodarczą miasta oraz podwyższenie standardu życia lokalnej społeczności. Generalnie Studium zakłada sukcesywne wzmocnienie i uatrakcyjnienie obszaru centralnego miasta, w celu stworzenia obszaru o charakterze prestiżowym i wysokich walorach estetycznych. W tym zakresie występuje zgodność Studium z założeniami programu rewitalizacji. W Studium zostały wytyczone główne cele polityki przestrzennej, umożliwiającej aktywizację społeczno-gospodarczą miasta oraz podwyższenie standardu życia i zamieszkania lokalnej społeczności w mieście i na terenach wiejskich.

Sposób realizacji przez GPR strategii rozwoju gminy

Strategia rozwoju lokalnego to bardzo ważny instrument budowania potencjału rozwojowego gminy. Strategia rozwoju to również kluczowe narzędzie prowadzenia polityki rozwoju, którą określa się jako „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej” (Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). Strategia rozwoju jest nadrzędnym dokumentem programującym rozwój miasta w długofalowej perspektywie czasowej. Strategia stanowi podstawowy instrument wspomagający władze samorządowe w procesie zarządzania rozwojem.

Uchwałą nr VI/87/2024 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 19 grudnia 2024 roku została przyjęta aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027. W dokumencie przedstawiono wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Kluczowym elementem strategii jest sformułowanie wizji rozwoju gminy, która stanowi cel główny polityki

strategicznej gminy i wskazuje kierunek, w którym w kolejnych latach prowadzona będzie lokalna polityka rozwojowa. Jej treść została sformułowana następująco: „*Miasto i Gmina Września liderem dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego w strefie zewnętrznej metropolii poznańskiej – oferujemy obecnym i przyszłym mieszkańcom nowoczesne, przyjazne oraz konkurencyjne miejsce do życia i pracy.*” Istotnym składnikiem dokumentu są cele strategiczne rozwoju gminy zostały określone w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym. Każdemu celowi strategicznemu odpowiadają cele szczegółowe wraz z przypisanymi do nich kierunkami działań.

Obligatoryjnym elementem każdej strategii rozwoju gminy jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentujący pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego obszaru w danym horyzoncie czasowym. Dokument zawiera m.in. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie oraz obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań. Do obszary strategicznej interwencji kluczowych dla gminy włączono obszar rewitalizacji wskazany w zaktualizowanym dokumencie pn. „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023”, przyjętego uchwałą nr XXXII/435/2018 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 23 marca 2018 r. Co istotne, obszar rewitalizacji w mieście Wrześni określony w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku pokrywa się w znacznym stopniu powierzchniowo z jego przestrzennym zasięgiem zobrazowanym w dokumencie pn. „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023”. Do wiejskiej części obszaru rewitalizacji zarówno w LPR, jak i projekcie GPR zakwalifikowano po analizie delimitacyjnej takie miejscowości jak Broniszewo, Gonice, Goniczki, Chocicza Wielka, Otoczna, Stanisławowo. Na terenie OSI obszary rewitalizacji będą prowadzone przede wszystkim działania realizujące **CEL STRATEGICZNY III: POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ**. Poniżej w tabeli zaprezentowano powiązania pomiędzy celami i kierunkami działań określonymi w Strategii i kierunkami działań określonymi w GPR.

Tabela 3. Powiązania celów i kierunków działań określonych w Strategii rozwoju miasta i gminy Września na lata 2021-2027 z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

Cel strategiczny Strategii	Cele szczegółowe Strategii	Kierunki działań Strategii	Kierunki działań GPR
II. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	II.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako element rozwoju Miasta i Gminy Września	- rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej - poprawa dostępności komunikacyjnej i poprawa mobilności przestrzennej przy zachowaniu zasad wdrażania strategii niskoemisyjnej	2.13. Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze rewitalizacji 2.12. Integrowanie środków publicznego transportu zbiorowego w mieście Wrześni
	II.2.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację obiektów	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz terenów usług społecznych 2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji 2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej

III. Poprawa spójności społecznej i przestrzennej	III.1.: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej na rzecz wzmocnienia atrakcyjności gminy Września jako miejsca zamieszkania	• budowa, rozbudowa i modernizacja bazy obiektów sportowych, turystycznych i rekreacyjnych (typu reaktywacja działalności zamkniętego basenu krytego) • likwidacja barier architektonicznych • poprawa warunków mieszkaniowych • realizacja przedsięwzięć w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie, doposażenie i wsparcie systemu służb ratownictwa oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym • utrzymanie w dobrym stanie istniejącej infrastruktury turystycznej i zabytków na terenie Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dorobku kulturowego	• 2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów i terenów usług społecznych • 2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej • 2.3. Doposażenie przestrzeni miejskiej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni • 2.4. Ochrona i odnowa materialnego dziedzictwa historycznego Wrześni • 2.5. Modernizacja ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą i odnową zieleni towarzyszącej • 2.6. Modernizacja układu komunikacyjnego zmierzająca do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu • 2.7. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz otoczenia budynków użyteczności publicznej • 2.8. Kompleksowa modernizacja przestrzeni międzykwartałowej na potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji • 2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji • 2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej • 2.11. Zagospodarowanie przestrzeni dawnych terenów zabudowy mieszkaniowej komunalnej • 2.12. Integrowanie środków publicznego transportu zbiorowego w mieście Wrześni • 2.13. Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze rewitalizacji • 2.14. Realizacja działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni
	III.2.: Poprawa ładu przestrzennego na terenie gminy	• modernizacja oraz zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Gminie, • rozbudowa sieci tras rowerowych, w tym ścieżek pieszo-rowerowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą • budowa, rozbudowa i przebudowa dróg publicznych • rewitalizacja terenów zieleni oraz przestrzeni publicznych na terenie Miasta i Gminy	

			obszaru rewitalizacji dla turystów
	III.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	- wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na terenie gminy - podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania - zadania w zakresie infrastruktury na rzecz osób narażonych na wykluczenie społeczne (w tym starszych, z niepełnosprawnościami) - realizacja projektów i programów społecznych na rzecz osób narażonych na wykluczenie - realizacja działań w zakresie odnowy obszarów wiejskich	1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji 1.2. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.3. Wsparcie materialne i żywnościowe mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej 1.4. Profilaktyka zdrowia psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzieży 1.5. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez rozwój usług kultury
	III.4.: Integracja społeczności, większy udział mieszkańców w życiu gminy	wspieranie działalności organizacji pozarządowych	
	III.5.: Wzmocnienie pozycji kultury jako elementu przewagi konkurencyjnej gminy	- rozwój oferty kulturalnej gminy i kompetencji kadr kultury - promocja przedsięwzięć kulturalnych i innowacji społecznych - budowa, rozbudowa i doposażenie infrastruktury kultury	

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027

Projekt GPR w części programowej odpowiada postulatowi zawartemu w Strategii, w związku z czym można uznać, że poprzez realizację GPR będą realizowane postulaty Strategii.

Sposób realizacji przez GPR strategii rozwiązywania problemów społecznych

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym ramy prowadzenia polityki społecznej gminy w danym okresie czasu, w oparciu o zdiagnozowane problemy, z którymi boryka się lokalna społeczność. Według art. 17. pkt. 1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Września na lata 2021-2025 została przyjęta uchwałą nr XXIV/228/2021 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 28.05.2021 r. Dokument zawiera szczegółową diagnozę sytuacji społecznej i część programową, która obejmuje misję, cele i kierunki działań, programy i projekty oraz system wdrażania, monitorowania i ewaluacji strategii. Treść misji brzmi następująco: „Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin, aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

oraz integrowanie społeczności lokalnej". W dokumencie przyjęto 6 celów strategicznych, którym przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań dla celów operacyjnych. Cele strategiczne zostały przedstawione w formie kart strategicznych, w których umieszczono informacje na temat realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, czas realizacji oraz prognozę zmian. Wśród celów strategicznych oraz odpowiadających im celom operacyjnym wskazano:

- **Cel strategiczny 1.:** Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju.

Cele operacyjne:

- 1. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.
- 2. Przeciwdziałanie bezrobociu i ograniczenie jego negatywnych skutków.

- **Cel strategiczny 2.:** Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju.

Cele operacyjne:

- 1. Pomoc rodzinom mającym trudności w sprawowaniu opieki i w wychowaniu.
- 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego poziomu kształcenia i warunków do wszechstronnego rozwoju.

- **Cel strategiczny 3.:** Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.

Cele operacyjne:

- 1. Udzielanie pomocy osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
- 2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

- **Cel strategiczny 4.:** Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne:

- 1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.
- 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.

- **Cel strategiczny 5.:** Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Cele operacyjne:

- 1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.

- **Cel strategiczny 6.:** Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Cele operacyjne:

- 1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.
- 2. Rozwijanie sektora obywatelskiego oraz zacieśnienie z nim współpracy.

Opracowanie strategii i gminnego programu rewitalizacji jako dokumentów strategicznych ma bardzo podobny cel. Zakłada się, że postulaty zawarte w obu opracowaniach będą w jak najwyższym stopniu

spójne. Działania przewidziane w strategii rozwiązywania problemów społecznych odnoszą się do wszystkich mieszkańców gminy. Przewiduje się, że w wielu przypadkach te same projekty będą służyły jednocześnie realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, jak i Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Dla podniesienia skuteczności rekrutacji i efektywności finansowej realizowanych projektów racjonalne jest, aby grupa odbiorców działań społecznych zawartych w GPR nie była ograniczona wyłącznie do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zakłada się, że do grup społecznych objętych wsparciem w ramach programu rewitalizacji będą kierowane dodatkowe komunikaty zachęcające do udziału w przedsięwzięciach społecznych.

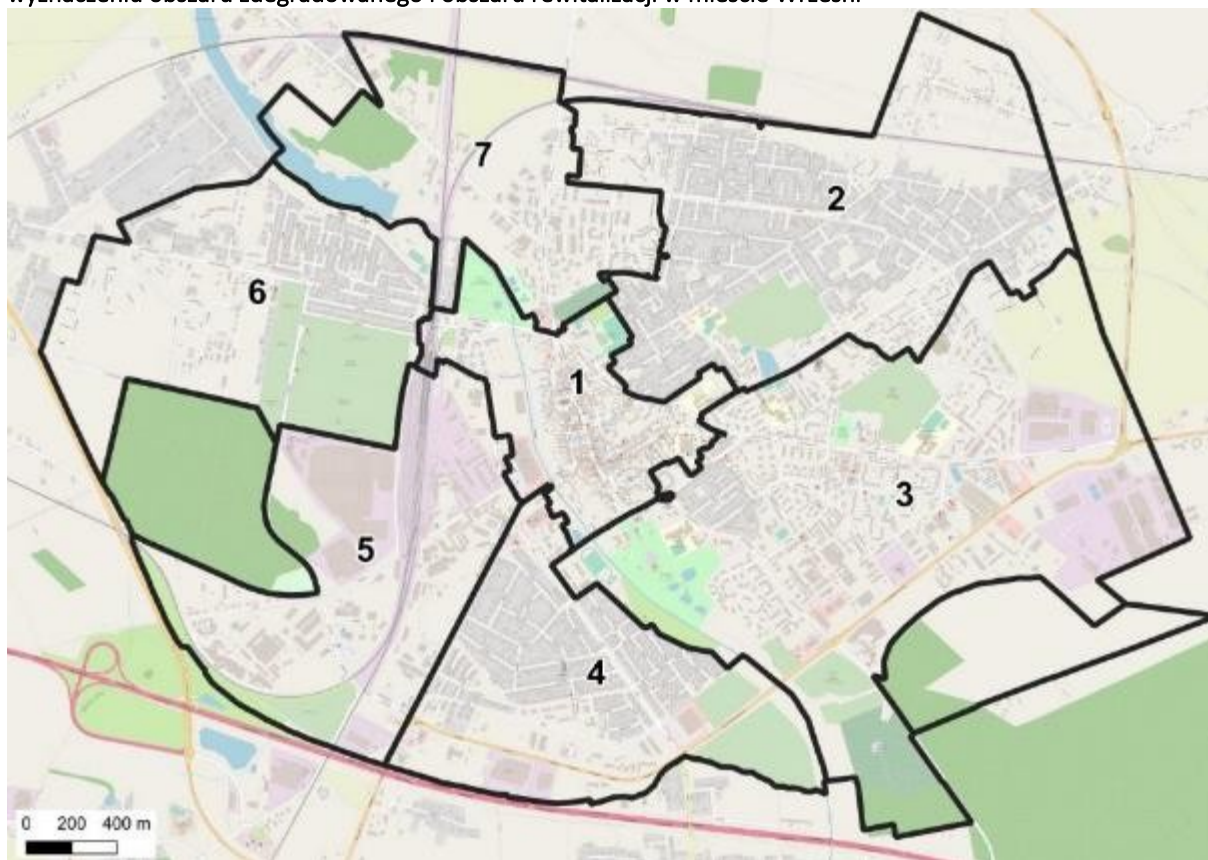
3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Podział na jednostki analityczne

Gmina Września to gmina miejsko-wiejska, położona we wschodnio-centralnej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje ona powierzchnię 221,58 km², z czego 5,73% tego areału stanowi miasto Września.

Miasto Września zostało podzielone na 7 obszarów, których granice zostały wyznaczone w oparciu o strefy funkcjonalne zabudowy. Z analizy obszaru miasta wyłączone zostały pola i nieużytki położone przy wschodnich i zachodnich granicach miasta Wrześni, a także obszar nr 5 z uwagi na jego przemysłowy charakter i związany z tym niski poziom zaludnienia. Podobne podejście przy wyłączeniu obszaru nr 5 zastosowano już przy opracowaniu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023”.

Rycina 1. Podział miasta Wrześni na jednostki analityczne na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Wrześni

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

Rozmieszczenie liczby ludności w mieście Wrześni w podziale na jednostki analityczne zaprezentowano za pomocą wskaźnika, jakim jest gęstość zaludnienia, czyli stosunek populacji zamieszkującej dany teren w odniesieniu do powierzchni geodezyjnej. Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Września w 2021 r. w mieście Wrześni było zameldowanych 29484 osób na pobyt stały i czasowy, co w przeliczeniu na jednostkę powierzchni daje wartość 2319,16 os./km². Największą koncentrację ludności charakteryzowała się jednostka analityczna nr 1, w której wskaźnik przyjął wartość 3675,95 os./km². Ponadto dużym skupieniem populacji cechują się jednostki analityczne nr 3 i 4, gdzie wskaźnik

kształtował się na poziomie 3493,79 os./km² oraz 3044,96 os./km². W tym miejscu należy mieć jednak na uwadze, że na wartości wskaźnika gęstości zaludnienia silnie wpływa różna powierzchnia geodezyjna jednostek analitycznych ośrodka miejskiego. Najmniejsze wartości wskaźnika odnotowano na obszarze nr 6, w którym znajduje się wciąż duża liczba dostępnych nieruchomości pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Tabela 4. Wykaz wydzielonych jednostek analitycznych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku w mieście Wrześni

Jednostka analityczna	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności ogółem w dniu 31.12.2021 roku na pobyt stały i czasowy	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1	78,788	0,79	2904	3675,95
2	216,45	2,16	5694	2630,86
3	315,47	3,15	11022	3493,79
4	133,59	1,34	4068	3044,96
5 [wyłączona z analizy]	152,45	1,52	122	80,03
6	150,64	1,51	2359	1566,00
7	122,18	1,21	3315	2717,21
średnia dla jednostek analitycznych w obszarze miejskim gminy miejsko-wiejskiej Września*	1017,01	10,17	29362	2887,08
miasto Września	1271,32	12,71	29484	2319,16

*po wyłączeniu jednostki analitycznej nr 5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Września

Jednostkami statystycznymi użytymi na potrzeby analizy części wiejskiej gminy były miejscowości: Bardo łącznie z Grzymisławicami³, Białężyce, Bierzgin, Bierzlinek, Dębina, Chocicza Mała, Chocicza Wielka, Chociczka łącznie z Żernikami, Chwalibogowo, Gonice, Goniczki, Gozdowo łącznie z Gozdowem-Młyn, Grzybowo, Gulczewo łącznie z Gulczewkiem, Gutowo Małe, Gutowo Wielkie, Kaczanowo, Kleparz, Marzenin łącznie z Kawęczynem, Nadarzyce, Neryngowo, Noskowo łącznie z Radomicami i Strzyżewem, Nowa Wieś Królewska, Nowy Folwark, Obłaczkowo, Osowo, Ostrowo Szlacheckie, Otoczna łącznie z Broniszewem, Przyborki, Psary Małe, Psary Polskie, Psary Wielkie, Sędziwojewo, Słomowo łącznie z Słomówkiem, Sobiesierne, Sokołowo, Sołeczno, Stanisławowo, Węgierki i Wódki.

Rozmieszczenie liczby ludności w gminie miejsko-wiejskiej Września w podziale na miejscowości wiejskie zaprezentowano za pomocą wskaźnika, jakim jest gęstość zaludnienia. Jego wartość na obszarze wiejskim gminy wynosiła 77,49 os./km². Wśród miejscowości wiejskich największe jego wartości odnotowano w Przyborkach, Psarach Małych i Psarach Polskich – powyżej 400 os./km². W tym miejscu należy mieć jednak na uwadze, że na wartości wskaźnika gęstości zaludnienia silnie wpływa różna powierzchnia geodezyjna jednostek analitycznych ośrodka wiejskiego.

3 Część z miejscowości była dołączana do sąsiadujących jednostek, z uwagi na niski poziom zaludnienia.

Rycina 2. Rozmieszczenie przestrzenne wsi na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Września

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

Tabela 5. Wykaz wydzielonych miejscowości wiejskich według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku na obszarze wiejskim gminy Września

Nazwa obszaru	Powierzchnia w ha	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności ogółem w dniu 31.12.2021 roku	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Przyborki	116,10	1,16	641	552,11
Psary Małe	146,67	1,47	710	484,08
Psary Polskie	281,20	2,81	1118	397,58
Bierzglinek, Dębina	631,91	6,32	1453	229,94
Słomowo, Słomówko	300,66	3,01	484	160,98
Kaczanowo	744,63	7,45	1120	150,41
Sokołowo	608,27	6,08	906	148,95
Gutowo Małe	551,53	5,52	803	145,59
Białężyce	256,60	2,57	322	125,49
Obłaczkowo	651,13	6,51	672	103,21

Gutowo Wielkie	449,98	4,50	423	94,00
Chwalibogowo	739,99	7,40	671	90,68
Węgierki	644,64	6,45	584	90,59
Bierzglin	477,36	4,77	395	82,75
Marzenin, Kawęczyn	836,23	8,36	616	73,66
Osowo	426,49	4,26	235	55,10
Kleparz	401,56	4,02	214	53,29
Grzybowo	605,33	6,05	320	52,86
Otoczna, Broniszewo	617,84	6,18	323	52,28
Gonice	247,82	2,48	126	50,84
Psary Wielkie	263,59	2,64	132	50,08
Gozdowo, Gozdowo-Młyn	1001,08	10,01	499	49,85
Nadarzyce	234,26	2,34	109	46,53
Nowy Folwark	1349,07	13,49	586	43,44
Sędziwojowo	734,32	7,34	311	42,35
Chocicza Mała	349,47	3,49	134	38,34
Sobiesierne	565,59	5,66	215	38,01
Ostrowo Szlacheckie	368,25	3,68	138	37,47
Nowa Wieś Królewska	836,73	8,37	312	37,29
Chociczka, Żerniki	394,51	3,95	146	37,01
Sołeczno	603,94	6,04	215	35,60
Gulczewo, Gulczewko	749,66	7,50	259	34,55
Neryngowo	266,30	2,66	86	32,29
Chocicza Wielka	442,51	4,43	142	32,09
Bardo, Grzymisławice	760,57	7,61	223	29,32
Goniczki	454,14	4,54	124	27,30
Wódki	335,76	3,36	82	24,42
Noskowo, Radomice, Strzyżewo	1043,46	10,43	246	23,58
Stanisławowo	397,81	3,98	90	22,62
obszar wiejski gminy	20886,96	208,87	16185	77,49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Września

Metody i techniki badawcze oraz źródła danych

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, który dodatkowo cechuje się występowaniem negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do

podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Biorąc pod uwagę powyższe przyjęte na potrzeby niniejszego opracowania kryteria (wskaźniki) służące wskazaniu obszarów zdegradowanych zostały przypisane pięciu podsystemom: społecznemu, gospodarczemu, przestrzenno-funkcjonalnemu, środowiskowemu i technicznemu.

Na potrzeby wykonania analizy wskaźnikowej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zebrano dane rejestrowe, których dysponentami są jednostki administracji publicznej – głównie Urząd Miasta i Gminy Września oraz jednostka organizacyjna gminy (Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni), a także Powiatowy Urząd Pracy we Wrześni czy Komenda Powiatowa Policji we Wrześni. W ekspertyzie uwzględniono też publicznie dostępne dane wtórne, np. z Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu. Pełna lista zastosowanych wskaźników została zaprezentowana w tabeli poniżej.

Tabela 6. Lista wskaźników delimitacyjnych

Lp.	Sfera	Wskaźniki	Źródło danych	Typ wskaźnika ⁴
1	społeczna	Dynamika zmian liczby ludności ogółem w latach 2015-2021	Urząd Miasta i Gminy Września	destymulanta
2	społeczna	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym [0-17] w ogólnej liczbie ludności w 2021 r.	Urząd Miasta i Gminy Września	destymulanta
3	społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2021 r.	Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
4	społeczna	Dynamika zmian liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2021	Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
5	społeczna	Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r.	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
6	społeczna	Liczba osób objętych "Niebieską Kartą" na 1000 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
7	społeczna	Stopa bezrobocia - udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r.	Powiatowy Urząd Pracy we Wrześni, Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
8	społeczna	Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w 2021 r.	Powiatowy Urząd Pracy we Wrześni	stymulanta

4 Destymulanta to charakter wskaźnika, który w kontekście wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji należy interpretować w ten sposób, że im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest lepsza.

Stymulanta to charakter wskaźnika, który w kontekście wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji należy interpretować w ten sposób, że im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest gorsza.

9	społeczna	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2020-2022	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	destymulanta
10	społeczna	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2020-2022	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	destymulanta
11	społeczna	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2020-2022	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	destymulanta
12	społeczna	Frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej we Wrześni w 2018 roku	Państwowa Komisja Wyborcza ⁵	destymulanta
13	społeczna	Zmiana frekwencji wyborczej do Rady Miejskiej we Wrześni w latach 2014-2018	Państwowa Komisja Wyborcza	destymulanta
14	gospodarcza	Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2021 roku	Urząd Miasta i Gminy Września	destymulanta
15	gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców w 2021 roku	Główny Urząd Statystyczny (GUS), Urząd Miasta i Gminy Września	destymulanta
16	gospodarcza	Dynamika zmian liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w latach 2015-2021	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej, Główny Urząd Statystyczny	destymulanta
17	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba obiektów wybranych usług społecznych na 1000 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy Września	destymulanta
18	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców 2021 roku	Komenda Powiatowa Policji we Wrześni, Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
19	techniczna	Liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków w latach 2016-2021 na 1000 mieszkańców	Główny Urząd Nadzoru Budowlanego ⁶ ; Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
20	techniczna	Liczba budynków mieszkalnych bez przyłączy kanalizacji sanitarnej na 100 budynków	Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta
21	środowiskowa	Powierzchnia terenów zieleni w powierzchni jednostki analitycznej	Załącznik graficzny do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Września, przyjętego uchwałą Nr XL/370/2022 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 20 grudnia 2022 r.	destymulanta

5 <https://wybory2018.pkw.gov.pl/pl/obwody/303000>

6 <https://wyszukiwarka.gunb.gov.pl/>

22	środowiskowa	Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na 100 budynków	Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków	stymulanta
23	środowiskowa	Masa azbestu do utylizacji na 1 mieszkańca	Urząd Miasta i Gminy Września	stymulanta

Źródło: Opracowanie Lider Projekt Sp. z o.o.

Z uwagi na odmienną charakterystykę funkcjonalną obszarów wiejskich oraz obszarów miejskich obszar zdegradowany gminy Wrześni składa się z podobszarów stanowiących zarówno obszary statystyczne położone w granicach Wrześni, jak i obszarów obejmujących zamieszkane tereny miejscowości położonych w części gminy o charakterze wiejskim, które w przeprowadzonej analizie wskaźnikowej osiągnęły najwyższy poziom koncentracji zjawisk problemowych.

Zgodnie z przyjętymi założeniami w ustawie o rewitalizacji i obraną metodyką obszar zdegradowany musi charakteryzować się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych przyjętymi wskaźnikami niż średnia intensywność tych zjawisk dla całego miasta. Metodą, która pozwala na ocenę i selekcję obszarów miasta o najwyższym stopniu degradacji jest standaryzacja przyjętego zestawu wskaźników i na tej podstawie stworzenie indeksu zbiorczego.

Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich jednostek statystycznych i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Poniżej przedstawione zostały wzory działań matematycznych niezbędnych dla wyliczenia wskaźników wystandaryzowanych.

Wzór na obliczenie średniej arytmetycznej, gdzie $\bar{x}$ oznacza średnią arytmetyczną, n – liczbę zmiennych, x – wartości zmiennych

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$$

Wzór na obliczenie odchylenia standardowego populacji, gdzie: σ oznacza odchylenie standardowe, $\bar{x}$ – średnią arytmetyczną, N – liczbę zmiennych, x – wartości zmiennych

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

Wzór na obliczenie wskaźnika wystandaryzowanego - z , gdzie σ oznacza odchylenie standardowe, $\bar{x}$ – średnią arytmetyczną, x – wartość zmiennej niewystandaryzowanej

$$z = \frac{x - \bar{x}}{\sigma}$$

Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla miasta i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne⁷. Przejście odchylenia od średniej do wartości ujemnej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od średniej dla miasta. Z kolei wartości dodatnie odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla miasta odznaczają się mniejszym natężeniem. Zabieg ten pozwala także na zsumowanie wartości wystandaryzowanych wskaźników i stworzenie indeksu

⁷ W wyniku standaryzacji zmienna uzyskuje średnią wartość oczekiwaną równą zero i odchylenie standardowe równe jeden.

zbiorczego (wskaźnika sumarycznego lub inaczej zwanego wskaźnikiem syntetycznym) dla poszczególnych sfer i wskaźnika sumarycznego dla wszystkich sfer łącznie.

Wzór na obliczenie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego) – WS, gdzie z_i oznacza wartości zmiennych wystandaryzowanych

$$WS = \sum_{i=1}^n z_i$$

Przy obliczaniu wskaźników wystandaryzowanych w poszczególnych sferach zastosowano wagi przeliczeniowe. Zastosowanie wag uzasadniono w tabeli poniżej.

Tabela 7. Wagi przeliczeniowe dla wskaźników wystandaryzowanych wraz z uzasadnieniem

Lp.	Sfera	Wskaźniki	Waga	Uzasadnienie wagi
1	społeczna	Dynamika zmian liczby ludności ogółem w latach 2015-2021	0,25	W delimitacji uwzględniono cztery wskaźniki opisujące sytuację demograficzną
2	społeczna	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym [0-17] w ogólnej liczbie ludności w 2021 r.	0,25	W delimitacji uwzględniono cztery wskaźniki opisujące sytuację demograficzną
3	społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2021 r.	0,25	W delimitacji uwzględniono cztery wskaźniki opisujące sytuację demograficzną
4	społeczna	Dynamika zmian liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2021	0,25	W delimitacji uwzględniono cztery wskaźniki opisujące sytuację demograficzną
5	społeczna	Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r.	2	Wskaźnik istotny w ocenie sytuacji
6	społeczna	Liczba osób objętych "Niebieską Kartą" na 1000 mieszkańców	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji
7	społeczna	Stopa bezrobocia - udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r.	2	Wskaźnik istotny w ocenie sytuacji
8	społeczna	Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w 2021 r.	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji
9	społeczna	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2020-2022	0,7	W delimitacji uwzględniono wyniki z trzech części egzaminu
10	społeczna	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2020-2022	0,7	W delimitacji uwzględniono wyniki z trzech części

				egzaminu
11	społeczna	Średni wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2020-2022	0,7	W delimitacji uwzględniono wyniki z trzech części egzaminu
12	społeczna	Frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej we Wrześni w 2018 roku	1	Brak przesłanek do obniżenia wagi
13	społeczna	Zmiana frekwencji wyborczej do Rady Miejskiej we Wrześni w latach 2014-2018	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji
14	gospodarcza	Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2021 roku	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji
15	gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców w 2021 roku	1	Brak przesłanek do obniżenia wagi
16	gospodarcza	Dynamika zmian liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w latach 2015-2021	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji
17	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba obiektów wybranych usług społecznych na 1000 mieszkańców	1	Brak przesłanek do obniżenia wagi
18	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców 2021 roku	1	Brak przesłanek do obniżenia wagi
19	techniczna	Liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków w latach 2016-2021 na 1000 mieszkańców	1	Brak przesłanek do obniżenia wagi
20	techniczna	Liczba budynków mieszkalnych bez przyłączy kanalizacji sanitarnej na 100 budynków	1	Brak przesłanek do obniżenia wagi
21	środowiskowa	Powierzchnia terenów zieleni w powierzchni jednostki analitycznej	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji
22	środowiskowa	Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na 100 budynków	1	Wskaźnik istotny w ocenie sytuacji
23	środowiskowa	Masa azbestu do utylizacji na 1 mieszkańca	0,5	Wskaźnik mniej istotny w ocenie sytuacji

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o.

Obszarem zdegradowanym będzie zatem każda jednostka analityczna w mieście Wrześni, a także sołectwo na obszarze wiejskim w obrębie gminy miejsko-wiejskiej Września, dla której łącznie:

- wskaźnik sumaryczny w sferze społecznej jest **dodatni**,
- przynajmniej jeden wskaźnik sumaryczny w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej jest **dodatni**.

Obszarem rewitalizacji będzie część obszaru zdegradowanego, który nie przekracza 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy, który cechuje się bardzo wysokim wskaźnikiem degradacji we wszystkich sferach łącznie (wskaźnik sumaryczny dla wszystkich sfer przyjmuje wysoką wartość **dodatnią**), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Wskazanie obszaru zdegradowanego

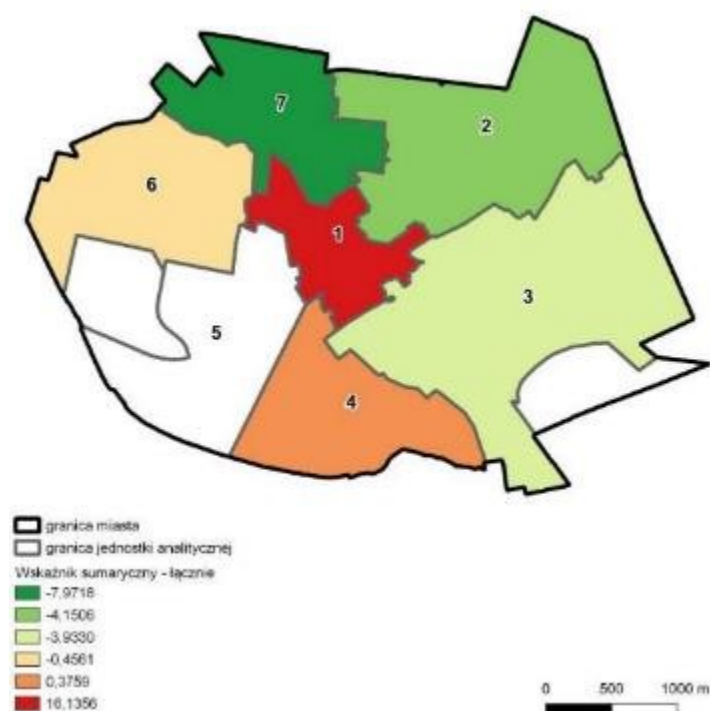
W interpretacji wyników analizy należy zwrócić uwagę również na wskaźnik sumaryczny dla wszystkich sfer łącznie. Ukazuje on stopień degradacji jednostek w ujęciu wszystkich wskaźników, dla których wykonano analizę.

Obszar miejski

Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich sferach w mieście Wrześni zostały zaprezentowane zbiorczo w tabeli poniżej. Z uzyskanych obliczeń wynika, że w dwóch obszarach zaobserwowano koncentrację problemów społecznych. Należą do nich jednostki analityczne nr 1 i 3. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik sumaryczny dodatni, czyli najtrudniejsza sytuacja w sferze społecznej cechuje obszar nr 1. Należy jednocześnie zaznaczyć, że jest to jednostka analityczna o największej dynamice ubytku ludności w ścisłym centrum miasta. Koncentracją problemów społecznych, choć dużo mniejszą niż obszar nr 1, charakteryzuje się również obszar nr 3. W jednostkach nr 1 i 3, gdzie występuje koncentracja problemów społecznych, zaobserwowano jednocześnie występowanie koncentracji problemu przynajmniej w jednej z pozostałych sfer. I tak na przykład w obszarze nr 1, oprócz problemu w sferze społecznej, odnotowano również wyraźne skoncentrowanie problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Z kolei w jednostce nr 3 natężenie problemów miało miejsce również w sferze gospodarczej. W związku z tym jednostki te można zakwalifikować do obszaru zdegradowanego miasta Wrześni. W Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023 wśród obszarów zdegradowanych wskazano także obszar nr 1 oraz obszar nr 3.

Na rycinie poniżej przedstawiono zróżnicowanie przestrzenne wartości wskaźnika sumarycznego w jednostkach analitycznych w granicach miasta Wrześni we wszystkich sferach łącznie.

Rycina 3. Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika sumarycznego w mieście Wrześni we wszystkich sferach łącznie

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Tabela 8. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie w mieście Wrześni

Nazwa obszaru (jednostki analitycznej)	wskaźnik sumaryczny – sfera społeczna	wskaźnik sumaryczny – sfera gospodarcza	wskaźnik sumaryczny – sfera przestrzenno-funkcjonalna	wskaźnik sumaryczny – sfera techniczna	wskaźnik sumaryczny – sfera środowiskowa	wskaźnik sumaryczny – łącznie
1	13,9632	-2,2699	3,1451	0,0013	1,2958	16,1356
2	-7,7623	0,9215	-0,5444	1,7939	1,4407	-4,1506
3	1,0318	1,2845	-2,1482	-1,9394	-2,1616	-3,9330
4	-0,7442	-0,1447	1,0448	-1,1613	1,3812	0,3759
6	-0,4495	-0,1466	-0,9765	1,4654	-0,3490	-0,4561
7	-6,0390	0,3552	-0,5208	-0,1600	-1,6072	-7,9718

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Wyznaczony w ramach diagnozy **obszar zdegradowany** w mieście Wrześni obejmuje:

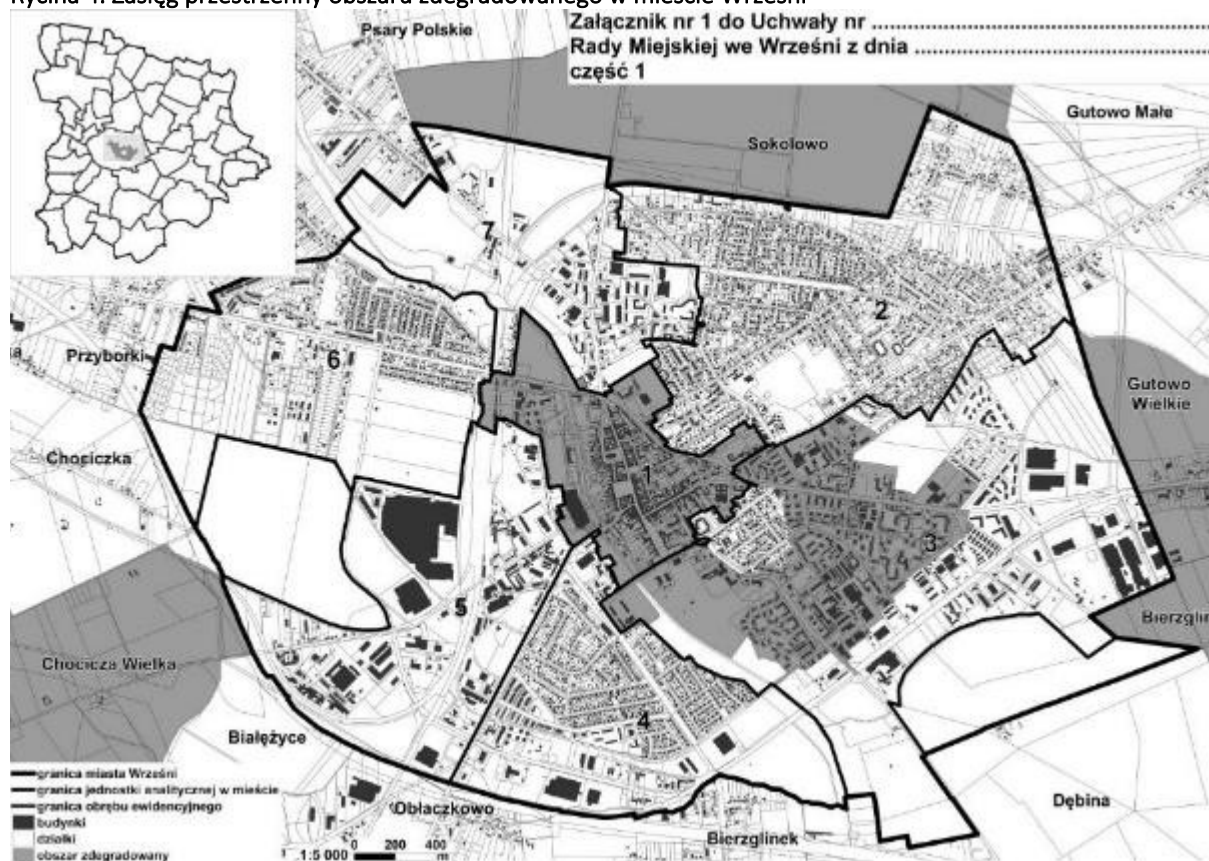
- jednostkę analityczną nr 1,
- jednostkę analityczną nr 3

w granicach wskazanych na rycinie poniżej.

Jednostka analityczna nr 1 została w całości włączona do obszaru zdegradowanego. Z jednostki analitycznej nr 3 z obszaru zdegradowanego wyłączono tereny o dominującej funkcji przemysłowo-usługowej i handlowej oraz tereny nowego budownictwa mieszkaniowego w rejonie ulic: Bronisławy Śmidowicz, Spokojnej i Antoniego Gendka, a także tereny budownictwa jednorodzinnego w rejonie ulic: Tadeusza Kościuszki, Jana Kilińskiego, Generała Józefa Bema, Władysława Wiewiórowskiego, Legii Wrzesińskiej, Generała Kazimierza Pułaskiego, Słowian, Józefa Wybickiego. Jak z wynika z analizy danych szczególnie dotyczących sfery społecznej rejonu zabudowy mieszkaniowej wyłączone z obszaru zdegradowanego charakteryzują się stosunkowo dobrą sytuacją. W tym kształcie obszar zdegradowany w dużym zakresie pokrywa się z obszarem rewitalizacji określonym w dokumencie pn. „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023”.

Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru zdegradowanego w mieście Wrześni przedstawiono poniżej.

Rycina 4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego w mieście Wrześni

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Obszar wiejski

Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich sferach zostały zaprezentowane również w miejscowościach wiejskich gminy Wrześni zbiorczo w tabeli poniżej. Z przeprowadzonych badań wynika, że na obszarze wiejskim gminy Wrześni widoczna jest wyraźna przestrzenna koncentracja miejscowości o wysokim poziomie występowania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej w miejscowościach wiejskich takich jak:

- Stanisławowo,
- Gulczewo, Gulczewko,
- Gutowo Wielkie,
- Noskowo, Radomice, Strzyżewo,
- Chocicza Wielka,
- Gonice,
- Nadarzyce,
- Goniczki,
- Otoczna, Broniszewo,
- Sołeczno,
- Marzenin, Kawęczyn,
- Neryngowo,
- Nowa Wieś Królewska,
- Ostrowo Szlacheckie,
- Bierzplin,
- Sokołowo,

- Bardo, Grzymisławice,
- Kleparz.

W miejscowościach wiejskich, gdzie występuje koncentracja problemów społecznych, musi być zaobserwowane jednocześnie występowanie natężenia problemu przynajmniej w jednej z pozostałych sfer (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej), aby można było wskazać ją jako obszar zdegradowany. I tak w Stanisławowie obserwuje się problemy w sferze środowiskowej oraz w mniejszym stopniu w sferze gospodarczej i technicznej. Z kolei w Gutowie Wielkim zaznaczają się problemy w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Poza tym w Noskowie wraz z Radomicami i Strzyżewem widać problemy zwłaszcza w sferze środowiskowej i gospodarczej, jak i w niewielkim stopniu w sferze technicznej. Oprócz tego w Chociczy Wielkiej można dostrzec problemy w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Dalej, w Gonicach stwierdzono problemy w sferze gospodarczej oraz środowiskowej. Ponadto w Nadarzycach zaobserwowano problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Co więcej, w Goniczkach są widoczne problemy w sferze środowiskowej oraz w znikomym stopniu w sferze technicznej. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że w Otocznej z Broniszewem duża koncentracja problemów występuje w sferze gospodarczej i środowiskowej. Natomiast w Sołecznie odnotowano największe natężenie problemów w sferze środowiskowej i technicznej. Należy dodać, że w Marzeninie i Kawęczynie bariery rozwojowe dotyczą w mniejszym wymiarze sfery środowiskowej, technicznej i gospodarczej. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w Neryngowie natężenie problemów w sferze gospodarczej jest dużo większe niż w sferze społecznej. Poza tym w Neryngowie dostrzeżono dość znaczne problemy w sferze środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a także w znikomym stopniu w sferze technicznej. Z kolei w Nowej Wsi Królewskiej najwięcej barier otrzymano w sferze środowiskowej, a w dużo mniejszej skali w pozostałych sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Natomiast w Ostrowie Szlacheckim mieszkańcy borykają się z problemami środowiskowymi, zaś w Bierzglinie stwierdzono problemy w sferze gospodarczej i środowiskowej. W kolejnej miejscowości – Sokołowie pojawiają się tylko problemy natury gospodarczej. Do obszaru zdegradowanego włączono też Bardo z Grzymisławicami, w których zaznaczają się problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej. W ostatniej z miejscowości wiejskich – Kleparzu zauważono problemy przede wszystkim w sferze środowiskowej, technicznej i gospodarczej.

Na rycinie poniżej przedstawiono zróżnicowanie przestrzenne wartości wskaźnika sumarycznego w miejscowościach wiejskich gminy Wrześni we wszystkich sferach łącznie.

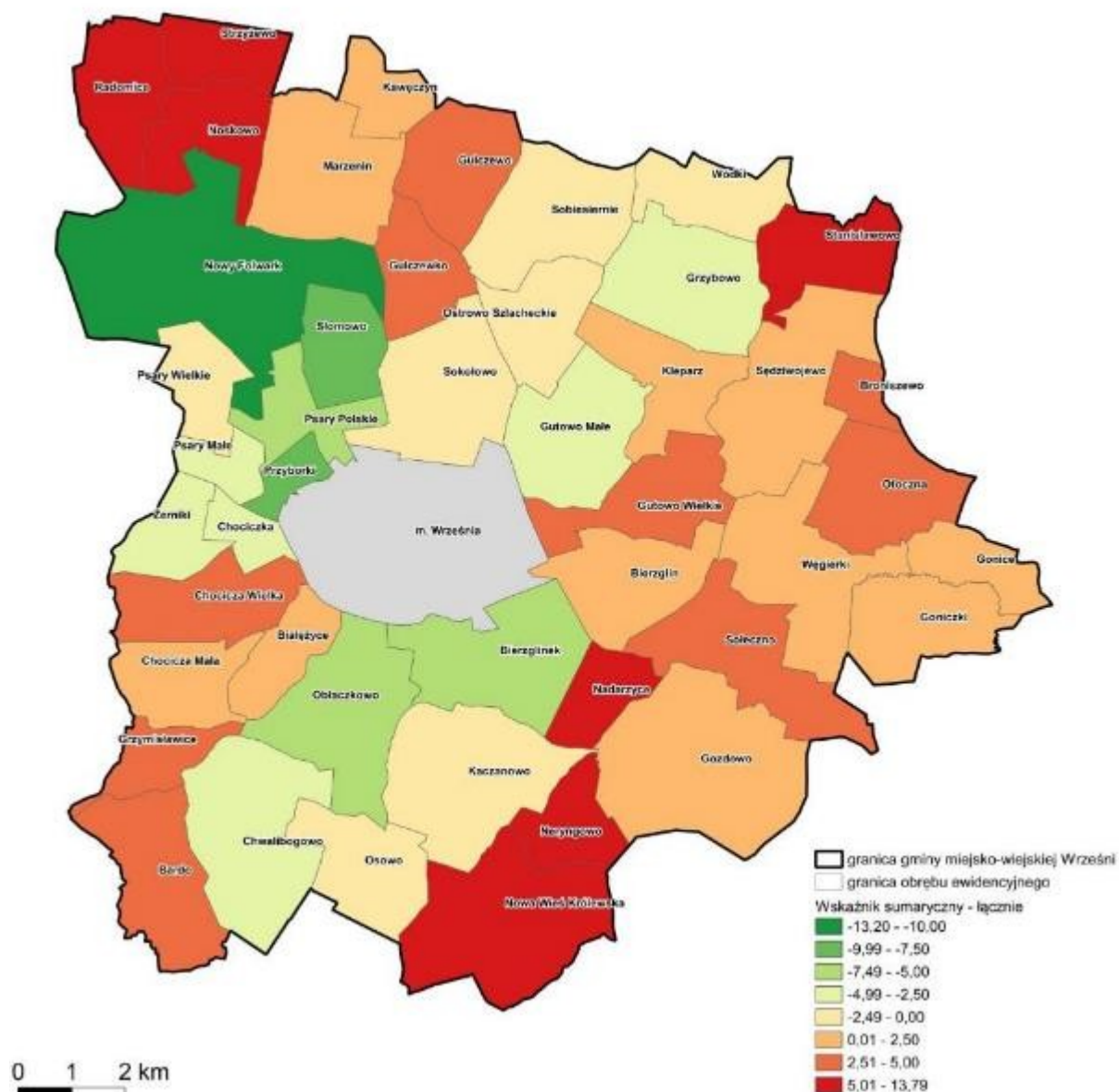
Tabela 9. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie na obszarze wiejskim gminy Września

Nazwa obszaru	wskaźnik sumaryczny - sfera społeczna	wskaźnik sumaryczny - sfera gospodarcza	wskaźnik sumaryczny - sfera przestrzenno-funkcjonalna	wskaźnik sumaryczny - sfera techniczna	wskaźnik sumaryczny - sfera środowiskowa	wskaźnik sumaryczny - łącznie
Stanisławowo	11,9530	0,6103	-1,3094	0,5699	1,9676	13,7914
Gulczewo, Gulczewko	6,6562	-1,7123	-0,5499	-0,2628	-0,0036	4,1275
Gutowo Wielkie	4,4414	-0,9534	0,5536	0,6239	-0,5175	4,1479
Noskovo, Radomice, Strzyżewo	4,2056	1,2977	-0,5572	0,0951	1,7432	6,7844
Chocicza Wielka	3,9259	0,5643	-1,1510	0,3308	-0,7034	2,9665
Gonice	3,7958	0,8220	-2,6975	-0,5815	0,0614	1,4002
Nadarzyce	3,6031	-0,6468	2,5681	2,1211	-0,0741	7,5714
Otoczna, Broniszewo	3,4425	1,3392	-2,0412	-0,3897	1,0520	3,4028
Goniczki	3,4371	-0,8593	-1,9819	0,0428	1,4167	2,0555
Sołeczno	3,0086	-0,8242	-0,8831	0,1875	1,1899	2,6787
Marzenin,	2,7573	0,2747	-1,3558	0,1879	0,2212	2,0854

Kawęczyn						
Neryngowo	1,5777	3,6429	1,1887	0,0160	1,2131	7,6384
Nowa Wieś Królewska	1,4236	0,6401	0,4331	0,1262	2,4120	5,0351
Ostrowo Szlacheckie	1,4080	-0,2993	-0,1626	-1,7827	0,4651	-0,3715
Bierzglin	0,9607	1,0117	0,0406	-0,7416	0,3965	1,6679
Sokołowo	0,8428	1,3935	-0,2290	-2,8450	-0,2742	-1,1118
Bardo, Grzymisławice	0,7298	1,5499	-0,4213	0,4734	0,9725	3,3041
Kleparz	0,4690	0,1444	-1,0728	0,4099	1,5781	1,5286
Chocicza Mała	-0,1364	0,2594	-0,5254	0,2929	0,6773	0,5678
Psary Wielkie	-0,3095	1,3521	0,1797	0,8948	-2,8320	-0,7150
Gozdowo, Gozdowo-Młyn	-0,4472	0,4827	0,0696	-0,5957	1,3465	0,8558
Wódki	-0,6138	1,5952	-2,0308	-1,0413	1,1873	-0,9034
Kaczanowo	-0,7447	-0,2318	-0,0450	0,9168	-1,0016	-1,1063
Sędziwojewo	-0,9004	0,6027	-0,1241	0,0821	1,6236	1,2838
Węgierki	-1,2622	0,1691	1,7878	0,2344	0,7984	1,7276
Chwalibogowo	-1,7276	1,5038	-1,4886	-2,7261	0,7666	-3,6719
Psary Małe	-1,7595	-2,6881	2,3689	-0,4873	-2,2769	-4,8429
Grzybowo	-2,3327	-1,6257	-0,9532	0,2774	0,5739	-4,0603
Gutowo Małe	-2,6178	-1,4301	0,2193	-0,0595	-0,9385	-4,8266
Białężyce	-2,6658	-1,2534	3,9287	3,8817	-1,5924	2,2988
Psary Polskie	-3,4873	0,0348	0,3280	-0,7166	-2,3725	-6,2135
Obłaczkowo	-3,5343	-0,9834	1,7064	-2,0109	-1,2518	-6,0740
Sobiesiernie	-3,6172	0,6960	-0,0400	-0,0037	1,6568	-1,3082
Bierzglinek, Dębina	-3,8070	-1,0062	0,8586	0,8392	-3,1189	-6,2343
Przyborki	-4,0087	-1,2668	0,4504	-0,3037	-2,9127	-8,0414
Chociczka, Żerniki	-4,9857	-1,5248	1,3684	0,0845	0,8508	-4,2068
Osowo	-6,1515	0,0007	2,5636	0,3693	0,9064	-2,3114
Słomowo, Słomówko	-7,0682	-1,3062	-0,0972	-0,0561	-0,2315	-8,7592
Nowy Folwark	-8,3561	-0,5206	-0,8964	1,5466	-4,9752	-13,2017

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Rycina 5. Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika sumarycznego we wszystkich sferach łącznie na obszarze wiejskim gminy Wrześni

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Wyznaczony w ramach diagnozy **obszar zdegradowany** obszaru wiejskiego gminy Wrześni obejmuje miejscowości takie jak:

- Stanisławowo,
- Gutowo Wielkie,
- Noskowo, Radomice, Strzyżewo,
- Chocicza Wielka,
- Gonice,
- Nadarzyce,
- Goniczki,
- Otoczna, Broniszewo,
- Sołeczno,

- Marzenin, Kawęczyn,
- Neryngowo,
- Nowa Wieś Królewska,
- Ostrowo Szlacheckie,
- Bierzplin,
- Sokołowo,
- Bardo, Grzymistawice,
- Kleparz.

Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim w gminie Września przedstawiono poniżej.

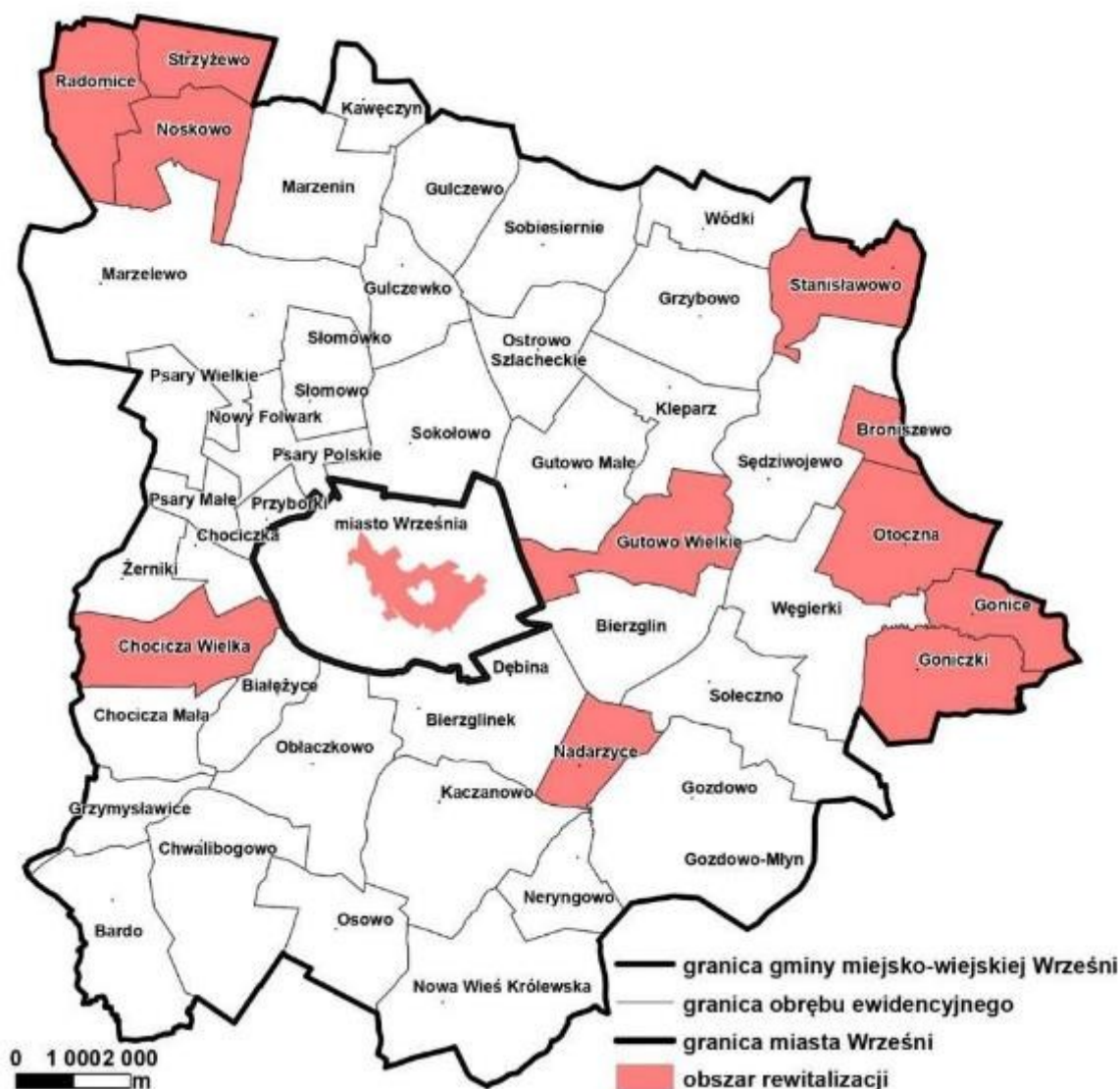
Rycina 6. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim gminy Wrześni

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Łącznie obszar zdegradowany zajmuje 92,32 km², tj. 41,66% powierzchni gminy i zamieszkuje go 16 523 ludności, tj. 36,17% ludności gminy.

Rycina 8. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim w gminie Wrześni

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

Tabela 10. Liczba ludności ogółem i powierzchnia geodezyjna na obszarze rewitalizacji

Nazwa obszaru	Liczba ludności ogółem w dniu 31.12.2021 roku na pobyt stały i czasowy	Powierzchnia [km ²]
Obszar miejski		
jednostka analityczna nr 1	2904	0,79
jednostka analityczna nr 3	8931	1,06
Obszar wiejski		
Chocicza Wielka	142	4,43
Gonice	126	2,48
Goniczki	124	4,54
Gutowo Wielkie	423	4,50
Nadarzyce	109	2,34
Noskowo, Radomice, Strzyżewo	246	10,43
Otoczna, Broniszewo	323	6,18
Stanisławowo	90	3,98

obszar rewitalizacji – część miejska i wiejska	13 418	40,73
miasto Września	29484	12,71
obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej Września	16185	208,87
gmina miejsko- wiejska Września	45 669	221,58

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych

4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Miejska część obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna

Demografia

Zgodnie ze zmianami z 1 stycznia 2016 r., wprowadzonymi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, zlikwidowano obowiązek meldunkowy. Wcześniej zniesiono również część zapisów związanych z obowiązkiem meldunkowym. Obywatele nie mają już obowiązku meldowania się na pobyt czasowy, który nie przekracza 3 miesięcy, natomiast meldunku na pobyt czasowy powyżej 3 miesięcy można dokonywać osobiście lub przez pełnomocnika w urzędzie gminy w miejscu zamieszkania.

Na obszarze rewitalizacji w 2021 r. zameldowanych było 13 418 mieszkańców, w tym w części miejskiej obszaru rewitalizacji 11 835 osób, a na obszarach wiejskich zaś 1 583 osób.⁸

Rejony miejskie włączone do obszaru rewitalizacji cechuje systematyczny proces depopulacji. W okresie pomiędzy 2015 a 2021 r. ubyło tutaj 1,30% mieszkańców. Na opisywanym terenie zaznacza się niekorzystna struktura demograficzna populacji według ekonomicznych grup wieku. W 2021 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wynosił tutaj 15,65%, osiągając o 3,29 p.p. niższą wartość aniżeli średnio w samym ośrodku miejskim. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – ich udział przekroczył nieco ponad 55,00%. Natomiast w mieście Wrześni odsetek mieszkańców w wieku aktywności zawodowej kształtował się na poziomie 57,72%. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się systematyczne nasilenie procesów starzenia się społeczeństwa zameldowanego w centrum miasta Wrześni. I tak udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności liczył tutaj 29,17%, przy średniej dla miasta wynoszącej 23,34%. W przyjętym okresie analizy statystycznej (między 2015 a 2021 rokiem) liczba seniorów zwiększyła się tu o 11,74%. Tymczasem w mieście wskaźnik dynamiki zmian liczby osób w wieku emerytalnym osiągnął 15,74%. Oznacza to, że w mieście tempo starzenia się społeczeństwa jest szybsze w stosunku do obszaru nr 1 i 3 włączonych w granice obszaru rewitalizacji. Utrzymywanie się opisanej tendencji może mieć negatywne skutki dla społeczności obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Jeżeli proces depopulacji nie zostanie zahamowany, to na przestrzeni najbliższych 25-50 lat populacja zamieszkująca centrum miasta może w dalszym ciągu znacząco się zmniejszać.

Starzejące się społeczeństwo tworzy szereg problemów i obowiązków dla władz samorządowych, takich jak m.in. umożliwienie nieskrępowanego poruszania się osobom starszym poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań architektonicznych i technicznych w miejscach publicznych i obiektach użyteczności publicznej, konieczność zabezpieczenia odpowiedniej opieki społecznej i medycznej nad osobami starszymi czy tworzenie miejsc służących aktywizacji osób w wieku emerytalnym i ich zaangażowania w życie lokalnej społeczności. W mieście Wrześni utworzono Klub Senior+ „Wrzosowisko”, który jest ośrodkiem wsparcia w formie klubu samopomocy przeznaczonym dla 40 osób w wieku 60 lat i więcej, nieaktywnych zawodowo, zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Wrześni.⁹ Celem Klubu jest aktywizowanie seniorów i rozwijanie ich zainteresowań poprzez

⁸Dane dotyczące liczby ludności zostały zgromadzone na podstawie danych o zameldowaniu i mogą nie odzwierciedlać faktycznego stanu zamieszkania na terenie gminy Września i poszczególnych miejscowości. Wynika to z faktu, że nie wszystkie osoby, które faktycznie mieszkają na terenie gminy dokonują obowiązku meldunkowego.

⁹<https://ops.wrzesnia.pl/klub-senior-wrzosowisko/>

organizację atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni. Seniorzy mają możliwość uczestniczenia w zajęciach: warsztatowych, edukacyjnych, kulturalnych, artystycznych i ruchowych. Jego siedziba znajduje się na parterze budynku przy ulicy Batorego 8, gdzie niegdyś mieściła się szkoła specjalna. Otwarty w każdy dzień roboczy.¹⁰ Obiekt ten nie jest natomiast placówką wsparcia dziennego. Należy przypomnieć, że w 2017 r. przy opracowaniu dokumentu „Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023” zgłoszono projekt rewitalizacyjny *Centrum Seniora „Wrzosowisko”*. Jego realizacja zakończyła się w 2022 roku. Przy ul. Słowackiego powstał również urokliwy ogród społeczny „Alejka i Rabatka” o powierzchni ok. 1000 m². Przeznaczony jest on dla seniorów biorących udział w zajęciach Klubu Senior+ „Wrzosowisko” oraz w innych działaniach Ośrodka Pomocy Społecznej. Ogród stał się miejscem spotkań seniorów, w którym mogą odetchnąć od upałów i podziwiać piękno natury. Miejsce przyjazne seniorom jest także otwarte dla niepełnosprawnych uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy „Arka” i Warsztatu Terapii Zajęciowej. Na obszarze rewitalizacji należałoby utworzyć miejsca aktywizacji społecznej również dla dzieci i młodzieży. Na terenie ogrodu społecznego przy ul. Słowackiego można będzie organizować wspólne zajęcia integrujące młodsze i starsze pokolenia mieszkańców Wrześni. W gminie Września Ośrodek Pomocy Społecznej proponuje rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora lub kawiarni społecznych. Ponadto kontynuowany będzie Wrzesiński Tydzień Seniora.

Bezrobocie

Problemy natury bytowej są ściśle skorelowane z relatywnie wysokim bezrobociem mieszkańców. Najważniejszym miernikiem rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru jest stopa bezrobocia, z uwagi na swój charakter łączący problemy natury gospodarczej i ich pośrednim wpływem na sferę społeczno-bytową mieszkańców. Zgodnie z danymi z Powiatowego Urzędu Pracy we Wrześni na koniec grudnia 2021 roku, w miejskiej części obszaru rewitalizacji było zarejestrowanych 241 osób bezrobotnych, co stanowiło 3,69% ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym. Z kolei w mieście Września wskaźnik ten kształtował się na poziomie 3,20%. Oznacza to, że na opisywanym terenie sytuacja na rynku pracy jest relatywnie mniej korzystna niż w całym mieście. Najbardziej niestabilną sytuację pod tym względem odnotowano na obszarze nr 1 (stopa bezrobocia osiągnęła tu ponad 5,00%).

Wskaźnik bezrobocia długotrwałego pozwala ocenić stopień złożoności i trwałości problemów występujących na lokalnym rynku pracy. Bezrobocie długotrwałe stanowi podstawowy problem społeczny, wpływając na wiele aspektów życia mieszkańców. Przeciągający się stan braku zatrudnienia w znacznej części przypadków prowadzi do pogorszenia się kondycji psychicznej osoby bezrobotnej, pojawienia się apatii, zniechęcenia do poszukiwania pracy, a także zanikania posiadanych kwalifikacji, przy jednoczesnym pogorszeniu warunków bytowych rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od transferów pomocy społecznej). W 2021 r. udział osób długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych kształtował się w miejskiej części obszaru rewitalizacji na poziomie 48,17%, osiągając o 1,48 p.p. wyższy poziom niż średnio w samym ośrodku miejskim.

Wysokie nasilenie problemu bezrobocia na obszarze rewitalizacji wskazuje na konieczność zintegrowania działań podejmowanych przez powiatowy urząd pracy, ośrodek pomocy społecznej oraz inne instytucje społeczne i stworzenia programów pomocy skoncentrowanych na wsparciu osób i

¹⁰<https://www.wrzesnia.pl/asp/klub-senior-wrzosowisko-rozpoczal-dzialalnosc,2,artykul,1,1149>

rodzin zamieszkujących tę część miasta. Pomoc i realizacja programów musi obejmować także pomoc pozostałym członkom rodzin, gdyż przebywanie w rodzinie dysfunkcyjnej utrwala pewne wzorce i rzutuje na ich przyszłe postępowanie w sytuacjach życiowych, zawodowych czy społecznych. Wsparcie to musi być szczególnie skierowane na edukację i aktywizację dzieci i młodzieży, zapobiegając występowaniu zjawiska tzw. „dziedziczenia biedy”. Ponadto ważną rolę w doradztwie i pośrednictwie pracy mogą pełnić organizacje pozarządowe.

Bezrobocie mieszkańców stanowi także główny czynnik hamujący wzrost gospodarczy, wpływając na powstawanie napięć i konfliktów społecznych. Planując i prowadząc działania rewitalizacyjne należy zatem dążyć do wytworzenia impulsów infrastrukturalnych i społecznych, które przełożą się na wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji pod wieloma względami, mimo podjętych w poprzednich latach działań rewitalizacyjnych, pozostaje nadal w stanie kryzysowym. Kluczowe problemy dotyczące ten rejon miasta związane są ze strukturą społeczną. Szczególnie uciążliwym problemem społecznym jest ubóstwo oraz powiązane z nim ściśle bezrobocie.

Do zadań własnych gminy należą sprawy opieki zdrowia i pomocy społecznej. Wydłużenie przeciętnego trwania długości życia to czynnik powiązany ściśle z tą opieką. Poza tym kompetentnie działająca podstawowa opieka zdrowotna i socjalna w dużej mierze zwiększa poczucie bezpieczeństwa ludności oraz gwarantuje należyty poziom i warunki życia. Pomoc społeczna polega w szczególności na udzielaniu przewidzianych ustawą świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych), pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy. Objęcie ludności wsparciem z pomocy społecznej w formie zasiłków pozwala wskazać na obszary o wyższych potrzebach w zakresie prowadzonej polityki społecznej. Główną jednostką organizacyjną w strukturze miasta, wykonującą zadania zlecone i własne w zakresie pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni.

Wraz z ubytkiem populacji młodej w centrum miasta nasilają się procesy starzenia się społeczeństwa i pogłębiają problemy natury społecznej. Powszechnie stosowany wskaźnik służący ocenie poziomu ubóstwa dochodowego to udział ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności. Według danych z Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni w 2021 r. w miejskiej części obszaru rewitalizacji z pomocy społecznej korzystało 390 osób, co stanowiło 3,29% łącznej liczby mieszkańców miasta. Natomiast w samym mieście Wrześni systemem tej pomocy objęto 653 mieszkańców, tj. 2,21% ogólnej ich liczby w mieście. Oznacza to, że w miejskiej części obszaru rewitalizacji obserwuje się większe natężenie ubóstwa dochodowego aniżeli w samym ośrodku miejskim. Należy zwrócić szczególną uwagę, że na obszarze nr 1 z pomocy tej korzystało aż 6,15% mieszkańców. Natomiast na obszarze nr 3 natężenie zjawiska było trzykrotnie słabsze w porównaniu do ścisłego centrum miasta (udział ten wynosił tu nieco ponad 2,30%). Na wysoki udział osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej wpływ może mieć fakt, iż znaczna część tych obszarów miasta zamieszkiwana jest przez dużą liczbę osób starszych, a tym samym posiadających relatywnie wyższe potrzeby w zakresie usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych, a przede wszystkim obszary te cechują się wysokimi wskaźnikami bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, co przekłada się na wyższy poziom ubóstwa mieszkańców, zwiększone potrzeby socjalne, jak i wyższe ryzyko wystąpienia zjawisk

negatywnych społecznie: uzależnień, przemocy domowej czy przestępczości. Na terenie gminy przewiduje się utworzenie dziennego domu pomocy społecznej oraz sieci mieszkań treningowych i wspomaganych.

We Wrześni przy ul. Gen. Sikorskiego 36 funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej. Placówka skupia osoby z co najmniej umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, a jej zadaniem jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Problem dotyczy najczęściej osób niepełnosprawnych, które kończą edukację szkolną, już w wieku dorosłym (często z ograniczonymi kwalifikacjami) i nie znajdują dla siebie oferty gwarantującej im zatrudnienie lub dalszą edukację. Wrzesiński Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzi następujące pracownie: stolarską, komputerowo-medialną, gospodarstwa domowego, ogrodniczą, mydła i świec, rękodzieła artystycznego, witrażu i szła, introligatorską, sztuki użytkowej i krawiecką.

Do najistotniejszych podstaw udzielania pomocy społecznej należą ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie. Ponadto podstawą do udzielenia wsparcia bywają bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm. Zdarzają się również przypadki udzielenia pomocy z uwagi na bezdomność, przemoc w rodzinie, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego i narkomanię. Wsparcie udzielane jest także mieszkańcom, którzy ucierpieli w wyniku zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych.

Układ przyczyn udzielania pomocy społecznej pozwala na zidentyfikowanie głównych problemów społecznych. Należą do nich przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwałe i ciężkie choroby, a także problemy związane z funkcjonowaniem rodzin. Podkreślić należy, że bardzo często te kwestie współwystępują ze sobą.¹¹

W gminie Wrześni realizowane są działania polegające na wsparciu materialnym i żywnościowym mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. I tak Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi magazyn i dystrybuje artykuły żywnościowe dla najuboższych osób oraz wydaje ciepły posiłek dla 150-200 osób dziennie w dni powszednie w budynku przy ul. Szkolnej 12 należącym do Parafii pw. Wniebowzięcia NMP i św. Stanisława BM we Wrześni.

Przestępczość

Według danych przekazanych przez Komendę Powiatową Policji we Wrześni, w 2015 r. na terenie Miasta i Gminy stwierdzono 621 przestępstw, w tym blisko połowę popełniono na obszarze rewitalizacji. Częścią obszaru rewitalizacji, na terenie której zdecydowanie najczęściej dochodziło do łamania prawa jest centrum miasta Wrześni (obszar nr 1), gdzie na 1000 mieszkańców przypadały ponad 43 przestępstwa. Biorąc pod uwagę pojedyncze ulice najniebezpieczniejszymi rejonami miasta są okolice ulic Ogrodowej, Słowian, Koszarowej, Tadeusza Kościuszki, Warsztatowej i Wojska Polskiego. Na wiejskiej części obszaru rewitalizacji zdecydowanie rzadziej dochodziło do aktów łamania prawa, średnio na 1000 mieszkańców przypadało 6 przestępstw, a największe natężenie działań niezgodnych z prawem występowało w miejscowościach Stanisławowo, Chocicza Wielka i Gonice.¹²

¹¹ Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023.

¹² Ze względu na brak zgromadzonych danych aktualnych użyto dane wykorzystane na potrzeby opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023.

Co zrozumiałe, do naruszeń prawa dochodzi częściej na obszarach mocno zurbanizowanych, w których występuje znaczące nasycenie ludności zamieszkującej i korzystającej z różnego rodzaju usług na stosunkowo niewielkim obszarze. Obszar nr 1, który charakteryzuje się najwyższym stopniem przestępczości, poza znacznym nagromadzeniem ludności jest również swoistym centrum gminy, gdzie ulokowano większość punktów handlowych, gastronomicznych i usługowych. Na tymże obszarze występuje najwyższy odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej, osoby zamieszkujące ten obszar mają również statystycznie najniższe zarobki w mieście. Centrum miasta zostało wskazane jako najmniej bezpieczne przez samych mieszkańców gminy, którzy zdecydowanie najłagodniej ocenili je w badaniu ankietowym.¹³

Opieka żłobkowa

Istotnym elementem aspektu przestrzenno-funkcjonalnego jest wyposażenie w infrastrukturę społeczną, w szczególności żłobki. Działalność opieki żłobkowej i placówek wychowania przedszkolnego to ważne elementy działalności społecznej, które przyczyniają się do rozwoju kapitału ludzkiego. Dzięki ich funkcjonowaniu rodzice mogą realizować swoje zawodowe aspiracje, łącząc je z życiem prywatnym. Rozwój opieki żłobkowej może pozytywnie wpływać na wzrost liczby urodzeń, a tym samym procesy odmładzania się społeczeństwa. Z uzyskanych danych wynika, że we Wrześni opiekę żłobkową zapewnia 11 żłobków, z czego połowa znajduje się w pobliżu centrum miasta. Należy dodać, że w ścisłym centrum miasta nie działa ani jeden żłobek publiczny.

Tabela 11. Wykaz żłobków i klubów dziecięcych w mieście Wrześni

Lp.	Nazwa placówki	Lokalizacja	Limit miejsc
1	Prywatny Żłobek „Bajka”	ul. Daszyńskiego 2A	42
2	Żłobek Niepubliczny „Miś Uszatek”	ul. Kilińskiego 9	25
3	Żłobek „Bajkowa Polana”	ul. Paderewskiego 54B	32
4	Żłobek „Magiczny Zakątek”	ul. Owocowa 2	11
5	Niepubliczny Żłobek „Tęcza”	ul. Gen. Tadeusza Kutrzeby 1	20
6	„Akademia Smerfa” Prywatny Żłobek	ul. Zielonogórska 5	18
7	Żłobek „Magiczny Zakątek”	ul. Szeroka 50	10
8	„Akademia Smerfa” Prywatny Żłobek	ul. Gnieźnieńska 23B	24
9	Żłobek Niepubliczny „Miś”	ul. Gnieźnieńska 28H	24
10	Klubik Dziecięcy „Mama, Tata i Ja”	ul. Kosynierów 64A	23
11	Klub Dziecięcy „Maluszek”	ul. Słowackiego 54	25

Źródło: Opracowanie Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni

Wychowanie przedszkolne

Opieka przedszkolna to także kluczowy element polityki społecznej. Conti i Heckman (2012) podkreślili, że edukacja najmłodszej grupy dzieci wpływa pozytywnie na ich funkcjonowanie w dalszych etapach rozwoju i później na rynku pracy.¹⁴ Na obszarze rewitalizacji znajduje się publiczne Przedszkole nr 1 „Słoneczko”. Ponadto działają tu niepubliczne przedszkola „Chatka Misia Uszatka” oraz Przedszkole „Mali Przyrodnicy”. W pobliżu obszaru rewitalizacji funkcjonuje także Przedszkole Bajka.

Tabela 12. Wykaz przedszkoli w mieście Wrześni

Lp.	Nazwa placówki	Lokalizacja	Statut
1	Przedszkole nr 1 „Słoneczko”	ul. 3 Maja 4	publiczne
2	Przedszkole „Chatka Misia Uszatka”	ul. Witkowska 6	niepubliczne
3	Przedszkole „Miś Uszatek”	ul. Kilińskiego 9	niepubliczne

¹³Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023.

¹⁴Conti G., Heckman J. J., 2012. The Economics of Child Well-Being. 10.1007/978-90-481-9063-8_21.

4	Przedszkole Specjalne „Magiczny Zakątek”	ul. Owocowa 2	niepubliczne
5	Przedszkole „Mali Przyrodnicy”	ul. Słowackiego 54	niepubliczne
6	Przedszkole „Bajkowa Polana”	ul. Ignacego Paderewskiego 54B	niepubliczne
7	Przedszkole „Tęczowa Chatka”	ul. Gen. T. Kutrzeby 1	niepubliczne
8	Przedszkole nr 6 „Pszczółka Maja”	ul. Zielonogórska 17	publiczne
9	Przedszkole „Bajka”	ul. Daszyńskiego 2A	niepubliczne
10	Przedszkole Montessori „Nasz Świat”	ul. Fromborska 18A	niepubliczne
11	Przedszkole „English House Junior”	ul. Kosynierów 6A	niepubliczne
12	Przedszkole Integracyjne „Arka”	ul. Piastów 15	niepubliczne
13	Przedszkole „Miś”	ul. Gnieźnieńska 28H	niepubliczne
14	Przedszkole „Akademia Serdeczna”	ul. Ignacego Paderewskiego 49B	niepubliczne

Źródło: Opracowanie Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni

Edukacja

Współczesne działanie systemu szkolnictwa podstawowego stanowi podstawę do analiz uwarunkowań funkcjonowania i organizacji placówek edukacyjnych, przede wszystkim pod kątem rozmieszczenia, dostępności przestrzennej oraz wyników nauczania z uwzględnieniem rodzaju szkoły (publiczne/prywatne). Istotnym elementem uzupełniającym diagnozę pogłębioną sfery społecznej jest analiza systemu edukacji podstawowej.

W mieście Wrześni znajdują się cztery samorządowe szkoły podstawowe, w tym trzy z nich w miejskiej części obszaru rewitalizacji. Przy ulicy Szkolnej 1 mieści się Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 1. Na przestrzeni ostatnich lat gmina zrealizowała inwestycję pt. „Rozbudowa budynku Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 1 we Wrześni wraz z wyposażeniem”. Głównym celem projektu była poprawa warunków edukacji ogólnokształcącej w tej placówce. Całkowita wartość inwestycji wynosi 4 775 644,55 zł, z czego 3 417 713,48 zł stanowiło dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Uczniowie kształcą się również w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2, położonej w pobliżu Parku im. Dzieci Wrzesińskich. W 2020 r. otwarto nowy gmach szkoły. W nowym, trzykondygnacyjnym budynku znajduje się 14 sal lekcyjnych, pokój nauczycielski, gabinet dyrektora, biblioteka, czytelnia, świetlica, szatnie, sanitariaty, portiernia oraz magazyn. Powierzchnia użytkowa budynku wynosi 1847 m², a jego kubatura - 5510 m³. Budynek jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.¹⁵ W rejonie ulicy Słowackiego funkcjonuje także Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 6. Na terenie szkoły powstało Centrum Edukacji Ekologicznej. W części Centrum mieszczącej się na zewnątrz można obserwować zróżnicowane odmiany traw, różnorodną roślinność, drzew, krzewów i bylin. Rozmieszczono tam również pomoce naukowe imitujące układ słoneczny i przyrządy do ćwiczeń, strefę fitness i relaksu, pracownię chemiczną, fizyczną i optyczną. W sali 218 znajdują się pracownia biologiczna, pomoce naukowe, monitor interaktywny, drukarka 3D, tablety wykorzystywane w czasie pracy indywidualnej jak i zajęć grupowych. W tej części budynku wybudowano przeszkloną kabinę przeznaczoną dla osób, które szukają wyciszenia podczas lekcji. Kolejnym elementem są rośliny tropikalne, tworzące wystrój „żywych” zielonych ścian. Pracownia służy też jako miejsce konferencyjne.¹⁶

¹⁵ <https://wrzesnia.naszemiasto.pl/wrzesnia-szkola-podstawowa-nr-2-we-wrzesni-nowe-skrzydlo/ar/c1-7881739>

¹⁶ <https://ssp-6.wrzesnia.pl/2022/09/23/otwarcie-centrum-edukacji-ekologicznej/>

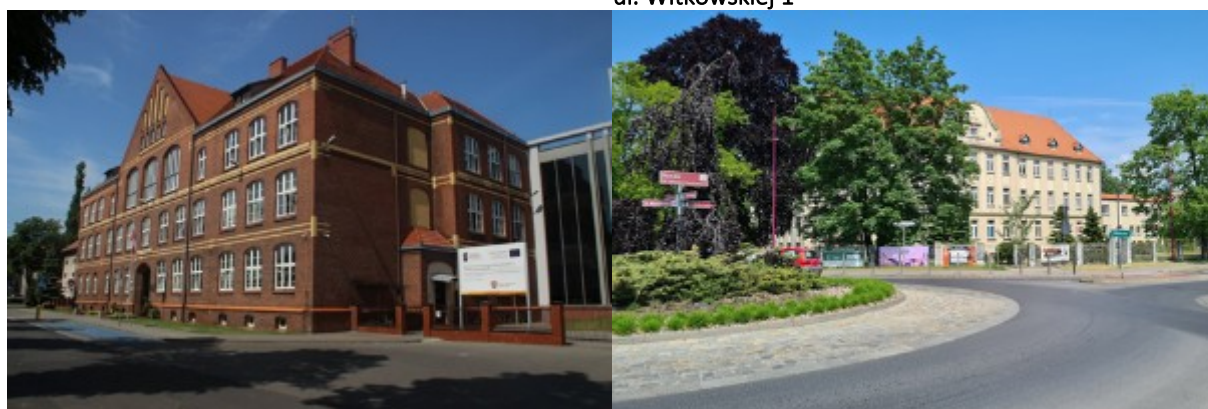
Tabela 13. Wykaz szkół podstawowych i ponadpodstawowych w granicach miejskiej części obszaru rewitalizacji

Lp.	Nazwa szkoły	Lokalizacja
Szkoły podstawowe		
1	Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 1 im. 68 Wrzesińskiego Pułku Piechoty	ul. Szkolna 1
2	Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich	ul. Kościuszki 24,
3	Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II	ul. Słowackiego 41
Szkoły ponadpodstawowe		
4	Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza	ul. Witkowska 1
5	Zespół Szkół Politechnicznych im. Bohaterów Monte Cassino	ul. Wojska Polskiego 1
6	Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. Powstańców Wielkopolskich	ul. Koszarowa 12
7	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. gen. dr. Romana Abrahama	ul. Kaliska 2a

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Września

Szkoła Podstawowa nr 1 przy ulicy Szkolnej 1

Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza przy ul. Witkowskiej 1

Wpływ na reorganizację struktury szkolnictwa miała reforma oświatowa z 2017 roku przywracająca dwustopniowy system kształcenia (sprzed 1999 roku). Organizacja egzaminów zewnętrznych wynika z ustaleń reformy systemu oświatowej z 2017 roku, która zakładała między innymi przywrócenie ośmiu klas szkoły podstawowej w miejsce stopniowo wygaszanych szkół gimnazjalnych do 2019 roku. Egzamin ósmoklasisty składa się z języka polskiego, matematyki i języka obcego (uczniowie najczęściej wybierają język angielski).

Uczniowie szkół podstawowych przystępują do m. in. egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego. Z uzyskanych obliczeń na podstawie danych z Okręgowej Komisji Edukacyjnej w Poznaniu wynika, iż w latach 2020-2022 ósmoklasiści uzyskali średnio 58 procent punktów. W mieście Września wskaźnik ten wynosił natomiast 59%. Odnosząc te dane do innych czynników społecznych zauważyć można pewną korelację pomiędzy wysokim nagromadzeniem negatywnych zjawisk społecznych jak wysokie wskaźniki bezrobocia, czy wysoka liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, a wynikami edukacyjnymi najmłodszych uczniów. Jest to zjawisko niepokojące, mogące wskazywać na pewne zaburzenia w funkcjonowaniu części rodzin zamieszkujących te obszary. Brak dbałości o prawidłowy rozwój edukacyjny dzieci może przełożyć się na pogłębienie wykluczenia części społeczności, a także wysoce negatywne zjawisko jakim jest tzw. „dziedziczenie biedy”.

Zespół Szkół Politechnicznych, ul. Wojska Polskiego 1

Bursa Międzyszkolna, ul. Słowackiego 11

Egzamin ósmoklasisty obejmuje także matematykę. Bardzo niepokojącym stanem jest systematyczne uzyskiwanie przez uczniów szkół podstawowych niskich wyników z matematyki w porównaniu do innych przedmiotów szkolnych – języka polskiego czy języka angielskiego. Według danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu, w latach 2020-2022 w miejskiej części obszaru rewitalizacji średnia liczba punktów uzyskana przez uczniów z egzaminu ósmoklasisty z matematyki liczyła tylko 50% punktów. Identyczne wyniki, na poziomie 50% odnotowano w mieście Wrześni.

Uczniowie podlegają także obowiązkowi napisania egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego. Najczęściej wybierają język angielski. W ostatnich latach dzieci coraz szybciej nabywają umiejętność uczenia się języków obcych w mowie i piśmie. Na przestrzeni ostatnich lat szkolnych średnia wartość procentowa egzaminu ósmoklasisty z języka obcego osiągnięta przez uczniów szkół podstawowych w miejskiej części obszaru rewitalizacji wynosiła 63%. Bardzo podobne noty edukacyjne z tej części egzaminu rejestruje się w mieście Wrześni.

Dla wyrównania szans uczniów obszaru rewitalizacji niezbędne jest stworzenie nowoczesnej i dobrze wyposażonej szkoły z bogatą ofertą zajęć pozalekcyjnych rozwijających sprawność intelektualną i ruchową uczniów. Ważne jest stworzenie komplementarnych projektów rewitalizacyjnych o charakterze edukacyjnym, które mogą służyć wzmocnieniu potencjału uczniów pochodzących z mniej zamożnych rodzin. I tak na przykład w latach 2018-2020 zrealizowano projekt rewitalizacyjny „Podniesienie wiedzy uczniów i kompetencji nauczycieli – wdrożenie działań zwiększających efektywność kształcenia w SSP nr 1 we Wrześni”. Pierwszym jego celem było zwiększenie szans edukacyjnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w celu wyrównania szans i zmniejszenia dysproporcji w procesie kształcenia. Ponadto projekt służył zwiększeniu nacisku na rozwijanie wiedzy i kompetencji kluczowych uczniów szczególnie uzdolnionych oraz podniesienie kompetencji pedagogów pracujących w tej placówce. Zakładał on również doposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.¹⁷

Skutecznym działaniom w obszarze przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu powinna sprzyjać zaś edukacja i przygotowanie do funkcjonowania na rynku pracy, w tym głównie poprzez profesjonalne doradztwo zawodowe, które powinno odbywać się już na etapie szkoły podstawowej. Wsparcie placówek oświatowych jest niezwykle istotne, biorąc pod uwagę także fakt, iż osiągnięcia uczniów szkół podstawowych odbiegają od przeciętnego poziomu większości gmin wiejskich w strefie podmiejskiej Poznania.

¹⁷<https://ssp-1.wrzesnia.pl/projekty/podniesienie-wiedzy-uczniow-i-kompetencji-nauczycieli-wdrozenie-dzialan-zwiekszajacych-efektywnosc-ksztalcenia-w-ssp1-we-wrzesni/>

Frekwencja wyborcza

Kolejnym wskaźnikiem wykorzystanym do opracowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji jest frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej we Wrześni w 2018 roku, czyli stosunek liczby oddanych głosów (ważnych kart do głosowania) do ogólnej liczby osób uprawnionych do głosowania. Frekwencja wyborcza zależy nie tylko od mobilizacji elektoratu, ale także od stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy publiczne. Niektóre społeczeństwa unikają aktywności obywatelskiej, a inne chętniej angażują się w życie publiczne. Sytuacja ta wynika z poziomu rozwoju norm obywatelskich, z tradycji historyczno-kulturowych, sposobu wyłaniania elit i ich wpływu na życie społeczno-polityczne, kultury debaty politycznej, a także nastawienia mediów, mających współcześnie największy wpływ na percepcję i nastroje polityczne (poster prof. IGiPZ PAN Przemysław Śleszyńskiego).¹⁸

W 2018 r. w miejskiej części obszaru rewitalizacji w wyborach do Rady Miejskiej we Wrześni swój głos oddało 50% mieszkańców uprawnionych do głosowania. Z kolei frekwencja w wyborach samorządowych w mieście Wrześni wynosiła 55%. Należy dodać, że w 2018 r. frekwencja ta na obszarze nr 1 (47%) była niższa w porównaniu do obszaru nr 3 (54%). Można więc stwierdzić, że im większa koncentracja problemów społecznych, tym mniejsze zaangażowanie obywatelskie. Niska aktywność obywatelska to jedno z bezpośrednich następstw dysfunkcji społecznych związanych z ubóstwem, czy długotrwałym bezrobociem i im pokrewnych. To także jeden z głównych przejawów wykluczenia społecznego. Przejawy tego zjawiska są widoczne w wielu aspektach życia społecznego podobszarów rewitalizacji. Ludność je zamieszkująca w małym stopniu angażuje się w inicjatywy rad okręgów i organizacji pozarządowych, brakuje form samoorganizacji społecznej i działań samopomocowych. Z pewnością konsekwentne działania motywujące społeczność lokalną do aktywności obywatelskiej mogą odnieść skutek. Należy je intensyfikować, wspierając rady okręgów (ważny organ aktywności obywatelskiej społeczności miasta) oraz organizacje pozarządowe.

Analizie poddano również zmianę frekwencji w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej we Wrześni pomiędzy 2018 a 2014 rokiem. Z zebranych danych wynika, że w miejskiej części obszaru rewitalizacji frekwencja ta wzrosła o 15,88 p.p. Na opisywanym terenie odnotowano wolniejsze tempo jej przyrostu w porównaniu do samego ośrodka miejskiego (w mieście zwiększyła się ona o 16,78 p.p.).

Sfera gospodarcza

Gospodarka lokalna to ważny czynnik wyznaczania korzystnych możliwości rozwojowych poszczególnych gmin. Atrakcyjność miejsc pracy oraz zapewnienie jej przez podmioty gospodarcze to kluczowy komponent planowania strategicznego, który finalnie ma przyczynić się do wzrostu efektywności gospodarczej i poprawy jakości życia ludności. Wielkość i typ lokalnej działalności gospodarczej warunkuje określoną liczbę miejsc pracy (w poszczególnych sekcjach według PKD 2007), w efekcie czego społeczeństwo staje się bardziej zamożne (np. ma większe zarobki ze stosunku pracy).

W 2021 r. w mieście Wrześni swoją siedzibę posiadało 3838 podmiotów gospodarczych, w tym ponad 88% podmiotów prowadzą osoby fizyczne. Liczba tych podmiotów przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła 130,0. Blisko 94% wszystkich działalności gospodarczych na terenie gminy stanowią mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. Kolejne 3,7% to małe firmy o zatrudnieniu nie przekraczającym 49 osób. W miejskiej części obszaru rewitalizacji ulokowanych jest 1525

¹⁸https://rcin.org.pl/Content/208669/WA51_242836_PANB5061-r2018_Frekwencja-wyborcza.pdf

przedsiębiorstw (128,8 na 1000 mieszkańców). Oznacza to, że na opisywanym terenie odnotowano mniejsze skupienie podmiotów gospodarczych na tle samego ośrodka miejskiego. Jednak należy zwrócić uwagę, że obszar centrum miasta charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem przedsiębiorczości. Na końcowe wartości wskaźnika wpływa zdecydowanie mniejsza koncentracja podmiotów gospodarczych na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w formie blokowisk w rejonie ulicy Tadeusza Kościuszki, Batorego i Chrobrego. W okresie pomiędzy 2015 a 2021 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o 38,92%. Podobne tempo wzrostu poziomu przedsiębiorczości odnotowano w mieście Wrześni.

Do największych i najbardziej znanych firm ulokowanych na obszarze rewitalizacji należy Mikroma S.A. - zajmująca się obróbką skrawaniem precyzyjnych części mechanicznych, produkcją silników i siłowników elektrycznych o małej mocy przeznaczonych dla sektora lotniczego, wojskowego, energetycznego oraz dla przedsiębiorstw z sektora wysokich technologii, zatrudniająca ok. 461 osób.

W centrum miasta zlokalizowane są liczne usługi charakterystyczne dla obszarów zdegradowanych, takie jak: lombardy, sklepy z odzieżą używaną, instytucje oferujące pożyczki bez weryfikacji pożyczkobiorcy w bazie Biura Informacji Kredytowej (BIK) tzw. „chwilówki”. Obiekty te działają między innymi przy ulicy Fabrycznej i Alei Jana Pawła II.

Z uwagi na rozwój Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej oraz lokalizację m.in. fabryki samochodów marki Volkswagen rynek pracy na terenie gminy należy uznać za bardzo rozwojowy i zróżnicowany pod względem podaży stanowisk pracy. Na terenie Gminy Września funkcjonuje kilkanaście renomowanych firm zatrudniających od kilkudziesięciu do kilku tysięcy pracowników. Potencjalnymi pracodawcami na obszarze rewitalizacji mogą być również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zatrudniające do 9 pracowników.

Tabela 14. Wykaz największych pracodawców na terenie gminy Wrześni

Lp.	Nazwa firmy	Liczba pracowników	Branża
1	Volkswagen Poznań Samochody Użytkowe	3 142	automotive
2	Gestamp Polska Sp. z o. o.	836	automotive
3	Inalfa Roof Systems	854	automotive
4	Mikroma s. a.	461	maszynaria
5	Flex Films Europa Sp. z o. o.	298	produkcja folii spożywczej
6	Techpak Sp. z o. o	213	drukowanie i pakowanie
7	Allflex Polska Sp. z o. o.	187	znaczniki do identyfikacji zwierząt
8	Krispol Sp. z o. o.	200	konstrukcyjna
9	VidaXL	164	sprzedaż artykułów m. in. do wyposażenia domu, ogrodu
10	Aquilla Sp. z o. o.	101	produkcja tektury falistej
11	Cenos Sp. z o.o.	132	produkcja spożywcza

Źródło: Raport o stanie Miasta i Gminy Września za 2023 rok

Dnia 12 lutego 2014 roku Rada Miejska we Wrześni podjęła uchwałę nr XXIX/347/2014 w sprawie utworzenia Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej. 7 marca 2014 roku zostało podpisane porozumienie dotyczące zasad współpracy i uczestnictwa w projekcie Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej (WSAG), którego stronami byli Gmina Września, Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Województwo Wielkopolskie, Powiat Wrzesiński, Minister Gospodarki oraz Polska

Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Celem utworzenia Wrzesińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej jest aktywizacja regionów w zakresie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, przyciągnięcie do WSAG nowych inwestorów, podniesienie poziomu inwestycji, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tej części gminy, rozwój przedsiębiorczości, a w konsekwencji utworzenie nowych miejsc pracy.¹⁹

Sfera środowiskowa

Bardzo ważną częścią struktury funkcjonalnej miast są tereny zielone, które istotnie wpływają na atrakcyjność obszaru i jakość życia mieszkańców. Zieleń urządzona stanowi istotny odsetek całkowitej powierzchni miasta. Znaczną jej część stanowią ogrody przydomowe i działkowe. Działkowcy we Wrześni gospodarują na powierzchni 68 ha, ponadto w mieście znajduje się 7 ha zieleni ulicznej, 10 ha zieleni osiedlowej oraz zieleńce o łącznej powierzchni 4 ha. Uzupełnieniem ww. terenów są 2 cmentarze o powierzchni ok. 14,4 ha.²⁰ Mieszkańcy mają bardzo dobry dostęp do terenów zieleni urządzonej, w tym Parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego oraz Parku im. Dzieci Wrzesińskich. Należy dodać, że udział powierzchni terenów zieleni ogólnodostępnej w ogólnej powierzchni miejskiej części obszaru rewitalizacji wynosi 11,03%, osiągając o blisko 2,00 p.p. niższą wartość niż średnio w mieście Wrześni.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji odczuwają negatywne skutki zanieczyszczeń atmosferycznych, wynikające ze sposobu ogrzewania mieszkań, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym. Do oceny stopnia czystości powietrza atmosferycznego wykorzystano wskaźnik, jakim jest liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w przeliczeniu na 100 źródeł ogrzewania ogółem. Z uzyskanych danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków udostępnionych na potrzeby opracowania przez Urząd Miasta i Gminy Września wynika, że w 2023 r. udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się na poziomie 35,11%. W mieście Września wskaźnik ten liczył natomiast 38,56%. Wysokie natężenie tego problemu stwierdza się na obszarach zwartej zabudowy kamienicznej w centrum ośrodka miejskiego. Otóż na obszarze nr 1 udział ten wynosił 42,68%. Najbardziej korzystną sytuację środowiskową w mieście pod tym względem zaobserwowano na obszarze nr 3 (wskaźnik osiągnął tu nieco ponad 25,00%).

¹⁹Raport o stanie Miasta i Gminy Września za 2022 rok.

²⁰Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023.

Rycina 9. Rozmieszczenie terenów zieleni miejskiej w miejskiej części obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowała Emilia Ledwolorz w programie QGIS na podstawie ortofotomapy i wizji terenowej

Masa azbestu przeznaczonego do utylizacji to element wskazujący na antropopresję. Niepokojącym problemem środowiskowym gminy jest wielokrotnie większa ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji na obszarze wiejskim w porównaniu do miasta. Wyroby zawierające azbest to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo – cementowe służące jako pokrycie dachowe oraz elewacja budynków. W 2021 r. masa azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca w miejskiej części obszaru rewitalizacji wynosiła 5,53 kg. Na opisywanym terenie największą jego koncentrację zinventaryzowano w strefie zwartej zabudowy mieszkaniowej kamienicznej w ścisłym centrum miasta. Na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej blokowej jego skupienie jest zdecydowanie mniejsze. W mieście wskaźnik ten kształtował się zaś na poziomie 8,48 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar nr 1 tworzy stara, w znacznej mierze zabytkowa zabudowa mieszkaniowo-usługowa w formie kamienic z usługami na parterze obiektów. Znajdują się tu obiekty administracji publicznej (Urząd Miasta i Gminy Września, Starostwo Powiatowe we Wrześni), banki, instytucje ubezpieczeniowe, wymiaru sprawiedliwości (Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy we Wrześni), hotele, zabytki, miejsca kultu religijnego oraz obiekty handlu (m.in. Galeria Karuzela). Obszar obejmuje swoim zasięgiem również tereny kolejowe oraz poprzemysłowe.

PKO Bank Polski, ul. Szkolna 3

Szpital Powiatowy, ul. Słowackiego 2

Najważniejsze miejsce w przestrzeni publicznej miasta Września zajmuje Rynek, wytyczony na planie kwadratu, wokół którego zachowały się malownicze zespoły kamienic wzniesione na przełomie XIX i XX wieku. Na placu znajduje się kilka ogródków gastronomicznych. Wokół rynku stwierdzono deficyt terenów zieleni ogólnodostępnej oraz elementów małej architektury (np. ławek). Od strony północno-wschodniej rynku usytuowany jest trójkondygnacyjny, neogotycki Ratusz zbudowany z cegły. Obiekt wzniesiony w latach 1909-1910 według projektu Asmusa ze Świdnicy. Powstał na miejscu dawnej poczty konnej, spalonej w 1905 r. W 1907 r. Rada Miejska nabyła nieruchomość i zleciła budowę Erdmannowi z Wrześni. W 1909 r. wmurowano kamień węgielny. Od strony północnej umiejscowiono dwa schodkowe ryzality z blendami. Od rynku widać smukłą, ośmioboczną wieżyczkę z balkonem. Przy dachu wzniesiono skrzydła. Nad wejściem do budynku, na kamiennym kartuszu, widnieje herb rodowy Porajów, pierwszych właścicieli Wrześni.²¹ W 1992 r. wykonano tu kompleksowe prace remontowe. Dziś w Ratuszu funkcjonuje Urząd Miasta i Gminy Wrześni.

Rynek we Wrześni

Stan infrastruktury drogowej wzdłuż ulicy Ratuszowej

Główną oś komunikacyjną w północnej części centrum miasta tworzy ulica Jana Pawła II, przy której wybudowano malownicze zespoły kamienic o różnych kondygnacjach, w których na parterach mieszczą się liczne punkty handlowe i usługowe. Niektóre z kamienic cechuje zły stan techniczny. Na północnym krańcu ulicy znajduje się „tętniące życiem” targowisko miejskie. Nieopodal stoi Pomnik Św. Stanisława. Przy skrzyżowaniu ulicy Jana Pawła II i ulicy Sądowej działa Sąd Rejonowy we Wrześni. Dalej, w rejonie ulic Jana Pawła II, Rzecznej i Kościelnej położony jest Kościół farny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i Św. Stanisława Biskupa Męczennika. Obok niego, na placu kościelnym odsłonięto w 2009 r. Pomnik Jana Pawła II. Rzeźbę wykonano z marmuru, zgodnie z wytycznymi projektu Iwony Jesiotr-Krupińskiej. Przedstawia ona ostatnie lata życia papieża przechodzącego przez

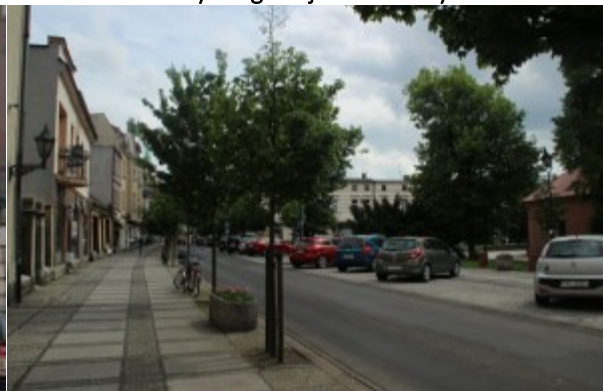
²¹<https://www.wrzesnia.powiat.pl/626,zabytki?tresc=5435>

Drzwi Święte w związku z rozpoczęciem jubileuszowego Roku Tysiąclecia 2000. Bramę postawiono zaś z szarego betonu. Nieopodal rynku zlokalizowano Powiatowy Bank Spółdzielczy we Wrześni. Na rogu ulic Jana Pawła II i Księdza Jana Laskowskiego, w otoczeniu skweru koło Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni, umieszczono ławeczkę Bronisławy Śmidowiczówny, współorganizatorki Strajku Dzieci Wrześnińskich w 1901 r.

Sposób urządzenia ulicy Jana Pawła II

Stan infrastruktury drogowej wzdłuż ulicy Jana Pawła II

Strefa zabudowy kamienicznej w rejonie ulicy Jana Pawła II Skwer miejski w rejonie ulicy Jana Pawła II

Przykład zabudowy kamienicznej przy ulicy Jana Pawła II Przykład odnowionej kamienicy przy ulicy Jana Pawła II

Ważną ulicą reprezentacyjną w centrum miasta jest ulica Warszawska, wzdłuż której przetrwały zespoły kamienic wybudowane na przełomie XIX i XX wieku. Na odcinku pomiędzy ulicą Henryka Sienkiewicza a ulicą 3 Maja ustanowiono strefę pieszego ruchu (deptak), wyłączoną z ruchu samochodowego. Ulica ta przebiega na osi południowy zachód – północny wschód. Przy tej ulicy znajdują się między innymi:

- zabytkowa kamienica z oficynami z 1905 pod nr 5 (nr rej.: 2569/A z 28.12.1995),
- zabytkowy dom z I połowy XIX wieku pod nr 10 (nr rej.: 967/A z 5.03.1970),
- zabytkowy dom z XIX wieku pod nr 15 (nr rej.: 2173/A z 20.02.1989),
- budynek bankowy z okresu II Rzeczypospolitej pod nr 17,
- budynek urzędu skarbowego pod nr 26,
- zabudowania dawnego browaru pomiędzy nr 26 i 27,
- budynek danego odeonu pod nr 27,
- gmach urzędu pocztowego pod nr 34,
- budynek banku spółdzielczego pod nr 36.

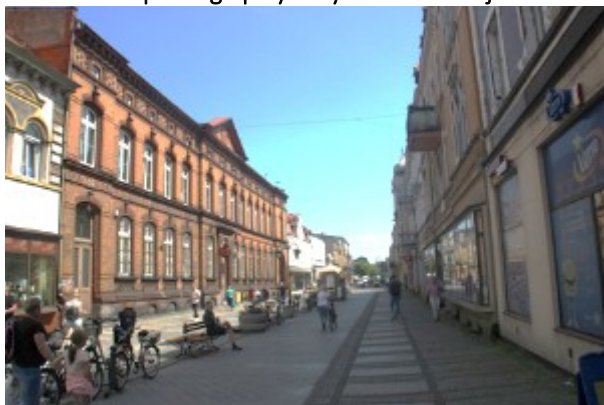
Targowisko miejskie w rejonie ulicy Kościelnej

Targowisko miejskie w rejonie ulicy Kościelnej

Strefa ruchu pieszego przy ulicy Warszawskiej

Deptak wzdłuż ulicy Warszawskiej

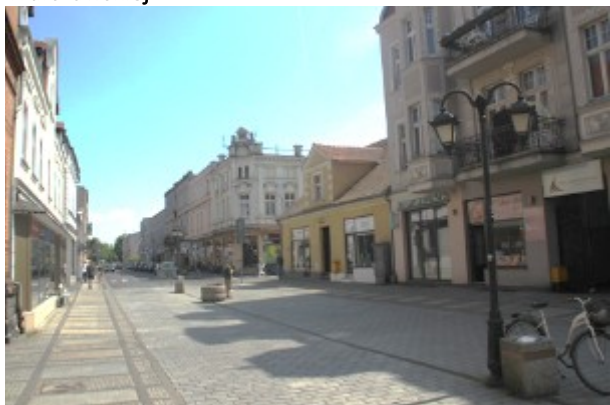
Najbardziej atrakcyjną zabytkową kamienicą we Wrześni jest secesyjny, trzypiętrowy budynek wytyczony na planie prostokąta, z symetryczną i trójosiową elewacją frontową, wzniesioną w 1905 r. dla Oscara Hauffa przy współczesnej ulicy Warszawskiej 5. Na jej parterze mieszczą się punkty usługowe, na wyższych piętrach pełni zaś funkcję mieszkaniową. Przy wejściu do niej mieści się napis: „Oscar Hauff Kanal Auflagen und...”²²

U zbiegu ulicy Warszawskiej oraz Juliusza Słowackiego znajduje się gmach Szpitala Powiatowego, wybudowany w latach 20. XX wieku. W 1925 r. osadzono w nim kamień węgielny. W 1928 roku obiekt oddano do użytku mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat wykonano gruntowny remont elewacji zewnętrznej oraz okolicy wokół placówki.²³

²²<http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/37350,wrzesnia-kamienica-oscara-hauffa.html>

²³<http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/20558,wrzesnia-szpital-powiatowy.html>

Strefa zabudowy kamienicznej wzdłuż ulicy
Warszawskiej

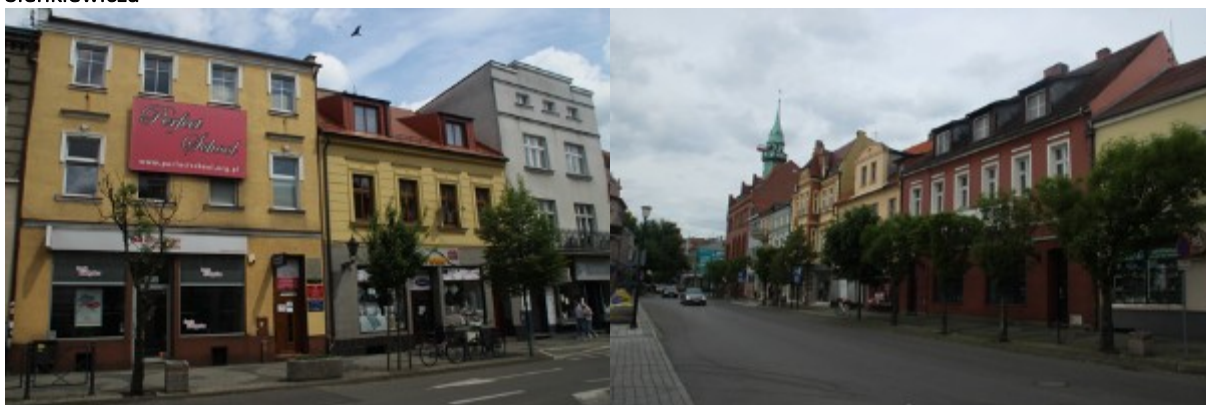

Strefa ruchu samochodowego wzdłuż ulicy
Warszawskiej

Na południe od Rynku, w osi północ-południe biegnie ulica Henryka Sienkiewicza, przy której większość kamienic cechuje dobry stan techniczny. Stanowi ona ważną arterię drogową w tej części miasta. Na parterach kamienic funkcjonuje wiele punktów usługowych, które nie należą do dużych sieci handlowych. Na południowym jej krańcu można zauważyć spękania nawierzchni asfaltowej pasa technicznego jezdni dla samochodów osobowych.

Przykład umiejscowienia punktów usługowych przy ulicy Przykład urządzenia ulicy Sienkiewicza, w stronę Rynku
Sienkiewicza

Na krańcu ulic Henryka Sienkiewicza i Harcerskiej mieści się Pomnik Dzieci Wrzesińskich, oddający pamięć dzieciom katolickiej Szkoły Ludowej strajkującym przeciwko nauczaniu religii w języku niemieckim w latach 1901-1902. Strajk patriotyczny stał się powszechnym w całej Wielkopolsce. W ok. 800 szkołach protestowało 65 tys. dzieci.²⁴ W niedalekiej odległości od pomnika znajduje się kamień upamiętniający wydarzenia z powstania z 1848 r. i powstania wielkopolskiego z lat 1918-1919.

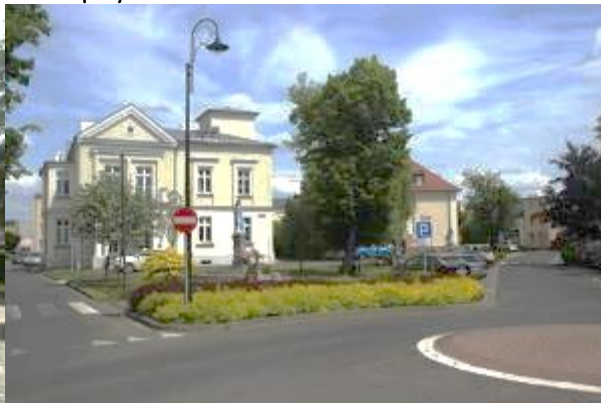
Przedłużenie ulicy Henryka Sienkiewicza stanowi ulica Harcerska, prowadząca w kierunku Pałacu na Opieszynie. Wzdłuż niej rozciąga się mini-skwer uliczny, gdzie stwierdzono zniszczenie części alejek pieszych, deficyty zieleni i niszczące elementy małej architektury. Z uwagi na zły stan techniczny pasa jezdni i brak odpowiedniej estetyki przestrzeni publicznej wymaga ona kompleksowej modernizacji.

²⁴<https://sadurski.com/wrzesnia-ciekawostki/>

Pomnik Dzieci Wrześnińskich

Rondo przy Pomniku Dzieci Wrześnińskich

Niszcząca zabudowa mieszkaniowa w rejonie ulicy Harcerskiej

Stan nawierzchni pasa technicznego jezdni przy złączeniu ulic Sienkiewicza z Harcerską

Skwer wzdłuż ulicy Harcerskiej

Stan nawierzchni ścieżki pieszej wzdłuż skweru ulicznego przy ulicy Harcerskiej

Równolegle do Alei Jana Pawła II, Rynku i częściowo ulicy Henryka Sienkiewicza przebiega wąska ulica Fabryczna, łącząca ulicę Sądową i Warszawską. Wzdłuż niej działa wiele drobnych punktów handlowych. Na narożniku ulic Sądowej i Fabrycznej zlokalizowano budynek Prokuratury Rejonowej we Wrześni. Istniejąca nawierzchnia jezdni oraz chodników w ciągu ul. Fabrycznej na odcinku od ul. Staszica do ul. Warszawskiej znajduje się w niezadowolającym stanie technicznym. Nawierzchnię asfaltową jezdni cechują liczne spękania i nierówności. Nawierzchnia chodników posiada również nierówności, które utrudniają poruszanie się, w szczególności osobom starszym i z niepełnosprawnością.

Stan infrastruktury drogowej wzdłuż ulicy Fabrycznej

Sposób urządzenia ulicy Fabrycznej

Okazała kamienica przy ulicy Fabrycznej

Hostel Centrum, ul. Fabryczna 36

Na rogu ulic Fabrycznej i Stanisława Staszica zlokalizowano Dom Handlowy „Kadena” w budynku piętrowej, trzykondygnacyjnej kamienicy. Dziś w willi mieści się Hostel Centrum oraz kawiarnia Cezar.

Kamienica przy ulicy Staszica

Stan techniczny pasa technicznego jezdni wzdłuż ulicy Staszica

Obszar nr 1 cechuje się licznym skupieniem obiektów usług administracyjnych i sądowych. Przy ulicy Jana Pawła II znajduje się budynek Sądu Rejonowego, wzniesionego w 1906 r. w stylu przypominającym renesans gdański (północny).²⁵ Obiekt trójpiętrowy, z wysokim, dwuspadowym, stromym dachem, z rozległymi wystawami dachowymi. Partia cokołowa pokryta granitem. Wokół naroża i okien wmurowano piaskowiec. Elewacje budynku składają się z czterech osi, zamykają ją

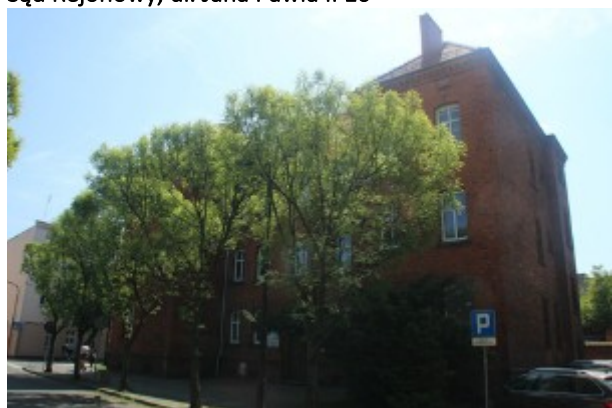
²⁵<http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/3611,wrzesnia-sad-rejonowy.html>

wysokie szczyty. Wejście główne zostało zaprojektowane asymetrycznie w profilowanym portalu z ozdobnym wizerunkiem orła.²⁶

Urząd Miasta i Gminy Września – od strony ulicy Fabrycznej
Urząd Miasta i Gminy Września – od strony ulicy Jana Pawła II

Sąd Rejonowy, ul. Jana Pawła II 10

Urząd Skarbowy, ul. Warszawska 26

Najstarszym zabytkiem miejskim, stanowiącym dominantę w przestrzeni publicznej ścisłego centrum miasta Wrześni, jest rzymskokatolicki kościół farny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Stanisława, wybudowany ok. II poł. XV w. Świątynia została wzniesiona z murowanej cegły w stylu późnogotyckim. Budynek składa się z barokowych, trzech wewnętrznych naw, w tym bocznych o sklepieniu kolebkowo-krzyżowym. W XVI w. nadano mu rangę kolegiaty. W trakcie potopu szwedzkiego wrzesińska fara została spalona. W 1962 r. obiekt odbudowano. W 1972 r. przebudował go Jan Binder z Kórnik. W 1881 r. poddano go gruntownej odnowie, zgodnie z projektem architekta Zygmunta Gorgolewskiego.²⁷ Mimo licznych jego modernizacji, nadal stanowi bardzo ważny punkt na mapie kulturalnej powiatu wrzesińskiego.

Na terenie miasta zdiagnozowano także liczne zabudowania mieszkalne i mieszkalno-usługowe w formie kamienic ze zniszczonymi elewacjami i pokryciami dachowymi. Mniej zadbane są przede wszystkim kamienice przy bocznych ulicach, a także domy, oficyny i budynki gospodarcze w śródmieściu (np. przy ul. Dzieci Wrzesińskich, Fabrycznej czy Kościelnej). Złym stanem technicznym cechują się budynki dawnego folwarku proboszczowskiego przy ul. Kościelnej. Zaniedbane są również: dawny urząd celny, obiekty wchodzące w skład zespołu dworca kolejowego (poza samym dworcem), w tym kolejowa wieża ciśnień. Zły stan techniczny budynków negatywnie wpływa na estetykę i

²⁶<https://www.wrzesnia.powiat.pl/626,zabytki?trecsc=5435>

²⁷<https://www.miastopoznaj.pl/blogi/pozostale/8901-wrzesnia-i-jej-zabytki>

funkcjonalność centrum, które winno być wizytówką miasta i atrakcyjną przestrzenią do spędzania czasu wolnego zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Kościół Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP i św. Plebania koło kościoła farnego Stanisława BM (farny)

Na obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej kamienicznej zarządcy zabytkowych kamienic skupiają się głównie na remoncie elewacji budynków i pokryć dachowych. Nie wykonują oni raczej remontów oficyn, budynków gospodarczych lub podwórz. Podwórza nie stanowią dziś atrakcyjnej przestrzeni do integracji międzysąsiedzkiej i spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Sytuacja ta pogłębia zjawisko wykluczenia społecznego. W związku z tym właściciele powinni stopniowo podjąć prace związane z utworzeniem atrakcyjnych wspólnych przestrzeni do budowania relacji sąsiedzkich, nasadzeniami zieleni, wykonaniem nowych nawierzchni chodników, zamontowaniem oświetlenia i ogrodzeń wokół budynków oraz budową wiat rowerowych. Zadanie to stanowi bardzo duże wyzwanie, szczególnie z uwagi na spore nakłady finansowe.

W ścisłym centrum miasta Września znajduje się wiele instytucji kultury. W 1970 r. w mieście założono Katolicką Szkołę Ludową zlokalizowaną przy współczesnej ulicy Dzieci Wrzesińskich 13, gdzie w 1901 r. odbył się słynny strajk szkolny mający na celu obronę polskości w okresie pruskiego zaboru. W 1966 r. założono tutaj Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich, w której zrekonstruowano salę lekcyjną z początku XX wieku oraz salonik mieszczański z końca lat 90. XX wieku.²⁸ W placówce wyłożono eksponaty związane z historią Wrześni z okresu pradziejów i wczesnego średniowiecza oraz dziejów piastowskiego grodziska w Grzybowie. Upamiętnia ona również wydarzenia z Wiosny Ludów (1848 r.) i powstania wielkopolskiego (1918/1919 r.). W centrum Wrześni znajduje się również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Września przy ul. Dzieci Wrzesińskich 13 wraz oddziałem dziecięcym oraz filią nr 1 przy ul. Słowackiego 41 we Wrześni.

Na południowy wschód od ulicy Harcerskiej usytuowana jest ulica Fryderyka Chopina, przy której znajduje się budynek Urzędu Stanu Cywilnego oraz Starostwa Powiatowego we Wrześni. Dwukondygnacyjny obiekt wzniesiono w latach 60. XX wieku na rzucie dwóch prostokątów. Dwa boczne ryzality i jeden narożny dopełniają elewację budynku. W latach 1912-1913 przebudowano landraturę, uzyskując środki finansowe zagospodarowane na budowę nowego szpitala w mieście. W tym samym czasie, dobudowano willę dla starosty na miejscu dzisiejszego budynku, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego. Od strony ówczesnej ulicy Ewangelickiej (dzisiejszej 3 Maja) wchodziło się do starostwa. Bryłę budynku wzbogacały atrakcyjne pilasty i liczne gzymsy oraz loggia z czterema

²⁸<https://www.miastopoznaj.pl/blogi/pozostale/8901-wrzesnia-i-jej-zabytki>

jońskimi kolumnami zakończonymi trójkątnym tympanonem. Od strony ulicy obiekt otoczono metalowym parkanem z murowanymi słupkami. W 1939 r. po wykonaniu prac remontowych wyburzono kolumny, usunięto tympanon i parkan. Aktualnie fasada posiada znacznie uproszczoną formę architektoniczną. W 1962 r. postawiono przybudówkę łączącą obecny budynek starostwa z dawną willą landrata (starosty).²⁹

Największe natężenie ruchu samochodowego obserwuje się wzdłuż ulicy Szkolnej i Słowackiego. Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Komenda Policji, zlokalizowana przy ulicy Szkolnej 23.

Niektóre boczne drogi cechuje zły stan techniczny, w tym nierówna nawierzchnia jezdni. Nieutwardzony teren w rejonie ulicy Wielkopolskiej służy głównie parkowaniu samochodów osobowych. Sama nawierzchnia jezdni ma liczne spękania, co stanowi sporą przeszkodę dla przemieszczających się seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Władze lokalne opracują koncepcję zagospodarowania terenu polegającą m.in. na zamontowaniu elementów małej architektury i doposażeniu przestrzeni w zieleń.

Na obszarze miasta występują również strefy zieleni urządzonej w formie parków. Na północny-zachód od ścisłego centrum miasta, w rejonie ulicy Ignacego Paderewskiego rozciąga się teren zabytkowego Parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego o łącznej powierzchni równej 10 ha. Wzdłuż jego wschodniej granicy przepływa ciek wodny Wrześnica. Po jego wschodniej stronie powstały baseny miejskie Łazienki, które w okresie zimowym stają się lodowiskiem. Przy wejściu do parku od strony południowo-wschodniej mieści się skatepark. W centrum parku zlokalizowano niewielkie, zadbane oczko wodne. Na jego terenie ustanowiono pomnik-przyrody (głaz narzutowy z granitu). Na opisywanym terenie postawiono plac zabaw dla dzieci oraz wybudowano obiekty sportowe. W parku nasadzono wiele gatunków drzew liściastych i iglastych, w tym między innymi dęby, klony, orzechy czarne, platany, topole czarną, olszę czarną. Obszar ten jest dobrze urządzony i systematycznie pielęgnowany. Jednak w niektórych miejscach brakuje elementów małej architektury (m.in. ławek), ścieżek oraz nasadzeń roślinności. Samo ogrodzenie parku znajduje się w nienajlepszym stanie technicznym. Na jego terenie nie zamontowano jeszcze oświetlenia, co utrudnia przemieszczanie się pieszych wieczorem, zwłaszcza w okresie zimowym. Niektóre ścieżki piesze posiadają nierówności, stanowiące potencjalną przeszkodę dla seniorów. W niedalekiej odległości od parku wybudowano stadion miejski.

Park im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, wejście

Skate-park przy wejściu do Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Wrześnica przepływająca na granicy Parku im. Marszałka Rozwidlenie ścieżek pieszych na terenie Parku im.

²⁹<https://www.wrzesnia.powiat.pl/626,zabytki?tresc=5435>

Józefa Piłsudskiego

Marszałka Józefa Piłsudskiego

Przebieg ścieżki pieszej przez Park im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Oczko wodne na terenie Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Uporządkowana roślinność w centrum Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Plac zabaw na terenie Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

Jednostka analityczna nr 3 obejmuje obszar zabudowy wielorodzinnej, powojkowej oraz zieleni urządzonej w granicach: od północy Szosy Witkowskiej, ul. Juliusza Słowackiego, od wschodu ul. Piastów, ul. Tadeusza Kościuszki, ul. Warsztatowej, od południa graniczący z rzeką Wrześnią, obejmujący swoim zasięgiem przestrzennym Park im. Dzieci Wrzesińskich i Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących we Wrześni. We wschodniej części miasta (obszar nr 3) zidentyfikowano w znacznej mierze wysoką zabudowę wielorodzinną, tereny powojkowe i przemysłowe, a także zieleni urządzonej (Park im. Dzieci Wrzesińskich) oraz obiekty służby zdrowia (szpital powiatowy) edukacji, kultury (Amfiteatr im. Anny Jantar, Wrzesiński Ośrodek Kultury, Kino „Trójka”) i sportu (Stadion przy Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących przy ul. Kaliskiej).

Znaczną część obszaru nr 3 stanowią wielorodzinne bloki mieszkalne tworzące powstałą w 1958 roku Wrzesińską Spółdzielnię Mieszkaniową. W latach 60-tych XX wieku na terenie osiedla Tysiąclecia w szybkim tempie wznoszono kolejne bloki, w których tworzone stosunkowo niewielkie mieszkania dla pracowników lokalnych, dużych pracodawców: Tonsilu, Stokbetu Mikromy, Meramontu i Spółdzielni Mleczarskiej. Mieszkania przyznawano młodym wówczas ludziom, którzy do Wrześni przyjeżdżali w poszukiwaniu pracy. Znaczna część obecnych mieszkańców obszaru rewitalizacji, to właśnie osoby, które w latach 60-tych i 70-tych jako ludzie w sile wieku zamieszkiwały w nowo oddawanych do użytku mieszkaniach i przeżyły w nich całe swoje dorosłe życie. Mieszkania w tej części miasta cechują się dość niskim standardem, wynikającym zarówno z niewielkiego metrażu jak i braku powszechnych współcześnie udogodnień, np. wind. Z tego powodu młodzi ludzie raczej nie wprowadzają się na osiedle Tysiąclecia, a mieszkań dla swoich rodzin szukają na nowo wybudowanych osiedlach oferujących bardziej atrakcyjne warunki zamieszkania. Wyjątek stanowią mniej zamożne rodziny, które ze względu na swoją sytuację finansową zmuszone są do najmu lub zakupu tańszego mieszkania. Wśród 5-kondygnacyjnych blokowisk osiedla Tysiąclecia powstał plac zabaw dla dzieci i osiedlowe boisko sportowe. Obszar ten cechuje wysoki stopień nasycenia zieleni osiedlowej. W 2020 r. uczestnicy „Projektu Września” zadbali o nasadzenia 100 nowych drzew, głównie brzozy i buku. Obszar ten cechuje wysoki udział podłączenia budynków do sieci kanalizacyjnej. Jednak na niektórych odcinkach planuje się przebudowę przestarzałej sieci, np. w rejonie ul. Królowej Jadwigi. Wśród blokowisk wiele skwerów wymaga odnowy (nowe nasadzenia, nawożenie) i doposażenia w elementy małej architektury, a place zabaw dla dzieci remontów. Wiele ciągów pieszych oraz dróg lokalnych i wewnętrznych posiada ubytki i nierówności.

W rejonie ulic Witkowskiej, Wojska Polskiego i Juliusza Słowackiego wybudowano w latach 60-70. XX wieku osiedla blokowe. Na opisywanym terenie występuje obfita ilość zieleni pomiędzy blokami. Budynki wielorodzinne zróżnicowane są nie tylko pod względem poziomu kondygnacji, ale również stanu technicznego. W trakcie inwentaryzacji terenowej zauważono niszczenie elewacji zewnętrznej części z nich. Po drugiej stronie ulicy Wojska Polskiego mieści się Powiatowy Urząd Pracy oraz filia Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Poznaniu. Obok niej znajdują się dwa budynki Zespołu Szkół Politechnicznych im. Bohaterów Monte Cassino. Od strony ulicy Witkowskiej, koło szkoły, powstały 3 obiekty sportowe. U zbiegu ulicy Wojska Polskiego i Juliusza Słowackiego zlokalizowano Pomnik 68. Pułku Piechoty.

Ulica Szkolna – niedaleko stadionu sportowego

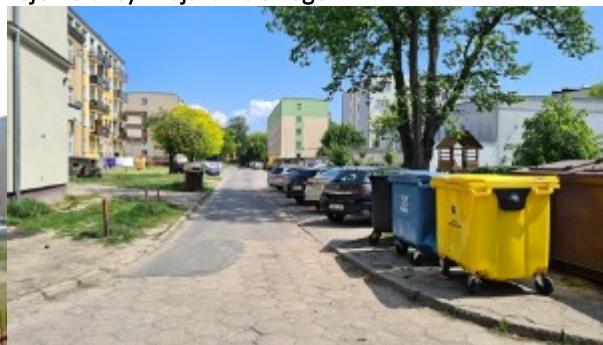
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna w rejonie ulicy Szkolnej

Przykład zabudowy wielorodzinnej w rejonie ulicy Witkowskiej, plac zabaw

Strefa zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w rejonie ulicy Wojska Polskiego

W rejonie ulic Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi większość istniejących ciągów komunikacyjnych jest obecnie w złym stanie technicznym, tworząc barierę architektoniczną dla osób z niepełnosprawnościami oraz starszych. Na opisywanym terenie stwierdzono deficyt elementów małej architektury (np. ławek) oraz drzew, krzewów i kwiatów. W związku z tym zachodzi konieczność rewitalizacji i odpowiedniego zagospodarowania terenów zielonych w otoczeniu osiedli wielorodzinnych. Podobnie sytuacja wygląda u zbiegu ul. Słowackiego i Królowej Jadwigi.

Strefa zabudowy wielorodzinnej w rejonie ulicy Batorego

Przykład zabudowy wielorodzinnej w rejonie ulicy Wojska Polskiego

Pomnik 68 Pułku Piechoty przy ulicy Słowackiego

Przykład zabudowy wielorodzinnej w rejonie ulicy Kościuszki

Kluczowe miejsce w przestrzeni publicznej na obszarze nr 3 zajmuje Pałac na Opieszynie.³⁰ W II połowie XVII wieku (około 1750 r.) Maciej Poniński pozyskał dobra wrzesińskie. W okolicach 1870 roku wybudowano Pałac na Opieszynie, złożony z głównego budynku i odsuniętych od niego w dalszej odległości dwóch segmentów bocznych. Pałac mieści się na terenie dzisiejszego Parku im. Dzieci

³⁰<https://zabytek.pl/pl/obiekty/wrzesnia-zespol-palacowo-parkowy>

Wrześnińskich. Budynki pełniące funkcję administracyjną i zabudowa gospodarcza otaczały czworoboczny dziedziniec, oddzielony fosą od terenu parku krajobrazowego. Na parterze Pałacu mieściły się hol, gabinet właściciela, salon, jadalnia, salonik pani z werandą, pokój do gry bilardowej oraz pałacowa biblioteka licząca ok. 4500 tomów. W Pałacu zgromadzono wiele obrazów, rzeźb, porcelany i wyrobów szklanych. Wiele dzieł sztuki zrabowali Niemcy. Po zakończeniu II wojny światowej działała tu Powiatowa Męska Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego. W latach 1945-1994 Pałac był użytkowany przez Zespół Szkół Rolniczych. Decyzją nr 966/A z dnia 5.03.1970 r. Pałac został wpisany do rejestru zabytków. W otoczeniu pałacu rozebrano część obiektów budowlanych i zasypano fosę. W ich miejscu powstał dzisiejszy amfiteatr i szkoła podstawowa. Wiele lat temu Pałac znajdował się w złym stanie technicznym. Na płaszczyznach elewacji dokonano wówczas odkrywki i stwierdzono bardzo zły stan podłoża oraz tynków wapiennych. Z uwagi na znaczny stopień zdegradowania elewacji, okien i dachu budynek wymagał pilnych prac remontowo-budowlanych, które miały doprowadzić do przywrócenia atrakcyjnego wyglądu zewnętrznego i obniżenia kosztów ogrzewania. W 2020 r. zakończono tu realizację projektu rewitalizacyjnego „Termomodernizacja i odtworzenie dawnego blasku budynku Pałacu Ponińskich i Mycielskich”. Zakres inwestycji obejmował wykonanie gruntownego remontu dachu, odtworzenie stolarki okiennej oraz odnowienie i odrestaurowanie elewacji zewnętrznej i izolacji ścian zewnętrznych. Dziś w pałacu funkcjonuje m.in. restauracja „Pałac na Opieszynie” i hotel.

Pałac na Opieszynie – od strony południowej

Pałac na Opieszynie – od strony wschodniej

W zachodniej części obszaru nr 3 jest położony Park im. Dzieci Wrześnińskich, który zajmuje powierzchnię 13,24 ha. Został utworzony w XVIII wieku jako park pałacowy w stylu francuskim (później przemieniony w angielski). Jego zachodnia granica przebiega wzdłuż rzeki Wrześnicy. Główne wejście do parku znajduje się od strony ulicy Harcerskiej prowadzącej ze ścisłego centrum miasta. Jego obszar cechuje wysoki udział powierzchniowy wód stojących. W niedalekiej odległości od strefy zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w formie blokowisk w rejonie ulicy Tadeusza Kościuszki zachowały się tutaj 4 niewielkie stawy wodne, odizolowane od rzeki. Dwa z nich mają ze sobą wspólne połączenie niewielką długością strugi, nad którą przebiega pomost. Na obszarze tym występują drzewa liściaste (kasztanowiec zwyczajny, klon zwyczajny, wiąz pospolity, topola włoska, lipa drobnolistna, wierzba biała) oraz liczne krzewy (dereń biały, klon tatarski, bez czarny, bez koralowy, trzmielina pospolita). Na opisywanym terenie powstało kilka obiektów sportowo-rekreacyjnych. W parku zlokalizowano pomnik Marii Konopnickiej oraz tablice informacyjne związane z jej działalnością literacką. Na terenie parku mieści się amfiteatr im. Anny Jantar, do którego dochodzi się Aleją Solidarności. Na trasie można zobaczyć Platan Wschodni, drzewo ustanowione jako pomnik przyrody. Po południowej stronie Pałacu na Opieszynie, w parku wyznaczono teren placu zabaw dla dzieci. Od 2016 roku stanowi własność Urzędu Miasta i Gminy Września. W parku większość ścieżek pieszych nie została utwardzona.

Niektóre ciągi piesze o nawierzchni asfaltowej posiadają nierówności i ubytki, co utrudnia przemieszczania się osobom starszym i z niepełnosprawnościami. Ponadto podczas spaceru terenowego zauważono brak oświetlenia i niedostatek elementów małej architektury. Same stawy wodne wymagają również oczyszczenia. Park powinien dostać doposażony w nowe nasadzenia roślinności i jej pielęgnację. Po drugiej stronie cieku przepływającego przez park rozciągają się tereny rekreacyjne, przy których zamontowano plac zabaw i siłownię zewnętrzną. Od strony wschodniej, blisko niego, jest usytuowany budynek Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 2 im. Dzieci Wrześnińskich oraz Kościół pw. Św. Ducha. Do parku można wejść również od strony południowej z ulicy Kościuszki.

Wyjście z Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni w kierunku Rynku

Aleja Solidarności przebiegająca na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni

Pomnik Marii Konopnickiej na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni

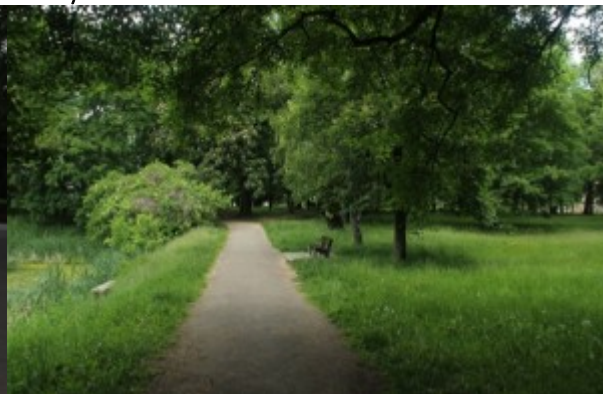
Aleja na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni

Tablice edukacyjne przy Alei Solidarności przebiegającej na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni

Przykład ścieżki pieszej na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni – w pobliżu zbiorników wodnych

Przykład ścieżki pieszej na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni – w okolicach amfiteatru

Plac zabaw na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni – od strony ulicy Kościuszki

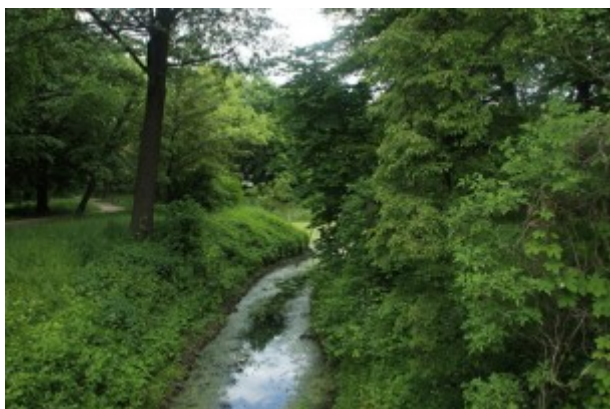
Roślinność porastająca Park Miejski im. Dzieci Wrześnińskich

Ciąg pieszy prowadzący do cieku Wrześnicy na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich

Rzeka Wrześnica przepływająca wzdłuż zachodniej granicy Parku im. Dzieci Wrześnińskich

Przykład ścieżki pieszej na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni – od strony ulicy Kościuszki

W Parku im. Dzieci Wrześnińskich, jak już wspomniano, znajduje się Amfiteatr im. Anny Jantar, gospodarowany przez Wrześniński Ośrodek Kultury. Obiekt stanowi ważne miejsce organizacji wielu istotnych wydarzeń społecznych i kulturalnych. Na jego scenie w 1976 r. śpiewała sama Anna Jantar dla wrześnińskiej społeczności podczas turnieju „Bank 440”, zaaranżowanego przez Telewizję Polską (TVP). Obecnie obiekt znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga kompleksowej modernizacji zarówno elewacji, jak i sceny, widowni oraz wyposażenia estradowego, a także pomieszczeń tj.

garderoby i sanitariatów. Odbywa się tu m.in. Piknik profilaktyczny „Niedziele dla milusińskich” oraz Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych.

Ścieżka przebiegająca wzdłuż rzeki Wrześnicy – po zachodniej jej stronie

Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe po zachodniej stronie Wrześnicy, okolice Parku Miejskiego im. Dzieci Wrzesińskich

Zbiornik wodny w trakcie zarastania na terenie parku

Zarośnięty brzeg zbiornika wodnego na terenie Parku Miejskiego im. Dzieci Wrzesińskich

Scena Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni

Amfiteatr im. Anny Jantar we Wrześni – z boku

Miejsca siedzące przy amfiteatrze

Lodziarnia koło amfiteatru

Wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłośławską a ul. Opieszyn rozciąga się dość zaniedbany skwer łączący Park im. Marszałka Józefa Piłsudskiego z Parkiem im. Dzieci Wrześnińskich. Teren posiada jednak bardzo duży potencjał do wzmocnienia funkcji rekreacyjnej i wypoczynkowej. Stworzenie spójnej kompozycji roślinności poprawi nie tylko estetykę, ale również przyczyni się do zwiększania bioróżnorodności oraz ograniczenia tzw. zjawiska miejskiej wyspy ciepła.

W północno-wschodniej części analizowanego obszaru nr 3, w rejonie ulicy Ogrodowej i Juliusza Słowackiego, jest usytuowany Park im. Kurkowskiego Bractwa Strzeleckiego we Wrześni, utworzony w 1925 roku z inicjatywy Wrześnińskiego Bractwa Kurkowskiego. W ogrodzie przebiega centralna oś z bocznymi alejkami. W jego centrum mieści się ośmioboczna, drewniana altana, gdzie w okresie międzywojennym organizowano występy orkiestry wojskowej stacjonującej w mieście w tym czasie. W 2016 r. wpisano teren parku i strzelnicy LOK-u do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego. Ogrodzenie parku wymaga kompleksowej odnowy. Na opisywanym terenie znajduje się siłownia zewnętrzna. W ostatnich latach zamontowano także ławki. Obiekt pełni funkcje rekreacyjno-sportowe. Wieczystym użytkownikiem terenu jest LOK, a bezpośrednim zarządcą Gmina Września. W 2019 roku wykonano kompleksową renowację zabytkowej altany. Większość ciągów pieszych posiada spękaną nawierzchnię z kostki betonowej. Niektóre ścieżki piesze nie zostały jeszcze utwardzone. Skwer wymaga doposażenia w zieleń i jej pielęgnację, montażu elementów małej architektury i wprowadzenia odpowiedniego systemu nawadniania.

Teren Parku im. Kurkowskiego Bractwa Strzeleckiego we Wrześni

Dojście do altany na terenie im. Kurkowskiego Bractwa Strzeleckiego we Wrześni

W centralnej części obszaru nr 3 przebiega bardzo atrakcyjna ulica Koszarowa, wzdłuż której zachowały się powojenne zabudowania mieszkalne, w większości w dostatecznym lub w złym stanie technicznym. Pierwsze obiekty koszarowe powstały tutaj na początku XX wieku, w latach 1902-1910. Najpierw zabudowa koszarowa rozwija się głównie wzdłuż dzisiejszej ulicy Tadeusza Kościuszki, z

czasem wybudowano ją w głębi nieruchomości, odgródzonej parkanem z metalowych krat umieszczonych między słupami zbudowanymi z cegły. Na opisywanym terenie mieści się zabytkowa wozownia, wpisana w 1996 r. do rejestru zabytków. W okresie dwudziestolecia międzywojennego od 1921, mieścił się tu 68. Pułk Piechoty Wojska Polskiego. Po zakończeniu II wojny światowej początkowo stacjonowało tu Wojsko Polskie, z czasem, aż do 1992 roku Armia Radziecka.³¹ W latach powojennych przeprowadzono wiele prac modernizacyjnych, w wyniku których wiele koszar przestało pełnić swoją pierwotną funkcję lub zostało wyburzone. Z obiektów koszarowych wyłączono pięć domów oficerskich w południowo-zachodniej jej części oraz blok żołnierski wraz z magazynem mundurowym w części południowej. Po 1990 r. wiele budynków zostało zaadaptowanych na cele mieszkaniowe.³² Na niszczących budynkach można zobaczyć dzisiaj liczne akty wandalizmu w postaci nieestetycznych graffiti. Jednak część dawnych budynków pełniących kiedyś rolę koszar zostaje gruntownie odnowiona. Niektóre z nich stanowią już własność prywatną. W dawnym bloku żołnierskim, przy ulicy Koszarowej 12, mieści się Zespół Szkół Zawodowych nr 2 im. Powstańców Wielkopolskich wraz z salą sportową. Pod drugiej stronie ulicy zmodernizowano boisko sportowe. Na rogu ulicy Tadeusza Kościuszki oraz Koszarowej rozciąga się niewielki teren zieleni. W budynku o punkcie adresowym 17G i 17L działa niepubliczne przedszkole „Miś Uszatek”. W pasie technicznym jezdni widać natomiast liczne spękania i ubytki. Brakuje również miejsc parkingowych dla samochodów osobowych. Wzdłuż drogi wyremontowano natomiast chodnik. Rejon tej ulicy cechuje się wysokim stopniem nasycenia zieleni wysokiej. Zieleni wymaga jednak pielęgnacji. Koncepcja zagospodarowania terenu w rejonie ul. Koszarowej zakłada dalsze nasadzenia zieleni, montaż elementów małej architektury, wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych wraz z montażem oświetlenia. Przy ulicy Koszarowej 14/16 znajduje się kino „Trójka”. Odnotowuje się tutaj wysoki poziom przestępczości. Na dawnych terenach powojkowych, w rejonie ulic Tadeusza Kościuszki i Koszarowej, wyznaczono strefę lokalizacji działalności usługowo-handlowej.

Nieestetyczne graffiti na elewacji mieszkalnego obiektu pokoszarowego **Przykład pokoszarowego budynku mieszkalnego w rejonie ulicy Koszarowej**

31<http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/26140,wrzesnia-dawne-koszary-pruskie.html>

32https://pl.wikipedia.org/wiki/Zesp%C3%B3%C5%82_koszar_we_Wrze%C5%9Bni

Stan techniczny zamieszkałych budynków pokoszarowych w rejonie ulicy Koszarowej

Pokoszarowa zabudowa mieszkalna w rejonie ulicy Koszarowej

Przykład umiejscowienia podmiotów gospodarczych w budynkach pokoszarowych

Zieleń w ciągu ulicy Koszarowej

Stan nawierzchni powierzchni parkingowej w rejonie ulicy Koszarowej

Nieuporządkowane miejsca parkingowe w rejonie ulicy Koszarowej

Tereny zieleni przyulicznej wzdłuż ulicy Koszarowej

Skwer w rejonie ulicy Koszarowej

W pobliżu Parku im. Dzieci Wrzesińskich, po wschodniej jego stronie, przy ulicy Tadeusza Kościuszki 21, usytuowany jest budynek Wrzesińskiego Ośrodka Kultury, będącego samorządową jednostką kultury funkcjonującą w strukturach Urzędu Miasta i Gminy Września. Budynek ośrodka powstał w okresie zaborów w trakcie pruskiego panowania, w osi wschód-zachód i architektonicznie fizjonomią zintegrowano go ze sąsiadującymi z nim willami oficerskimi. W 1922 r. wnętrze budynku zostało zagospodarowane na rzecz „Domu Żołnierza”. W 1952 r. obiekt został zmodernizowany na potrzeby działalności Powiatowego Domu Kultury. W wyniku realizacji prac remontowych nadano budynkowi wygląd typowy dla modernistycznego stylu. Od strony ulicy, w kubaturze obiektu mieści się sala widowiskowa obejmująca swoją wysokością dwie kondygnacje i sześcioma dużymi oknami na fasadzie. Od strony parku stoi jednokondygnacyjna zabudowa zaplecza.³³ Celem WOK jest pozyskanie i przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze, współtworzenie jej wartości, edukacja i upowszechnianie kultury zgodnie z zapotrzebowaniem społeczności lokalnej. WOK prowadzi również działalność w zakresie organizacji imprez plenerowych, zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci w okresie ferii zimowych i letnich, aranżowania przeglądów amatorskiego ruchu artystycznego, realizacji innych imprez rozrywkowych w całym kraju i za granicą oraz planowania warsztatów muzycznych. Do najważniejszych sekcji WOK należą: Wrzesińska Orkiestra Dęta, Zespół Taneczny PULS, Wrzesińskie Studio Piosenki, Teatr OTCZAPY, Klub fotograficzny MOMENT, Sekcja plastyczna, Zespół Folklorystyczny, Chór dziecięco-młodzieżowy, Mażoretki.³⁴ W latach 2019-2020 na obiekcie zrealizowano projekt rewitalizacyjny „Przebudowa Wrzesińskiego Ośrodka Kultury wraz z robotami towarzyszącymi” w ramach Osi Priorytetowej 4 „Środowisko”, Działania 4.4 „Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego”, Poddziałania 4.4.1 „Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu” Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020. Głównym celem projektu jest wzmocnienie aktywności kulturalnej mieszkańców województwa wielkopolskiego. Odnowiona infrastruktura umożliwia organizowanie wydarzeń mających na celu rozwój kulturalny gminy Września. Inwestycja obejmowała przebudowę budynku z rozbiórką wiatrołapów wejściowych, przebudowę instalacji, dostosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością, zwiększenie ochrony przeciwpożarowej, wykończenie wnętrz, poprawę akustyki i oświetlenia scenicznego oraz zagospodarowania otoczenia budynku. Uruchomiono elektroniczny system zakupu biletów dla mieszkańców i turystów. Wydarzenia organizowane przez

³³https://pl.wikipedia.org/wiki/Wrzesi%C5%84ski_O%C5%9Brodek_Kultury

³⁴<https://wok.wrzesnia.pl/o-nas.html>

Wrzesiński Ośrodek Kultury są bardzo popularne w regionie. Niektóre imprezy mają charakter międzynarodowy, np. Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych.³⁵

Budynek Wrzesińskiego Ośrodka Kultury – fot. Adrianna Jackowiak³⁶
Scena w budynku Wrzesińskiego Ośrodka Kultury³⁷

Obok Wrzesińskiego Ośrodka Kultury, ważnym obiektem kulturalnym dla społeczności lokalnej jest Kino oraz Klub Muzyczny „Trójka”. Kino „Trójka” oprócz prezentacji krajowych i światowych produkcji filmowych, wpisuje się chętnie w lokalne życie kulturalne, współorganizując i wspierając wiele inicjatyw kulturalnych. Klub „Trójka” we Wrześni działa od 1999r. Od początku działalności w klubie wystąpiło wiele gwiazd różnych stylów, począwszy od hip-hopu na drum’n’bass skończywszy. Od wielu lat w klubie można uczestniczyć w występach na żywo, podczas których instrumentalisci łączą klasyczne brzmienia saksofonu, bębnów czy gitary z muzyką elektroniczną.

Budynek Kina „Trójka” w rejonie ulicy Koszarowej

Boisko wielofunkcyjne przy ulicy Koszarowej

Istotne miejsce w przestrzeni publicznej miasta zajmują obiekty sakralne. I tak przy ulicy Kościuszki 26 położony jest neogotycki Kościół Rzymskokatolicki pw. Św. Ducha, wybudowany w latach 1894-1895 z cegły na kamiennych fundamentach dawnych świątyń postawionych w 1817 r. i w 1822 r. Jego wnętrze jest jednonawowe. Od strony wschodniej mieści się węższe, prosto zamknięte prezbiterium. Po stronie zachodniej do nawy przylega kwadratowa, czterokondygnacyjna, wysoka wieża z kruchtą w przyziemiu, pokryta strzelistym hełmem w kształcie iglicy, zakończona kulą i krzyżem. Niegdyś mieściła się tu gmina ewangelicka, którą rozwiązano po II wojnie światowej, z powodu braku wyznawców. W

³⁵<https://mapadotacji.gov.pl/projekty/790725/>

³⁶ <https://wrzesnia.naszemiasto.pl/wrzesnia-jak-ladnie-jest-przed-wokiem-galeria/ar/c1-8274212>

³⁷ <https://wok.wrzesnia.pl/aktualnosci/890-koncert-miast-partnerskich-wrzesnia-garbsen.html>

1946 r. obiekt stał się własnością katolików. W 1969 r. powołano Parafię pw. Św. Ducha.³⁸ Święto parafialne ustalono w Zesłanie Ducha Świętego. Po II wojnie światowej usunięto ołtarz oraz dwie boczne empory, przy których segmentowe okna zamurowano. Do dziś zachowała się jedynie empora muzyczna. Do wrzeńskiej fary przeniesiono neogotyckie ławki. Nowe witraże pojawiły się na miejscu ostrołukowych okien nawy.³⁹

W rejonie ulicy Kościuszki znajduje się nieużytkowany od wielu lat dawny budynek koszarowca, który ulega stopniowej degradacji i wymaga kapitalnego remontu. Obiekt ten mógłby zostać zaadaptowany na cele instytucjonalne, edukacyjne lub społeczne przez powiat wrzeński.

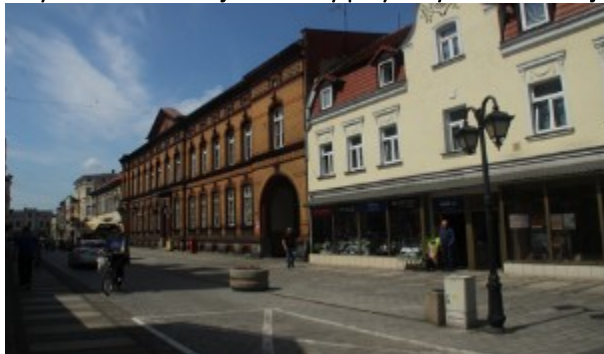
Na obszarze zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej blokowej w rejonie ul. Kościuszki brakuje miejsc parkingowych dla samochodów osobowych. Ponadto istnieje potrzeba odizolowania ruchu pieszych od samochodowego. Samochody często parkują również w sąsiedztwie terenów zieleni. Natomiast chodniki posiadają liczne ubytki, co stanowi przeszkodę w przemieszczaniu się osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Wśród blokowisk obserwuje się zanik osiedlowej działalności handlowej. Osiedlowe „zieleniaki” mogłyby stać się atrakcyjną alternatywą dla sklepów wielkopowierzchniowych, jak na przykład „zieleniak” przy ul. Chrobrego.

Dziedzictwo kulturowe

W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 345 obiektów i obszarów zabytkowych na terenie Wrześni. Spośród najważniejszych zabytków na terenie Miasta i Gminy, na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 26 obiektów, co stanowi 38% pozycji ujętych w rejestrze zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Największe nasycenie zabytków występuje na podobszarze rewitalizacji nr 1, którego część tj. Zabytkowy Układ Urbanistyczny oraz Nawarstwienia Kulturowe Miasta został wpisany do rejestru zabytków pod numerem 295/Wlkp/A z 19.04.2006. Do rejestru zabytków wpisano układ urbanistyczny śródmieścia obejmujący teren ograniczony od zachodu rzeką Wrześnicą oraz Park Miejski im. J. Piłsudskiego, część ul. Gnieźnieńskiej z cmentarzem parafialnym, dalej teren ograniczony od północnego-wschodu ul. Szkolną, rejon Liceum Ogólnokształcącego, dawnej rzeźni, wieżę wodociągową, część ul. Witkowskiej, część ul. Legii Wrzeńskiej, część ul. T. Kościuszki wraz z dawnymi koszarami od strony wschodniej oraz zespół parkowo-pałacowy na Opieszynie od strony południowej.

Przykład odnowionej kamienicy przy ulicy Warszawskiej Przykład odnowionej kamienicy przy ulicy Warszawskiej

Przykład odnowionej kamienicy w rejonie ulicy

Atrakcyjna kamienica w rejonie ulicy Warszawskiej

³⁸https://archidiecezja.pl/kuria_parafie/rejon-wrzesinski/dekanat-wrzesinski-ii/wrzesnia-par-pw-swietego-ducha/

³⁹<https://zabytek.pl/pl/obiekty/wrzesnia-kosciol-ewangelicki-ob-rzym-kat-parafialny-pw-sw->

Warszawskiej

Zabytkowe obiekty użyteczności publicznej w znacznej mierze charakteryzują się stanem bardzo dobrym i dobrym (budynek sądu rejonowego, prokuratura rejonowa, starostwo powiatowe, poczta, szpital powiatowy, dawny dom urzędników państwowych – obecnie komenda policji, szkoła podstawowa nr 1, dawny blok żołnierski w zespole koszar - obecnie zasadnicza szkoła zawodowa nr 2). Stosunkowo dobrze jest zachowana substancja zabytkowa licznych kamienic w części śródmiejskiej, zwłaszcza przy głównych ulicach i placach (Rynek, ul. Jana Pawła II, Sienkiewicza, Warszawska). Właściciele i użytkownicy starają się dbać o systematyczne remonty obiektów (przykładem wzorcowej opieki nad zabytkiem mogą być np. kamienice przy Rynku nr 7, 11, 18, 22, Jana Pawła II 3, 7, 12, 15, Sienkiewicza, 8, 9, 12, 13, 17, 20, Warszawskiej 8, 9, 29, 30, 36, 39). Pomimo prac renowacyjnych prowadzonych przez gminę i podmioty prywatne wciąż na terenie Wrześni istnieją budynki zabytkowe w złym stanie technicznym.

Infrastruktura sportowa

W granicach miejskiej części obszaru rewitalizacji zlokalizowanych jest kilka obiektów sportowo-rekreacyjnych w zarządzie jednostki budżetowej gminy „Wrzeńskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne”, poszczególnych szkół, klubów sportowych lub prowadzonych przez osoby prywatne. Na północno-wschodnich krańcach miejskiej części obszaru rewitalizacji znajduje się stadion miejski wybudowany w 1927 roku, gdzie swoje mecze rozgrywa klub MKS Victoria Września. Trybuna główna została wbudowana w halę widowiskową i posiada 570 miejsc pod dachem. Hala powstała zaś w 2009 roku, stanowiąc zaplecze sportowe stadionu. Przy obiekcie wzniesiono również czterorzędowną, wschodnią trybunę mieszczącą 360 widzów.⁴⁰

Hala sportowa przy ulicy Kosynierów 1

Stadion sportowy MKS Victorii Wrześni

⁴⁰http://stadiony.net/stadiony/pol/stadion_miejski_we_wrzesni

Teren Miejskiego Klubu Sportowego

Plac zabaw koło budynku Miejskiego Klubu Sportowego

Tabela 15. Wykaz obiektów sportowych w miejskiej części obszaru rewitalizacji

Lp.	Rodzaj obiektu sportowego	Lokalizacja	Data powstania	Data remontu
1	stadion sportowy	Września, ul. Kaliska 2a (powiat)	1982	2009
2	stadion sportowy	Września, ul. Kosynierów 1 - WOSR	1927	2009 – trybuny 2012 – wymiana płyty boiska od ul. Kosynierów 2014 – płyta boiska od cmentarza 2016 – wymiana zegara na elektroniczny
3	Orlik	Września, ul. Kościuszki 24	2008	2017 (odnowa po zniszczeniach dokonanych przez nawałnicę)
4	Orlik	Września, ul. Słowackiego 41	2010	2017 (odnowa po zniszczeniach dokonanych przez nawałnicę)
5	Orlik	Września, ul. Szkolna 1	2010	2017 (odnowa po zniszczeniach dokonanych przez nawałnicę)
6	boisko wielofunkcyjne	Września, ul. Kaliska 2a (z kortami, powiat)	2009	-
7	boisko wielofunkcyjne	Września, ul. Słowackiego 41 przy SSP Nr 6	2003	2017 (odnowa po zniszczeniach dokonanych przez nawałnicę)
8	boisko wielofunkcyjne	Września, ul. Szosa Witkowska	-	-
9	boisko wielofunkcyjne	Września, ul. Koszarowa 12	2021	-
10	boisko do koszykówki	Września, ul. Słowackiego przy przedszkolu Mali Przyrodnicy	2015	-
11	boisko do koszykówki	Września, ul. Szosa Witkowska/ Chełmońskiego	2013	2015
12	boisko do siatkówki plażowej	Września, ul. Słowackiego 41 przy SSP Nr 6	2015	-
13	strzelnica tradycyjna	Września, LOK, ul. Ogrodowa 6	-	2019 – remont elewacji

14	strzelnica pneumatyczna	Września, LOK, ul. Ogrodowa 6	-	-
15	skate park	Września, Park im. Józefa Piłsudskiego	2005	-
16	bieżnia	Września, ul. Słowackiego 41 przy SSP Nr 6	2013	-
17	bieżnia	Września, ul. Szosa Witkowska	-	-
18	skocznia w dal	Września, ul. Słowackiego 41 przy SSP Nr 6	2013	-
19	skocznia w dal	Września, ul. Szosa Witkowska	-	-
20	hala sportowa	Września, ul. Kosynierów 1 - WOSR	2009	-
21	hala sportowa	Września, ul. Kościuszki 24 przy SSP Nr 2	2019	-
22	hala sportowa	Września, ul. Słowackiego 41 przy SSP Nr 6	1989	-
23	hala sportowa	Września, ul. Kaliska 2a (powiat)	1982	-
24	hala sportowa	Września, ul. Wojska Polskiego 1 (powiat)	2020	-
25	sala sportowa	Września, ul. Batorego 8 przy SSP Nr 6 - duża	2006	-
26	sala sportowa	Września, ul. Batorego 8 przy SSP Nr 6 - mała	Lata 90-te	2014
27	sala sportowa	Września, ul. Kościuszki 24 przy SSP Nr 2	-	-
28	sala sportowa	Września, ul. Słowackiego 41 przy SSP Nr 6	-	2017 – renowacja parkietu
29	sala sportowa	Września, ul. Koszarowa przy ZSZ nr 2	-	-
30	sala sportowa	Września, ul. Witkowska przy LO	-	-
31	sala sportowa	Września, ul. Wojska Polskiego 1 przy ZSP	-	-
32	siłownia zewnętrzna	Września, ul. Miłosławska – przy zejściu z mostu	2014	-
33	siłownia zewnętrzna	Września, ul. Piastów przy stawku (dofin. Flex)	2015	-
34	siłownia zewnętrzna	Września, ul. Słowackiego (przy przedszkolu Mali Przyrodnicy)	2019	-
35	siłownia zewnętrzna	Września, ul. Szosa Witkowska (Glinki)	2020	-
36	siłownia zewnętrzna	Września, Park im. Dzieci Wrzesińskich – Strefa Seniora	2020	-

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Września

Tereny o funkcji handlowo-usługowej

Września jest ponadlokalnym ośrodkiem handlowym o bardzo korzystnej lokalizacji. Pod względem nasycenia powierzchnią handlową obszar rewitalizacji Miasta i Gminy jest bardzo zróżnicowany. Również stan techniczny obiektów jest różny w zależności od wieku. Zachodnia część obszaru rewitalizacji na terenie miasta to strefa intensywnej, zwartej zabudowy usługowej z uzupełniającą zabudową mieszkaniową w pierzejach ulic i placów, obszar koncentracji obiektów ponadmiejskich i ogólnomiejskich administracji publicznej, banków, instytucji ubezpieczeniowych, hoteli, obiektów kultury, handlu, rozrywki. Lokale handlowo-usługowe zlokalizowane są głównie w części parterowej zabudowy.

Najistotniejszymi punktami handlowymi na obszarze rewitalizacji są ul. Warszawska we Wrześni, Galeria Karuzela przy ul. Kolejowej (stosunkowo nowy obiekt wielkopowierzchniowy, o powierzchni 12 000 m², w którym ulokowano 40 sklepów), markety ulokowane głównie przy osiedlach mieszkaniowych, targowisko miejskie oraz lokalne punkty handlowe przy wielorodzinnych osiedlach mieszkaniowych, jak np. ten przy ul. Chrobrego. Obiekty powstałe w XXI w. są w bardzo dobrym stanie technicznym. Budynki, które lokowano w okresie budowy osiedli wielorodzinnych na terenie

miasta i wsi często są zaś zaniedbane i kontrastują z otaczającą zabudową. Najjaskrawszym przykładem są położone obok siebie zmodernizowany Sklep Społem oraz „zieleniak” przy ul. Chrobrego (budynek składający się z czterech głównych części połączonych dachem, w którym znalazły się pomieszczenia do prowadzenia drobnej działalności handlowo-usługowej). Obiekt „zieleniaka” jest w znacznym stopniu zdegradowany (wymaga kompleksowego remontu elewacji, dachu oraz pomieszczeń) i stopniowo traci swoją funkcję na rzecz sklepów wielkopowierzchniowych.

Liczba i atrakcyjność punktów handlowych i usługowych na miejskiej części obszaru rewitalizacji jest oceniana pozytywnie. Świadczy to o właściwej lokalizacji, a także liczbie punktów, które w znacznym stopniu zaspokajają potrzeby mieszkańców.

Tereny przemysłowe, powojkowe i pokolejowe

Obszar rewitalizacji obejmuje tereny i obiekty, które w wyniku procesów restrukturyzacyjnych przestały spełniać pierwotne funkcje. Należą do nich przede wszystkim obszary przemysłowe, takie jak tereny dawnej fabryki Tonsil oraz zabudowa w bezpośrednim sąsiedztwie dworca kolejowego. W rezultacie tereny o dużej potencjalnie wartości rynkowej, mogące dawać korzyści ekonomiczne właścicielom i miastu, pozostają niewykorzystane i stopniowo niszczone.

We wschodniej części obszaru rewitalizacji na terenie miasta, na terenach powojkowych przy ul. Tadeusza Kościuszki/Koszarowej znajduje się również strefa lokalizacji działalności usługowo-handlowej. Wzdłuż ulicy Tadeusza Kościuszki oraz przy ul. Koszarowej znajdują się również powojkowe zabudowania mieszkalne, w większości w dostatecznym lub złym stanie technicznym.

Zdegradowane budynki pokolejowe

Opuszczone pomieszczenia pokolejowe

Dworzec kolejowy we Wrześni

Miejsca parkingowe koło dworca kolejowego (poza obszarem rewitalizacji)

Komunikacja

Przebiegi dróg krajowych i wojewódzkich nakładają się na podstawową sieć głównych ulic Miasta i Gminy Września. Istniejący układ drogowy miasta i wsi, pomimo prowadzonych inwestycji remontowych, charakteryzuje się wieloma niedostatkami stanu technicznego, zwłaszcza poza centrum miasta i na obszarach wiejskich. Nawierzchnie dróg i chodników w centrum miasta są systematycznie remontowane, a ich stan techniczny należy uznać za dobry. Jedynie w nielicznych częściach obszaru nawierzchnia ciągów pieszych, wymaga interwencji (m.in. Park im. Dzieci Wrzesińskich). Obszar rewitalizacji we wschodniej części miasta posiada gęstą zabudowę wielorodzinną. Zdiagnozowano tam liczne ubytki i nierówności w nawierzchni dróg (doraźnie naprawiane przez gminę) i ciągów pieszych, w tym alejek parkowych. Układ drogowy w tej części miasta wymaga działań inwestycyjnych, w celu przywrócenia pożądanego stanu technicznego.

Okolica dworca kolejowego we Wrześni jest zniszczona. Budynki stanowiące kompleks dworcowy (wieża ciśnień, budynki mieszkalne byłych pracowników kolei, budynki gospodarcze i magazynowe) również cechują się nienajlepszym stanem technicznym, przez co obniżają komfort poczucia bezpieczeństwa i estetykę otoczenia. Na obszarze rewitalizacji brakuje odpowiednio urządzonej strefy parkingowej przy budynku dworca kolejowego. Obecnie bezpośrednio przy dworcu PKP we Wrześni, przy granicy obszaru rewitalizacji, znajduje się teren nieutwardzony, na obszarze którego osoby korzystające z przejazdów kolejowych pozostawiają swoje pojazdy. Istniejąca nawierzchnia gruntowa znajduje się w bardzo złym stanie technicznym, co stwarza zagrożenie dla wszystkich użytkowników tego terenu. Kolejnym negatywnym aspektem jest brak systemu odprowadzania wód opadowych oraz

niewystarczające doświetlenie placu. Ponadto istnieje potrzeba adaptacji części pomieszczeń budynku dworca kolejowego na dworzec PKS.

Gmina Września pozyskała dofinansowanie na realizację projektu pn. „Centra przesiadkowe wraz z niezbędną infrastrukturą”. Przedsięwzięcie przyczyniło się do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu, usprawnienia komunikacji drogowej oraz integracji transportu indywidualnego z transportem publicznym. Dzięki udzielonemu dofinansowaniu Gmina Września utworzyła zintegrowane centrum przesiadkowe w pobliżu dworca PKP. Powstał parking typu Park&Ride z 90 miejscami postojowymi i Bike&Ride - zadaszony obiekt przystosowany do parkowania 22 rowerów oraz energooszczędne oświetlenie uliczne. Teren centrum przesiadkowego jest monitorowany, co przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa. Ponadto, w obrębie inwestycji, zostały zamontowane tablice informacyjne oraz infokiosk, informujące o rozkładach jazdy i trasach przejazdów. W ramach inwestycji przewidziano również skomunikowanie centrum przesiadkowego z centrum Wrześni poprzez budowę nowych dróg gminnych, łączących dworzec PKP, dworzec PKS oraz centrum Wrześni. W ramach projektu zakupiony został również autobus elektryczny, który za pośrednictwem dwóch nowych linii połączył centra przesiadkowe i umożliwi mieszkańcom Wrześni dotarcie do kluczowych obiektów użyteczności publicznej na terenie miasta.

Zdarzenie drogowe – wypadki, kolizje

Do oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego i stanu rozwiązań komunikacyjnych wykorzystano wskaźnik, jakim jest liczba zdarzeń drogowych przypadająca na każde 1000 mieszkańców. W 2021 r. w miejskiej części obszaru rewitalizacji opisywany wskaźnik kształtował się na poziomie 7,59, przekraczając o blisko 2,0 punkty średnią wartość w mieście Września. Wpływ na wartości wskaźnika w centrum miasta ma przede wszystkim wysokie natężenie ruchu pojazdów spowodowane nagromadzeniem licznych instytucji publicznych, punktów handlowo-usługowych oraz miejsc rekreacyjnych.

Sfera techniczna

Obowiązkowym zadaniem własnym powiatu, według ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, jest wykonanie zadania publicznego o charakterze ponadgminnym w zakresie administracji architektoniczno-budowlanej. Do oceny poziomu potrzeb inwestycyjnych w zakresie modernizacji obiektów budowlanych wykorzystano wskaźnik, jakim jest liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków na 1000 mieszkańców. Założono, że im większa liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę wydanych w danej jednostce dla prac związanych z nadbudową, odbudową, rozbiórką, rozbudową istniejących obiektów, tym w większym stopniu istniejąca infrastruktura nie jest dostosowana do potrzeb mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Przyczyną tego niedostosowania może być w wielu przypadkach zły stan techniczny obiektów budowlanych. W latach 2016-2021 w miejskiej części obszaru rewitalizacji wskaźnik liczby zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków na 1000 mieszkańców wynosił 22,90, przy średniej dla miasta Wrześni równej 30,42. Na końcowe jego wartości wpływa jednak zdecydowanie mniejsza koncentracja inwestycji budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych zrealizowanych na obszarze nr 3, gdzie znaczną część powierzchni miejskiej zajmują blokowiska. Największe wartości wskaźnika wśród jednostek analitycznych odnotowano na obszarze nr 1 – 54,75.

Przykład zabudowy kamienicznej w rejonie ulicy Kościelnej

Przykład niszczącej kamienicy w rejonie ulicy Rzecznej

Przykład niszczącego budynku jednorodzinnego z pokryciem dachowym zawierającym azbest w rejonie ulicy Warszawskiej

Przykład niszczącego budynku gospodarczego w rejonie ulicy Warszawskiej

Obszar miejski cechuje bardzo wysoki poziom skanalizowania. Sieć kanalizacji sanitarnej obsługuje 96% budynków na terenie miasta. W miejskiej części obszaru rewitalizacji jedynie 3% obiektów nie posiada przyłączy. Należy jednak zwrócić uwagę na konieczności przebudowy sieci kanalizacyjnej w niektórych rejonach centrum miasta.

Najistotniejszym producentem energii cieplnej na terenie Wrześni jest Veolia Energia Poznań SA Zakład Września. Energia ciepła jest dostarczana głównie do terenów zabudowanych o wysokiej intensywności, położonych w centrum miasta oraz do dużych osiedli mieszkaniowych. Zapotrzebowanie na ciepło w pozostałej części jest pokrywane przez indywidualne systemy grzewcze. W szczególności dotyczy to budynków zlokalizowanych poza centrum miasta i osiedlami wielorodzinnymi.

Wiejska część obszaru rewitalizacji

Do wiejskiej części obszaru rewitalizacji włączono miejscowości wiejskie takie jak: Chocicza Wielka, Gonice, Goniczki, Gutowo Wielkie, Nadarzyce, Noskowo, Radomice, Strzyżewo, Otoczna, Broniszewo, Stanisławowo. Tereny wiejskie charakteryzują się przeważnie rozproszoną zabudową jednorodzinną, z niewielkim udziałem zabudowy blokowej. Funkcja obszaru jest zdominowana przez działalność rolniczą.

W 2021 r. w miejscowościach wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji zamieszkiwały 1583 osoby, tj. 9,8% ogólnej liczby ludności obszaru wiejskiego gminy Września. W okresie pomiędzy 2015 a 2021 rokiem liczba mieszkańców spadła o 35,5%. To półtorakrotnie szybsze tempo odpływu społeczności lokalnej niż średnio w samej gminie. Obszar ten cechuje niekorzystna struktura demograficzna populacji według ekonomicznych grup wieku na tle gminy Wrześni. Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym kształtował się tu na poziomie 20,5%, przekraczając o 1,5 p.p. jego średnią wartość na obszarze wiejskim gminy. Natomiast udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym wynosił tutaj 18,0%, nieco więcej w porównaniu do wszystkich miejscowości wiejskich (17,4%). Na przestrzeni ostatnich lat liczba seniorów zmniejszyła się o prawie 35,0%.

W 2021 r. w części wiejskiej obszaru rewitalizacji odnotowano większe natężenie ubóstwa dochodowego w stosunku do samego obszaru wiejskiego gminy Września. I tak udział ludności korzystającej z pomocy społecznej osiągnął tu 3,1%. Natomiast na obszarze wiejskim gminy Września wskaźnik ten wynosił 1,9%. Z zebranych danych wynika, że na opisywanym terenie występuje większa skala przemocy w rodzinie w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. Otóż wskaźnik prezentujący liczbę osób objętych „Niebieską Kartą” przypadających na 1000 mieszkańców przyjął tu wartość 15,8.

W miejscowościach wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji zanotowano wyższy poziom bezrobocia w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy Września. I tak w 2021 r. stopa bezrobocia osiągnęła tu 4,3%. Dla porównania we wszystkich miejscowościach wiejskich w granicach gminy miernik ten przekroczył nieco ponad 3,0%. Obszary wiejskie gminy zmagają się również z bardzo poważnym problemem długotrwałego braku zatrudnienia. Udział osób bezrobotnych długotrwale w ogólnej liczbie bezrobotnych liczył tutaj 54,8% i był o 8,2 p.p. większy w stosunku do samej gminy. W przyjętym okresie analizy statystycznej (2015-2021) poziom bezrobocia spadł o blisko 38,0%. Jednak tempo spadku zjawiska bezrobocia w części wiejskiej obszaru rewitalizacji przebiegało wolniej niż w samej gminie.

W miejscowościach wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji notuje się zbliżone wyniki edukacyjne z egzaminu ósmoklasisty, do tych z obszaru całej gminy Września. I tak ósmoklasiści uzyskali średnio z języka polskiego 56%, z matematyki – 49%, z języka angielskiego – 55%.

Mieszkańcy zameldowani w miejscowościach wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji wykazują mniejsze zainteresowanie udziałem w życiu obywatelskim. W 2018 r. frekwencja w wyborach do Rady Miejskiej we Wrześni wynosiła tu 44%, osiągając o 4 p.p. niższą wartość aniżeli w samym obszarze wiejskim gminy. W okresie 2014-2018 frekwencja wyborcza wzrosła tutaj o ok. 12 punktów procentowych.

Miejscowości wiejskie włączone do obszaru rewitalizacji charakteryzują się niekorzystną sytuacją gospodarczą na tle obszaru wiejskiego gminy Września. I tak w 2021 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 65,7. Z kolei na obszarze wiejskim gminy miernik ten kształtował się na poziomie 88,8. Obszary wiejskie o niekorzystnej kondycji gospodarczej są położone w większości w znacznym oddaleniu od miasta i szlaków komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym, co zmniejsza ich atrakcyjność inwestycyjną. Tereny te stanowią także

obszary z przewagą gleb o relatywnie wysokiej klasie bonitacyjnej i infrastrukturze przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Radomice), co determinuje rozwój funkcji rolniczej na tych terenach. Na przestrzeni ostatnich lat 2015-2021 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się tu o 58,7%. Tempo wzrostu poziomu przedsiębiorczości było tutaj nieco szybsze niż średnio w gminie. Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności liczył zaś 61,5%, przekraczając o ok. 1,0 p.p. jego średnią wartość dla wszystkich miejscowości wiejskich.

W większości miejscowości wiejskiej znajdują się świetlice wiejskie i obiekty sportowe. Ludność tych terenów nie posiada dostępu do żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli, aptek, placówek podstawowej opieki medycznej czy sklepów wielkopowierzchniowych i supermarketów.

Na analizowanym obszarze zarejestrowano łącznie 19 zdarzeń drogowych (12,0 na 1000 mieszkańców).

W sferze technicznej wiejska część obszaru rewitalizacji odznacza się bardzo niskim poziomem skanalizowania lub jej brakiem. Tereny wiejskie z uwagi na znaczne rozproszenie zabudowy posiadają ograniczone możliwości rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej. Dlatego też coraz częściej powstają w nich przydomowe oczyszczalnie ścieków. W latach 2016-2021 zgłoszono tu 52 inwestycje budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. Wskaźnik prezentujący liczbę zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadających na 1000 mieszkańców wynosił tu 32,8. Dla porównania na obszarze wiejskim gminy Września kształtował się on na poziomie 56,8.

W sferze środowiskowej wiejska część obszaru rewitalizacji wypada niekorzystnie na tle obszaru wiejskiego gminy Wrześni. Obszar ten cechuje bardzo niski udział procentowy terenów zieleni ogólnodostępnej – bowiem niecałe 1,5%. Na opisywanym terenie odnotowano również większą masę azbestu przeznaczonego do utylizacji (620 kg/ 1 mieszkańca) niż średnio we wszystkich miejscowościach wiejskich (395 kg/ 1 mieszkańca). W większości gospodarstw domowych mieszkańcy korzystając z indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe, zwłaszcza kominków i pieców kaflowych. Sytuację tę potwierdzają wyniki wskaźnika obrazującego udział indywidualnych źródeł ogrzewania w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania, który w przypadku analizowanego terenu wynosił 85,0%. Na obszarze wiejskim gminy miernik ten liczył niecałe 75,0%.

Miejscowości wiejskie włączone do obszaru rewitalizacji w znacznej mierze stanowią obszary po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych (tzw. obszary „popegeerowskie”), na których w skutek transformacji gospodarczej po 1989 r. doszło do wielowymiarowego zaburzenia funkcjonowania lokalnych społeczności. Drastyczny spadek zatrudnienia oraz niemożność odnalezienia się w nowych realiach gospodarczych doprowadziły do wykluczenia znacznej części mieszkańców tych obszarów, wystąpienia problemów natury społecznej, a także utrwalenia negatywnych wzorców funkcjonowania w życiu społecznym, w tym obecnego w świadomości mieszkańców przeświadczenia o braku perspektyw zawodowych i życiowych. Wieloletni brak działań doprowadził do trwałego zahamowania rozwoju wsi i utrwalenia stanu kryzysowego.

Na obszarach wiejskich życie społeczno-kulturalne koncentruje się wokół świetlic wiejskich, które pełnią istotną rolę w pielęgnowaniu i rozwijaniu integracji sąsiedzkiej mieszkańców wsi. Obiekty te pełnią rolę wielowymiarową: miejsca zebrania wiejskich, przestrzeń do organizacji wydarzeń kulturalnych, miejsca, w których organizuje się czas wolny dla dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich. Niektóre z nich wymagają modernizacji.

Należy podkreślić, iż zdecydowanie największe nagromadzenie infrastruktury społecznej występuje w wiejskiej części obszaru rewitalizacji, który charakteryzuje się większą dostępnością do usług edukacji,

kultury, sportu i rekreacji niż ma to miejsce na terenach wiejskich. W miejscowościach włączonych w obszar rewitalizacji funkcjonuje jedna szkoła (Samorządowa Szkoła Podstawowa w Otocznej), brakuje przedszkoli bądź żłobków dla najmłodszych dzieci, a place zabaw wybudowano jedynie w części miejscowości. Infrastruktura kulturalno-społeczna ogranicza się praktycznie do działalności świetlic wiejskich, które w większości wymagają gruntownej modernizacji i doposażenia w infrastrukturę dla lokalnych społeczności. Również infrastruktura sportowo-rekreacyjna dostępnością i jakością zagospodarowania znacznie odbiega od tej zlokalizowanej w miejskiej części obszaru rewitalizacji. Chlubnym wyjątkiem w tym aspekcie jest prywatny ośrodek sportowy w Chociczy Wielkiej.

Tabela 16. Wykaz obiektów sportowych w wiejskiej części obszaru rewitalizacji

Lp.	Rodzaj obiektu sportowego	Lokalizacja	Data powstania	Data remontu
1	boisko wielofunkcyjne	Otoczna przy szkole	2015	2016
2	boisko do koszykówki	Chocicza Wielka 21 przy świetlicy (powiat)	2019	-
3	boisko trawiaste	Chocicza Wielka 13b	-	2004, 2017
4	boisko trawiaste	Gutowo Wielkie (park Napoleona)	-	-
5	boisko trawiaste	Gonice 3a (teren przy świetlicy wiejskiej)	-	-
6	boisko trawiaste	Otoczna przy szkole	2005	-
7	boisko do piłki plażowej	Gutowo Wielkie (park Napoleona)	-	-
8	boisko do siatkówki trawiaste	Gonice	-	-
9	bieżnie	Otoczna przy szkole	2005	-
10	skocznie w dal	Otoczna przy szkole	2005	-
11	sale sportowe	Otoczna przy szkole	-	-
12	siłownie zewnętrzne	Gonice 3a za świetlicą wiejską	2017	-
13	siłownie zewnętrzne	Gutowo Wielkie park Napoleona (Pięknieje Wlkp. Wieś)	2017	-
14	siłownie zewnętrzne	Chocicza Wielka 21 przy świetlicy	2019	2020
15	siłownie zewnętrzne	Otoczna przy szkole	2019	-
16	siłownie zewnętrzne	Goniczki	-	-
17	siłownie zewnętrzne	Strzyżewo	-	-

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Września

Na obszarach wiejskich stopień zachowania obiektów zabytkowych jest zdecydowanie gorszy niż w mieście. W bardzo dobrym stanie znajdują się pojedyncze domy mieszkalne czy dwory (np. dwór w Chociczy Wielkiej). Część obiektów jest w stanie dostatecznym (np. dwór w Gutowie Wielkim), nieliczne domy mieszkalne dawnych pracowników folwarcznych (w zależności od użytkowników, bądź właścicieli). W zadowalającym stanie są też niektóre zabudowania folwarczne (np. zespół folwarczny w Otocznej). Zdecydowana większość obiektów zabytkowych w wiejskiej części obszaru rewitalizacji, w szczególności dawne zespoły dworsko-folwarczne i folwarczne są w stanie złym, a nawet bardzo złym, czy wręcz w ruinie (np. w Stanisławowie). Część w wyniku działań inwestycyjnych traci swój pierwotny charakter (np. stajnia w zabudowaniach folwarku w Chociczy Wielkiej) bądź jest burzone (np. zespół dworski w Radomicach).

Wiejska część obszaru rewitalizacji charakteryzuje się odmiennym nasyceniem powierzchnią handlowo-usługową. W miejscowościach wiejskich występują pojedyncze niewielkie punkty handlowe (np. Otocznej, Gutowie Wielkim), które zaspokajają najważniejsze potrzeby lokalnej społeczności. W części wsi brakuje sklepów, stąd mieszkańcy są zmuszeni do pokonywania często znacznych odległości w celu zaopatrzenia gospodarstw domowych w najpotrzebniejsze produkty. Większość sklepów spożywczych zostaje zamykana, z uwagi na bardzo niskie dochody właścicieli.

Drogi lokalne na obszarach wiejskich charakteryzuje niedostateczna szerokość jezdni i brak chodników, co negatywnie wpływa na bezpieczeństwo, utrudniając skuteczne mijanie się pojazdów, rowerzystów i pieszych. Większość przystanków autobusowych wymaga remontu. Najbardziej narażone na niebezpieczeństwo drogowe są dzieci przemieszczające się pasem technicznym jezdni na przystanki w okresie roku szkolnego.

Z uwagi na rozproszony charakter zabudowy wiejskiej pokrycie siecią kanalizacyjną jest zdecydowanie niższe niż w mieście. Na obszarach wiejskich gminy zarejestrowano niewielki udział budynków przyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej. Pozostałe w znacznej mierze korzystają ze zbiorników bezodpływowych.

Obszary wiejskie cechują się znacznie mniejszym udziałem terenów zielonych w porównaniu do miasta Września. Na obszarach wiejskich funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną mogą pełnić dawne, obecnie zaniedbane parki, zespoły dworsko-parkowe i folwarczno-parkowe (np. w Stanisławowie). Zieleń urządzona, dawniej lokowana w zespołach dworskich i folwarcznych, obecnie pozostaje zdewastowana i nie pełni pierwotnej funkcji. Dbłość o parki krajobrazowe położone w wiejskiej części obszaru rewitalizacji stanowi jedno z wyzwań, stojących przed podmiotami realizującymi jego założenia. Ich rewaloryzacja wymaga jednak znacznego nakładu środków finansowych ze strony właścicieli.

Z przeprowadzonej wizyty lokalnej wynika, że część infrastruktury rekreacyjnej wybudowana na potrzeby dzieci oraz świetlic wiejskich wydaje się być mało wykorzystana. Boiska sportowe często są zaś zarosnięte zbyt wysoką trawą. Place zabaw nie są raczej użytkowane przez dzieci. Oznacza to, że obszary te powoli tracą swoje funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe, być może z powodu odpływu osób młodych. Nie do końca już widać wykorzystanie obiektów rekreacyjnych w życiu wiejskiej wspólnoty.

Tereny wiejskie z uwagi na brak możliwości finansowych i organizacyjnych prowadzenia skutecznej interwencji, jak i brak stosownego zaplecza infrastrukturalnego, wymagają zdecydowanego wsparcia w zakresie odnowy wsi i prowadzenia działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i zawodowemu przez podmioty samorządowe, gdyż ich potencjał endogeniczny jest w tym zakresie dalece niewystarczający.

W dalszej części opracowania zostaną opisane miejscowości wiejskie (rejony wiejskie) włączone do obszaru rewitalizacji.

Stanisławowo to wieś typowo rolnicza, oddalona 9 km na wschód od miasta Wrześni, z rozproszoną zabudową mieszkaniową zagrodową lub jednorodziną, zlokalizowana na północno-wschodnich krańcach gminy Września. Główną oś komunikacyjną stanowi droga powiatowa 2162P, utrzymana w bardzo dobrym stanie technicznym. Sieć drogową uzupełniają drogi gminne 411524P relacji Sędziwojewo – Stanisławowo, 411530P relacji Wódki- Stanisławowo, 411528P relacji Szemborowo- Stanisławowo. W granicach wsi biegnie również droga gminna 411559P.

Na terenie wsi zlokalizowano zespół dworski, stanowiący własność Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa. Folwark składał się z budynków murowanych, w tym stodoł wybudowanych w 1882 r. i w latach 1910-1915 oraz magazynu zbożowego pochodzącego z 1938 r. Obiekt otoczony jest niewielkim parkiem krajobrazowym, o łącznej powierzchni równej 2,8 ha. Kompleks znajduje się w opłakanym stanie technicznym i nie da się go odnowić.

We wsi zachowała się lipa drobnolistna „Aniołka”, ustanowiona jako pomnik przyrody w 1986 r. Jej wysokość wynosi 18 m, a obwód 285 cm. Rośnie po lewej stronie przy wjeździe do parku krajobrazowego (działka nr 81).

W 2021 r. wieś zamieszkiwało 90 osób. W latach 2015-2021 odnotowano w niej ubytek populacji o 18,2%. Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił tu jedynie 13,3%. To drugi najniższy wynik wśród wszystkich miejscowości wiejskich. Natomiast udział mieszkańców w wieku senioralnym kształtował się tutaj na poziomie aż 24,4% (2 miejsce w zestawieniu, zaraz po Wódkach). W ostatnich latach liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o nieco ponad 22,0%.

Stanisławowo charakteryzuje największe nagromadzenie problemów natury społecznej wśród miejscowości wiejskich w gminie. Systemem pomocy społecznej objęto 5 mieszkańców. Natomiast sam udział procentowy ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności osiągnął tu 5,6%. W Powiatowym Urzędzie Pracy zapisały się 4 osoby bezrobotne, wśród których 2 mieszkańców nie potrafiło znaleźć zatrudnienia w ciągu 12 miesięcy. W 2018 r. frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej wynosiła tutaj 45,1%, osiągając o ok. 3,0 p.p. niższy wynik niż średnio we wszystkich miejscowościach wiejskich. W okresie pomiędzy rokiem 2014, a rokiem 2018 zarejestrowano jej wzrost o niecałe 8,0 p.p. Uczniowie pochodzący z tej miejscowości kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej im. gen. Tadeusza Kutrzeby w Otocznej.

Stanisławowo cechuje niekorzystna sytuacja w sferze gospodarczej w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich w granicach gminy. Na opisywanym terenie w okresie 2015-2021 działało 3-5 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców w 2021 roku wynosiła z kolei 55,6. Odsetek procentowy osób w wieku aktywności zawodowej liczył zaś 62,2%, osiągając o 1,6 p.p. wyższy wynik w stosunku do średniej dla części wiejskiej gminy.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej słabością Stanisławowa jest niewielka liczba obiektów infrastruktury społecznej, przypadająca na 1000 mieszkańców. Na terenie miejscowości znajduje się jedynie niewielka, wyremontowana świetlica wiejska w budynku o punkcie adresowym nr 10, współdzielonym z funkcją mieszkaniową. W budynku świetlicy dawniej mieściła się szkoła podstawowa. W 2012 r. zrealizowano prace remontowe polegające na wymianie poniemieckiej podłogi, zamontowaniu izolacji, pomalowaniu wewnątrz ścian, wymianie drzwi wejściowych i ociepleniu obiektu. Gmina odkupiła fragment nieruchomości mieszkalnej i obecnie w jednej części budynku znajduje się jeden lokal mieszkalny. Obok niej powstał bardzo mały plac zabaw dla dzieci. Przy świetlicy brakuje miejsc parkingowych dla samochodów osobowych. Na analizowanym obszarze zgłoszono tylko dwa zamierzenia budowlane na modernizację istniejących obiektów budowlanych. Na terenie nie odnotowano również zdarzeń drogowych. Mieszkańcy nie mają dostępu do sieci kanalizacyjnej. W miejscowości Stanisławowo w budynku nr 8 stanowiącym zasób komunalny gminy Września planuje się przeprowadzenie termomodernizacji, z uwagi na potrzebę zmiany sposobu ogrzewania na proekologiczny oraz ocieplenie ścian zewnętrznych i dachu, wymianę drzwi i okien.

Budynek świetlicy wiejskiej w Stanisławowie

Plac zabaw przy świetlicy wiejskiej w Stanisławowie

W sferze środowiskowej należy zwrócić uwagę na bardzo wysoki udział budynków mieszkalnych niepodpiętych do sieci kanalizacyjnej, a także na znaczną ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadającą na 1 mieszkańca (910 kg). Wszystkie domostwa posiadają także indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe.

Nadarzyce to wieś rolnicza usytuowana w centralno-południowej części gminy miejsko-wiejskiej Września. Na południu przepływa rzeka Wrześnica. Na północy grunty orne przecina Autostrada Wolności (A2). Sieć drogową uzupełniają droga powiatowa 2948P oraz drogi gminne o numerze 3P, 3SP, 4P. Głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych jest rolnictwo.

W 2021 r. było zameldowanych tu 109 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosiła niecałe 47 os./km². W okresie pomiędzy rokiem 2015, a rokiem 2021 ogólna liczba ludności wsi wzrosła o 9,0%. Obszar ten wyróżnia korzystna struktura demograficzna. I tak udział procentowy osób najmłodszych do 18 roku życia wynosił 22,9%. Natomiast udział procentowy osób w wieku senioralnym kształtował się tu na poziomie 9,2%. To najmniej obciążona demograficznie wieś w gminie. Na opisywanym terenie obserwuje się bardzo niewielką skalę ubóstwa dochodowego. Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności wynosił tu jedynie 0,9%. We wsi można zauważyć zjawisko przemocy w rodzinie. Liczba osób objętych „Niebieską Kartą” przypadająca na 1000 mieszkańców kształtowała się tu na poziomie 36,7. To trzykrotnie silniejsze natężenie zjawiska niż średnio w gminie. W powiatowym urzędzie pracy w systemie widnieją 4 osoby. Na koniec 2021 r. stopa bezrobocia liczyła tutaj ponad 5,0%. W grupie tej 3 mieszkańców nie potrafiło znaleźć pracy zarobkowej ponad 12 miesięcy. W okresie 2015-2021 poziom bezrobocia spadł o 50,0%. Uczniowie zamieszkujący Nadarzyce kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej w Kaczanowie, gdzie uzyskują wyniki z egzaminu ósmoklasisty na poziomie zbliżonym do średniej dla obszaru wiejskiej gminy Września. I tak ósmoklasiści otrzymali średnio z języka polskiego – 53%, z matematyki – 49%, z języka angielskiego – 53%. Mieszkańcy wsi nie wykazują wciąż zbyt dużej aktywności obywatelskiej. Aby oddać głos w wyborach samorządowych, mieszkańcy udają się do budynku świetlicy wiejskiej w Gozdowie. W 2018 roku frekwencja wyborcza osiągnęła tu ok. 49%, przekraczając o 4 p.p. średnią jej wartość w obszarze wiejskim gminy. W okresie pomiędzy 2014 a 2018 rokiem wzrosła ona o prawie 15 p.p., podobnie jak w gminie.

Nadarzyce cechuje dość korzystna sytuacja gospodarcza na tle pozostałych miejscowości wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji, z uwagi na najwyższy udział osób w wieku aktywności zawodowej (67,9%) w świetle analizy statystycznej. Na przestrzeni lat 2015-2021 działało tu średnio 3-7 podmiotów gospodarczych. W 2021 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tutaj 64,2.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej Nadarzyce wypadają bardzo niekorzystnie na tle pozostałych miejscowości wiejskich w gminie. We wsi znajduje się tylko niewielki plac zabaw. W 2021 r. odnotowano tu 3 zdarzenia drogowe. W latach 2016-2021 zgłoszono 4 zamierzenia budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. Budynki mieszkalne nie są również podłączone do sieci kanalizacyjnej.

Nadarzyce charakteryzuje dość niekorzystna sytuacja środowiskowa w porównaniu do pozostałych rejonów wiejskich. Na jej terenie występuje niewielki areał terenów zieleni śródpolnej. Co istotne, udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na 100 źródeł ogrzewania ogółem wynosił 81,8%, przekraczając o ok. 7,0 p.p. średnią wartość dla samego obszaru wiejskiego gminy. We wsi zarejestrowano relatywnie dużą ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji (396 kg na 1 mieszkańca).

Plac zabaw w centrum Nadarzyc

Stan techniczny drogi lokalnej w Nadarzycach

Goniczki to wieś rolnicza, z niewielkim wykształconym centrum, leżąca ok. 11 km na wschód od miasta Września, na wschodnich krańcach gminy. Na jej terenie znajduje się dwór, do którego prowadzi wysoka aleja kasztanowców. Przez teren wsi przebiega droga powiatowa 2943P o nawierzchni bitumicznej w stronę Węgiełek. Na jej trasie zlokalizowano most na Strudze Bawół. Sieć drogową uzupełnia droga gminna 411518P relacji Goniczki-Gonice o nawierzchni bitumicznej. We wsi istnieją stanowiska archeologiczne.

W 2021 r. wieś zamieszkiwały 124 osoby. W latach 2015-2021 ubyło tutaj 2,4% mieszkańców. Goniczki cechuje niekorzystna sytuacja w sferze społecznej. Obszar ten cechuje niższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym niż średnio w części wiejskiej gminy. I tak odsetek osób najmłodszych wynosił tu 21,0%, podczas gdy w gminie – 22,0%. Jednocześnie wieś jest obciążona demograficznie. Udział procentowy populacji w wieku emerytalnym kształtował się tu na poziomie 21,8%, plasując jednostkę na 4 miejscu wśród pozostałych rejonów wiejskich. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób w wieku poprodukcyjnym nieznacznie zmniejszyła się. Z pomocy społecznej korzystała tylko 1 osoba. Na koniec 2021 r. 4 osoby były zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne. Stopa bezrobocia osiągnęła 5,6% (to 2 miejsce w zestawieniu rejonów wiejskich). Wśród nich 3 bezrobotnych nie potrafiło znaleźć zatrudnienia w ciągu roku. Na przestrzeni ostatni lat poziom bezrobocia ogółem spadł o 33,0%. Uczniowie pochodzący z tej wioski kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej w Otocznej. Społeczność lokalna nie wykazuje dużego zainteresowania udziałem w wyborach samorządowych. Aby oddać głos w wyborach samorządowych, mieszkańcy udają się do Wiejskiego Domu Kultury w Węgiełkach. W 2018 r. frekwencja wyborcza wynosiła tu niecałe 40,0%. Jednak frekwencja wyborcza ulega nieco poprawie w ostatnich latach (bowiem wzrosła o 9,7 p.p.).

Widok na dwór w Goniczkach

Aleja drzew prowadząca do Goniczek

W sferze gospodarczej Goniczki wypadają niekorzystnie na tle większości miejscowości wiejskich. Udział ludności w wieku aktywności zawodowej był jednym z niższych w gminie i liczył 57,3%. Na terenie wsi działa niewielka liczba podmiotów gospodarczych – bowiem średnio 7. W 2021 roku liczba podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców wynosiła 56,4. W okresie pomiędzy 2015 a 2021 rokiem ich liczba zwiększyła się o 6.

Goniczki cechuje korzystna sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w stosunku do pozostałych miejscowości wiejskich. Na opisywanym terenie znajduje się świetlica wiejska o niewielkiej powierzchni użytkowej w budynku dawnego pałacu. Plac przed świetlicą wiejską może potencjalnie służyć również jako miejsce parkingowe dla samochodów osobowych. W budynku dawnego pałacu część lokali została przeznaczona pod funkcję mieszkaniową. Na przestrzeni ostatnich lat wymieniono okna, przebudowano piece kaflowe, wyłożono płytki w kuchni i łazience. W ten sposób poprawił się standard zamieszkania. Obok niej znajduje się niewielki, atrakcyjnie urządzony teren rekreacyjny przy oczku wodnym. Obiekt ten służy do integracji społecznej mieszkańców wioski i okolicznych wsi. Sam staw został oczyszczony i zarybiony. Z terenu usunięto zakrzewienia. W skład terenu wchodzi m.in. urządzenia do ćwiczeń, drabinki dla dzieci i ścianka gimnastyczna. Wybudowano tu drewniany pomost nad zbiornikiem wodnym. Sami mieszkańcy angażują w zagospodarowanie terenu, dbają o jego czystość. W 2021 r. nie zarejestrowano w niej zdarzeń drogowych.

Wejście do świetlicy wiejskiej w Goniczkach

Staw wodny w Goniczkach

Przebieg ścieżki rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 92 Stan techniczny drogi prowadzącej do Goniczek, nierówna nawierzchnia asfaltowa

Goniczki odznaczają się niewielką ilością barier w sferze technicznej w porównaniu do pozostałych rejonów wiejskich w świetle analizy statystycznej. Na analizowanym terenie zgłoszono 3 zamierzenia budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. Elewacja budynku pałacu wymaga również odnowy. We wsi brakuje sieci kanalizacyjnej. Należy dodać, że stan techniczny drogi powiatowej nie jest najlepszy. Większość poboczy wzdłuż lokalnych dróg wymaga oczyszczenia. Na

długości dróg powiatowych i gminnych brakuje chodników. Miejscowość cechuje niewielkie natężenie zgłoszonych zamierzeń budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych na tle obszaru wiejskiego gminy. W latach 2016-2021 liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu niecałe 25,0. To prawie dwuipółkrotnie mniejsza wartość wskaźnika niż średnio w gminie.

Zniszczona nawierzchnia asfaltowana drogi lokalnej przechodzącej przez centrum Goniczek

Przystanek autobusowy w Goniczkach

Teren rekreacyjny przy oczku wodnym

Teren rekreacyjny przy oczku wodnym

Boisko trawiaste w Goniczkach

Plac zabaw w Goniczkach

W sferze środowiskowej Goniczki charakteryzuje relatywnie zła sytuacja środowiskowa, między innymi z uwagi na niewielką ilość terenów zieleni i sposób ogrzewania mieszkań na paliwa stałe. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się tu na poziomie 91,7%. Na jej terenie bardzo duża masa azbestu przeznaczona została również do usunięcia z pokryć

dachowych. W miejscowości masa tej substancji wskazana do utylizacji wynosiła 952 kg na 1 mieszkańca.

Gonice to wieś typowo rolnicza usytuowana na wschodnich krańcach gminy, przez którą przebiega droga krajowa nr 92 i linii kolejowa nr 3 relacji Warszawa Zachodnia - Kunowice. Do wsi prowadzi atrakcyjna aleja drzew, przemieszczając się od strony Goniczek. Przez część wsi biegnie droga powiatowa 2945P. Stan nawierzchni bitumicznej drogi gminnej jest bardzo dobry. Wzdłuż południowej granicy miejscowości przepływa lokalny ciek. We wsi mieści się dom i zabytkowa kuźnia, wzniesione w 1904 roku. W 2014 r. odsłonięto pomnik oddający pamięć zmarłych pochowanym na cmentarzu ewangelickim.

Aleja drzew prowadząca do centrum Gonic

Oznaczony budynek świetlicy wiejskiej w Gonicach, współdzielony z funkcją mieszkaniową

Gonice odznaczają się niekorzystną sytuacją społeczną na tle części wiejskiej gminy miejsko-wiejskiej Wrześni. W 2021 r. w Gonicach było zameldowanych na pobyt stały i czasowy 126 osób. W latach 2015-2021 notuje się tu bardzo niewielką dynamikę zmian liczby mieszkańców (przybyło 0,8% mieszkańców). Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił tu 31,7%, przekraczając blisko o 10,0 p.p. średnią wartość wskaźnika dla samej części wiejskiej gminy Września. To najwyższa wartość wśród wszystkich miejscowości wiejskich w gminie. Jednocześnie na analizowanym terenie obserwuje się dość zaawansowane procesy starzenia się społeczeństwa wiejskiego. Otóż współczynnik starości demograficznej kształtował się tutaj na poziomie 21,4%, tj. o ok. 4,0 p.p. więcej niż średnio we wszystkich miejscowościach wiejskich. W okresie pomiędzy rokiem 2015, a rokiem 2021 liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 42,1% (przybyło tu 8 seniorów). Z zebranych danych wynika, że 6 osób korzysta z pomocy społecznej. Natomiast udział ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności liczył 4,8%, co plasuje jednostkę na 3 miejscu w zestawieniu porównawczym wśród wsi. We wsi nie zarejestrowano zjawiska przemocy fizycznej i umysłowej w rodzinie (nie założono nikomu tzw. „Niebieskiej Karty”). W powiatowym urzędzie pracy zarejestrowały się tylko 2 osoby. Uczniowie zamieszkujący w niej kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej w Otocznej. Mieszkańcy niezbyt chętnie udają się do urn wyborczych. Głosują oni w Wiejskim Domu Kultury zlokalizowanym w Węgierkach. W 2018 r. frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w tej placówce liczyła tylko niecałe 40,0%. Pozytywnym aspektem staje się systematyczny wzrost zainteresowania obywateli udziałem w życiu obywatelskim. W okresie 2014-2018 frekwencja ta zwiększyła się o blisko 10,0 p.p.

W sferze gospodarczej w Gonicach stwierdzono relatywnie niekorzystne uwarunkowania rozwoju. Analiza statystyczna wskazuje, że na opisywanym terenie odnotowano najniższy udział populacji w wieku aktywności zawodowej. I tak w 2021 r. udział ludności w wieku produkcyjnym osiągnął tu tylko 46,8%. Dla porównania udział ten w części wiejskiej gminy wynosił 60,6%. We wsi działalność

gospodarczą prowadziło 13 osób fizycznych ujętych w bazie Głównego Urzędu Statystycznej. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu ok. 110,0. Na przestrzeni ostatnich lat poziom przedsiębiorczości wzrósł o 85,7% (przybyło tu 6 osób samozatrudnionych).

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej Gonice wypadają korzystnie na tle pozostałych miejscowości wiejskich. Stan ten można wytłumaczyć między innymi wysoką koncentracją obiektów sportowych. W miejscowości znajduje się również świetlica wiejska w budynku dawnej szkoły, współdzielonym z zasobem mieszkaniowym. Co istotne, przy wejściu do obiektu umieszczono tablicę informacyjną z lokalizacją tej placówki. W niedalekiej odległości mieści się siłownia zewnętrzna oraz dwa boiska trawiaste, w tym do gry w siatkówkę. We wsi powstał nowoczesny plac zabaw dla dzieci. W 2021 r. zanotowano tu 2 zdarzenia drogowe, na które na 1000 mieszkańców przypadło ich 15,9. W ostatnich latach nie zgłoszono tu zamierzeń budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. Na jej terenie wiele budynków mieszkalnych nie posiada wpięcia do sieci kanalizacyjnej. Budynki o numerze 2, 3 i 3A stanowiące dziś zasób komunalny gminy Września powinny zostać poddane termomodernizacji polegającej na wymianie drzwi i stolarki okiennej oraz dociepleniu ścian zewnętrznych i dachu.

W Gonicach obserwuje się niewielką koncentrację problemów w sferze środowiskowej w świetle analizy wskaźnikowej. Na jej terenie rozciąga się niewiele terenów zieleni, dających cień przed słońcem w upalne dni letnie. Większość mieszkańców w swoich domostwach korzysta z paliw stałych jako podstawowego źródła ogrzewania kuchni i pokoi. Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w przeliczeniu na 100 źródeł ogrzewania ogółem wynosiła 88,0%. W miejscowości rejestruje się niewielką ilość wyrobów azbestowych. I tak wskaźnik prezentujący masę azbestu do utylizacji na 1 mieszkańca kształtował się tutaj na poziomie 186,2.

Plac zabaw w Gonicach

Boisko trawiaste w Gonicach

Wiata wypoczynkowa

Teren zieleni przyulicznej

Noskowo, Radomice i Strzyżewo to dawna grupa wsi popegeerowskich skoncentrowana w północno-zachodniej części gminy miejsko-wiejskiej Wrześni. Tworzą one sołectwo Strzyżewo, oddalone 10 km na północ od miasta Września. Cechą charakterystyczną tych miejscowości jest niewielkie centrum wsi wykształcone w formie ulicówki. W Radomicach zlokalizowano wyspecjalizowane gospodarstwa rolne. Na opisywanym terenie przepływa Wrześnica, do której uchodzą liczne lokalne ciek wodne, w tym Wrześnica Mała. Wzdłuż Wrześnicy rozciągają się niewielkie zadrzewienia i zakrzewienia. W otoczeniu występują również wielkopowierzchniowe lasy. Na opisywanym terenie znajduje się rezerwat przyrody „Modrzew Polski”, stworzony w celu ochrony drzewostanu sosnowego z udziałem modrzewia. W Radomicach mieścił się niegdyś dwór Władysława w zespole dworsko-folwarcznym wraz z parkiem krajobrazowym z II poł. XIX wieku, ujęty w 1998 r. w rejestrze zabytków pod numerem 2643/A. Obiekt został rozebrany. W Noskowie zachowała się zaś brama i obora w zespole folwarcznym wzniesiona pod koniec XIX wieku.

Sołectwo Strzyżewo cechuje dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych. Przez jego teren przebiegają drogi powiatowe 2947P relacji Gulczewo-Noskowo oraz 2159P relacji Czarniejewo-Września. Sieć drogową uzupełniają drogi gminne: 286012P i 411537P oraz 411538P.

Noskowo, Radomice i Strzyżewo to wsie borykające się z problemami demograficznymi. W 2021 r. Noskowo, Radomice i Strzyżewo zamieszkiwało łącznie na pobyt stały i czasowy 246 osób. W okresie pomiędzy 2015 a 2021 r. ubyło tutaj aż 68,7% populacji. To największe tempo spadku ludności w tej części wiejskiej gminy. Dzieci i młodzież stanowiły 19,9% ogólnej liczby ludności. Miejscowości te cechuje więc niższy ich udział niż średnio w gminie. Obserwuje się w nich systematyczne osłabienie procesu starzenia się ludności. I tak współczynnik starości demograficznej wynosił tu 20,3%, podczas gdy w części wiejskiej gminy – 17,4%. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym spadła o 68,5%. Należy dodać, że ubyło tu aż 109 osób w wieku emerytalnym. Oznacza to, że obszar ten cechuje wysoki poziom śmiertelności seniorów. W 2021 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrześni było zapisanych 8 osób. Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności wynosił zaś 3,3%. Poza tym na analizowanym obszarze odnotowano wysoką skalę przemocy fizycznej lub umysłowej w rodzinie. W Urzędzie Pracy we Wrześni ujęto w rejestrze 3 osoby bezrobotne, z czego 2 z nich nie odnalazło zatrudnienia w ciągu 12 miesięcy. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił tu jedynie 2,0%. Uczniowie zameldowani w tej części gminy kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej w Marzeninie. Z danych pobranych ze strony internetowej OKE w Poznaniu wynika, że uczniowie uzyskują w tej szkole niskie wyniki z egzaminu ósmoklasisty na tle gminy. I tak w latach 2020-2022 średni wynik z język polskiego wynosił 57%. Zdecydowany niepokój budzi otrzymywanie przez ósmoklasistów niskich not egzaminacyjnych z matematyki (43%) i języka angielskiego (48%). W 2018 r. mieszkańcy tych wsi swoje głosy w wyborach samorządowych oddali w Samorządowej Szkole Podstawowej w Marzeninie. Frekwencja wyborcza liczyła tu 51,9%, przekraczając o blisko 3,5 p.p. średni jej wynik na obszarze wiejskim gminy. W okresie 2014-2018 frekwencja ta wzrosła o ok. 14 p.p.

Rejon wsi Noskowa, Radomic i Strzyżewa odznacza się relatywnie wysokim skupieniem problemów w sferze gospodarczej. Obszar ten cechuje nieco niższy udział osób w wieku aktywności zawodowej (59,8%) niż średnio w części wiejskiej gminy (60,6%). Na opisywanym terenie występuje niewielka koncentracja podmiotów gospodarczych. I tak w 2021 r. ich liczba wynosiła tutaj 11. Wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców kształtował się na poziomie 44,7. W latach 2015-2021 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o 57,1%. W przyjętym horyzoncie czasowym przybyły 4 osoby fizyczne zgłaszające swoją działalność.

W rejonie wsi Noskowa, Radomic i Strzyżewa zidentyfikowano mniejszą liczbę barier w strefie przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w świetle analizy statycznej w odróżnieniu od pozostałych miejscowości włączonych do części wiejskiej obszaru rewitalizacji. W rejonie tym znajduje się niewiele obiektów użyteczności publicznej. W Strzyżewie mieści się jedynie świetlica wiejska wraz z siłownią zewnętrzną. Na opisywanym terenie zanotowano bardzo niewiele zdarzeń drogowych. W rejestrze Głównego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego było ujętych średnio 5 zamierzeń budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych na przestrzeni ostatnich lat. Na analizowanym obszarze brakuje kanalizacji sanitarnej.

Wyremontowany budynek świetlicy wiejskiej w Strzyżewie, współdzielony z zasobem mieszkaniowym

Plac zabaw obok budynku świetlicy wiejskiej w Strzyżewie

Siłownia zewnętrzna koło budynku świetlicy wiejskiej w Strzyżewie

Teren rekreacyjno-wypoczynkowy wokół świetlicy wiejskiej w Strzyżewie

Nierówna nawierzchnia drogi prowadzącej do Noskowa

Przykład odnowionego bloku popegeerowskiego w Noskowie

W sferze środowiskowej w rejonie wsi Noskowa, Radomic i Strzyżewa występuje dość duża koncentracja problemów natury środowiskowej. W większości gospodarstw domowych (90,8%) mieszkańcy wykorzystują paliwa stałe jako indywidualne źródła ogrzewania. Niepokojącym problemem środowiskowym w tej części gminy jest wielokrotnie większa ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca (1263 kg) w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich (395 kg).

Chocicza Wielka to wieś typowo rolnicza zlokalizowana na zachodzie gminy z niewielkim wykształconym centrum wsi w formie ulicówki. W północnej jej części przebiega Autostrada Wolności A2. Przez centrum wsi przebiega droga powiatowa 2931P. Sieć drogową uzupełniają drogi gminne 411555P, 411556P i 411557P. Miejscowość objęta Wrzesińską Strefą Aktywności Gospodarczej.

W ścisłym centrum mieści się piętrowy dwór wybudowany na przełomie XIX i XX wieku, pokryty mansardowym dachem. Dziś stanowi własność prywatną. Po 2003 roku dwór został gruntownie wyremontowany. Obok niego znajdują się tereny sportowe wchodzące w skład gospodarstwa agroturystycznego. Wokół dworu rozciąga się park krajobrazowy, utworzony w tym samym okresie czasowym. W 1986 r. park wpisano do rejestru zabytków pod numerem 2060/A.

Figurka Matki Boskiej w Chociczy Wielkiej

Krzyż przydrożny w drodze do centrum Chociczy Wielkiej

Chocicza Wielka wykazuje niekorzystną sytuację w sferze społecznej na tle części wiejskiej gminy Wrześni. W 2021 r. wieś zamieszkiwało 142 osoby. Od wielu lat liczba mieszkańców utrzymuje się na podobnym poziomie. W miejscowości zarejestrowano niższy udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym (20,4%) niż średnio na obszarze wiejskim gminy (22,0%). W miejscowości udział procentowy populacji w wieku senioralnym kształtował się zaś na poziomie 14,8%, a w gminie – 17,4%. W ostatnich latach liczba seniorów zwiększyła się nieznacznie (bowiem o 5,0%). Na opisywanym terenie występuje relatywnie korzystna struktura demograficzna. Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni przyznał jedynie 3 osobom świadczenia pomocy społecznej. Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności wynosił z kolei 2,1%. Na analizowanym obszarze stwierdzono znaczną skalę przemocy w rodzinie (uruchomiono tu 5 „Niebieskich Kart”). W 2021 r. liczba osób objętych „Niebieską Kartą” przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 35,2. Na koniec 2021 r. 5 osób pozostawało bez nawiązanego stosunku pracy zarobkowej. Stopa bezrobocia osiągnęła tu natomiast 5,4%, plasując jednostkę na 3 miejscu w zestawieniu wsi. Uczniowie zameldowani w tej części gminy są przypisani do Samorządowej Szkoły Podstawowej w Chwalibogowie. W placówce tej uczniowie otrzymują satysfakcjonujące wyniki z egzaminu ósmoklasisty. I tak na przykład w okresie 2020-2022 otrzymali oni z języka polskiego 62%, z matematyki – 48%, z angielskiego – 60%. Mieszkańcy w wyborach samorządowych udają się do świetlicy wiejskiej zlokalizowanej na terenie ich miejscowości. Nie wykazują oni jednak dużego

zainteresowania życiem obywatelskim. W tej części wiejskiej gminy zarejestrowano najniższą frekwencją wyborczą w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej. W 2018 r. frekwencja ta osiągnęła tu tylko niecałe 39% i wzrosła o blisko 15,5 p.p. w stosunku do 2014 roku

W sferze gospodarczej w Chociczy Wielkiej zanotowano dość niekorzystną sytuację. Obszar ten cechuje wysoki udział populacji w wieku produkcyjnym na tle obszaru wiejskiego gminy. I tak udział procentowy ludności w wieku aktywności zawodowej osiągnął tu 64,8%. Natomiast w gminie wskaźnik ten liczył 60,6%. Charakteryzuje się ona mniejszą skalą aktywności gospodarczej w odróżnieniu od pozostałych miejscowości wiejskich. We wsi zarejestrowano średnio 7-8 przedsiębiorstw w ostatnich kilku latach. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 osób wynosiła tu 56,3. Na przestrzeni ostatnich lat (pomiędzy 2015 a 2021 rokiem) liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nieznacznie spadła.

Chocicza Wielka odznacza się mniejszą koncentracją barier w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w stosunku do innych miejscowości wiejskich włączonych do części wiejskiej obszaru rewitalizacji. W Chociczy Wielkiej znajduje się jedynie świetlica wiejska w budynku dawnej szkoły podstawowej. Nieopodal niej powstała siłownia zewnętrzna i boisko trawiaste. W miejscowości w 2021 r. zarejestrowano 4 zdarzenia drogowe. We wsi występuje największe natężenie kolizji i wypadków pośród wszystkich miejscowości wiejskich włączonych do części wiejskiej obszaru rewitalizacji. I tak liczba tych zdarzeń przypadająca na każde 1000 osób kształtowała się na poziomie 28,2.

Budynek zamkniętej szkoły podstawowej w Chociczy Wielkiej

Budynek zamkniętej szkoły podstawowej w Chociczy Wielkiej

Boisko trawiaste w Chociczy Wielkiej

Boisko trawiaste w Chociczy Wielkiej

Plac zabaw w Chociczy Wielkiej

Przebieg chodnika w okolicach dawnej szkoły podstawowej w Chociczy Wielkiej

Chocicza Wielka cechuje się relatywnie wysokim natężeniem problemów natury technicznej. Na analizowanym obszarze zgłoszono 10 zamierzeń budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. Liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków w latach 2016-2021 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosiła tutaj 70,4. Obszar ten charakteryzuje największa koncentracja inwestycji budowlanych dotyczących remontów już wybudowanych budowli wśród podobszarów rewitalizacji w części wiejskiej gminy. Natomiast w części wiejskiej gminy wskaźnik ten przyjął wartość 56,8. Większość budynków mieszkalnych nie została również podłączona do sieci kanalizacyjnej. Budynki o numerze 7 i 21 (mieści się tu również świetlica wiejska) stanowiące zasób komunalny gminy Wrześni powinny zostać poddane termomodernizacji polegającej na ociepleniu dachu i ścian zewnętrznych oraz wymianie drzwi i stolarki okiennej.

Wjazd do centrum wsi

Przystanek autobusowy w Chociczy Wielkiej

W sferze środowiskowej Chocicza Wielka wypada relatywnie niekorzystnie wśród pozostałych miejscowości wiejskich. Z zebranych danych wynika, że we wsi odnotowano nieco większy stopień czystości powietrza atmosferycznego mierzonego wskaźnikiem przedstawiającym liczbę indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w przeliczeniu na 100 źródeł ogrzewania ogółem niż średnio w części wiejskiej gminy Września. I tak wskaźnik ten kształtował się tu na poziomie 68,6%. Na opisywanym terenie występuje większe nagromadzenie produktów azbestowych pokrywających pokrycia dachowe lub elewacje budynków. Otóż masa azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła tu 675 kg. Udział procentowy powierzchni terenów zielonych w ogólnej powierzchni miejscowości liczył 2,6%, tj. prawie trzykrotnie mniejszy stosunek procentowy niż średnio na obszarze wiejskim gminy.

Gutowo Wielkie to wieś, o dominującej funkcji rolniczej, leżąca na wschód od miasta Września. Przez centrum wsi przepływa lokalny ciek. Na północy biegnie linia kolejowa nr 3 relacji Warszawa Zachodnia – Kunowice. Na trasie kolejowej kursują Koleje Wielkopolskie, które zatrzymują się na przystanku „Gutowo Wielkopolskie”. Na południowych jego obrzeżach wyznaczono przebieg drogi krajowej nr 92. Budownictwo mieszkaniowe rozwinęło się głównie wzdłuż drogi powiatowej 2941P i 2940P. Sieć drogową uzupełniają drogi gminne 411512P, 411520P i 411519P.

Na terenie Gutowa Wielkiego zachował się zespół dworski w dobrym stanie technicznym. Obecnie obiekty te służą funkcji mieszkaniowej. Do dworu prowadzi droga znajdująca się w złym stanie technicznym. Obok niego utworzono krajobrazowy park „Napoleona”. W parku powstała siłownia zewnętrzna. W niedalekiej odległości od dworu zlokalizowano przerośniętą trawą boisko trawiaste i zaniedbany plac zabaw dla dzieci.

W 2021 r. w Gutowie Wielkim były zameldowane 423 osób. Na przestrzeni ostatnich lat wieś odznacza się bardzo dużym przyrostem populacji. W okresie 2015-2021 ogólna liczba populacji wzrosła tu o 7,1%. Warto dodać, że zyskiem migracyjnym charakteryzowały się przede wszystkim miejscowości położone bliżej ośrodka miejskiego. Takie procesy rozlewania się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zachodzą również w analizowanej jednostce. Na opisywanym terenie zanotowano niski udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności – bowiem tylko 19,4%. Osoby w wieku senioralnym stanowiły zaś 14,2%. Można zatem stwierdzić, że nie zachodzą tu jeszcze intensywne procesy starzenia się społeczeństwa wiejskiego, lecz w kolejnych latach mogą ulec nasileniu. W przyjętym horyzoncie czasowym liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o nieco ponad 13,0%.

W Gutowie Wielkim notuje się znaczne nagromadzenie problemów natury społecznej. Istotnym problemem obserwowanym z dość dużym natężeniem w tej części gminy jest ubóstwo dochodowe. Z zebranych danych wynika, że 19 mieszkańców otrzymało świadczenia pomocy społecznej. I tak udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności kształtował się tu na poziomie 4,5%. To 4 najbardziej problematyczny obszar pod tym względem wśród miejscowości wiejskich. We wsi założono z kolei 5 osobom „Niebieską Kartę”. Do poważnych problemów należy wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego. W Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrześni status osoby bezrobotnej przypisano 11 mieszkańcom miejscowości. Stopa bezrobocia osiągnęła zaś 3,9%. To o blisko 1,0% większa wartość niż średnio w samym obszarze wiejskim gminy. Należy dodać, że 45% bezrobotnych pozostaje bez zatrudnienia ponad 12 miesięcy. Uczniowie zameldowani w miejscowości kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej w Otocznej, w której uzyskują niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty na tle gminy. Społeczność lokalna nie wykazuje dużego zainteresowania życiem obywatelskim. Ich lokal wyborczy mieści się w Wiejskim Domie Kultury w Sędziwojewie. W 2018 r. frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych wynosiła tu niecałe 44,0%. W okresie pomiędzy 2014 a 2018 r. frekwencja wyborcza zwiększyła się o blisko 14,0 p.p.

W Gutowie Wielkim zidentyfikowano niewielkie natężenie problemów w sferze gospodarczej. Otóż udział procentowy ludności w wieku aktywności zawodowej osiągnął 66,4%. To 3 najwyższa wartość wskaźnika w części wiejskiej gminy Września. Ponadto obszar ten wyróżnia relatywnie wysoka skala aktywności gospodarczej. W 2021 r. liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczyła tu 92,2, nieco więcej niż średnio w gminie (88,8 na 1000 mieszkańców). Co istotne, w latach 2015-2021 poziom przedsiębiorczości zwiększyła się o ok. 40% (przybyło 11 przedsiębiorców). Tempo wzrostu osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą było tu jednak nieco słabsze w odróżnieniu od samego obszaru wiejskiego gminy.

Gutowo Wielkie odznacza się wysoką koncentracją barier przestrzenno-funkcjonalnych na tle części wiejskiej obszaru rewitalizacji w świetle analizy statystycznej. Na terenie wsi występuje wysokie skupienie usług społecznych w odróżnieniu od innych miejscowości wiejskich z dominacją funkcji rolniczej. W 2021 r. zarejestrowano tu 8 wypadków i kolizji. Obszar ten cechuje wyższa koncentracja zdarzeń drogowych (18,9 na 1000 mieszkańców) niż średnio na obszarze wiejskim gminy (11,2 na 1000 mieszkańców).

Widok na dwór w Gutowie Wielkim

Widok na dwór w Gutowie Wielkim

Zarośnięte boisko trawiaste w pobliżu zabudowań dworu w Gutowie Wielkim

Zaniedbany plac zabaw dla dzieci w pobliżu zabudowań dworu w Gutowie Wielkim

Park Napoleona w Gutowie Wielkim

Park Napoleona w Gutowie Wielkim

W sferze technicznej Gutowie Wielkie wypada niekorzystnie w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich w gminie. W latach 2016-2021 liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków wynosiła tu 59,1 na 1000 mieszkańców. Większość budynków

mieszkalnych nie została też podpięta do sieci kanalizacyjnej. Budynki o numerze 50 i 52 stanowiące zasób komunalny gminy Września powinny zostać poddane modernizacji lub termomodernizacji.

Wiata wypoczynkowa w Parku Napoleona

Boisko do siatkówki w Parku Napoleona

Gutowo Wielkie charakteryzuje się korzystną sytuacją w sferze środowiskowej. Jednym z głównych problemów środowiskowych w miejscowościach wiejskich jest duża liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe, do których należą m.in. piec kaflowy lub kominek. I tak liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w przeliczeniu na 100 źródeł ogrzewania ogółem kształtowała się tu na poziomie 77,2%, podobnie jak w części wiejskiej gminy. We wsi odnotowano mniejszą koncentrację masy azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadającą na 1 mieszkańca (318 kg) w stosunku do obszaru wiejskiego gminy (395 kg).

Siłownia zewnętrzna i wiata wypoczynkowa w Parku Napoleona

Budynek po zlikwidowanym sklepie spożywczym nieopodal Parku Napoleona

Otoczna i Broniszewo to rejon wiejski leżący na wschodnich krańcach gminy miejsko-wiejskiej Września, na północ od linii kolejowej nr 3. Przez jej teren nie przebiegają drogi krajowe. Sieć drogową tworzą również drogi powiatowe 2262, 2942 i 2944. Przez sołectwo biegną drogi gminne 411525P łącząca Otoczną z Broniszewem oraz 411526 z Sędziwojewą przez Broniszewo do Szemborowa.

Do centrum wsi prowadzą atrakcyjne aleje drzew nasadzone w różnych horyzontach czasowych. Wśród nich dominują klony jesionolistne.

Wjazd do centrum Otocznej, spękana nawierzchnia drogi po prawej stronie

Figurka Matki Boskiej w centrum Otocznej

W Otocznej w jej niewielkim, ścisłym centrum znajduje się dwór zbudowany w 1653 roku i zmodernizowany na początku XX wieku (w latach 1908-1912). Obszar ten cechuje się znaczną koncentracją zabytków ujętych w spisie gminnym. Zespół folwarczno-dworski tworzą: czworak z 1912 roku, obora z początku XX wieku, obora i magazyn z początku XX wieku, obora z 1912 r., oficyna z końca XIX wieku, magazyn gospodarczy z 1906 r. oraz brama i ogrodzenie z początku XX wieku. W latach 90. XIX wieku utworzono przy nim park krajobrazowy. Naprzeciwko dworu, po drugiej stronie drogi zlokalizowano nieczynny już dziś sklep spożywczy. Niedaleko dworu powstało boisko sportowe. W sołectwie znajduje się Pomnik „Polskim Żydom więzionym i pomordowanym 1941 - 1942”. W Broniszewie zlokalizowano również zdegradowane budynki pofolwarskie.

W Otocznej zachowały się trzy niewielkie oczka wodne, porośnięte pasem roślinności wzdłuż jego brzegów. W centrum wsi wyremontowano dawne bloki popegeerowskie umiejscowione wzdłuż głównej drogi kołowej.

Na zachód od ścisłego centrum wsi mieści się Samorządowa Szkoła Podstawowa im. gen. Tadeusza Kutrzeby w Otocznej, w której kształcą się dzieci z miejscowości takich jak Bierzplin, Broniszewo, Gonice, Goniczki, Gutowo Wielkie, Otoczna, Sędziwojewo, Sołeczno, Węgierki, Grzybowo, Kleparz, Stanisławowo, Wódki, Gutowo Małe czy Ostrowo Szlacheckie. Teren szkolny został wyposażony w obiekty sportowe – boisko trawiaste, boiska wielofunkcyjne, bieżnie, skocznie w dal, salę sportową, siłownię zewnętrzną i plac zabaw dla dzieci. Na terenie miejscowości brakuje żłobka i przedszkola. W budynku szkoły mieści się filia biblioteki publicznej we Wrześni. W szkole powstał Uczniowski Klub Sportowy OTOK. Przy szkole działa również świetlica.

Widok na szkołę podstawową w drodze do centrum wsi Krzyż przydrożny w drodze do Broniszewa

W 2021 r. rejon wsi Otocznej i Broniszewa zamieszkiwały 323 osób. Na przestrzeni ostatnich lat (pomiędzy rokiem 2015 a 2021 rokiem) liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały i czasowy spadła o prawie 52,0%. Dynamika odpływu ludności była tu prawie półtorakrotnie szybsza niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił tu 18,9%, nie przekraczając średniej wartości dla samych miejscowości wiejskich równej 22,0%. Jednostkę cechuje wysoki udział populacji w wieku senioralnym na tle części wiejskiej gminy. I tak współczynnik starości demograficznej kształtował się tu na poziomie 21,0%. Natomiast na obszarze wiejskim gminy Września wskaźnik ten osiągnął 17,4%. W okresie 2015-2021 liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zmniejszyła się o niecałe 45,0%. To trzecie najszybsze tempo ubytku populacji najstarszej wśród rejonów wiejskich na obszarze wiejskim gminy w ostatnich latach. Mimo to wieś charakteryzuje się niekorzystną strukturą demograficzną ludności, m.in. ze względu na wciąż zaawansowane procesy starzenia się społeczności lokalnej.

W rejonie wsi Otocznej i Broniszewa odnotowano relatywnie wysokie natężenie problemów natury społecznej. Wraz z odpływem populacji, widać nasilenie problemów społecznych. Do systemu pomocy społecznej zakwalifikowano średnio 6 osób. W 2021 r. udział ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności kształtował się tu na poziomie 1,9%, osiągając podobną wartość wskaźnika jak w części wiejskiej gminy Września. Na koniec 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrześni było zarejestrowanych 9 osób bezrobotnych, z czego 45% z nich nie pracowało powyżej 12 miesięcy. Stopa bezrobocia osiągnęła tu 4,6%. Uczniowie kształcący się w Samorządowej Szkole Podstawowej w Otocznej otrzymują średnie wyniki edukacyjne zbliżone do średniej dla części wiejskiej gminy. I tak w latach 2020-2022 średnie wyniki z egzaminu ósmoklasisty w tej placówce edukacyjnej z języka polskiego wynosiły 55%, z matematyki – 50%, z języka angielskiego – 56%. Mieszkańcy miejscowości w wyborach samorządowych udają się oddać swój głos do Wiejskiego Domu Kultury w Węgiernkach. W 2018 r. frekwencja wyborcza liczyła tutaj ok. 40,0% i była o 9,7 p.p. wyższa w stosunku do 2014 r.

Rejon wsi Otocznej i Broniszewa cechuje zła kondycja gospodarcza w świetle analizy wskaźnikowej w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich włączonych do części wiejskiej obszaru rewitalizacji. I tak udział procentowy ludności w wieku aktywności zawodowej (produkcyjnym) wynosił tu 60,0% i był zbliżony do średniej dla obszaru wiejskiego gminy Września równej 60,6%. W okresie 2015-2021 zarejestrowano średnio 7-12 podmiotów gospodarczych. Obszar ten charakteryzuje niewielka skala aktywności gospodarczej na tle gminy. W 2021 r. wskaźnik prezentujący liczbę podmiotów gospodarczych ogółem przypadających na 1000 mieszkańców przyjął tu wartość 40,2, a w samej części wiejskiej gminy Września – 88,8. Na terenie wsi, obok linii kolejowej, znajduje się zakład produkcyjny NEPA S.A. W latach 2015-2021 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o 71,4%.

Rejon wsi Otocznej i Broniszewa wyróżnia bardzo korzystna sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, między innymi z uwagi na wysoką koncentrację obiektów sportowych w otoczeniu szkoły podstawowej w Otocznej. Na opisywanym terenie zarejestrowano tylko pojedyncze zdarzenia drogowe – kolizje i wypadki. W centrum Otocznej mieści się nieczynny sklep spożywczy.

W rejonie wsi Otocznej i Broniszewa odnotowano relatywnie niskie natężenie problemów w sferze technicznej w świetle analizy statystycznej w stosunku do pozostałych miejscowości wiejskich. Na analizowanym obszarze zgłoszono średnio 3 zamierzenia budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. W miejscowości brakuje kanalizacji sanitarnej.

Sklep spożywczy w Otocznej

Zespół folwarczno-dworski w Otocznej

Przykład bloku popegeerowskiego w Otocznej

Szkoła Podstawowa w Otocznej

Boisko wielofunkcyjne nieopodal budynku szkoły podstawowej w Otocznej

Boisko trawiaste nieopodal budynku szkoły podstawowej w Otocznej

W sferze środowiskowej w rejonie wsi Otocznej i Broniszewo zidentyfikowano bariery typowe dla większości obszarów wiejskich, w których przeważa rozproszona zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lub zagrodowa. Z zebranych danych wynika, że liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe przypadająca na 100 źródeł ogrzewania ogółem wynosiła tu 94,5%. To trzeci najwyższy wynik wskaźnika w zestawieniu miejscowości wiejskich włączonych do analizy statystycznej. Na opisywanym terenie zinwentaryzowano nieco większe skupienie masy azbestu przeznaczonego do utylizacji (536 kg na 1 osobę) niż średnio w części wiejskiej gminy (395 kg na 1 osobę). Udział procentowy powierzchni terenów zielonych nie przekroczył zaś 1,0%. W sołectwie Otoczna przebiega wodociąg publiczny należący do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. we Wrześni.

Przykład zniszczonej nawierzchni asfaltowej drogi

Zniszczony przystanek w drodze do Broniszewa

gminnej w Broniszewie

Potencjały, problemy i potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji – synteza szczegółowej diagnozy

Starzenie się społeczeństwa, zagrożenia związane ze zbyt wolnym tempem odnawiania się pokoleniowego obszaru rewitalizacji zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich oraz depopulacja to najpoważniejsze problemy społeczne dotyczące obszar rewitalizacji. Skutkiem tych procesów jest wzrost zapotrzebowania na usługi dla osób starszych, konieczność dostosowania obiektów i przestrzeni dla tej grupy mieszkańców, ale przede wszystkim zerwanie więzi rodzinnych i społecznych ze względu na migrację z obszaru rewitalizacji młodzieży. Poważne skutki społeczne związane z dezintegracją struktury społecznej i ubywaniem młodszej wiekowo grupy społecznej są odczuwane coraz mocniej. Przestrzeń powinna być modernizowana i zagospodarowana w taki sposób, aby poszerzyć i poprawić jakość usług świadczonych zarówno dla osób starszych, których licznie przybywa, jak i ludzi młodych we wczesnym wieku produkcyjnym, którzy planują założenie rodziny i szukają miejsca do zamieszkania. Należy stworzyć atrakcyjną przestrzeń publiczną do spędzania wolnego czasu, wypoczynku i integracji wielopokoleniowej, a także rekreacji ruchowej dzieci, młodych ludzi i osób starszych. Warto poszerzyć ofertę usług opiekuńczych, zdrowia i edukacji seniorów. Ważnym elementem odnowy obszaru rewitalizacji w zakresie eliminacji skutków starzenia się społeczeństwa jest likwidacja różnego rodzaju barier w poruszaniu się i korzystaniu z obiektów użyteczności publicznej.

Ważnym obszarem działań pozostaje aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji. Dlatego też Powiatowy Urząd Pracy podejmuje inicjatywy, których wspólnym zamierzeniem jest ograniczenie zjawiska bezrobocia, ubóstwa i wykluczenia społecznego, dotyczącego relatywnie dużą część mieszkańców obszaru rewitalizacji. Odnotowywany w ostatnich latach przyrost miejsc pracy w gminie Września i jej okolicach wpływa bardzo pozytywnie na aktywizację zawodową mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji. Działania dotyczące aktywizacji zawodowej i społecznej są podejmowane przez instytucje usług społecznych, w tym ośrodek pomocy społecznej, powiatowy urząd pracy, a także przez organizacje pozarządowe działające w sferze społecznej i adresowane do grupy najbardziej potrzebującej – osób długotrwale bezrobotnych i podlegających wykluczeniu z przyczyn trudnych do wyeliminowania. Interwencja prowadzona w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej będzie realizowana poprzez kursy i szkolenia służące poprawie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji, płatne staże zawodowe u pracodawców, prowadzone według programu zgodnego z wymaganymi kwalifikacjami oraz potrzebami pracodawców, doradztwo zawodowe, psychologiczne i rodzinne, a także inne formy pomocy adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb (np. wsparcie w formie finansowej i rzeczowej osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia). Każdorazowo określenie zakresu udzielanej pomocy będzie poprzedzone szczegółową analizą sytuacji zawodowej i bytowej osoby objętej wsparciem oraz perspektyw jej dalszego rozwoju zawodowego.

Uczestnictwo w wydarzeniach i działaniach kulturalnych rozwija kreatywność, przez co wspiera zarówno rozwój osobisty, jak i zawodowy. W ramach działań rewitalizacyjnych oferta usług kultury będzie wzbogacana o zajęcia organizowane z myślą o odbiorcy z obszaru rewitalizacji lub/i odbiorcy, dla którego uczestnictwo w kulturze ma się przyczynić do inkluzji społecznej. Szczególnie ważną grupą odbiorców będą osoby starsze oraz młode rodziny i młodzież w wieku szkolnym. Najważniejszą instytucją kultury jest Wrzesiński Ośrodek Kultury. Jego oferta jest stale rozwijana. Budynek, w którym funkcjonuje WOK został poddany już modernizacji. Działania kulturalne będą organizowane także dalej w plenerze, w przestrzeni publicznej głównie śródmieścia Wrześni, w tym w Parku im. Dzieci Wrzesińskich, a także na wsiach włączonych do obszaru rewitalizacji.

Strefy rekreacji i integracji to przestrzenie publiczne zagospodarowane w różny sposób i na potrzeby wielu grup społecznych. Należą do nich m. in. tereny zieleni, parki, skwery, przestrzenie międzyblokowe i międzykwartałowe, place miejskie, a także podwórza kamienic mieszkalnych i otoczenie budynków użyteczności publicznej. Działania w obszarze rewitalizacji będą ukierunkowane na zagospodarowanie tych terenów, aby spełniały funkcje integracyjne i wypoczynkowe i kulturalne. Obszar rewitalizacji gminy Września można podzielić na trzy typy ze względu na fizjonomię i funkcje: obszar śródmiejski (centrum miasta), osiedle wielorodzinne o zabudowie blokowej oraz obszar wiejski. W obszarze śródmiejskim strefy rekreacji będą służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji, ale także mieszkańcom całej gminy i przybywającym tu turystom. Na osiedlu blokowym w rejonie ulic Kościuszki, Batorego, Słowackiego oraz na obszarach wiejskich odbiorcami będą głównie mieszkańcy tych rejonów. W obszarze śródmiejskim zagospodarowane przestrzenie publiczne będą pełnić funkcje integracyjne, rekreacyjne i kulturalne.

W centrum Wrześni zlokalizowana jest duża liczba instytucji usług publicznych, a także komercyjnych, w tym handlu. Rejon blokowiska objętego rewitalizacją stanowi zwartą zabudowę mieszkaniową wypełnioną także funkcjami usługowymi. Wiejski obszar rewitalizacji jest znacznie oddalony od stolicy gminy, a to obniża poziom dostępności fizycznej do usług wyższego rzędu mieszkańcom wsi. Brak odpowiednich rozwiązań komunikacyjnych w tych rejonach może przekładać się na depopulację obszaru rewitalizacji oraz odpływ firm. Sytuacja ta będzie hamować odnowę obszaru i obniżać efektywność innych działań rewitalizacyjnych. W związku z tym należy sukcesywnie podejmować działania inwestycyjne usprawniające układ komunikacyjny obszaru rewitalizacji.

Działania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego odnoszą się bezpośrednio do sfery technicznej i funkcjonalno-przestrzennej, jednak ze względu na znaczenie obiektów dziedzictwa kulturowego dla poczucia tożsamości lokalnej oraz potrzeby obcowania z dziedzictwem przodków należy uznać inwestycje związane z remontami, modernizacją i adaptacją zabytkowych budynków, przestrzeni znajdujących się w strefie ważnej historycznie i kulturowo za ważny element odnowy społecznej obszaru rewitalizacji. Obcowanie wśród zabytków i pamiątek historii miasta i jego mieszkańców w połączeniu z animacją kulturalną wzmacnia poczucie tożsamości lokalnej, ale także aktywizuje społecznie mieszkańców. Podjęte zostaną również prace termomodernizacyjne obiektów użyteczności publicznej, w tym przedszkoli i szkół podstawowych.

Zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji w rejonie wielorodzinnego osiedla mieszkaniowego południowej części Wrześni dotyczą wielu sfer. W sferze społecznej szczególnie dostrzegalny jest problem starzenia się społeczeństwa. W sferze technicznej i funkcjonalno-przestrzennej zauważa się problemy wynikające z przyjętej technologii wykonania budynków mieszkalnych i infrastruktury technicznej osiedli budowanych w latach 70. i 80. XX wieku. Budynki mieszkalne i infrastruktura, a także place zabaw i przestrzenie zieleni, w tym zieleni urządzonej wymagają odnowy i modernizacji. Dostrzegalne duże deficyty w tym zakresie mogą bezpośrednio przekładać się na depopulację osiedla i starzenie się społeczeństwa i powinny być redukowane w najbliższym czasie. Działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na zagospodarowanie przestrzeni publicznych, przystosowanie ich do funkcji rekreacji i integracji dla osób starszych, ale także dla ludzi młodych i małych dzieci, przebudowanie skrzyżowań najważniejszych dróg kołowych.

Centrum Wrześni, a także obszar wielorodzinnego budownictwa blokowego są rejonami miasta narażonymi na wzmożoną emisję zanieczyszczeń powietrza, co spowodowane jest wysokim zagęszczeniem zabudowy, przestarzałymi i nieefektywnymi instalacjami grzewczymi, a często także stosowaniem opału złej jakości w indywidualnych źródłach ciepła czy natężeniem ruchu samochodowego. Niska emisja stanowi zjawisko wysoce niekorzystne zarówno dla zdrowia i życia mieszkańców, jak i dla stanu jakościowego substancji budowlanej, poprzez osadzanie się pyłów oraz

substancji chemicznych zawartych w dymie i sadzy. Zanieczyszczenie powietrza, postępująca degradacja budynków mieszkalnych oraz brak odpowiedniej oferty mieszkaniowej zróznicowanej pod kątem potrzeb potencjalnych mieszkańców, wzmacnia postępowanie procesu wyludniania się tej części miasta. Konieczne jest zatem podjęcie pilnych działań, które zahamują ten proces i poprawią stan infrastruktury mieszkaniowej i publicznej. Działania zmierzające do poprawy warunków życia w obszarze rewitalizacji będą polegały przede wszystkim na remontach i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych, służących poprawie ich efektywności energetycznej. Wzmocnienia wymagają także działania edukacyjne skierowane do wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji, także obszarów wiejskich. Podejmowane inwestycje powinny mieć wymiar kompleksowy tj. uwzględniać głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii. Tego rodzaju inwestycje przełożą się na wyższą efektywność środowiskową (spadek emisji zanieczyszczeń atmosferycznych), ekonomiczną (niższe koszty energii elektrycznej i ciepłej), a także efekt edukacyjny (promowanie podobnych rozwiązań wśród społeczeństwa). Przewiduje się, iż priorytet uzyskają inwestycje realizowane na obiektach zabytkowych, stanowiących zasoby dziedzictwa kulturowego Wrześni.

Na obszarach wiejskich wskazanych do rewitalizacji występuje wiele problemów społecznych. Szczególnie dostrzegalnym jest starzenie się społeczeństwa. Młodzi ludzie zakładający własne gospodarstwa domowe opuszczają rodzinne miejscowości, brakuje sukcesorów, tworzy się luka w strukturze wiekowej i społecznej ludności. Na obszarze rewitalizacji stwierdzono również konieczność rozwoju infrastruktury społecznej. Niedobry w tym zakresie należy likwidować tak, aby modernizowana i rozbudowywana infrastruktura służyła mieszkańcom do rozwoju osobistego i wzmacniania więzi międzysąsiedzkich. Zakłada się, że silna wspólnota lokalna będzie wpływać na powstawanie oddolnych inicjatyw samopomocowych, a dostępność atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wpłynie pozytywnie na motywację młodych ludzi do osiedlania się na terenie wsi oddalonych od miasta. Działania oddolne mogły być prowadzone w zmodernizowanych świetlicach wiejskich.

W ramach syntezy szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji wyszczególniono w tabeli poniżej zaobserwowane w toku prac badawczych potencjały i problemy odnoszące się do obszaru rewitalizacji.

Tabela 17. Problemy rozwojowe obszaru rewitalizacji

Zagadnienie	Problemy rozwojowe	
	Miejska część obszaru rewitalizacji	Wiejska część obszaru rewitalizacji
Demografia	niekorzystne tendencje demograficzne – depopulacja centrum miasta, niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, wysoki poziom obciążenia demograficznego, postępujący proces starzenia się społeczeństwa miejskiego, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy wielorodzinnej blokowej i kamienicznej	niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa wiejskiego, odpływ ludności wiejskiej, zwłaszcza osób młodych
Ubóstwo i bezrobocie	na tle miasta wysoka skala ubóstwa dochodowego, zwłaszcza w ścisłym centrum miasta, relatywnie (w relacji do średniej dla miasta) wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego w porównaniu do innych rejonów	wysokie natężenie problemów społecznych – relatywnie (w relacji do średnich dla obszarów wiejskich gminy) wysoki poziom ubóstwa dochodowego i bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, wysoka koncentracja przemocy w rodzinie

	miejskich, niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe (spadająca liczba mieszkań komunalnych),	
Bezpieczeństwo	w relacji do średniej dla miasta wysoki poziom przestępczości w jego centrum, wysokie natężenie zdarzeń drogowych w ścisłym centrum miasta	zły stan techniczny i niewystarczające parametry szerokości niektórych dróg gminnych, brak chodników wzdłuż niektórych dróg powiatowych i gminnych
Rozwój osobisty, edukacja i czas wolny	niezadawalające wyniki edukacyjne osiągane przez uczniów szkół podstawowych	niezadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty, niezadawalająca jakość niektórych obiektów sportowych w większości miejscowości wiejskich, niedostateczne wyposażenie placów zabaw dla dzieci, niszczenie części z nich lub ich brak, uszkodzone urządzenia na placach zabaw dla dzieci,
Aktywność społeczna	niska frekwencja w wyborach samorządowych	niska frekwencja wyborcza
Przedsiębiorczość	niewielkie skupienie podmiotów gospodarczych na obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej blokowej, niewystarczająco rozwinięta i źle sprofilowana w kontekście roli centrum sfera handlu i usług centrotwórczych, w tym: niewystarczająco rozwinięte usługi obsługi ruchu turystycznego, gastronomii, rozrywki, występujące usługi charakterystyczne dla obszarów zdegradowanych, takie jak: lombardy, sklepy z odzieżą używaną, instytucje oferujące pożyczki bez weryfikacji pożyczkobiorcy	niski poziom aktywności gospodarczej – niewielkie skupienie podmiotów gospodarczych, zwłaszcza osób fizycznych prowadzących działalności gospodarczą, brak sklepów spożywczych
Infrastruktura transportowa	zły stan techniczny wielu ulic i nawierzchni chodników, w tym alei parkowych, niebezpieczne przejścia dla pieszych, zwłaszcza dla osób ze specjalnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami, niewidomych, niewystarczająca liczba dobrze zorganizowanych (np. podziemnych) parkingów buforowych	deficyty w infrastrukturze technicznej i rozwiązaniach komunikacyjnych - zły stan techniczny niektórych dróg lokalnych, brak chodników w centrach niektórych wsi, zniszczone przystanki autobusowe, wykluczenie komunikacyjne obszarów wiejskich z dominacją funkcji rolniczej, brak miejsc parkingowych dla samochodów osobowych przy świetlicach wiejskich, bardzo słabe skomunikowanie środkami publicznego transportu autobusowego
Przestrzeń publiczna	niedostateczna powierzchnia lub źle zagospodarowana przestrzeń publiczna pod rozwój usług centrotwórczych, w tym kultury, gastronomii, obsługi ruchu turystycznego, rekreacji i wypoczynku, a także rozwoju handlu oraz innych usług o charakterze śródmiejskim,	niska estetyka terenów zieleni (np. Park Napoleona), znaczne nakłady środków finansowych na rewaloryzację parków wiejskich, deficyty w infrastrukturze społecznej - bardzo niewielkie skupienie obiektów usług społecznych, brak żłobków i przedszkoli publicznych, placówki podstawowej opieki medycznej i apteki, zły stan techniczny niektórych

	niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych infrastruktura użyteczności publicznej, braki w infrastrukturze społecznej i kulturalnej, nieużytkowane obecnie tereny pokolejowe, nieuporządkowane strefa parkingowa w otoczeniu dworca kolejowego, funkcjonowanie dysharmonizujących z przestrzenią publiczną niezagospodarowanych obszarów i obiektów powojaskowych i pokolejowych	budynków świetlic wiejskich
Stan zabudowy	postępująca degradacja techniczna zespołu kamienic, zdewastowane elewacje wielu budynków, wysoka potrzeba modernizacji istniejących budynków mieszkalnych w ścisłym centrum miasta	część budynków mieszkalnych jednorodzinnych w zabudowie gospodarczej pokryta eternitem, zły lub bardzo zły stan techniczny niektórych założeń dworskich i folwarcznych
Środowisko	zły stan powietrza atmosferycznego wynikający z indywidualnego sposobu ogrzewania mieszkań na paliwa stałe w ścisłym centrum miasta	zdewastowane tereny parków wiejskich (np. w Stanisławowie), bardzo niewielka gęstość kanalizacji sanitarnej lub jej brak, odcinki sieci wodociągowej zawierające azbest, nadmierna ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji, w tym z połaci dachowych, punktowe zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego wynikające z indywidualnego stosowania źródeł ogrzewania na paliwa stałe (kominek, piec kaflowy) w gospodarstwach domowych, zmiany klimatyczne - zarośnięte rowy melioracyjne, niedosyt zadrzewień śródlęśnych i śródpolnych, niski udział powierzchniowy lasów, wysychanie koryt lokalnych cieków, zamulanie i zarastanie oczek wodnych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji

Zagadnienie	Potencjały rozwojowe	
	Miejska część obszaru rewitalizacji	Wiejska część obszaru rewitalizacji
Sytuacja społeczna i poczucie bezpieczeństwa	rozwój nowoczesnej zabudowy wielorodzinnej blokowej	cisza i spokój wiejski, niewielka skala zdarzeń drogowych
Więzi i inicjatywy społeczne	liczne wydarzenia artystyczne, festiwale i koncerty o znaczeniu krajowym i regionalnym	integracja międzypokoleniowa, lokalne wydarzenia kulturalne i artystyczne, kult religijny – zadbane krzyże przydrożne, figurki Matki Boskiej
Edukacja i kultura	bardzo duże skupienie szkół podstawowych i ponadpodstawowych	oferta Wrzesińskiego Ośrodka Kultury
Potencjał gospodarczy	Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej – potencjalne miejsca pracy dla społeczności, wysoki poziom przedsiębiorczość w ścisłym centrum miasta w	Wrzesińska Strefa Aktywności Gospodarczej – potencjalne miejsca pracy dla społeczności wiejskiej, agroturystyka

	świetle analizy statystycznej, targowisko miejskie jako istotny potencjał gospodarczy i społeczny, dostęp do galerii handlowej i supermarketów, wykorzystanie terenów powojaskowych na cele aktywizacji gospodarczej	
Zieleń miejska	wysoki stopień nasycenia zieleni miejskiej na obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej blokowej, położenie parków miejskich w otoczeniu zabudowy kamienicznej i rzeki Wrześnicy	atrakcyjne aleje drzew prowadzące do centrum wsi (Gonice, Otoczna), dostęp do parków wiejskich stanowiących potencjalne miejsca spoczynku i rekreacji dla społeczności lokalnej
Potencjał kulturowy	znaczna liczba obiektów zabytkowych, w tym obiektów sakralnych, potencjalnie generujących ruch turystyczny w centrum miasta, zabytkowy układ urbanistyczny w centrum miasta	bardzo dobry stan techniczny założeń dworskich w Chociczy Wielkiej, dziedzictwo kulturowe wsi wielkopolskiej – zasoby historyczne (założenia dworsko-folwarczne) zaadaptowane na cele aktywizacji społecznej i turystycznej, bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe
Infrastruktura transportowa	lokalizacja dworca kolejowego względem centrum miasta, dobre połączenia Kolejami Wielkopolskim z miastem Poznaniem	bliskość autostrady A2 (Chocicza Wielka, Nadarzyce) i drogi krajowej nr 92 (Gonice, Gutowo Wielkie, Chocicza Wielka), dostęp do stacji kolejowych w Gutowie Wielkim i Otocznej, systematyczny wzrost zmodernizowanych długości dróg gminnych znajdujących się w dobrym stanie technicznym
Przestrzeń publiczna	wysokie nagromadzenie obiektów usług publicznych, zwłaszcza usług administracyjnych i kultury, edukacji, sportu i rekreacji, dostęp do terenów zieleni urządzonej: parków miejskich (Park Miejski im. Dzieci Wrzesińskich, Park im. marszałka Józefa Piłsudskiego) i skwerów, strefa ruchu pieszego w rejonie ulicy Warszawskiej, ciągłość działań rewitalizacyjnych na tym obszarze	zmodernizowane budynki świetlic wiejskich (Stanisławowo, Strzyżewo, Gonice), atrakcyjnie urządzonej teren rekreacyjno-wypoczynkowy przy zbiorniku wodnym w Goniczkach, środki finansowe z programów europejskich i krajowych na realizację projektów inwestycyjnych
Zagospodarowanie czasu wolnego	bardzo dobra baza sportowa, bogata oferta Wrzesińskiego Ośrodka Kultury, kino Trójka, bardzo dobra dostępność do miejsc wypoczynku dla rodzin z dziećmi (place zabaw, parki, skwery, tereny nadrzeczne)	dobry dostęp do nowoczesnych obiektów sportowych (Otoczna, Gonice), nowoczesne place zabaw dla dzieci (Gonice)
Stan zabudowy	systematyczna odnowa kamienic w rejonie Rynku, ul. Warszawskiej i Sienkiewicza, bardzo dobry stan techniczny zabytkowych obiektów użyteczności publicznej	odnowione bloki popegeerowskie (np. Otoczna)

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie zdiagnozowanych potencjałów i problemów rozwojowych określono potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji. Specyficzne dla obszaru rewitalizacji potencjały i problemy następnie przełożą się na cele i kierunki działań.

Tabela 19. Potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji

Zagadnienie	Potrzeby rozwojowe
Demografia	• odwrócenie niekorzystnych trendów odpływu ludności • budowanie prawidłowej struktury wiekowej ludności, w tym wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym • przyspieszenie napływu ludzi młodych w wieku produkcyjnym • zabezpieczenie potrzeb starszej wiekowo ludności
Ubóstwo i bezrobocie	• przeciwdziałanie występowaniu przyczyn wykluczenia społecznego i zawodowego oraz skutkom problemów społecznych związanych z ubóstwem, bezrobociem i innymi powodami sięgania po pomoc społeczną przez mieszkańców • aktywizowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym • wsparcie materialne i psychologiczne osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym
Bezpieczeństwo	• ograniczanie skali przestępczości w centrum miasta • rozwijanie infrastruktury bezpieczeństwa publicznego, w tym monitoringu miejskiego
Rozwój osobisty, czas wolny, edukacja i kultura, obiekty usług publicznych, więzi, aktywność i inicjatywy społeczne	• poszerzanie oferty rozwoju osobistego i spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych • wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej obszaru rewitalizacji • poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych • rozwijanie infrastruktury usług społecznych, szczególnie edukacji, kultury i integracji społecznej, w tym adaptowanie zdegradowanych obiektów powojennych na funkcje kultury • angażowanie mieszkańców w inicjatywy społeczne i działania kulturalne • wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w rozwijaniu oferty edukacyjnej, kulturalnej i turystycznej • poprawa funkcjonalności i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej, zwłaszcza na obszarach wiejskich
Przedsiębiorczość i potencjał gospodarczy	• wzmacnianie kompetencji zawodowych mieszkańców • promocja idei samozatrudnienia • wykorzystanie potencjału gospodarczego śródmieścia • wspieranie rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców i powstawania firm • tworzenie zachęt do korzystania z usług firm zlokalizowanych w śródmieściu • utrzymanie działalności targowiska miejskiego stanowiącego istotny potencjał gospodarczy i społeczny śródmieścia objętego rewitalizacją • wykorzystanie potencjału historycznej zabudowy kamienicznej i powojennej do rozwoju funkcji handlowych i turystycznych
Infrastruktura transportowa	• poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu samochodowego, pieszego i rowerowego • równoważenie potrzeb różnych użytkowników ruchu • modernizacja infrastruktury drogowej, w tym ciągów pieszych • eliminowanie uciążliwości ruchu samochodowego • stworzenie zintegrowanego centrum przesiadkowego przy dworcu kolejowym • tworzenie funkcjonalnych stref parkowania przy obiektach użyteczności publicznej i w otoczeniu dworca kolejowego

Przestrzenie publiczne i potencjał kulturowy	• tworzenie estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych w oparciu o potencjał architektonicznego dziedzictwa śródmieścia • rozwijanie terenów zieleni wśród zabudowy kamienicznej • tworzenie i uatrakcyjnianie funkcjonujących stref wypoczynku i rekreacji, w tym dla dzieci i młodzieży • zagospodarowanie i estetyzacja otoczenia budynków użyteczności publicznej, w tym przedszkoli, szkół, budynków usług kultury, administracji • dostosowywanie przestrzeni publicznych i ciągów komunikacyjnych do potrzeb osób, które doświadczają problemów w poruszaniu się • kompleksowa odnowa ulic podnosząca bezpieczeństwo użytkowników, ład przestrzenny i kreująca nowe funkcje śródmieścia
Stan zabudowy	• modernizacja, w tym termomodernizacja wraz z wymianą źródeł ogrzewania zasobów mieszkaniowych • ochrona, modernizacja i adaptacja pod funkcje społeczne i komercyjne powojennej zabudowy śródmieścia • dostosowanie budynków do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami
Środowisko i dostęp do zieleni	• utrzymanie bogatego zasobu oraz rewaloryzacja terenów zieleni ogólnodostępnej, parków i skwerów • zwiększanie bioróżnorodności w przestrzeni publicznej • rozwiązanie problemu niskiej emisji • zwiększanie w przewozach udziału transportu alternatywnego (np. rowerowego) • przebudowa przestarzałej sieci wodno-kanalizacyjnej

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Określona wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji stanowi wyraz aspiracji interesariuszy rewitalizacji, obrazujący docelowy stan obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

Należy zakładać, że skala nagromadzonych problemów, hamujących rozwój obszaru wskazanego do rewitalizacji, powoduje, iż ich całkowite wyeliminowanie nie będzie możliwe w przyjętym horyzoncie czasowym programu. Zintegrowane działania ujęte w programie mają zatem w jak najszerszym zakresie ograniczyć wpływ zdiagnozowanych czynników negatywnych, tworząc tym samym trwały fundament dla pełnej odnowy społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej obszaru rewitalizowanego Miasta i Gminy Września.

Wizja w GPR została opracowana na podstawie wizji określonej w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023.

WIZJA OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Sfera społeczna

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji miasta i gminy Września stanowią świadomą, zaangażowaną społecznie i obywatelsko społeczność. Wydarzenia kulturalne, inicjatywy społeczne i programy aktywizacji społecznej wspierane przez miasto we współpracy z organizacjami pozarządowymi pozwoliły ograniczyć zjawisko wykluczenia. Rozwijana infrastruktura usług społecznych, w tym dla osób starszych, poprawia sytuację seniorów i przyczynia się do aktywizacji społecznej tej coraz liczniejszej grupy społecznej. Działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej i rozwój infrastruktury edukacyjnej oraz sportowo-rekreacyjnej służą poprawie kondycji psychicznej i fizycznej mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży. Duża liczba miejsc pracy dostępnych w gminie i otoczeniu sprzyja stworzeniu warunków do odnowy społecznej obszaru rewitalizacji. Aktywność zawodowa mieszkańców spójna jest z kierunkami rozwoju gospodarczego Wrześni – ośrodka silnego przemysłem i usługami.

Realizowane działania rewitalizacyjne w każdej sferze rozwojowej przyczyniają się do odwrócenia negatywnych trendów demograficznych, wyludniania się obszarów objętych rewitalizacją, starzeniem się społeczeństwa.

Pobudzana poprzez kulturę społeczność obszaru rewitalizacji włącza się chętniej w życie społeczne swojego miejsca zamieszkania, utożsamiając się z nim i wyrażając chęć współdecydowania w sprawach istotnych dla niej.

Sfera gospodarcza

Odnowiona przestrzeń centrum miasta i osiedla mieszkaniowego w rejonie ulic Kościuszki, Batorego, Słowackiego sprzyja integracji, przyciągając zainteresowanie mieszkańców, a także turystów w centrum Wrześni. W zmodernizowanych budynkach kamienic pojawiają się estetyczne witryny nowych sklepów i punktów usługowych, a przy skwerach i placach lokalizowane są atrakcyjne punkty gastronomiczne i restauracyjne.

Dzięki aktywnej promocji i przygotowaniu atrakcyjnej oferty inwestycyjnej przez gminę, inwestorzy chętnie lokują swoją działalność na terenach śródmieścia, dając nowy impuls rozwojowy tym terenom i ich otoczeniu.

Atrakcyjna oferta na lokalnym rynku pracy skłania młode osoby do osiedlania się na terenie obszaru rewitalizacji i wiązania swojej przyszłości zawodowej i osobistej z gminą.

Sfera przestrzenno-funkcyjna i techniczna

Przestrzeń historycznego centrum Wrześni z jej materialnymi dobrami kultury przestrzennymi rekreacyjnymi to ogromny potencjał miasta, który właściwie jest wykorzystywany. Przestrzeń ta tętni pieszym i rowerowym ruchem ulicznym, a jej wyróżnikiem jest ład estetyczny i wielopokoleniowi użytkownicy. Na osiedlu wielorodzinnym w rejonie ulic Kościuszki, Batorego, Słowackiego widać wiele młodych rodzin, które wraz z osobami starszymi i pozostałymi mieszkańcami osiedla korzystają z małych stref rekreacji. Zmodernizowane budynki mieszkalne, ciężki piesze i lepiej zorganizowany system parkowania przyciągają nowych mieszkańców. Obszary wiejskie zyskały nową infrastrukturę społeczną, z której chętnie korzystają mieszkańcy, integrując się i tworząc sprzyjającą atmosferę do osiedlania się.

Obiekty i tereny o wysokich wartościach historycznych i kulturowych zostały objęte ochroną, zaadaptowane i udostępnione pod funkcje istotne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy oraz działających tu podmiotów gospodarczych. Zadbane i zagospodarowane przestrzenie publiczne, w tym tereny zieleni urządzonej, sprzyjają integracji i ożywieniu kulturalno-turystycznemu.

Prowadzone inwestycje realizowane są w sposób świadomy społecznie, co pozwala na stworzenie miejskiej infrastruktury przyjaznej osobom ze szczególnymi potrzebami.

Ruch komunikacyjny w zwartej zabudowie śródmiejskiej i na osiedlu mieszkaniowym w rejonie ulic Kościuszki, Batorego, Słowackiego został usprawniony i polepszył się standard techniczny ulic i ciągów pieszo-jezdnych.

Zabudowa wszystkich rejonów obszaru rewitalizacji uzupełniana jest w sposób zharmonizowany nowymi budynkami, zwiększającymi ofertę mieszkaniową. Przeprowadzone inwestycje w bazę materialną budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz infrastrukturę sieciową podniosły standard zamieszkania i jakość życia w obszarze rewitalizacji.

Sfera środowiskowa

Prowadzone inwestycje infrastrukturalne i komunikacyjne przekładają się na znaczne zwiększenie efektywności energetycznej i środowiskowej. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom technologicznym w zakresie energetyki i termomodernizacji, ograniczone zostało zjawisko niskiej emisji, a promocja ekologicznych form komunikacji pozwoliły ograniczyć indywidualny ruch kołowy głównie w centrum miasta.

Zieleń w miejskim obszarze rewitalizacji jest uporządkowana, a liczne skwery i aleje uatrakcyjniają przestrzeń publiczną. Cenne drzewostany i pomniki przyrody są stosownie zabezpieczone i wyeksponowane, pełniąc rolę środowiskową i edukacyjną. Odnowione i zagospodarowane tereny zieleni stanowią popularne miejsce spędzania wolnego czasu i rekreacji mieszkańców, stając się również turystyczną wizytówką gminy.

6. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Cele rewitalizacji określają kierunek, w jakim należy zmierzać, aby osiągnąć zamierzoną wizję rewitalizacji. Mają one układ hierarchiczny – celom strategicznym przyporządkowano cele kierunki działań. Konieczność określenia celów wynika z art. 15 ust. pkt 4 ustawy o rewitalizacji.

CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji

Kierunki działań celu 1.

- 1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji
- 1.2. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność
- 1.3. Wsparcie materialne i żywnościowe mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej
- 1.4. Profilaktyka zdrowia psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzieży
- 1.5. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez rozwój usług kultury

CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji

Kierunki działań celu 2.

- 2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów i terenów usług społecznych
- 2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej
- 2.3. Doposażenie przestrzeni miejskiej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni
- 2.4. Ochrona i odnowa materialnego dziedzictwa historycznego Wrześni
- 2.5. Modernizacja ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą i odnową zieleni towarzyszącej
- 2.6. Modernizacja układu komunikacyjnego zmierzająca do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu
- 2.7. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz otoczenia budynków użyteczności publicznej
- 2.8. Kompleksowa modernizacja przestrzeni międzykwateralowej na potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji
- 2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji
- 2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
- 2.11. Zagospodarowanie przestrzeni dawnych terenów zabudowy mieszkaniowej komunalnej
- 2.12. Integrowanie środków publicznego transportu zbiorowego w mieście Wrześni
- 2.13. Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze rewitalizacji
- 2.14. Realizacja działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni obszaru rewitalizacji dla turystów

7. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinna doprowadzić do osiągnięcia zamierzonych celów. Przedsięwzięcia zostały przypisane poszczególnym celom rewitalizacji i kierunkom działań. Każde z przedsięwzięć zostało powiązane z celem, który w pierwszej kolejności będzie realizować.

Wymóg umieszczenia przedsięwzięć w programie rewitalizacji, a także ich zakres wynika z art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o rewitalizacji. Przedsięwzięcia, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, zostały podzielone na przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe oraz inne dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Inne dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne wobec przedsięwzięć podstawowych i dopełniają je tematycznie.

Poza wymienionymi w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, pożądane i zgodne z celami Programu są wszystkie przedsięwzięcia realizowane i planowane do realizacji nie ujęte w niniejszym dokumencie. Jednocześnie muszą być logicznie powiązane z treścią i celami Programu Rewitalizacji, odpowiadać kierunkom działań, przyczyniać się do rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej zdegradowanych obszarów, mieć na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także ożywienie gospodarcze i społeczne tych obszarów. Stanowią one istotne uzupełnienie przedsięwzięć ujętych w Programie i warunek pełnego powodzenia procesu rewitalizacji.

Wszystkie przedsięwzięcia, w zależności od specyfiki, uwzględniają potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, w tym przede wszystkim osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, kobiet w ciąży itd. Zaplanowane przedsięwzięcia zostały wskazane w procesie przygotowania GPR.

W tabeli poniżej zamieszczono zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w podziale na przedsięwzięcia podstawowe i pozostałe dopuszczalne.

Tabela 20. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca	Realizator
Przedsięwzięcia podstawowe		
P.1. Modernizacja budynków przy ul. Warszawskiej we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.2. Odnowa terenów w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.3. Adaptacja dawnego budynku sklepu na świetlicę wiejską w Gutowie Wielkim	Gmina Września	Gmina Września
P.4. Rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora i/lub kawiarni społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
P.5. Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
P.6. Utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
P.7. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.8. Rewaloryzacja zabytkowego	Gmina Września	Gmina Września

parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni		
P.9. Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.10. Zagospodarowanie terenu przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.11. Rewaloryzacja skweru zieleni wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłosławską a ul. Opieszyn w mieście Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.12. Rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.13. Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Batorego we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.14. Zagospodarowanie rynku we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
P.15. Modernizacja zespołu pałacowego Opieszyn we Wrześni celem nadania infrastrukturze nowych funkcji społecznych, kulturalnych oraz edukacyjnych	Fundacja Opieszyn	Wykonawcy w projekcie zostaną wybrani w oparciu o zasadę konkurencyjności. Realizatorem i inwestorem przedsięwzięcia będzie Fundacja Opieszyn.
P.16. Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia dworca PKS	Gmina Września	Gmina Września
P.17. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z tłoczną ścieków w rejonie ul. Dmowskiego we Wrześni	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300 Września	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300 Września
Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia		
U.1. Wrzesiński Tydzień Seniora	Gmina Września	Wrzesiński Ośrodek Kultury, ul. Kościuszki 21, 62-300 Września
U.2. Prowadzenie magazynu i dystrybuowanie artykułów żywnościowych dla mieszkańców Gminy Września	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
U.3. Wydawanie ciepłego posiłku osobom ubogim	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
U.4. Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych	Gmina Września	Gmina Września
U.5. Piknik profilaktyczny „Niedziele dla milusińskich”	Gmina Września	Gmina Września
U.6. Modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Chocicza Wielka	Gmina Września	Gmina Września
U.7. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Gonice	Gmina Września	Gmina Września
U.8. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Strzyżewo	Gmina Września	Gmina Września
U.9. Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gmina Września	Gmina Września
U.10. Modernizacja pomnika 68	Gmina Września	Gmina Września

Pułku Piechoty we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego		
U.11. Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.12. Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.13. Modernizacja terenu w rejonie ul. Wielkopolskiej we Wrześni wraz z budową budynku mieszkaniowo-usługowego	Gmina Września	Gmina Września
U.14. Termomodernizacja budynków przedszkoli we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.15. Termomodernizacja budynku Samorządowej Szkoły Podstawowej im. T. Kutrzeby w miejscowości Otoczna	Gmina Września	Gmina Września
U.16. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i sportowej na terenie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 1 we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.17. Modernizacja boiska „Orlik” przy Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.18. Przebudowa sali sportowej na terenie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 6 przy ul. Batorego 8 we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.19. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.20. Modernizacja i termomodernizacja zasobów komunalnych we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.21. Rozbiórka budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenu we Wrześni	Gmina Września	Gmina Września
U.22. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w miejscowości Chocicza Wielka	Gmina Września	Gmina Września
U.23. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w miejscowości Gonice	Gmina Września	Gmina Września
U.24. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w miejscowości Gutowo Wielkie	Gmina Września	Gmina Września
U.25. Termomodernizacja budynku mieszkalnego w miejscowości	Gmina Września	Gmina Września

Stanisławowo		
U.26. Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Batorego i Królowej Jadwigi we Wrześni	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300 Września	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300 Września

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystyka podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.1. Modernizacja budynków przy ul. Warszawskiej we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów i terenów usług społecznych
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Głównym celem projektu jest nadanie nowych funkcji istniejącym, nieużytkowanym od wielu lat budynkom usytuowanym w centrum miasta. Obiekty stanowiły dotychczas budynki mieszkalne wraz z przyległym budynkiem gospodarczym. Ze względu na zły stan techniczny budynki te od wielu lat nie pełnią żadnej funkcji i nie są użytkowane. Docelowo obiekty po przeprowadzeniu modernizacji mają pełnić funkcję budynków użyteczności publicznej.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje modernizację istniejących, nieużytkowanych od wielu lat budynków usytuowanych w centrum miasta celem nadania im nowych funkcji. Obecnie budynki cechują się w złym stanie technicznym i wymagają przeprowadzenia gruntownej modernizacji. W ramach projektu dla budynków przewidziano m.in. wykonanie prac niezbędnych dla zapewnienia nowego podziału funkcjonalnego poszczególnych pomieszczeń, wykonanie nowych stropów, klatki schodowej, okien, drzwi zewnętrznych i wewnętrznych, instalacji zewnętrznych i wewnętrznych, nowych okładzin ścian, posadzek i sufitów, elewacji, a także dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto w ramach projektu przewidziano zakup niezbędnego wyposażenia dla przedmiotowych budynków. Ponadto planuje się zagospodarowanie terenu przy budynku poprzez nasadzenia zieleni, wykonaniu ciągu komunikacyjnego oraz montaż małej architektury. Zmodernizowane budynki mogą zostać zaadaptowane na następujące funkcje: • utworzenie Centrum Organizacji Pozarządowych. Centrum będzie służyć lokalnym organizacjom pozarządowym jako miejsce do spotkań i prowadzenia statutowej działalności; • działalność klubu seniora. Rośnie zainteresowanie wśród seniorów korzystaniem z tego typu miejsc. Przybywa również osób starszych w obszarze rewitalizacji i całej gminie. Rosnący popyt na usługi nie może być obecnie w pełni zaspokojony, dlatego planuje się stworzenie nowej przestrzeni pod działalność klubu seniora; • lokalizacja Centrum Integracji Międzypokoleniowej, w którym mogłyby być realizowane m.in. działania w ramach lokalnego klubu rodzinnego i lokalnego centrum wolontariatu. Obecnie brakuje przestrzeni pod uruchomienie takiej działalności społecznej.
Szczegółowa lokalizacja	Wnioskodawca planuje realizację przedsięwzięcia na nieruchomości o punkcie adresowym: Warszawska 26a oraz Warszawska 26b (nr działek ewidencyjnych: 1456/4, 1456/5, 1456/6 w obrębie Wrześni). Działki stanowią własność Gminy Września.

Szacowana wartość [zł]	10 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	10 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 2000 [osoby/rok] - Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 2000 [szt.] - Liczba osób ze szczególnymi potrzebami, które są odbiorcami przedsięwzięć rewitalizacyjnych – 200 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.2. Odnowa terenów w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.5. Modernizacja ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą i odnową zieleni towarzyszącej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obecnie część istniejących ciągów komunikacyjnych usytuowanych na terenie objętym niniejszym projektem jest nieutwardzona. Ponadto część pozostałych, istniejących nawierzchni utwardzonych ze względu na ich stan techniczny, musi zostać przebudowana. Istniejące tereny zielone wymagają pielęgnacji oraz nowych nasadzeń. Celem projektu jest modernizacja terenów po byłej jednostce wojskowej stacjonującej niegdyś w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni. Planowane wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz oświetlenia usprawni komunikację i poruszanie się osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami, a zagospodarowanie terenów zielenią oraz obiektami małej architektury pozwoli na utworzenie nowych miejsc spotkań dla mieszkańców.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się zagospodarowanie terenu po byłych koszarach, w obszarze którego stacjonowała dawniej jednostka wojskowa. Zakres przedsięwzięcia obejmuje wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych, które ze względu na stan techniczny stanowią obecnie utrudnienie w poruszaniu się osób starszych i z niepełnosprawnościami. Ponadto planuje się również rozbudowę i modernizację istniejącego oświetlenia, nasadzenie nowej i pielęgnację istniejącej zieleni oraz montaż obiektów małej architektury.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na terenie po byłych koszarach wojskowych w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni. Obszar ten obejmuje nieruchomości o numerze geodezyjnym 3800/116, 3800/10, 3800/8, 3800/41, 3800/42, 3800/16, 3897/4 w obrębie Września i stanowią one własność należy do Gminy Września.
Szacowana wartość [zł]	3 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	3 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	- Długość wybudowanych/przebudowanych dróg – 200 [m] - Długość przebudowanych ciągów pieszych – 200 [m] - Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 1100 [m²]
Wskaźnik rezultatu	Długość ulic, na których zostało podniesione bezpieczeństwo

	użytkowników – 200 [m] Długość ciągów pieszych, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników – 200 [m]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.3. Adaptacja dawnego budynku sklepu na świetlicę wiejską w Gutowie Wielkim
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz terenów usług społecznych
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Przedmiotowy obiekt planowany do adaptacji na świetlicę wiejską wykorzystywany był dotychczas jako sklep. Ze względu na istniejący układ pomieszczeń oraz stan techniczny, obiekt nie jest wykorzystywany przez mieszkańców. W Gutowie Wielkim nie powstał odrębny budynek świetlicy wiejskiej. Obecnie rolę świetlicy pełni lokal znajdujący się w budynku wielorodzinnym. W wyniku realizacji projektu istniejący, nieużytkowany dziś obiekt zaadaptowany zostanie na świetlicę wiejską, która służyć będzie mieszkańcom wsi.
Zakres przedsięwzięcia	Zakres projektu dotyczy obiektu, w którym dotychczas funkcjonował sklep. Planowane działania obejmują główny budynek, budynek gospodarczy oraz zagospodarowanie terenu. I. W budynku głównym przewiduje się: - roboty rozbiórkowe obejmujące m.in. rozbiórkę i demontaż attyk, rynien, rur spustowych, obróbek blacharskich, pokrycia dachowego, kominów, krat, instalacji, stolarki okiennej i drzwiowej, ścian wewnętrznych, posadzek oraz wykucie nowych otworów okiennych i drzwiowych. - roboty montażowe składające się z wykonania izolacji termicznej ścian, podłóg oraz dachu, nowych ścianek działowych, instalacji wodno-kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania, elektrycznych i teletechnicznych, okładzin ścian, podłóg oraz sufitów, stolarki okiennej i drzwiowej, parapetów, zadaszenia nad wejściami, nowego pokrycia dachowego wraz z rynnami, rurami spustowymi i obróbkami blacharskimi, elewacji budynku. II. W budynku gospodarczym planuje się roboty rozbiórkowe i montażowe obejmujące wykonanie m.in. posadzek, stolarki drzwiowej, nowego pokrycia dachowego wraz z rynnami, rurami spustowymi i obróbkami blacharskimi. III. W ramach zagospodarowania terenu zakłada się: - rozbiórkę istniejących i wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych, - ulokowanie schodów zewnętrznych wraz z pochylnią dla niepełnosprawnych, - opaskę wokół budynku. W wyniku realizacji niniejszego projektu istniejące obiekty poddane stosownej adaptacji pełnić będą funkcję budynków użyteczności publicznej (funkcje społeczne, kulturalne, rekreacyjne itp.), w których organizowane będą m.in. zebrania, spotkania, zajęcia dla dzieci i seniorów oraz imprezy integracyjne.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze geodezyjnym 81/3 w obrębie Gutowo Wielkie. Działka stanowi własność gminy Września.
Szacowana wartość [zł]	1 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	1 000 000,00 PLN

Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	- Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.] - Liczba obiektów kultury objętych wsparciem – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 1 500 [osoby/rok] - Liczba zorganizowanych wydarzeń w zmodernizowanych budynkach lub ich części – 20 [szt.]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.4. Rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora i/lub kawiarni społecznych
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.2. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność
Wnioskodawca	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Realizator	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) wspiera seniorów poprzez różne formy finansowe i niefinansowe. W gminie powstał już Klub Senior+ „Wrzosowisko” oraz Grupa Samopomocowa „Wrześnianie Rozwagi”. Obie te formy są bardzo pozytywnie odbierane przez społeczność wrzesińskich seniorów. Ilość podjętych działań jest jednak niewystarczająca. OPS planuje rozszerzyć swoją działalność o kolejne kluby seniorów lub filie obecnego klubu oraz/lub o stworzenie kawiarenek społecznych. Lokalizacja obecnej siedziby Klubu ogranicza dostęp seniorów z centrum miasta oraz z terenów wiejskich gminy i tam właśnie miałyby powstać kolejne stacjonarne formy wsparcia seniorów. Forma działania klubu zależna będzie od zdiagnozowanych potrzeb. W każdym przypadku podstawą działalności stanie się prowadzenie zajęć przez specjalistów oraz stworzenie przestrzeni dla spotkań osób starszych w ramach szeroko pojętej samopomocy. W związku z tym należy znaleźć lokale, ew. wykonać ich remont i przystosowanie do tej działalności. Celem projektu jest rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów z terenu Gminy Września, wykluczonych z powodu braku możliwości uczestnictwa w aktywnościach skierowanych do nich, ze względu na dalsze miejsce zamieszkania od centrum miasta. Grupę docelową przedsięwzięcia stanowią m. in. mieszkańcy obszaru rewitalizacji (centrum miasta Wrześni oraz wsi takie jak: Broniszewo, Chocicza Wielka, Gonice, Goniczki, Gutowo Wielkie, Nadarzyce, Noskowo, Otoczna, Radomice, Stanisławowo, Strzyżewo).
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się utworzenie i wyposażenie miejsc integracji seniorów w formie klubów seniora i/lub kawiarni społecznych na terenie gminy Września dla 300 osób. Przewiduje się zatrudnienie kadry specjalistów organizujących zajęcia ww. miejscach oraz koordynujących działania z istniejącymi formami wsparcia seniorów realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
Szczegółowa lokalizacja	Szczegółowa lokalizacja obiektu zostanie ustalona na dalszych etapach postępowania administracyjnego.
Szacowana wartość [zł]	2 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	2 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 4 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób, które uzyskały wsparcie w wyniku realizacji projektów społecznych – 300 [osoby/rok]

Okres realizacji	2025-2030
------------------	-----------

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.5. Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji
Wnioskodawca	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Realizator	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Dzienne domy pomocy społecznej są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób samotnych lub osób w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione lub rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Pobyt w dziennym domu pomocy społecznej pozwala na dalsze samodzielne funkcjonowanie w środowisku i oddala konieczność umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej – placówce całodobowej. W Gminie Września nie funkcjonuje dzienny dom pomocy społecznej ani w formie publicznej ani prywatnej. Potrzeba powstania takiej formy wsparcia wynika z diagnozy środowiska lokalnego i doświadczeń w pracy z klientami pomocy społecznej. Starzejące się społeczeństwo, zwiększająca się liczba osób korzystających z usług opiekuńczych czy kierowanych do domów pomocy społecznej, sprawiają, że istnieje potrzeba utworzenia takiej placówki na terenie gminy Września. Celem projektu jest zapewnienie dziennej opieki osobom starszym i wymagającym pomocy oraz stworzenie odpowiednich warunków do zaspakajania ich potrzeb w sposób pozwalający na samodzielne funkcjonowanie w środowisku oraz uczestniczenie w życiu społecznym.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się adaptację budynku na potrzeby utworzenia dziennego domu pomocy społecznej oraz jego wyposażenie dla 15-20 mieszkańców.
Szczegółowa lokalizacja	Szczegółowa lokalizacja obiektu zostanie ustalona na dalszych etapach postępowania administracyjnego.
Szacowana wartość [zł]	5 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	5 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- Liczba osób, które uzyskały wsparcie w wyniku realizacji projektów społecznych – 20 [osoby/rok] - Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 20 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.6. Utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących obszar rewitalizacji
Wnioskodawca	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września

Realizator	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Mieszkania treningowe przeznaczone są dla osób wymagających treningu w kształtowaniu swojej samodzielności mieszkaniowej. Mogą to być m.in. osoby bezdomne, czy opuszczające pieczę zastępczą. Obecnie na terenie Gminy Września funkcjonuje jedno takie mieszkanie, w którym utworzono jedno miejsce, co jest niewystarczające pod względem występujących potrzeb. Celem projektu jest utworzenie buforu dla osób bezdomnych lub przebywających w pieczy zastępczej, pomiędzy placówką, w której przebywają a samodzielnym mieszkaniem. Osoba kierowana do mieszkania jest poddawana działaniom specjalistów, mających za zadanie wykształcenie u niej umiejętności samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Efektem treningu, który trwa z założenia 6-12 miesięcy, jest nabycie zasobów i umiejętności samodzielnego utrzymania się we własnym lokalu. Aktualnie Gmina Września posiada jedno mieszkania treningowe przy ul. Batorego 8. Drugie mieszkania treningowe jest w trakcie przygotowania. Mieszkania wspomagane są formą pomocy dla osób mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w miejscu swojego dotychczasowego zamieszkania. Dzięki codziennemu wsparciu specjalistów, osoby, które wymagają pomocy, mogą pozostać w środowisku, zamiast korzystać z pomocy ośrodków całodobowych. Pomocą taką mogą zostać objęte np. osoby starsze, czy z niepełnosprawnościami. Rozwój sieci takich mieszkań pozwala dodatkowo ograniczyć koszty, które ponosi gmina na rzecz ośrodków całodobowego wsparcia oraz usprawnić działanie specjalistów w ramach usług społecznych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Obecnie w Gminie Września nie funkcjonuje żadne mieszkanie wspomagane. Celem projektu jest utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych zapewniających wsparcie osobom częściowo zależnym oraz osobom wymagającym treningu w kształtowaniu swojej samodzielności mieszkaniowej. Lokale mieszkalne, które są w zasobie Gminy zostaną wyremontowane, przystosowane, wyposażone i przekazane Ośrodkowi Pomocy Społecznej w celu realizacji projektu.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się stworzenie mieszkań treningowych dla 5 osób i mieszkań wspomaganych dla 15 osób.
Szczegółowa lokalizacja	Szczegółowa lokalizacja obiektu zostanie ustalona na dalszych etapach postępowania administracyjnego.
Szacowana wartość [zł]	1 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	1 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Liczba mieszkań objętych projektem – 20 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 20 [osoby/rok] - Liczba osób, które uzyskały wsparcie w wyniku realizacji projektów społecznych – 20 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.7. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Głównym celem projektu jest m. in. zwiększenie atrakcyjności, poprawa

	bioróżnorodności oraz przywrócenie dawnego wyglądu zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni. Założeniem rewaloryzacji tego terenu staje się rozwiązanie istniejących problemów architektonicznych, eksploatacyjnych oraz wprowadzenie nowych elementów służących podniesieniu atrakcyjności obiektu. Teren inwestycji dotyczy głównie części istniejącego zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni, który ze względu na obecny sposób zagospodarowania jest użytkowany w mniejszym stopniu, niż pozostała część parku. Brak ścieżek, obiektów małej architektury oraz odpowiedniego zagospodarowania zielenią powoduje utrudniony dostęp oraz mniejsze zainteresowanie mieszkańców do korzystania z przedmiotowego terenu. Istniejące ogrodzenie parku znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga podjęcia stosownych działań. Brak oświetlenia utrudnia możliwość korzystania z parku po zmroku.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt zakłada rewaloryzację istniejącego zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni. W ramach działań przewidziano m. in.: • wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, w tym o nawierzchni przepuszczalnej, • modernizację ogrodzenia, • zabudowę drewnianych pergoli oraz tężni solankowej, • budowę energooszczędnego oświetlenia, • montaż kamer oraz systemu monitoringu wizyjnego, • zamieszczenie obiektów małej architektury, • wykonanie nowych urządzeń placu zabaw, • uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomościach o numerze geodezyjnym 512/6, 512/9, 512/10, 465, 452/1, 452/2, 438/1 i 438/6 w obrębie Wrześni. Stanowią one własność Gminy Września. Północna i wschodnia część działki nr 452/1, całość działki nr 438/1 oraz północny skraj działki nr 465 znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
Szacowana wartość [zł]	4 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	4 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	• Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 11 000 [m²]
Wskaźnik rezultatu	• Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 20 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.8. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	W obszarze parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni znaczna część ścieżek nie została utwardzona, co w połączeniu z brakiem oświetlenia powoduje utrudnienia w poruszaniu się, w szczególności osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Część nawierzchni utwardzonych, ze względu na ich niezadowalający stan techniczny, wymaga stosownej przebudowy. Stawy znajdujące się na terenie parku od wielu lat nie podlegały gruntownemu czyszczeniu i konserwacji. W części parku występują tereny, w obszarze których zagospodarowanie zielenią (drzewa, krzewy

	itp.) jest dość ograniczone. Głównym celem projektu jest m. in. zwiększenie atrakcyjności, poprawa bioróżnorodności oraz przywrócenie dawnego wyglądu zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni. Założeniem rewaloryzacji tego terenu staje się rozwiązanie istniejących problemów architektonicznych, eksploatacyjnych oraz wprowadzenie nowych elementów zwiększających atrakcyjność parku.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje rewaloryzację istniejącego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni. W ramach działań przewidziano m. in.: • modernizację istniejących oraz wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, w tym o nawierzchni przepuszczalnej, • modernizację ogrodzenia, • czyszczenie oraz zagospodarowanie istniejących stawów, • montaż fontanny, • modernizację istniejących kładek pieszo - rowerowych, • zabudowę drewnianych pergoli oraz tężni solankowej, • budowę energooszczędnego oświetlenia, • montaż kamer oraz systemu monitoringu wizyjnego, • umieszczenie obiektów małej architektury, • wykonanie nowych urządzeń placu zabaw, • uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej wraz z systemem nawadniania.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze geodezyjnym 3784/2, 775/4, 775/3, 3782/4, 3789/2, 3790/4 i 3790/6 w obrębie Wrześni. Stanowią one własność Gminy Września. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne będzie realizowane poza obszarem szczególnego zagrożenia powodziowego.
Szacowana wartość [zł]	8 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	8 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	• Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 86 000 [m²]
Wskaźnik rezultatu	• Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 20 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.9. Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Istniejący skwer w rejonie ul. Harcerskiej usytuowany jest na obszarze znajdującym się w granicach historycznego układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków oraz dodatkowo znajduje się w granicach zabytku: Park krajobrazowy w zespole pałacowym Opieszyn. Skwer o znaczeniu historycznym obecnie znajduje się w intensywnie użytkowanej pod względem komunikacyjnym części miasta. Wokół skweru rozciągają się ciągi pieszo-jezdne jednokierunkowe z miejscami postojowymi oraz dwa ronda. Liniowy układ głównej alei skweru został częściowo podzielony poprzez wprowadzenie w przeszłości nowych elementów (m. in. toalet publicznych). W obszarze skweru nawierzchnia większości pieszych ciągów komunikacyjnych wykonana jest z asfaltu i cechuje ją niezadowalający stan

	techniczny. Istniejące oświetlenie skweru pozostaje niewystarczające i dość znacznie wyeksploatowane. W zakresie drzew skład gatunkowy alei dwurzędowej charakteryzuje znaczne zróżnicowanie i posiada ubytek. Grupy krzewów rozmieszczone są nieregularnie, nie nawiązują do historycznej kompozycji zieleni. Na przestrzeni lat wartość głównej alei straciła swoje pierwotne walory estetyczne o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. Główny cel projektu to m. in. poprawa stanu technicznego, zwiększenie bezpieczeństwa oraz poprawa estetyki istniejącej infrastruktury skweru, a także wyeksponowanie wartości historycznej urbanistycznego układu stanowiącego w przeszłości część parku krajobrazowego w zespole pałacowym Opieszyn.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje rewitalizację istniejącego zabytkowego skweru ograniczonego ulicami Opieszyn oraz Harcerską we Wrześni. Zakres prac obejmuje m.in.: • modernizację istniejących oraz wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, w tym o nawierzchni przepuszczalnej, • zmianę lokalizacji publicznej toalety, • odbudowę bramy wejściowej wraz z fragmentem ogrodzenia stanowiącej w przeszłości granicę pomiędzy parkiem pałacowym, a aleją komunikacyjną prowadzącą do centrum miasta, • zabudowę budynku usługowego, • odbudowę pomnika Wolności, • przebudowę i rozbudowę oświetlenia, • montaż obiektów małej architektury, • uporządkowanie istniejącej oraz wprowadzenie nowej szaty roślinnej.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze geodezyjnym 1497/1 i 1497/2 w obrębie Wrześni. Granty te stanowią własność Gminy Września. Ponadto przedsięwzięcie będzie realizowane na nieruchomości o numerze geodezyjnym 1516 w obrębie Wrześni, która należy do Skarbu Państwa.
Szacowana wartość [zł]	4 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	4 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	• Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 2 000 [m²]
Wskaźnik rezultatu	• Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 6 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.10. Zagospodarowanie terenu przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.2. Odnowa i zarządzanie terenów zieleni ogólnodostępnej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obecnie nawierzchnia istniejących ciągów komunikacyjnych usytuowanych na terenie objętym niniejszym projektem w większości wykonana jest z kostki betonowej i znajduje się w niezadowalającym stanie technicznym. Stanowi to momentami utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i z niepełnosprawnością. Biorąc pod uwagę zarówno stan techniczny, jak i wizualny wymaga ona stosownej przebudowy. Część ciągów komunikacyjnych nie posiada na dzień dzisiejszy nawierzchni utwardzonej, co utrudnia poruszanie się. Ponadto istniejący teren zielony musi być poddany pielęgnacji oraz nowym nasadzeniom wraz z instalacją automatycznego systemu nawadniania.

	Celem projektu jest odnowa terenu usytuowanego przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni. Planowane wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz oświetlenia usprawni komunikację i poruszanie się osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami, a zagospodarowanie terenów zielenią oraz obiektami małej architektury pozwoli na uatrakcyjnienie miejsca spotkań dla mieszkańców wielu pobliskich osiedli mieszkaniowych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu usytuowanego przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowa we Wrześni. Zakres prac obejmuje wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych, które ze względu na stan techniczny, stanowią obecnie utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i z niepełnosprawnością. Ponadto przewiduje się również nasadzenie nowej i pielęgnację istniejącej zieleni, instalację systemu automatycznego nawadniania oraz montaż obiektów małej architektury. Aby zwiększyć bezpieczeństwo osób korzystających z terenu, planuje się montaż monitoringu wizyjnego oraz przebudowę i rozbudowę oświetlenia.
Szczegółowa lokalizacja	Teren, usytuowany przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni, obejmuje nieruchomość o numerze geodezyjnym 1305/2 w obrębie Wrześni oraz stanowi własność Gminy Września.
Szacowana wartość [zł]	1 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	1 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 3 500 [m²]
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 3 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.11. Rewaloryzacja skweru zieleni wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłosławską a ul. Opieszyn w mieście Wrześni
Cel realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek realizowany przez przedsięwzięcie	2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest stworzenie spójnej kompozycji przestrzeni oraz rozwinięcie już istniejącej funkcji wypoczynkowej i ekologicznej. Teren ten jest fragmentem ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Wrześnicy, który łączy dwa parki miejskie: park im. Józefa Piłsudskiego oraz park im. Dzieci Wrzesińskich. W ramach tego zagospodarowania przewiduje się nasadzenie nowej roślinności oraz pielęgnację już istniejących zieleni miejskiej w celu poprawy warunków dla spędzenia wolnego czasu. Realizacja projektu pomoże w zwiększeniu bioróżnorodności w przestrzeni miejskiej oraz ograniczy oddziaływanie efektu termicznego. Ponadto powstanie spójna kompozycja zieleni między dwoma parkami miejskimi, która poprawi estetykę w tej części miasta. Dodatkowo posadzona roślinność na obrzeżach skweru przysłoni niepożądane elementy znajdujące się w bliskim sąsiedztwie (budynki, parking i ogrodzenie po drugiej stronie rzeki). Grupę docelową stanowią mieszkańcy obszarów rewitalizowanych Miasta i Gminy Września, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących na obszarze zwartej zabudowy kamienicznej.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się wprowadzenie swobodnych grup drzew, krzewów, bylin i traw rabatowych charakteryzujących się odpornością na niesprzyjające warunki miejskie oraz niewymagające specjalistycznych zabiegów pielęgnacyjnych. Posadzone drzewa będą pełniły funkcje dekoracyjną, a jednocześnie chronić przed

	promieniami słonecznymi w upalne dni. Ponadto zakłada się wymianę oświetlenia i lamp parkowych wzdłuż głównej ścieżki oraz w pobliżu istniejącej nawierzchni nieopodal stawu. Zakres projektu obejmuje również rozbudowę placu zabaw poprzez wstawienie dodatkowych elementów – równoważnie, huśtawki, itp. Projekt zakłada zastosowanie pola piaskowego, bezpiecznego podłoża nawiązującego do istniejącego.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze geodezyjnym 3705/4, usytuowanej w obrębie i jednostce ewidencyjnej Września. Nieruchomość stanowi własność Gminy Września. Ponadto przedsięwzięcia znajduje się na nieruchomości o nr 3706 i 3707 w obrębie Wrześni. Działka nr3705/4 (większa część) znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego. Należy jednak zaznaczyć, że realizacja projektu nie wpływa na ukształtowanie terenu oraz nie jest związana z nową zabudową.
Szacowana wartość [zł]	1 700 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	1 700 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 18 052 [m²]
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 10 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.12. Rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.2. Odnowa i urządzenie terenów zieleni ogólnodostępnej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obecnie nawierzchnia istniejących ciągów komunikacyjnych usytuowanych na terenie objętym niniejszym projektem w większości wykonana jest z betonowych płytek chodnikowych, które zostały zamontowane kilkadziesiąt lat temu. Stanowią one utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i z niepełnosprawnością. Biorąc pod uwagę zarówno stan techniczny, jak i wizualny wymaga ona stosownej przebudowy. Ponadto istniejący teren zielony powinien zostać podany pielęgnacji oraz nowym nasadzeniom. Celem projektu jest zagospodarowanie terenu ograniczonego ulicami Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni. Planowane wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz oświetlenia usprawni komunikację i poruszanie się osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami, a zagospodarowanie terenów zieleni oraz obiektami małej architektury pozwoli na uatrakcyjnienie miejsca spotkań dla mieszkańców wielu pobliskich osiedli mieszkaniowych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu ograniczonego ulicami Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni. Zakres prac obejmuje wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz przebudowę istniejących ciągów komunikacyjnych, które ze względu na stan techniczny, stanowią obecnie utrudnienie oraz barierę dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Ponadto planuje się również rozbudowę i modernizację istniejącego oświetlenia, nasadzenie nowej i pielęgnację istniejącej zieleni oraz montaż obiektów małej architektury. W ramach projektu planuje się przebudowę 6 miejsc postojowych.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje teren ograniczony ulicami Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni. Gmina Września planuje realizować inwestycję na nieruchomościach o numerze geodezyjnym 3625/4, 3625/3, 3626/2 i 3624/1 w

	obrębi Września i stanowią własność Gminy Września. Inwestycja zostanie wykonana również na działkach nr 3626/3 i 3624/2 w obrębie Wrześni (obecnie trwa regulacja stanu prawnego).
Szacowana wartość [zł]	500 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	500 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	- Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 1100 [m²] - Długość przebudowanych ciągów pieszych – 200 [m]
Wskaźnik rezultatu	- Długość ciągów pieszych, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników – 200 [m] - Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 2000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.13. Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Batorego we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.7. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz otoczenia budynków użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obszar objęty projektem zlokalizowany jest w rejonie ul. Batorego we Wrześni, w bezpośrednim otoczeniu budynku, w którym funkcjonuje Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 6 oraz Dzienny Klub Seniora. Obecnie obszar w większości jest utwardzony, a istniejąca nawierzchnia znajduje się w niezadowalającym stanie technicznym, co w połączeniu z niedostatecznym oświetleniem powoduje utrudnienia dla ruchu pojazdów oraz pieszych, w szczególności osób starszych i z niepełnosprawnościami. Nawierzchnia ma liczne spękania i nierówności, co przyczynia się do jej dalszej destrukcji. Istniejące oświetlenie wymaga przebudowy i rozbudowy. W obszarze objętym projektem usytuowany jest również budynek (pustostan), który nie jest użytkowany ze względu na jego stan techniczny. Obecne zagospodarowanie zielenią oraz obiektami małej architektury jest niewystarczające, co wskazuje na podjęcie niezbędnych działań w tym zakresie. Celem projektu jest zagospodarowanie terenu usytuowanego w rejonie ulicy Batorego we Wrześni. Planowane wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych oraz oświetlenia usprawni komunikację i poruszanie się osobom korzystającym z pobliskiego budynku, w szczególności osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami. Planowane są miejsca postojowe, które również zapewnią lepszy dostęp do obiektu. Zakładane wyburzenie budynku (pustostanu) zapewni dodatkową przestrzeń, która wykorzystana zostanie na potrzeby użytkowników szkoły oraz klubu seniora.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu położonego w rejonie ulicy Batorego we Wrześni. Zakres przedsięwzięcia obejmuje m. in. wykonanie nowych nawierzchni utwardzonych, w tym miejsc postojowych. Ponadto przewiduje się również prace w zakresie zagospodarowania terenu zielenią oraz obiektami małej architektury. Aby zwiększyć bezpieczeństwo osób korzystających z terenu, zakłada się przebudowę i rozbudowę oświetlenia. Na potrzeby zagospodarowania terenu przewidziano również rozbiórkę nieużytkowanego dziś budynku (pustostanu). Powierzchnia planowanego przedsięwzięcia wynosi ok. 2 000 m².
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze

	geodezyjnym 3807 w obrębie Wrześni. Grunt ten stanowi własność Gmina Września i pozostaje w trwałym zarządzie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 6 (SSP6). Inwestycja zostanie zrealizowana również na nieruchomości o numerze geodezyjnym 3808/15 w obrębie Września. Jej własność należy do Skarbu Państwa i znajduje się w użytkowanie wieczystym Gminy Września.
Szacowana wartość [zł]	1 500 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	1 500 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	- Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 200 [m²] - Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc parkingowych – 20 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 1 500 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.14. Zagospodarowanie rynku we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.3. Doposażenie przestrzeni miejskiej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obszar objęty projektem dotyczy rynku we Wrześni, który położony jest w centrum miasta. Rynek obejmuje płytę główną o nawierzchni z kostki granitowej, wokół której znajdują się ulice w obszarze których usytuowane są m. in. jezdnie, chodniki, miejsca postojowe. Celem projektu jest zmiana zagospodarowania w obszarze rynku we Wrześni służąca podniesieniu jego walorów estetycznych i funkcjonalnych, a także uatrakcyjnienie miejsca spotkań dla mieszkańców.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu przewiduje się zmianę zagospodarowania w obszarze rynku we Wrześni. Projekt zakłada m.in. wprowadzenie dodatkowej zieleni, obiektów małej architektury (w tym fontanny) oraz rozbudowę istniejącego oświetlenia. W przypadku realizacji robót ziemnych istnieje konieczność przeprowadzenia wyprzedzających archeologicznych badań wykopaliskowych.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na terenie Rynku we Wrześni. Jego zakres obejmuje nieruchomość o numerze geodezyjnym 1369 w obrębie Września. Nieruchomość stanowi własność Gminy Września.
Szacowana wartość [zł]	2 500 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	2 500 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	–
Wskaźnik rezultatu	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 30 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.15. Modernizacja zespołu pałacowego Opieszyn we Wrześni celem nadania infrastrukturze nowych funkcji społecznych, kulturalnych oraz edukacyjnych
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów i terenów usług społecznych

przedsięwzięcie	
Wnioskodawca	Fundacja Opieszyn, 62-300 Września, ul. Opieszyn 1
Realizator	Wykonawcy w projekcie zostaną wybrani w oparciu o zasadę konkurencyjności. Realizatorem i inwestorem przedsięwzięcia będzie Fundacja Opieszyn.
Uzasadnienie realizacji	Budynki zabytkowe znajdujące się z gminnej ewidencji budynków są w bardzo słabym stanie technicznym. Niepodjęcie pilnych prac w najbliższym czasie grozi dalszą degradacją, co ma negatywne skutki dla dziedzictwa kulturowego regionu, ale także estetyki przestrzennej. Diagnozuje się także niewystarczającą liczbę przestrzeni służącym rozwojowi lokalnej społeczności i zacieśniania ich więzi, budowania tożsamości. Problemem jest także niska świadomość społeczna na temat ekologii, zrównoważonego rozwoju miast i współczesnych wyzwań ekologicznych. Podjęcie przedmiotowego przedsięwzięcia ma zniwelować także problemy grup zmarginalizowanych i grup zagrożonych takim zjawiskiem. Nadanie istniejącej zabytkowej infrastrukturze nowych funkcji: • społecznych – utworzenie przestrzeni do spotkań grup osób wykluczonych. Priorytetem będą działania, które pozytywnie oddziałują na włączenie społeczne. Organizatorzy diagnozując aktualną sytuację w mieście i regionie, planują szereg wydarzeń, które pomogą osobom wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem, zwiększyć samodzielność i zaangażowanie. Szczegółowo planuje się specjalne zajęcia dla osób starszych, dzieci oraz osób o niskim statusie ekonomicznym. Celem jest pomoc tym grupom, ich animowanie, zwiększanie ich udziału w procesach decyzyjnych dot. oddolnych inicjatyw mających wpływ na miasto Września, a także najbliższą okolice. Tematyka spotkań będzie dostosowana do aktualnych potrzeb, niemniej, przewiduje się podjęcie zajęć pomagających odkrywaniu zainteresowania i pasji, rozwijania ich, budowania poczucia tożsamości i samoakceptacji. Podjęta zostanie praca nad komunikacją i odkrywaniem nowych perspektyw. • kulturalnych – utworzenie przestrzeni muzealnych, wystawowych i inne wydarzenia kulturalne polegające na udostępnianiu sztuki i angażowaniu w nią lokalnej społeczności. Organizatorzy idą w kierunku utworzenia nowoczesnej przestrzeni muzealno-wystawowej traktującej o historii miasta i regionu. Planowana jest także organizacja koncertów, pokazów artystycznych, a także miejsce do podjęcia oddolnych inicjatyw kreatywnych jak warsztaty rękodzielnictwa czy cykle muzyczne. • edukacyjnych – planuje się rozwinięcie funkcji edukacyjnej w podstawowych trzech zakresach. Jest to kształcenie w obszarze kultury, poznawanie różnych jej okresów rozwoju i form. Druga dziedzina to współczesny rozwój miast, trzecia to natomiast edukacja ekologiczna. Priorytetem jest przekazanie wiedzy w sposób ciekawy, z wykorzystaniem nowych technologii. Kluczowe jest prowadzenie edukacji w zgodzie z otaczającymi trendami i środowiskiem, z tego względu tak ważny jest obszar wiedzy dotyczący trudności i problemów miast w kontekście ekologii i ich zrównoważonego rozwoju.
Zakres przedsięwzięcia	Zakres projektu obejmuje remont i termomodernizację, przebudowę oraz zmianę sposobu użytkowania zabytkowych budynków gospodarczych ujętych w Gminnej ewidencji budynków oraz zagospodarowanie terenu, zakup niezbędnego wyposażenia i remont wybranych pomieszczeń w Pałacu ujętym w rejestrze zabytków. Zakres rzeczowy projektu: 1. Budynek nr 1 - "dom służby i pralnia" (z 1830-40) – remont wraz z termomodernizacją, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania : Roboty budowlane polegające na m.in.: wymianie tynków, remoncie dachu, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, wykończeniu i wyposażeniu wnętrz Roboty sanitarne - remont i wymiana instalacji sanitarnych

	Roboty elektryczne – remont i wymiana instalacji elektrycznej, montaż instalacji niskoprądowych wraz z instalacją ppoż., montaż OZE W efekcie prac budowlanych budynek zmieni funkcje na budynek użyteczności publicznej. 2. Budynek nr 2 - "budynek gospodarczy przy pralni" (k. XIX w.): • Roboty budowlane polegające na m.in.: wymianie tynków, remoncie dachu, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, wykończeniu i wyposażeniu wewnątrz • Roboty sanitarne - remont i wymiana instalacji sanitarnych • Roboty elektryczne – remont i wymiana instalacji elektrycznej, montaż instalacji niskoprądowych wraz z instalacją ppoż., montaż OZE W efekcie prac budowlanych budynek zmieni funkcje na budynek użyteczności publicznej. 3. Budynek nr 3 – Pałac (XIX w.) – remont i wyposażenie wybranych pomieszczeń przeznaczonych na funkcje społeczne, kulturalne i edukacyjne 4. Zagospodarowanie terenu – m.in. modernizacja terenów zielonych, wykonanie nowych nasadzeń, elementów niebiesko-zielonej infrastruktury, remont ogrodzeń, instalacja monitoringu lub oświetlenia. Przy realizowanym zadaniu będą podjęte wysiłki w celu zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych i uniknięcia tworzenia powierzchni uszczelnionych. 5. Zakup niezbędnego wyposażenia do potrzeb realizacji projektu. Utworzona i zmodernizowana infrastruktura w ramach projektu służyć będzie celom: społecznym, kulturalnym i edukacyjnym. Projekt będzie miał charakter niekomercyjny. Podczas realizacji projektu inwestycyjnego wnioskodawca będzie dążyć do zgodności z koncepcją Nowego Europejskiego Bauhausu. Przy realizacji założenia budowlanego szczególną uwagę zostanie zwrócona na zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie zielonych standardów ochrony, m.in. poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, w tym inwentaryzację i właściwą organizację prac budowlanych. Projektowanie będzie kierować się postulatami maksymalnego zachowania istniejących drzew i krzewów, poprawy warunków ich wzrostu oraz zwiększania powierzchni biologicznie czynnych. Prace budowlane przeprowadzane będą przy zastosowaniu przyjaznych środowisku rozwiązań (w tym elementów zielonej i niebieskiej architektury), GOZ (gospodarki o obiegu zamkniętym) oraz wykorzystując technologie minimalizujące zużycie zasobów i energii, zwłaszcza energii ze źródeł nieodnawialnych. Działania inwestycyjne spełniać będzie cele społeczne i w efekcie przyczyni się do zmniejszenia problemów społecznych. Projekt będzie realizowany zgodnie z zasadą „nie czyni znaczących szkód” (Do No Significant Harm), w tym nie będzie oddziaływać negatywnie na żaden z sześciu celów środowiskowych wymienionych w art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852. Cała zrewitalizowana infrastruktura będzie miała zapewniony dostęp dla osób ze szczególnymi potrzebami. W wyniku prac budowlanych zostaną zlikwidowane wszystkie bariery architektoniczne dot. osób z ograniczeniami ruchowymi. Zostaną zapewnione wygodne podjazdy dla osób poruszających się na wózkach, odpowiednia szerokość korytarzy i wejść. Planuje się zastosowanie oświetlenia wspomagającego osoby niedowidzące, by swobodnie mogły korzystać z nowopowstałej infrastruktury.
Szczegółowa lokalizacja	62-300, Września, ul. Opieszyn 1, pałac – działka o nr 3781, pozostałe budynki działka o nr 3781
Szacowana wartość [zł]	10 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	8 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	2 000 000,00 PLN
Wskaźnik produktu	• Liczba obiektów kultury objętych wsparciem – 1 [szt.]

Wskaźnik rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 10 000 [osoby/rok] - Liczba zorganizowanych wydarzeń w zmodernizowanych budynkach lub ich części – 10 [szt.] - Liczba zmodernizowanych, zabezpieczonych lub zaadaptowanych pod nowe funkcje zabytków – 3 [szt.] - Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały wsparcie – 1 [szt.]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.16. Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia dworca PKS
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.12. Integrowanie środków publicznego transportu zbiorowego w mieście Wrześni
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest usytuowanie dworca PKS bezpośrednio przy funkcjonującym dworcu PKP. Dlatego w ramach projektu przewiduje się adaptację części budynku dworca PKP usytuowanego przy ul. Dworcowej we Wrześni na dworzec PKS. Podjęte działania umożliwią utworzenie centrum komunikacyjnego, które skupiało będzie w jednym miejscu różne środki transportu: pociągi, autobusy, busy itp.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się adaptację części budynku dworca PKP usytuowanego przy ul. Dworcowej we Wrześni na pomieszczenia dworca PKS. Zakres planowanych działań obejmuje m. in. wprowadzenie nowego układu funkcjonalnego pomieszczeń, wykonanie nowych okładzin ścian, podłóg, sufitów, wymianę stolarki wewnętrznej, wykonanie nowych instalacji oraz zakup niezbędnego wyposażenia. W ramach projektu zakłada się również podjęcie działań niezbędnych do zapewnienia właściwego dostępu do obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami.
Szczegółowa lokalizacja	Budynek usytuowany przy ul. Dworcowej 1 we Wrześni znajduje się na nieruchomości o numerze geodezyjnym 929/23 w obrębie miasta Wrześni. Stanowi własność Skarb Państwa, znajduje się w użytkowaniu wieczystym Polskich Kolei Państwowych S.A.
Szacowana wartość [zł]	10 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	10 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	Liczba pasażerów transportu publicznego korzystająca z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury transportowej – 2 000 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.17. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z tłoczną ścieków w rejonie ul. Dmowskiego we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.13. Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze rewitalizacji
Wnioskodawca	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300

	Września
Realizator	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłostawska 8, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Obecnie pod rzeką Wrześnicą poprowadzone są dwa rurociągi tłoczne o średnicy 63 mm, którymi ścieki z bloków przepompowane są na drugi brzeg cieku. Przepustowość obecnego układu jest zbyt mała, aby transportować zwiększającą się ilość ścieków z terenów zabudowy mieszkaniowej w rejonie ul. Piłsudskiego. Obecnie podłączone są do sieci i oddane do użytku 3 częściowo zamieszkałe budynki wielorodzinne. Planuje się budowę kolejnych 8 budynków wielorodzinnych. Realizacja zadania spowoduje zwiększenie przepustowości sieci kanalizacyjnej, co pozwoli na odprowadzenie ścieków z nowych terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w rejonie ul. Piłsudskiego.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się budowę kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o średnicy $\varnothing 250$ i długości 12,5 m, kanalizacji ciśnieniowej o średnicy $\varnothing 110$ i długości 90 m oraz tłoczni ścieków umożliwiającej transport ścieków sanitarnych pod rzeką Wrześnicą.
Szczegółowa lokalizacja	Odcinek sieci kanalizacji sanitarnej realizowany będzie w rejonie ul. Dmowskiego, na nieruchomościach o numerze geodezyjnym 931/79, 931/81, 926/6, 927/7, 928/6, 968/14, 968/21, zlokalizowanych w obrębie nr 0500 w mieście Wrześni.
Szacowana wartość [zł]	1 070 100,00 PLN
Środki publiczne [zł]	1 070 100,00 PLN
Środki prywatne [zł]	0,00 PLN
Wskaźnik produktu	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej – 102,5 [m]
Wskaźnik rezultatu	Liczba budynków podłączonych do nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej – 11 [szt.]
Okres realizacji	2025-2030

Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.1. Wrzesiński Tydzień Seniora
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.2. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Wrzesiński Ośrodek Kultury ul. Kościuszki 21, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Cykl imprez skierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym sposobem na aktywizację osób starszych, stwarza możliwości ciągłego poszerzania wiedzy, ułatwia nawiązywanie przyjaźni, zapewnia możliwość dbania o kondycję fizyczną, ale przede wszystkim sprawia, że człowiek starszy nie czuje osamotniony i wykluczony ze społeczeństwa. Wrzesiński Tydzień seniora podejmuje kwestię codziennych wyzwań i problemów z jakimi borykają się na co dzień seniorzy oraz przedstawia możliwości i rozwiązania poprawiające komfort i jakość ich życia.
Zakres przedsięwzięcia	Podczas Wrzesińskiego Tygodnia Seniora będą organizowane m.in.: - koncerty, - spektakle, - zajęcia na basenie, - zajęcia rekreacyjne, - seanse filmowe, - spotkania taneczne, - wycieczki.

	W wydarzeniu uczestniczy co roku ok. 2 000 osób.
Szczegółowa lokalizacja	Wrzesiński Ośrodek Kultury, Amfiteatr im. Anny Jantar, Wrzesińskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Września

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.2. Prowadzenie magazynu i dystrybuowanie artykułów żywnościowych dla mieszkańców Gminy Września
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.3. Wsparcie materialne i żywnościowe mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej
Wnioskodawca	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Realizator	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	W Gminie Września najuboższe osoby mogą korzystać z pomocy rzeczowej w postaci żywności. Magazyn żywności prowadzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia wsparcie tym osobom, które to jest często uzupełnieniem pomocy finansowej Ośrodka. Magazyn żywności jest miejscem, gdzie można składować i wydawać artykuły żywnościowe pozyskiwane w ramach różnych programów wsparcia – unijnych, rządowych, czy lokalnych. Magazyn posiada przestrzeń do przechowywania żywności, biuro, sanitariaty oraz rampę załadunkową. Celem projektu jest zapewnienie miejsca magazynowania i wydawania żywności dla mieszkańców Gminy Września.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zapewni się 500 mieszkańcom gminy Września dostęp do pomocy w formie artykułów żywnościowych.
Szczegółowa lokalizacja	Ośrodek Pomocy Społecznej planuje realizować przedsięwzięcie przy ul. Wrocławskiej 32B w mieście Wrześni.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.3. Wydawanie ciepłego posiłku osobom ubogim
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.3. Wsparcie materialne i żywnościowe mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej
Wnioskodawca	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Realizator	Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Fabryczna 14, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Na terenie Gminy Września zamieszkują osoby ubogie, którym należy zapewnić raz dziennie żywność, przede wszystkim ciepły posiłek. Osoby te często nie chcą korzystać z pomocy społecznej w formie świadczeń lub ta pomoc jest dla nich niewystarczająca. Gmina planuje prowadzenie punktu wydawania posiłków i ew. dystrybucji innych produktów żywnościowych dla nich. Miejszem wydawania żywności będzie centrum miasta – ul. Szkolna 12 (budynek należący do Parafii pw. Wniebowzięcia NMP i św. Stanisława BM we Wrześni).
Zakres przedsięwzięcia	Inicjatywa zakłada zapewnienie ciepłego posiłku dla 150-200 osób dziennie w dni powszednie. Ciepły posiłek przygotowywany będzie w ramach posiadanej infrastruktury i zatrudnionej kadry. Prowadzenie punktu przez organizację pozarządową zapewni dodatkowo możliwość sprawnego pozyskiwania produktów żywnościowych od ew. darczyńców. W punkcie będą pracowali również wolontariusze.
Szczegółowa lokalizacja	Ośrodek Pomocy Społecznej planuje realizować przedsięwzięcie przy ul. Szkolnej 12 w mieście Wrześni.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.4. Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.5. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez rozwój usług kultury
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest kultywowanie tradycji oraz wszczepienie szacunku do kultury ludziom młodym, poprzez organizację wydarzeń o charakterze kulturalnym, wnoszących trwały wkład do zachowania dziedzictwa kulturalnego całego regionu. Realizacja projektu stanowić będzie odpowiedź na oczekiwania zarówno mieszkańców, jak i osób przyjezdnych. Oczekuje się, iż realizacja projektu umocni pozycję gminy Września na mapie Wielkopolski, a jednocześnie stanie się elementem pobudzającym rozwój gospodarczy, poprzez między innymi zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę przy okazji odbywających się imprez. Grupę docelową przedsięwzięcia stanowią mieszkańcy miasta i gminy Września (ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszarów rewitalizacji), a także turyści i osoby przyjezdne, zainteresowane udziałem w wydarzeniach kulturalnych. Z uwagi na lokalizację projektów w ramach przedsięwzięcia, odpowiednio na rynku (obszar nr 1), w Amfiteatrze im. Anny Jantar, we Wrzesińskim Ośrodku Kultury (obszar nr 3), a także na obszarach wiejskich gminy, są one ukierunkowane w szczególności na zaspokojenie potrzeb kulturalnych i społecznych mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizacji Miasta i Gminy Września.
Zakres przedsięwzięcia	Program Festiwalu obejmuje: • warsztaty dla orkiestr i zespołów mażorettek, • przemarsz orkiestr ulicami miasta, • pokazy musztr paradnych na wrzesińskim rynku, • koncert gwiazdy festiwalu w amfiteatrze z udziałem Wrzesińskiej Orkiestry Dętej, • koncerty konkursowe orkiestr na scenie amfiteatru, • koncert Wrzesińskiej Orkiestry Dętej, która nie bierze udziału w części konkursowej. W wydarzeniu uczestniczy co roku ok. 1 600 osób.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na terenie Amfiteatru im. Anny Jantar, Rynku i budynku, w którym mieści się Wrzesiński Ośrodek Kultury.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.5. Piknik profilaktyczny „Niedziele dla milusińskich”
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	1.4. Profilaktyka zdrowia psychicznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzież
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem programu jest troska o zdrowie, dobre samopoczucie i dobre funkcjonowanie małych dzieci, a także zapobieganie problemom w przyszłości poprzez wyposażenie dzieci w podstawowe umiejętności życiowe, społeczne i

	emocjonalne, radzenia sobie z trudnościami, ze zmianą i stratą oraz rozwiązywania konfliktów. Zakłada się, że najważniejsze czynniki chroniące w tym programie to rozwój kompetencji psychologicznych i społecznych, budowanie pozytywnej samooceny, poczucia własnej wartości, sprawczości i kompetencji („ja umiem”, „ja potrafię”). Istotnym czynnikiem chroniącym są także dobre relacje z rodzicami.
Zakres przedsięwzięcia	Pikniki integracyjne prowadzone będą przez przedszkola zlokalizowane na terenie Gminy Września w każdą niedzielę w miesiącach czerwiec, lipiec i sierpień w godzinach od 16.00-18.00. Planowane są zabawy integracyjne, gry i zabawy ruchowe, konkursy, turnieje rodzinne, wspólne śpiewanie, taniec, zabawy z chustą Klanzy. Przewidywana liczba dzieci uczestniczących w wydarzeniu to maksymalnie 50. W inicjatywie weźmie udział 80-90 osób dorosłych. Przewidywana liczba dzieci uczestniczących w każdej z niedziel to 40/50 osób.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na terenie Amfiteatru w Parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.6. Modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Chocicza Wielka
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz terenów usług społecznych
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	W budynku świetlicy wiejskiej brakuje wydzielonego pomieszczenia kuchennego o odpowiedniej wielkości i funkcjonalności. Celem projektu jest zwiększenie funkcjonalności świetlicy oraz podniesienie komfortu korzystania z niej. Efektem końcowym przedsięwzięcia inwestycyjnego będzie zmniejszenie rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa atrakcyjności i jakości bazy usług kulturalnych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się: • doprowadzenie wody z obecnej kuchni, • budowę szamba, • położenie płytek ściennych i podłogowych, • pomalowanie ścian, • montaż dodatkowych gniazdek, • wymianę oświetlenia. W budynku organizowane będą wydarzenia kulturalne, imprezy okolicznościowe i zebrania wiejskie.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie w miejscowości Chocicza Wielka w budynku nr 21.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.7. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Gonice
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz terenów usług społecznych
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Aktualnie nieocieplone ściany zewnętrzne świetlicy wiejskiej generują wysokie

	koszty oraz znacznie zmniejszają możliwości korzystania z niej w okresie zimowym. Celem projektu jest zwiększenie funkcjonalności świetlicy oraz podniesienie komfortu korzystania z obiektu. Efektem końcowym przedsięwzięcia inwestycyjnego będzie zmniejszenie rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa atrakcyjności i jakości bazy usług kulturalnych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się termomodernizację i remont elewacji świetlicy wiejskiej poprzez ocieplenie i wyrównanie ścian styropianem o grubości 15 cm oraz położenie tynku silikonowego. W budynku organizowane będą wydarzenia kulturalne, imprezy okolicznościowe i zebrania wiejskie.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie w miejscowości Gonice w budynku nr 3a.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.8. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Strzyżewo
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz terenów usług społecznych
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Aktualnie nieocieplone ściany zewnętrzne świetlicy wiejskiej generują wysokie koszty oraz znacznie zmniejszają możliwości korzystania z niej w okresie zimowym. Celem projektu jest zwiększenie funkcjonalności świetlicy oraz podniesienie komfortu korzystania z niej. Efektem końcowym przedsięwzięcia inwestycyjnego będzie zmniejszenie rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa atrakcyjności i jakości bazy usług kulturalnych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się termomodernizację i remont elewacji świetlicy wiejskiej poprzez ocieplenie i wyrównanie ścian styropianem o grubości 15 cm oraz położenie tynku silikonowego. W budynku organizowane będą wydarzenia kulturalne, imprezy okolicznościowe i zebrania wiejskie.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie w miejscowości Strzyżewo w budynku nr 1a.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.9. Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.1. Poprawa funkcjonalności i estetyki obiektów oraz terenów usług społecznych
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Budynek amfiteatru w zabytkowym parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni powstał w latach 70-tych ubiegłego wieku. W najbliższym czasie zmodernizowana zostanie wyłącznie część obejmująca widownię. Ze względu na stan techniczny oraz chęć rozwiązania istniejących problemów architektonicznych i eksploatacyjnych, stosownej modernizacji wymaga również pozostała część obiektu oraz terenu przyległego. Głównym celem projektu jest zwiększenie atrakcyjności amfiteatru, co wpłynie pozytywnie na dalszy rozwój kultury w mieście. Założeniem modernizacji obiektu

	stanie się rozwiązanie istniejących problemów architektonicznych i eksploatacyjnych obiektu oraz jego dostosowanie do aktualnych potrzeb, z jednoczesnym uwzględnieniem możliwości rozwoju.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje modernizację istniejącego budynku amfiteatru im. Anny Jantar usytuowanego w zabytkowym parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego do obiektu. Zakres prac obejmuje m.in. wykonanie robót budowlanych obejmujących m.in. scenę, elewację budynku, wewnętrzne i zewnętrzne instalacje, pomieszczenia toalet, garderoby oraz działania techniczne. W ramach zagospodarowania terenu wokół obiektu przewidziano m.in. wykonanie przebudowy nawierzchni ciągów komunikacyjnych, oświetlenia oraz montaż obiektów małej architektury.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze geodezyjnym 3782/4 w obrębie Września. Działka stanowi własność Gminy Września.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.10. Modernizacja pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.4. Ochrona i odnowa materialnego dziedzictwa historycznego Wrześni
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Istniejący pomnik 68 Pułku Piechoty znajduje się w niezadowalającym stanie technicznym, ma liczne spękania i ubytki, które przyczyniają się do jego dalszej destrukcji. Nawierzchnia podestów wokół pomnika, ze względu na jej stan techniczny również wymaga podjęcia stosownych działań. Teren zielony wokół pomnika stanowi głównie obszar porośnięty trawą, krzewami oraz niewielką ilością drzew, które posiadają widoczne uszkodzenia. Główny cel projektu to m. in. poprawa stanu technicznego oraz estetyki istniejącego pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni oraz terenu bezpośrednio do niego przylegającego. Zamysłem projektu jest stworzenie enklawy zieleni oraz przestrzeni dla mieszkańców, z wykorzystaniem proekologicznych rozwiązań technicznych i zastosowaniem odpowiednio dobranych gatunków roślin, przy jednoczesnym zachowaniu funkcji reprezentacyjno-kulturowej bezpośredniego otoczenia pomnika.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje modernizację istniejącego pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego. W ramach prac przewidziano m. in. wykonanie nowych szpic otaczających pomnik, gazonów oraz nowej nawierzchni wokół pomnika. Zagospodarowanie terenu będzie polegać m.in. na zamontowaniu oświetlenia, wykonaniu nowych ścieżek o nawierzchni wodoprzepuszczalnej, montażu obiektów małej architektury, uporządkowaniu istniejącej oraz wprowadzeniu nowej szaty roślinnej wraz z systemem nawadniania. Powierzchnia terenów nowej, odnowionej zieleni wynosi ok. 700 m ² .
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości o numerze geodezyjnym 1268/4 w obrębie Września. Teren ten stanowi własność Skarb Państwa i znajduje się w użytkowaniu wieczystym Gminy Września. Plan inwestycji obejmuje również nieruchomości o numerze geodezyjnym 1247/4 i 1270/2 w obrębie Września, lecz ich własność należy do Skarbu Państwa.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.11. Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni
--------------------------------------	--

Cel realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek realizowany przez przedsięwzięcie	2.6. Modernizacja układu komunikacyjnego zmierzająca do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obecnie w miejscu realizacji projektu występuje skrzyżowanie zwykłe, 4 wlotowe, którego geometria powoduje utrudnienia w ruchu pojazdów. Istniejąca nawierzchnia jedni oraz chodników znajduje się w niezadowalającym stanie technicznym. Nawierzchnia asfaltowa jezdni posiada spękania i nierówności, co przyczynia się do jej dalszej destrukcji. Nawierzchnię chodników wykonaną w części z płytek betonowych cechują nierówności, które utrudniają poruszanie się, w szczególności osobom starszym i z niepełnosprawnościami. Głównym celem projektu jest usprawnienie komunikacji w obszarze istniejącego skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni. Realizacja projektu uporządkuje dotychczasowy układ komunikacyjny, pozytywnie wpłynie na komfort podróżnych i estetykę miejsca, poprawi bezpieczeństwo ruchu kołowego oraz pieszych.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje przebudowę i rozbudowę skrzyżowania ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego we Wrześni. Docelowo przewidziana jest zmiana geometrii istniejącego układu na skrzyżowanie o ruchu okrężnym (rondo). W ramach działań przewidziano rozbiórkę istniejących oraz wykonanie nowych nawierzchni jezdni i chodników wraz z zagospodarowaniem wyspy środkowej ronda, wykonanie nowego energooszczędnego oświetlenia (w tym dedykowanego oświetlenia przejść dla pieszych). Aby zapewnić właściwe odprowadzanie wód opadowych, zakłada się również przebudowę systemu kanalizacji deszczowej. Realizacji zadania wymagać będzie także usunięcia kolizji z istniejącą siecią uzbrojenia terenu. W celu poprawienia estetyki przewiduje się zagospodarowanie zielenią. Powierzchnia układu komunikacyjnego, na którym podniesione zostanie bezpieczeństwo użytkowników ruchu wynosi ok. 2 700 m².
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomościach o numerze geodezyjnym 3586/17, 3605/1, 3624/1, 3625/3, 3626/1, 3626/2, 3637/4 i 4434/12 w obrębie Września. Ich właścicielem jest Gmina Września.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.12. Przebudowa i rozbudowa skrzyżowania ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni
Cel realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek realizowany przez przedsięwzięcie	2.6. Modernizacja układu komunikacyjnego zmierzająca do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obecnie w miejscu realizacji projektu występuje skrzyżowanie zwykłe i 3 wlotowe. Jego geometria powoduje utrudnienia w komunikacji, stwarzając tym samym zagrożenie dla użytkowników ruchu. Głównym celem projektu jest usprawnienie komunikacji w obszarze istniejącego skrzyżowania ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni. Realizacja projektu uporządkuje dotychczasowy układ komunikacyjny, wpłynie pozytywnie na komfort podróżnych i estetykę miejsca, poprawi bezpieczeństwo ruchu kołowego oraz pieszych.
Zakres przedsięwzięcia	Projekt obejmuje przebudowę i rozbudowę skrzyżowania ul. Słowackiego, Piastów i

	Gendka we Wrześni. Docelowo przewidziana jest zmiana geometrii istniejącego układu na skrzyżowanie o ruchu okrężnym (rondo). W ramach działań zakłada się rozbiórkę istniejących oraz wykonanie nowych nawierzchni jezdni i chodników wraz z zagospodarowaniem wyspy środkowej ronda, zamontowanie nowego energooszczędnego oświetlenia (w tym dedykowanego oświetlenia przejść dla pieszych). Aby zapewnić właściwe odprowadzanie wód opadowych, planuje się przebudowę systemu kanalizacji deszczowej. Realizacja zadania wymagać będzie także usunięcia kolizji z istniejącą siecią uzbrojenia terenu. W celu poprawienia estetyki nastąpi zagospodarowanie zielenią. Powierzchnia układu komunikacyjnego, na którym podniesione zostanie bezpieczeństwo użytkowników ruchu wynosi ok. 2 500 m ² .
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na nieruchomości w rejonie skrzyżowania dróg gminnych - ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni. W związku z faktem, iż inwestycja realizowana będzie w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 roku o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, numeracja geodezyjna działek będzie znana dopiero po uzyskaniu wymaganej decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.13. Modernizacja terenu w rejonie ul. Wielkopolskiej we Wrześni wraz z budową budynku mieszkaniowo-usługowego
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.8. Kompleksowa modernizacja przestrzeni międzykwartałowej na potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Obszar objęty projektem leży w centrum miasta i dziś w większości stanowi nieutwardzony plac, wykorzystywany głównie na potrzeby parkowania pojazdów. Nawierzchnia posiada liczne nierówności, które w połączeniu z niedostatecznym oświetleniem, powodują utrudnienia w ruchu pojazdów oraz pieszych, w szczególności osób starszych i z niepełnosprawnościami. Obecne zagospodarowanie zielenią oraz obiektami małej architektury jest niewystarczające, dlatego przy kompleksowym zagospodarowaniu terenu konieczne staje się podjęcie niezbędnych działań w tym zakresie. Celem projektu jest zmodernizowanie terenu zlokalizowanego przy ul. Wielkopolskiej we Wrześni. Planowane wykonanie nawierzchni utwardzonych oraz oświetlenia usprawni komunikację i poruszanie się osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami, a zagospodarowanie terenu zielenią oraz obiektami małej architektury pozwoli na powstanie miejsca spotkań dla mieszkańców. Ponadto budowa nowego budynku przyczyni się do zwiększenia zasobu mieszkań komunalnych oraz zapewni lokale użytkowe na potrzeby prowadzenia działalności przez podmioty zewnętrzne.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu usytuowanego przy ulicy Wielkopolskiej we Wrześni. Zakres działań obejmuje m. in. wykonanie nawierzchni utwardzonych jezdni, chodników oraz ścieżek. Ponadto przewiduje się również prace w zakresie zagospodarowania terenu zielenią oraz obiektami małej architektury. Aby zwiększyć bezpieczeństwo osób korzystających z terenu, planuje się także przebudowę i rozbudowę oświetlenia. Ponadto przewiduje się również budowę nowego budynku, pełniącego funkcje mieszkaniowo-usługowe. Powierzchnia całego terenu (włącznie z planowanym budynkiem i miejscami postojowymi) wynosi 8 500 m ² . W ramach projektu planuje się wyznaczenie ok. 30 miejsc parkingowych.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na terenie zlokalizowanym

	przy ulicy Wielkopolskiej we Wrześni, na nieruchomościach o numerze geodezyjnym 1447/6, 876/3, 876/4, 876/5, 1455/4, 1455/3, 1447/1, 1448/4 w obrębie Września. Grunty te stanowią własność Gminy Września.
--	---

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.14. Termomodernizacja budynków przedszkoli we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest zmniejszenie zjawiska niskiej emisji oraz rocznego zużycia energii w budynkach przedszkoli niepublicznych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się termomodernizację budynków przedszkoli polegającą na dociepleniu ścian zewnętrznych i dachu oraz ewentualnej wymianie stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności. Budynki przedszkoli są wyposażone w centralne ogrzewanie (ciepłota) i nie wymagają zmiany sposobu ogrzewania.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: • Września, ul. 3 Maja 4 (dz. nr 1538, obręb Września) • Września, ul. Kilińskiego 9 (dz. nr 3643/2, obręb Września) • Września, ul. Słowackiego 54 (dz. nr 3678/46 i 3678/51, obręb Września)

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.15. Termomodernizacja budynku Samorządowej Szkoły Podstawowej im. T. Kutrzeby w miejscowości Otoczna
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Stare skrzydło budynku Samorządowej Szkoły Podstawowej w Otocznej jest nieocieplone i ma nieszczelne okna. Stan ten wpływa to na dużą ilość zużywanego opału do ocieplania obiektu. Okna podczas silnych ulew przeciekają, a pomieszczenia się wychładzają. Ponadto brakuje skutecznego systemu odwodnienia budynku i odprowadzenia deszczówki. Wody opadowe wsiąkają w grunt bezpośrednio przy szkole, co wpływa niekorzystnie na stan techniczny budynku. Sala gimnastyczna posiada nieszczelne okna, których systemy są zepsute. Nie można ich otwierać i zamykać. Podczas opadów woda przedostaje się do środka pomieszczenia przez okna oraz dach, powodując uszkodzenia ścian, sufitu i podłogi. Szatnie i sanitariaty nie spełniają współczesnych standardów technicznych i estetycznych. Podłoga na sali gimnastycznej zniszczyła się, powstały pęknięcia. Wieloletni brak remontów spowodował w/w uszkodzenia eksploatacyjne. Decyzją nakazującą PSSE we Wrześni podłoga i ściany sali powinny być do dn. 31.08.2025 r. doprowadzone do prawidłowego stanu sanitarnotechnicznego. Przejazd rowerowy uczniów do miejsca postojowego dla rowerów stanowi zaś część parkingu przyszkolnego. Teren ten tylko w połowie utwardzono kostką brukową. Natomiast część, po której poruszają się uczniowie, jest dziurawa, z tworzącymi się podczas opadów kałużami i błotem. Celem projektu jest:

	- poprawa stanu technicznego i zwiększenie efektywności energetycznej budynku szkoły oraz sali gimnastycznej, - stworzenie dobrych i bezpiecznych warunków do nauki, uprawiania sportu podczas zajęć szkolnych i dodatkowych dla lokalnej społeczności, - poprawa jakości i bezpieczeństwa użytkowników obiektów szkolnych i terenu przyszkolnego, - zwiększenie organizowanych wydarzeń kulturalno- oświatowych organizowanych w placówce, - polepszenie dostępności obiektu dla członków środowiska lokalnego.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planowane jest: - ocieplenie starego skrzydła budynku szkolnego wraz z wykonaniem elewacji, wymianą okien oraz wykonanie skutecznego systemu odprowadzającego wodę deszczową z budynku. - remont sali gimnastycznej polegający na ociepleniu, wymianie okien, nawierzchni sali, szpachlowaniu i malowaniu, remoncie pokrycia dachowego oraz zamianie oświetlenia, - modernizacja terenu przyszkolnego wraz z parkingiem oraz przejazdu rowerowego uczniów do miejsca postojowego dla rowerów. W ramach projektu zostanie przebudowanych 8 miejsc parkingowych dla samochodów osobowych. Aktualne zużycie energii cieplnej wynosi 4026 MWh/rok, po termomodernizacji szacuje się obniżenie zużycia o około 30%, czyli do 2818 MWh/rok.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizację przedsięwzięcia na terenie Samorządowej Szkoły Podstawowej im. T. Kutrzeby w miejscowości Otoczna o punkcie adresowym 12. Zakres przedsięwzięcia obejmuje nieruchomość o numerze geodezyjnym 75/3.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.16. Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i sportowej na terenie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 1 we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji
Wnioskodawca	Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 1 im. 68. Pułku Piechoty we Wrześni
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Główny budynek szkoły wzniesiono z cegły w 1903 roku. Ogrzewany jest z węzła ciepłego dostępnego w SSP1. Okna plastikowe ok. 20-letnie nie spełniają obecnych norm przenikalności cieplnej. Obecna maksymalna norma współczynnika przenikania ciepła dla okien wynosi 0,9 W/(m²*K). Za okna pasywne uważa się te o przenikalności na poziomie od 0,76 W/m²K. Drzwi zewnętrzne nie spełniają dzisiejszych norm w tym zakresie. Zewnętrzne przegrody budowlane t.j. ściany pozostają bez jakichkolwiek ociepleń od początku użytkowania z powodu historycznej specyfiki budynku. Dach przecieka. Działaniom termomodernizacyjnym należy poddać strop nad ostatnią kondygnacją. Strych może pozostać nieocieplony. Naprawy wymaga dach pokryty dachówką z powodu widocznych nieszczelności i przecieków. Istnieje potrzeba zamontowania odpowiednich membran. Instalacja grzewcza złożona z sieci ciepłowniczej. W klasach wykorzystuje się grzejniki starego typu, z możliwością regulacji termostatycznej. Z budynku korzystają też dzieci z różnymi niepełnosprawnościami. Na ostatniej kondygnacji brakuje ocieplenia stropu. Na wszystkich kondygnacjach stolarka okienna nie spełnia dzisiejszych norm przenikalności cieplnej. Reasumując, stan budynku powoduje bardzo dużą utratę energii cieplnej i generuje bardzo znaczące wydatki na ogrzewanie.

Budynek szatni boiska „Orlik” przy SSP1 wzniesiono w latach pięćdziesiątych XX wieku. Nie posiada podpiwniczenia, ogrzewany jest z węzła ciepłego dostępnego w SSP1. Okna plastikowe ok. 20 letnie wraz ze stolarką drzwiową nie spełniają obecnych norm przenikalności cieplnej. Zewnętrzne przegrody budowlane t.j. ściany i stropodach pozostają bez jakichkolwiek ociepleń od początku użytkowania. Instalacja grzewcza jest składową istniejącej – starej sieci i częściowo zmodernizowanej w czasie budowy boiska „Orlik”. Reasumując, stan budynku powoduje bardzo dużą utratę energii cieplnej i generuje bardzo znaczące wydatki na ogrzewanie.

Budynek socjalno-biurowy z pomieszczeniami klas szkolnych pochodzi z lat 90 XX wieku. Ogrzewany jest z węzła ciepłego dostępnego w SSP1. Okna plastikowe, zamontowane ok. 20 lat temu, nie spełniają obecnych norm przenikalności cieplnej. W części przedniej budynku, od strony parkingu przed halą sportową znajduje się kilka niedużych okien drewnianych. Drzwi zewnętrzne nie spełniają już dzisiejszych norm w tym zakresie. Zewnętrzne przegrody budowlane t.j. ściany i stropodach (dach częściowo pokryty papą, a częściowo dachówką) pozostają bez jakichkolwiek ociepleń od początku użytkowania. Przez dach zdarzają się niewielkie przecieki, usuwane systematycznie. Instalacja grzewcza z sieci ciepłowniczej. W klasach wykorzystywane są grzejniki starego typu, częściowo bez możliwości regulacji termostatycznej. Z budynku korzystają dzieci z różnymi niepełnosprawnościami, dlatego komfort i mikroklimat w budynku nie jest dla nich wystarczający. Reasumując, stan budynku powoduje bardzo dużą utratę energii cieplnej i generuje bardzo znaczące wydatki na ogrzewanie.

Budynek szkolny, w którym mieści się pawilon dla klas nauczania wczesnoszkolnego i oddziałów przedszkolnych, wybudowano w latach 50 XX wieku. Obiekt nie posiada podpiwniczenia i ogrzewany jest z węzła ciepłego dostępnego w SSP1. Okna plastikowe o dużej powierzchni (ok. 20-letnie) nie spełniają obecnych norm przenikalności cieplnej. Drzwi zewnętrzne nie spełniają również dzisiejszych norm w tym zakresie. Zewnętrzne przegrody budowlane t.j. ściany i stropodach pozostały bez jakichkolwiek ociepleń od początku użytkowania. Instalacja grzewcza jest składową istniejącej – starej sieci i częściowo zmodernizowanej w czasie budowy boiska „Orlik”. Posiada oświetlenie energochłonne starego typu. Reasumując, stan budynku powoduje bardzo dużą utratę energii cieplnej i generuje bardzo znaczące wydatki na ogrzewanie.

Boisko Orlik znajdujące się przy Samorządowej Szkole Podstawowej nr 1 we Wrześni jest intensywnie użytkowane. Boisko „Orlik” o standardowych wymiarach składa się z boiska piłkarskiego i wielofunkcyjnego z nawierzchnią ze sztucznej trawy o wysokości określonej odpowiednimi przepisami. Wymiary Orlika do piłki nożnej wynoszą 30 x 62 m, a boiska wielofunkcyjnego 19,1 x 32,1 m. wymiary bramki na Orliku liczą 2 x 5 m. Na boisku wielofunkcyjnym zamontowano stalowe kosze do koszykówki o regulowanej wysokości. Ogródzenie wykonano z siatki powlekanej o wysokości 4 m oraz wyższe o metr. Ponadto ustawiono piłkochwyty wokół obu boisk. Boisko „Orlik” to jedyny dostępny obiekt infrastruktury sportowej zapewniający odpowiedni poziom komfortu zdrowotnego i bezpieczeństwa uczniów. Popołudniami jest udostępniane innym użytkownikom, w tym dla osób z niepełnosprawnością, dając możliwość aktywności fizycznej dla młodzieży i dorosłych. Jako obiekt sportowo-rekreacyjny zapewnia dostęp osobom podejmującym działania z zakresu aktywności ruchowej w celu przezwyciężania ograniczeń zdrowotnych, np. podejmując elementy rehabilitacji ruchowej. Zmienne warunki atmosferyczne powodują systematyczne niszczenie nawierzchni boiska, pomimo prowadzonej konserwacji. Dlatego też w najbliższym czasie istnieje potrzeba wymiany nawierzchni i dalsze prawidłowe jej utrzymanie. Kolejnym etapem powinna być wymiana oświetlenia na energooszczędne. W okresach szybko zapadającej ciemności obiekt jest oświetlany standardowymi dla takich obiektów źródłami światła. Zastosowanie oświetlenia typu LED zmniejszy koszty obsługi obiektu o ok.30-40%. Reasumując, rodzaj użytego oświetlenia powoduje duży pobór energii elektrycznej, generując bardzo znaczące wydatki na

	oświetlenie. Główne założenia przedsięwzięcia to: I. Zmniejszenie zużycia energii oraz związane z tym zmniejszenie kosztów, zapewnienia odpowiednich warunków komfortu użytkowania i odpowiedniego mikroklimatu w pomieszczeniach oraz ochrona środowiska naturalnego, poprzez zmniejszenie zużycia paliw poprzez: • termomodernizację głównego budynku SSP1 we Wrześni, a w szczególności stropu wraz z remontem dachu – pokrycia dachówką, • termomodernizację budynku szatni boiska „Orlik” przy SSP1 we Wrześni, • termomodernizację budynku socjalno-biurowego z pomieszczeniami klas szkolnych SSP1 we Wrześni, • termomodernizację budynku szkolnego – pawilonu dla klas nauczania wczesnoszkolnego i oddziałów przedszkolnych SSP1 we Wrześni, II. Zapewnienie odpowiednich warunków komfortu użytkowania i odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa uczestnikom zajęć sportowo-rekreacyjnych na boisku do piłki nożnej. Zmniejszenie częstotliwości prac konserwacyjnych w celu czasowego obniżenia wydatków na obsługę techniczną boiska oraz zmniejszenie zużycia energii i związane z tym zmniejszenie kosztów, ochrona środowiska naturalnego, przez zmniejszenie zużycia paliw poprzez: • remont/odnowę nawierzchni boiska „Orlik” przy SSP1 we Wrześni, • modernizację oświetlenia boiska „Orlik” przy SSP1 we Wrześni. Realizacja projektu umożliwi mieszkańcom korzystanie z orlika po zmroku, co zwiększy możliwość dostępu do boiska osobom pracującym. Inwestycja poprawi komfort dla osób z niepełnosprawnością, a tym samym wpłynie na zmniejszenie barier uniemożliwiających dostęp do działalności w różnych formach życia na równi z innymi. Jego wykonanie zmniejszy także zapotrzebowanie na energię elektryczną i koszty obsługi obiektu. Szczegółowy opis problemów technicznych przedstawiono w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji.
Zakres przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie składa się z 6 zadań. 1. Termomodernizacja głównego budynku SSP1 we Wrześni, a w szczególności stropu wraz z remontem dachu – pokrycia dachówką Zakres projektu obejmuje wykonanie usprawnienia w strukturze przegród budowlanych, jak i w instalacji grzewczej. Realne do osiągnięcia jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w stosunku do stanu istniejącego o ok. 30-40%. Szczegółowy zakres prac obejmuje: • wymianę okien na okna o niższym U i większej szczelności, • ocieplenie zewnętrznych przegród budowlanych (dachu, stropu) wraz z nowym pokryciem dachówką i zamontowaniem membran, • uszczelnienie lub wymiana drzwi zewnętrznych. 2. Termomodernizacja budynku szatni boiska „Orlik” przy SSP1 we Wrześni W ramach prac zakłada się wykonanie usprawnienia w strukturze przegród budowlanych, jak i w instalacji grzewczej. Realne do osiągnięcia jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w stosunku do stanu istniejącego o ok. 30-40%. Szczegółowy zakres prac obejmuje: • wprowadzenie w węźle cieplnym automatyki pogodowej (z uwzględnieniem uwarunkowań technicznych) oraz urządzeń regulacyjnych, • wprowadzenie hermetyzacji instalacji i izolowanie przewodów, przeprowadzenie regulacji hydraulicznej i zamontowanie zaworów termostatycznych we wszystkich pomieszczeniach, • wymianę okien na okna o niższym U i większej szczelności, • ocieplenie zewnętrznych przegród budowlanych (ścian, dachu, stropodachu), • uszczelnienie lub wymianę drzwi zewnętrznych. 3. Termomodernizacja budynku socjalno-biurowego z pomieszczeniami klas

	szkolnych SSP1 we Wrześni W ramach prac przewiduje się wykonanie usprawnienia w strukturze przegród budowlanych, jak i w instalacji grzewczej. Realne do osiągnięcia jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w stosunku do stanu istniejącego o ok. 30-40%. Szczegółowy zakres prac obejmuje: • wprowadzenie w węźle cieplnym automatyki pogodowej (z uwzględnieniem uwarunkowań technicznych) oraz urządzeń regulacyjnych, • wprowadzenie hermetyzacji instalacji i izolowanie przewodów, przeprowadzenie regulacji hydraulicznej i zamontowanie zaworów termostatycznych we wszystkich pomieszczeniach, • wymianę okien na okna o niższym U i większej szczelności, • ocieplenie zewnętrznych przegród budowlanych (ścian, dachu, stropodachu) wraz z nowym pokryciem, • uszczelnienie lub wymiana drzwi zewnętrznych. 4. Termomodernizacja budynku szkolnego – pawilonu dla klas nauczania wczesnoszkolnego i oddziałów przedszkolnych SSP1 we Wrześni Projekt zakłada wykonanie usprawnienia w strukturze przegród budowlanych, jak i w instalacji grzewczej. Realne do osiągnięcia jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w stosunku do stanu istniejącego o ok. 30-40%. Szczegółowy zakres prac: • wprowadzenie w węźle cieplnym automatyki pogodowej (z uwzględnieniem uwarunkowań technicznych) oraz urządzeń regulacyjnych, • wprowadzenie hermetyzacji instalacji i izolowanie przewodów, przeprowadzenie regulacji hydraulicznej i zamontowanie zaworów termostatycznych we wszystkich pomieszczeniach, • wymianę okien na okna o niższym U i większej szczelności, • ocieplenie zewnętrznych przegród budowlanych (ścian, dachu, stropodachu), • uszczelnienie lub wymiana drzwi zewnętrznych. 5. Remont/odnowa nawierzchni boiska „Orlik” przy SSP1 we Wrześni Wymiana całej płyty boiska piłkarskiego polegać ma na: • demontażu nawierzchni – sztucznej trawy, • usunięciu zasypu, tj. piasku i granulatu gumowego, • sprawdzeniu i przeprowadzeniu ewentualnych napraw i poprawek w podbudowie boiska, • montażu nowej warstwy zasypu, tj. piasku i granulatu, • wyłożeniu nowej warstwy sztucznej trawy, • pracach wykończeniowych i konserwacyjnych. 6. Modernizacja oświetlenia boiska „Orlik” przy SSP1 we Wrześni Projekt zakłada: • opracowanie dokumentacji projektowej, uzyskanie opinii oraz wszystkich uzgodnień, • wymiana oświetlenia, instalacja sterownika oraz testy systemu.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie przy ul. Szkolnej 1, na nieruchomościach nr 11076/3, 1076/4, 1076/5, 1078/1

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.17. Modernizacja boiska „Orlik” przy Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez	2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji

przedsięwzięcie	
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Boisko wielofunkcyjne „Orlik” przy Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni to obiekt intensywnie użytkowany, zlokalizowany tuż przy granicy z Parkiem im. Dzieci Wrzesińskich. Obiekt sprzątany jest corocznie ze spadających liści z drzew w okresie jesiennym. Liście brudzą trwale boisko. Pojawiają się na nim dziury i ubytki, które stanowią zagrożenie dla użytkowników. Jego stan nawierzchni ocenia się zaś jako zły, dlatego wymaga remontu. Ponadto często niszczy ogrodenie, które trzeba systematycznie naprawiać. Uszkodzenia są jednak na tyle duże, iż powinno poddać się je wymianie. Główne założenia projektu to: • poprawa stanu technicznego boiska wielofunkcyjnego, • zapewnienie bezpiecznego, wszechstronnego rozwoju i upowszechnienie aktywności fizycznej, • stworzenie odpowiednich i niezbędnych warunków do uprawiania różnych dyscyplin sportowych, nie tylko na lekcjach wychowania fizycznego podczas zajęć szkolnych, • wzmocnienie więzi wśród mieszkańców, • integracja międzypokoleniowa, • podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez działalność o charakterze sportowym.
Zakres przedsięwzięcia	Zakres planowanych prac obejmuje: • zerwanie i zutylizowanie nawierzchni poliuretanowej, • wykonanie niezbędnych prac przygotowawczych i naprawczych w zakresie podbudowy, • reprofilację pod ułożenie nowej nawierzchni, • ułożenie nowej nawierzchni poliuretanowej, • wykonanie oznakowania poziomego nowej nawierzchni boiska zgodnie z obowiązującymi normami dla boisk piłki siatkowej i koszykówki, • naprawienie i pomalowanie słupków ogrodzeniowych, • wymianę paneli ogrodzeniowych boiska. Po remoncie powierzchni boiska przypuszczalnie liczba osób korzystających z niego zwiększy się o 15%.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie na terenie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 2 im. Dzieci Wrzesińskich przy ul. Kościuszki 24 w mieście Wrześni.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.18. Przebudowa sali sportowej na terenie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 6 przy ul. Batorego 8 we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.9. Modernizacja, w tym termomodernizacja, bazy edukacyjnej i sportowej na obszarze rewitalizacji
Wnioskodawca	Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II, ul. Batorego 8, 62-300 Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest zapewnienie odpowiednich i bezpiecznych warunków do uprawiania sportu mieszkańcom gminy, w tym uczniom szkoły. Użytkownikiem sali jest Samorządowa Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II we Wrześni. Budynek sali sportowej jest wolnostojący i jednokondygnacyjny. Obiekt składa się z części głównej sali gimnastycznej i jednego pomieszczenia pomocniczego. Elewacja

	została otynkowana, lecz brakuje docieplenia budynku. Stan zachowania elewacji ocenia się jako niedostateczny. W obiekcie zamontowano rury spustowe oraz instalacja odgromową. W płaszczyźnie ścian zewnętrznych występują nieznaczne ubytki w cegle oraz ubytki w spoinach. Fragmentarycznie spoiny ścian ceglanych uzupełnione zostały zaprawą murarską w kolorze i fakturze odmiennej niż oryginalna w sposób niedbały, bez uwzględnienia grubości i koloru spoiny. Dach posiada nawierzchnię płaską o konstrukcji drewnianej. Jej pokrycie dachu stanowi papa, której ubytki powodują zalewanie sufitu. W budynku brakuje toalety - misek ustępowych, pisuarów i umywalek. Nie ma również dostępu do bieżącej ciepłej i zimnej wody. W budynku wmontowano posadzki-i wykładzinę PCV. Pomieszczenie pomocnicze, znajdujące się w budynku, jest przedsionkiem, które pełni funkcję szatni. W pomieszczeniu nie ma ścianki, która mogłaby oddzielić pomieszczenie przeznaczone do dziewczyn i chłopców. Wejście do pomieszczenia mieści się zaś bezpośrednio z dworu. Okna plastikowe. Brakuje podjazdu oraz możliwości do korzystania z sali przez osoby z niepełnosprawnością. Wieloletnie eksploataowanie sali i brak remontów uwidoczniły wielowymiarowe zniszczenia budynku
Zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje się remont i przebudowę budynku mieszczącego salę sportową z pomieszczeniem pomocniczym w celu dostosowania go do wymagań użytkownika i warunków technicznych. Zakres projektu obejmuje: • naprawę oraz malowanie ścian w budynku, • wymianę sufitu podwieszanego na sufit podwieszany sportowy o odpowiedniej odporności na uderzenia i wymagania akustyczne, • naprawę dachu, • ocieplenie budynku, • wykonanie elewacji, • wymianę grzejników oraz parapetów wewnętrznych i zewnętrznych, • przystosowanie wejścia i drzwi do potrzeb osób z niepełnosprawnością, • rozbudowę sali o toaletę i oddzielne szatnie dla dziewczynek i chłopców, • montaż rekuperatora dachowego (sposób mocowania rekuperatora zostanie określony po demontażu istniejącego sufitu podwieszanego i ocenie technicznej konstrukcji stropodachu), • zastąpienie istniejącego sposobu wentylacji rekuperatorem dachowym zapewniającym odpowiednią wymianę powietrza, • przystosowanie szerokości korytarza i przejść komunikacji wewnętrznej wewnątrz budynku dla osób z niepełnosprawnością.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie przy ul. Batorego 8 w mieście Wrześni, na nieruchomości o numerze geodezyjnym 8307.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.19. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych we Wrześni	
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji	
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej	
Wnioskodawca	Gmina Września	
Realizator	Gmina Września	
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest poprawa estetyki zasobów mieszkaniowych, zmniejszenie zjawiska niskiej emisji lub rocznego zużycia energii cieplnej.	
Zakres przedsięwzięcia	Lokalizacja projektu	Zakres prac
	Września, ul. Jana Pawła II 23	Zakres projektu obejmuje zmianę sposobu

		ogrzewania na proekologiczny i remont elewacji budynku.
	Września, ul. Kościuszki 24	W ramach projektu przewiduje się zmianę sposobu ogrzewania na proekologiczny i częściowy remont elewacji budynku.
	Września, ul. Słowackiego 33B	W ramach projektu zakłada się zmianę sposobu ogrzewania na proekologiczny oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.
	Września, ul. Batorego 8	W ramach projektu przewiduje się termomodernizację polegającą na ociepleniu ścian zewnętrznych i dachu w celu uzyskania lepszych parametrów w zakresie energooszczędności oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności. Ponadto planuje się remont klatki schodowej. Obiekt jest wyposażony w centralne ogrzewanie (ciepłik) i nie wymaga zmiany sposobu ogrzewania. W budynku znajduje się dziś jedno mieszkanie treningowe/wspomagane, drugie - w trakcie przygotowywania.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: • Września, ul. Jana Pawła II 23 (dz. nr 980, obręb Września) • Września, ul. Kościuszki 24 (dz. nr 3787/2, obręb Września) • Września, ul. Słowackiego 33B (dz. nr 1301/2, obręb Września) • Września, ul. Batorego 8 (dz. nr 3807, obręb Września)	

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.20. Modernizacja i termomodernizacja zasobów komunalnych we Wrześni	
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji	
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej	
Wnioskodawca	Gmina Września	
Realizator	Gmina Września	
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest poprawa stanu technicznego i estetyki zasobów usługowych, zmniejszenie zjawiska niskiej emisji oraz rocznego zużycia energii cieplnej.	
Zakres przedsięwzięcia	Lokalizacja projektu	Zakres prac
	Września, ul. Chopina 8	W ramach projektu planuje się częściowy remont elewacji i wykonanie izolacji. W budynku znajdują się dziś pomieszczenia biurowe – częściowo wynajmowane firmie zewnętrznej (developer) oraz częściowo wykorzystywane na potrzeby urzędu (na parterze znajduje się jeden z referatów urzędu).
	Września, ul. Kościelna 13	Zakres projektu obejmuje termomodernizację budynku. Zakłada się potencjalną modernizację sposobu ogrzewania (obecnie ogrzewanie na prąd), docieplenie ścian (o ile będzie taka możliwość), ewentualny remont elewacji,

	dachu, ewentualną wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności W budynku mieści się dziś gabinet stomatologiczny.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: - Września, ul. Chopina 8 (dz. nr 1514, obręb Września) - Września, ul. Kościelna 13 (dz. nr 966/6, obręb Września)

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.21. Rozbiórka budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenu we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.7. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz otoczenia budynków użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Głównym celem projektu jest likwidacja nieestetycznych, częściowo obecnie nieużytkowanych budynków, których termomodernizacje i generalne remonty byłyby bezcelowe.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się rozbiórki budynków mieszkalnych tj. przy ul. Daszyńskiego 4 we Wrześni, Szkolna 26 we Wrześni oraz ul. Miłosławskiej 16A we Wrześni. Konieczne będzie uprzednie opróżnienie budynków z najemców (w ostatnim przypadku zawarta jest obecnie jedynie umowa najmu na lokal użytkowy). Pozostałe budynki od dłuższego czasu nie są przez nikogo użytkowane. Tereny po przeprowadzeniu rozbiórek zostaną zagospodarowane – pod budownictwo mieszkaniowo-usługowe lub jako tereny rekreacyjne. Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisane są budynki przy ul. Jana Pawła II 17, ul. Miłosławskiej 16A (błędnie oznaczono w ewidencji numer jako 15) oraz ul. Szkolnej 26 (stan na 18.02.2024). Budynki te znajdują się w Strefie ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego wpisanego do rej. zabytków 295/Wlkp/A z 19.04.2006. Wszelkie działania inwestycyjne zostaną podjęte po wcześniejszym uzyskaniu opinii, w tym konserwatora zabytków.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: - Września, ul. Daszyńskiego 4 (dz. nr 954/2, obręb Września) - Września, ul. Jana Pawła II 17 (dz. nr 973/4, obręb Września) - Września, ul. Miłosławska 16A (dz. nr 1388/2, obręb Września) - Września, ul. Szkolna 26 (dz. nr 1040/5, obręb Września)

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.22. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w miejscowości Chocicza Wielka
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września

Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest zmniejszenie zjawiska niskiej emisji i rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa estetyki zasobów mieszkaniowych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się zmianę sposobu ogrzewania na proekologiczny, termomodernizację polegającą na ociepleniu ścian zewnętrznych i dachów w celu uzyskania lepszych parametrów w zakresie energooszczędności oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: • Chocicza Wielka 21 (dz. nr 28/10, obręb Chocicza Wielka) • Chocicza Wielka 7 (dz. nr 38/3, obręb Chocicza Wielka)

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.23. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w miejscowości Gonice
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest zmniejszenie zjawiska niskiej emisji i rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa estetyki zasobów mieszkaniowych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się zmianę sposobu ogrzewania na proekologiczny, termomodernizację polegającą na ociepleniu ścian zewnętrznych i dachów w celu uzyskania lepszych parametrów w zakresie energooszczędności oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: • Gonice 2 (dz. nr 118/9, obręb Gonice) • Gonice 3 (dz. nr 154, obręb Gonice) • Gonice 3A (dz. nr 154, obręb Gonice)

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.24. Modernizacja i termomodernizacja zasobów mieszkaniowych w miejscowości Gutowo Wielkie
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Urząd Miasta i Gminy we Wrześni, ul. Ratuszowa 1, 62-300 Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest zmniejszenie zjawiska niskiej emisji i rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa estetyki zasobów mieszkaniowych.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się zmianę sposobu ogrzewania na proekologiczny, termomodernizację polegającą na ociepleniu ścian zewnętrznych i dachów w celu uzyskania lepszych parametrów w zakresie energooszczędności oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie obejmuje następujące lokalizacje: • Gutowo Wielkie 50 (dz. nr 78/2, obręb Gutowo Wielkie) • Gutowo Wielkie 52 (dz. nr 135/2, obręb Gutowo Wielkie)

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.25. Termomodernizacja budynku mieszkalnego w miejscowości Stanisławowo
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.10. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Gmina Września
Realizator	Gmina Września
Uzasadnienie realizacji	Celem projektu jest zmniejszenie zjawiska niskiej emisji i rocznego zużycia energii cieplnej oraz poprawa estetyki zasobu mieszkaniowego.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu zakłada się zmianę sposobu ogrzewania na proekologiczny, termomodernizację polegającą na częściowym ociepleniu ścian zewnętrznych i dachu w celu uzyskania lepszych parametrów w zakresie energooszczędności oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej na stolarkę o lepszych parametrach w zakresie energooszczędności.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Września planuje realizować przedsięwzięcie w miejscowości Stanisławowo w budynku nr 8. Budynek znajduje się na nieruchomości o numerze geodezyjnym 57/2 w obrębie Stanisławowo.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.26. Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Batorego i Królowej Jadwigi we Wrześni
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	2.13. Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej na obszarze rewitalizacji
Wnioskodawca	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300 Września
Realizator	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Miłosławska 8, 62-300 Września
Uzasadnienie realizacji	Sieć kanalizacji sanitarnej, wybudowana w 1960 r. i 1974 r., wykonana jest z rur kamionkowych o średnicy $\varnothing 200$. Podłączono do niej bezpośrednio 14 budynków, w tym budynki mieszkalne jednorodzinne i wielorodzinne oraz szkołę. Pośrednio, poprzez sieci włączone w przedmiotową sieć, przez kanał przepływają ścieki ze znacznie większej ilości budynków. Sieć ta nie zapewnia już szczelności w miejscach połączeń kielichowych oraz włączeń przyłączy, gdzie dochodzi do infiltracji piasku w grunt i wód gruntowych. Zdewastowane fragmenty połączeń rur wywołują częste zatory i brak drożności układu, co w efekcie znacząco ogranicza tranzyt ścieków, a w konsekwencji wpływa na zagniewanie ścieków. Ponadto postępujące zniszczenia betonu powodują liczne uszkodzenia ścian studni rewizyjnych, kinet oraz innych elementów studni. Sytuacja ta wymusza przeprowadzenie częstych prac konserwacyjnych i eksploatacyjnych. Celem projektu jest poprawa stanu technicznego sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Batorego i Królowej Jadwigi, a tym samym stopniowe polepszenie jakości środowiska w przestrzeni miejskiej.
Zakres przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się modernizację odcinka sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej o długości 650 metrów wraz z 18 studzienkami kanalizacyjnymi. Inwestycja realizowana będzie metodą bezwykopową poprzez wprowadzenie do kanału elastycznego rękawa.
Szczegółowa lokalizacja	Odcinek sieci kanalizacji sanitarnej planowany do zmodernizowania zlokalizowany jest w ulicy Batorego i Królowej Jadwigi, pomiędzy ul. Słowackiego a ul. Piastów, na

	nieruchomościach o numerze geodezyjnym 3668, 3679, 3680, 3678/140 w obrębie Września.
--	---

Zapewnienie dostępności w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych

W ramach opisanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Miasta i Gminy Września przewidziano szereg działań mających na celu zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Działania te obejmują:

W zakresie projektowania i realizacji:

- Likwidacja barier architektonicznych: W ramach modernizacji i adaptacji budynków oraz zagospodarowania przestrzeni publicznych planuje się likwidację barier architektonicznych utrudniających dostęp osobom z niepełnosprawnościami, w tym osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich oraz inne dostosowanie infrastruktury do potrzeb różnych grup osób ze szczególnymi potrzebami, w tym:
 - Osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi: Zapewnienie wygodnych podjazdów dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, odpowiedniej szerokości korytarzy i wejść, umożliwiającej swobodne poruszanie się.
 - Osoby z niepełnosprawnościami sensorycznymi: Zastosowanie oświetlenia wspomagającego osoby niedowidzące, zapewnienie odpowiedniego oznakowania i informacji w formach alternatywnych (np. dźwiękowych, dotykowych).
 - Rodzice z małymi dziećmi: Zapewnienie miejsc do przewijania niemowląt, wydzielonych przestrzeni do karmienia piersią, placów zabaw dostosowanych do potrzeb dzieci w różnym wieku, bezpiecznych ciągów komunikacyjnych.
 - Osoby starsze: Zapewnienie miejsc do odpoczynku, ławek, schodów z poręczami, odpowiedniego oznakowania i informacji w formach dostosowanych do potrzeb seniorów.
- Dostępna informacja: Zapewnienie dostępności informacji o planowanych i realizowanych przedsięwzięciach w formach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi.

W zakresie usług:

- Dostępność usług: Zapewnienie dostępności usług społecznych, kulturalnych i edukacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób z trudnościami w uczeniu się.
- Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami: Uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych.
- Dostępność cyfrowa: Zapewnienie dostępności cyfrowej stron internetowych i platform informacyjnych związanych z przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, zgodnie z WCAG 2.1.

Formy partycypacji społecznej realizowane są w sposób umożliwiający udział w nich osobom ze szczególnymi potrzebami, m.in. poprzez wybór miejsc spotkań z mieszkańcami dostosowanych do potrzeb różnych grup, w tym rodziców z małymi dziećmi i osób starszych.

Powyższe działania mają na celu zapewnienie, aby wszystkie osoby, w tym osoby ze szczególnymi potrzebami, miały równy dostęp do korzyści płynących z rewitalizacji Miasta i Gminy Września.

Uwarunkowania realizacji przedsięwzięć wynikające z innych przepisów

Teren objęty Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o $p=1\%$ i $p=10\%$.

Głównym ciekim odwadniającym teren gminy Wrześni jest Wrześnica, prawy dopływ Warty. Jej źródła znajdują się na wysokości 126 m n.p.m. na Pojezierzu Wielkopolskim, w okolicach miejscowości Piekary, zlokalizowane w odległości 4 km na zachód od Gniezna. Długość cieku wynosi 53 km (dane IMGW z 1980 r.). Ma charakter typowy dla rzek nizinnych, przepływa przez liczne tereny porośnięte wrzosami. W latach 70. XX wieku w północnej części Wrześni wybudowano przepływowy zbiornik zaporowy, znany jako Zalew Lipówka (Wrzesiński), spiętrzający poziom wód w korycie rzecznym. Głównym dopływem Wrześnicy jest struga Mała Wrześnica, która uchodzi do niej we wsi Noskowo.

Zgodnie z art. 166 ust. 1. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.– dalej Prawo wodne), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji. Na podstawie map zagrożenia powodziowego ustalono, że tereny zieleni parkowej położone wzdłuż rzeki Wrześnicy w centrum miasta Września *objęte obszarem rewitalizacji*, znajdują się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat),
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału,
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z art. 16 pkt 34 Prawa wodnego, stanowią obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 ww. ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zapisy wynikające z przepisów odrębnych. Aby ograniczyć negatywne skutki zalania wodami powodziowymi, należy wprowadzić wytyczne zagospodarowania terenów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w sposób zapewniający swobodny przepływ wód powodziowych m.in. poprzez:

- zakaz lokalizacji nowej zabudowy,

- wykonanie planowanych ścieżek pieszych, pieszo-rowerowych oraz pozostałej infrastruktury w sposób zapewniający odporność na długotrwałe narażenie na wysokie stany wód powodziowych, bez zmiany ukształtowania terenu (przy czym dopuszcza się niewielką makroniwelację),
- lokalizację boisk bez ogrodzeń,
- elementy małej architektury, oświetlenie (lampy), place zabaw, siłownie zewnętrzne i inne urządzenia zaprojektowane w sposób umożliwiający szybki demontaż i usunięcie z obszaru szczególnego zagrożenia powodzią,
- w przypadku lokalizacji wiaty dopuszcza się jedynie jako zadaszenia, bez ścian, trwale związane z gruntem,
- lokalizowanie tymczasowych obiektów budowlanych niezwiązanych trwale z gruntem na okres 180 dni – zgodnie z przepisami odrębnymi,
- kontroli właściciela/zarządcy obiektu na bieżąco sytuacji hydrologicznej, a w przypadku nadejścia wezbrania niezwłoczne usunięcie infrastruktury z obszarów zagrożonych powodzią,
- zakaz zmiany ukształtowania terenu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Jednym z aspektów ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzi. Ważne jest, aby na zagrożonym obszarze prowadzić racjonalną politykę w zakresie planowania przestrzennego w odniesieniu do występującej charakterystyki zagrożenia powodziowego.

Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią przewiduje się realizację przedsięwzięć takich jak:

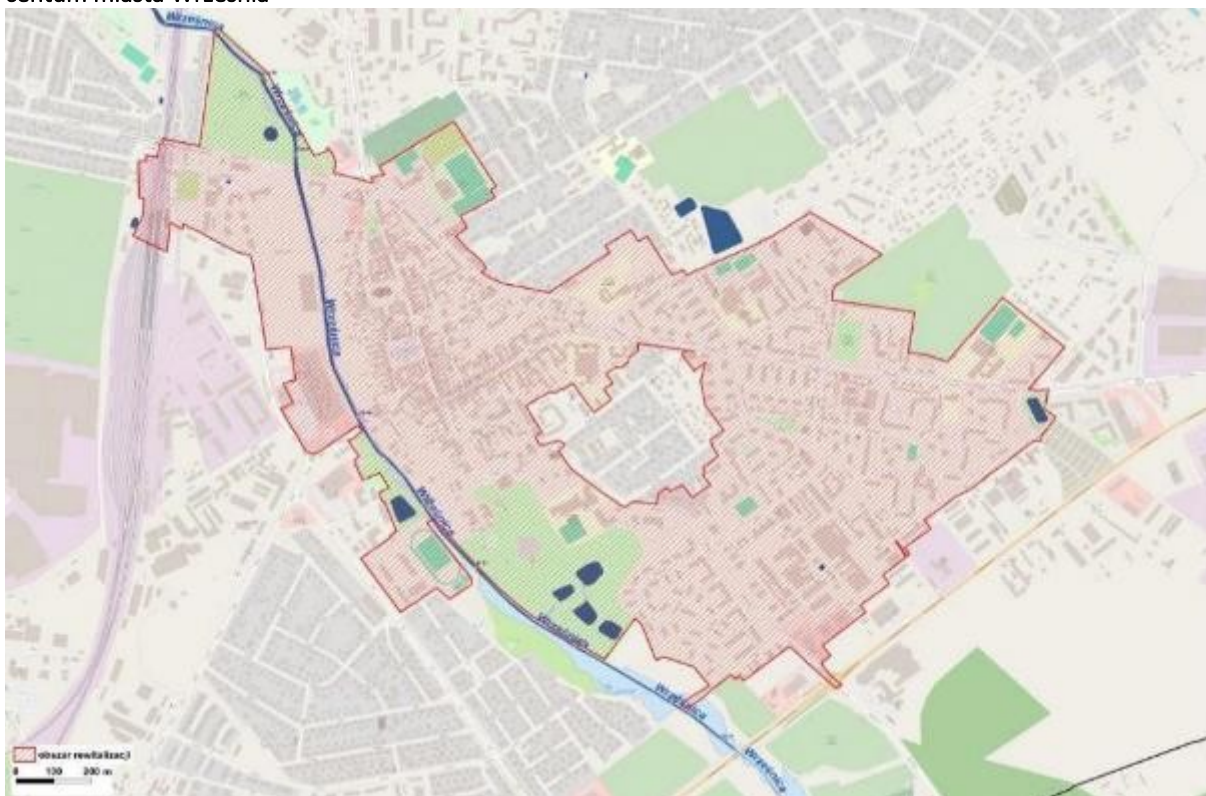
- P.7. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni⁴¹
- P.11. Rewaloryzacja skweru zieleni wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłosławską a ul. Opieszyn w mieście Wrześni

Działania rewitalizacyjne w ramach przedsięwzięcia „P.8. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrześnińskich we Wrześni” oraz „P.15. Modernizacja zespołu pałacowego Opieszyn we Wrześni celem nadania infrastrukturze nowych funkcji społecznych, kulturalnych oraz edukacyjnych” planuje się poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią.

⁴¹ Dyrektor Zarządu Zlewni Wód Polskich w Kole orzekł udzielić Gminie Września pozwolenia wodnoprawnego na prowadzenie przez wody powierzchniowe płynące rzeki Wrześnica obiektów mostowych, polegające na remoncie i rozbudowie dwóch kładek pieszych, zlokalizowanych na działkach oznaczonych numerami ewid. 438/1, 439/1, 452/1 obręb Września, gmina Września, powiat wrzeński, woj. wielkopolskie, realizowanych w ramach zadania „Rewitalizacja terenu Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni” (znak pisma: PO.ZUZ.3.421.465.2019.SSz z dnia 08.01.2020 r.).

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu po zbadaniu wniosku Gminy Września dotyczącego projektu „Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście Września w celu zwiększenia odporności na zmiany klimatu”, w odniesieniu do projektu zlokalizowanego w miasto Września oświadczył w dniu 23.10.2023 r. (znak pisma: PO.RZŚ.4911.69.2023.AO), że projekt nie pogarsza stanu jednolitej części wód ... W ramach projektu zaplanowano m.in. rewitalizację Parku Miejskiego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni.

Rycina 10. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – centrum miasta Września

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 11. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – centrum miasta Września

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

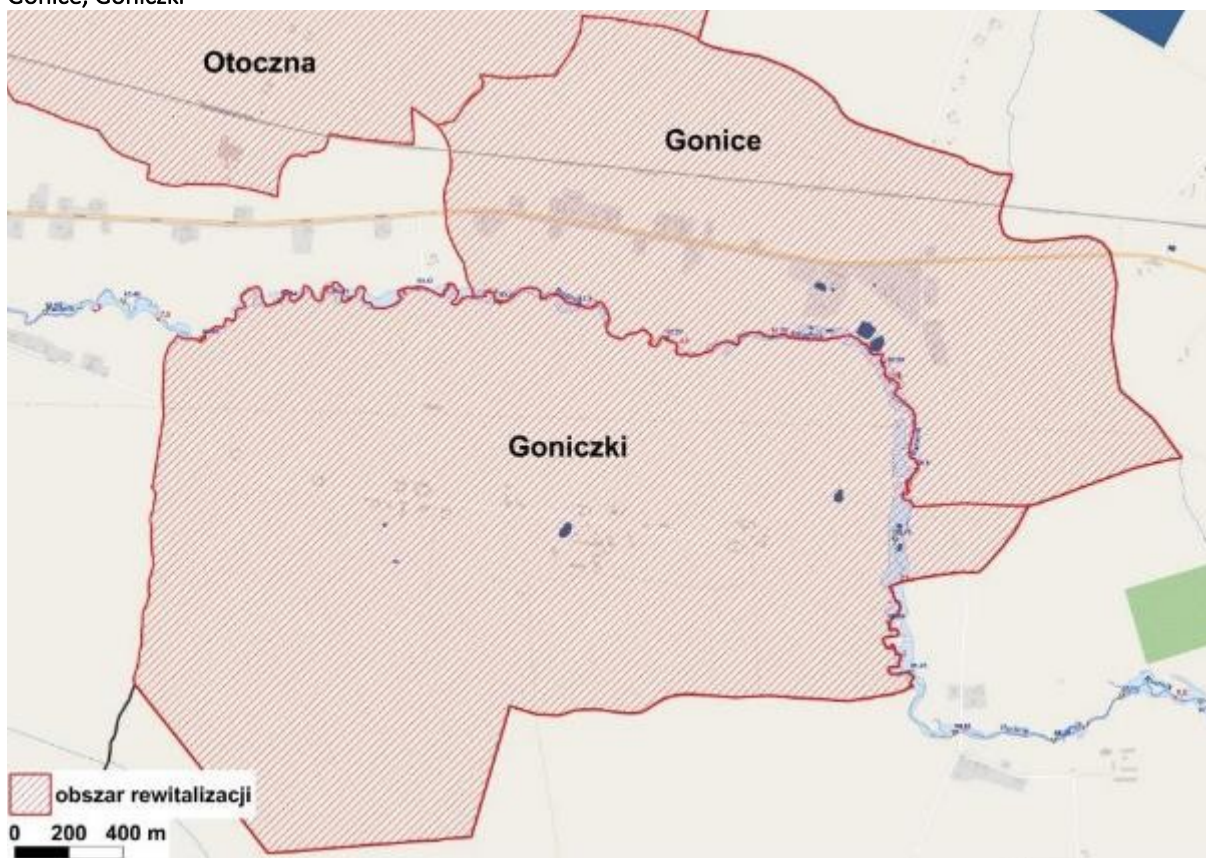
Rycina 12. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – centrum miasta Września

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

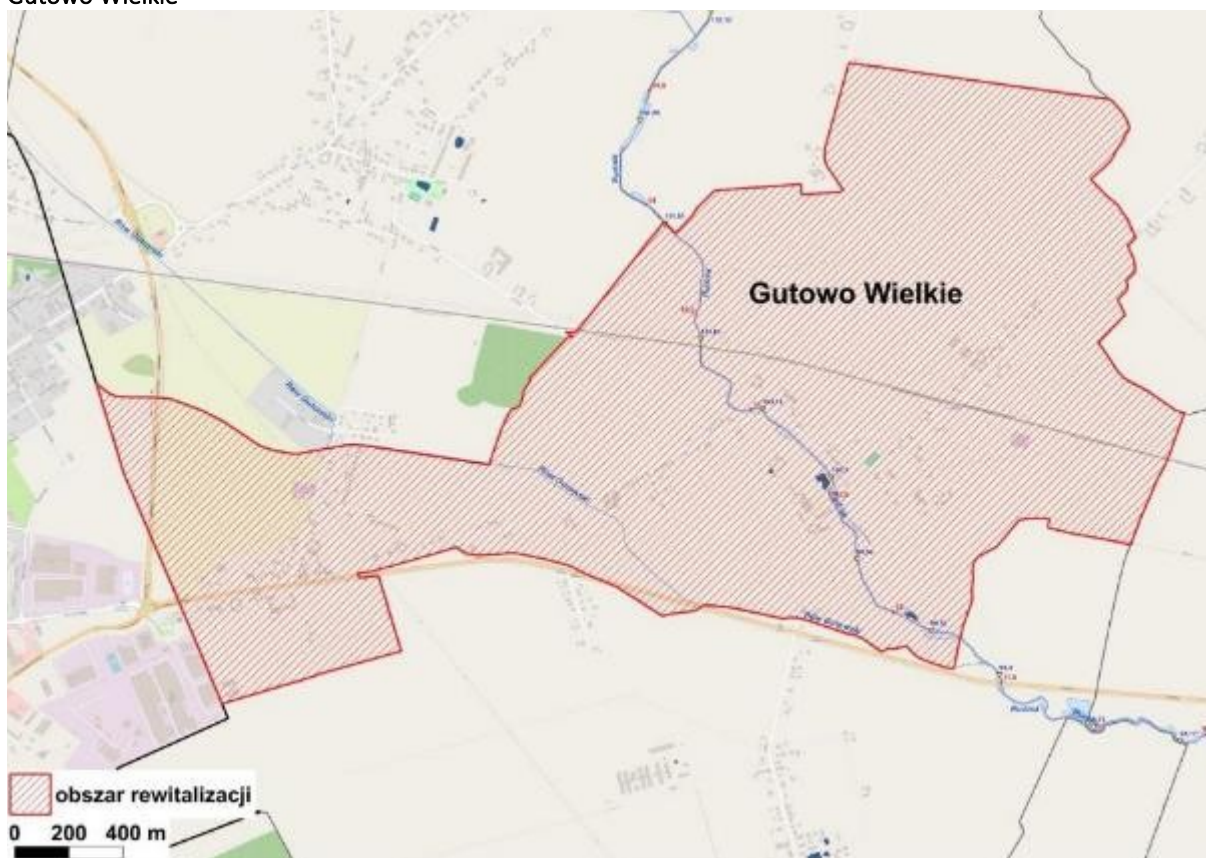
W części wiejskiej obszaru rewitalizacji obszar szczególnego zagrożenia powodzią jest zlokalizowany poza planowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zamieszczonymi w części programowej GPR. Tereny zalewowe w wiejskiej części obszaru rewitalizacji obejmują głównie grunty rolne w miejscowości Noskowo, Radomice, Strzyżewo, Nadarzyce, Gonice, Goniczki. Ponadto przez centrum wsi Gutowo Wielkie przepływa ciek, wzdłuż którego rozciąga się strefa zalewowa. Na terenie wsi Chocicza Wielka, Stanisławowo, Otoczna i Broniszewo nie występuje zagrożenie powodziowe. Przez Broniszewo płyną niewielkie cieki, wzdłuż których nie ma zagrożenia powodziowego.

Rycina 13. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Gonice, Goniczki

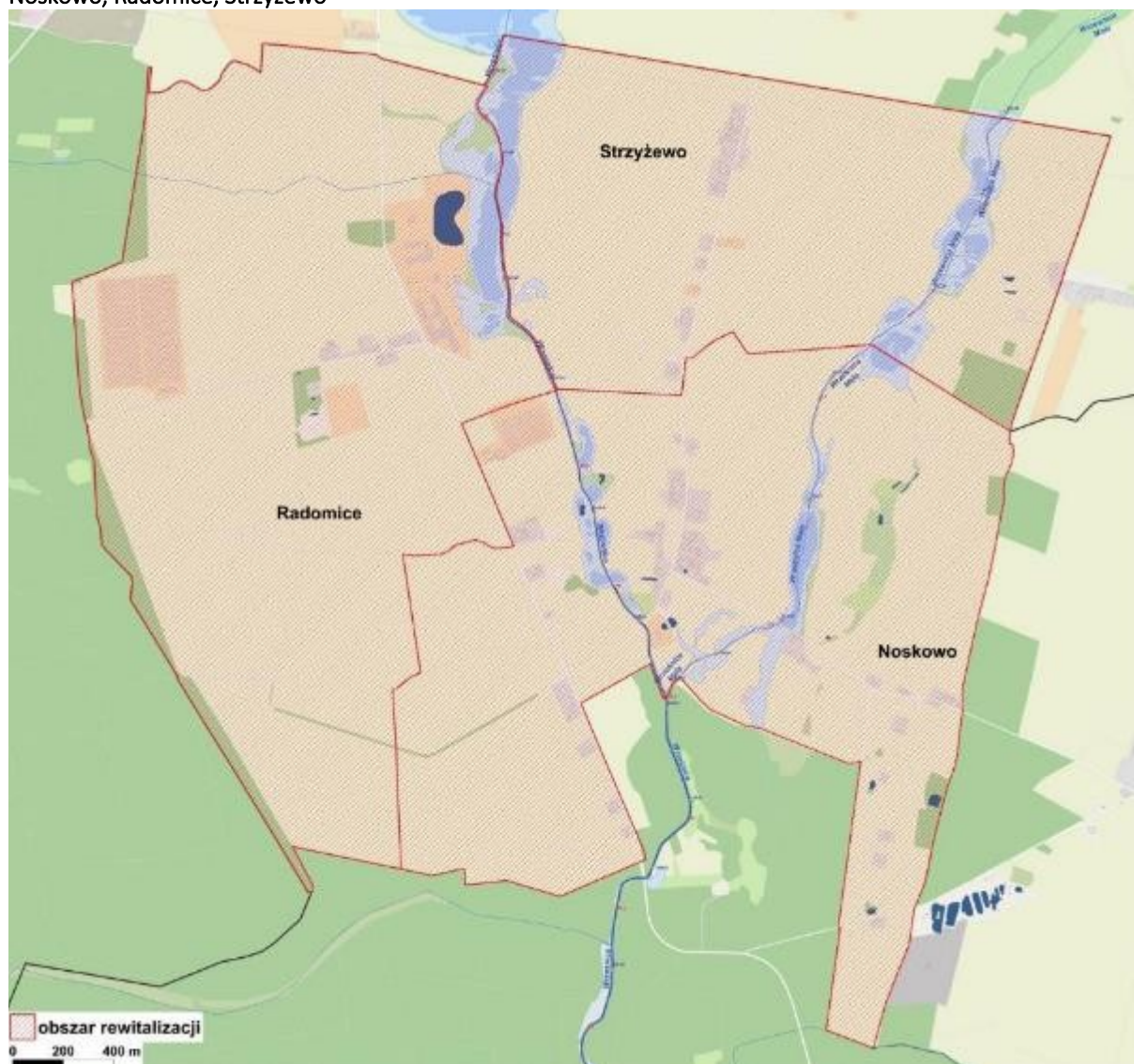
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 14. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Gutowo Wielkie

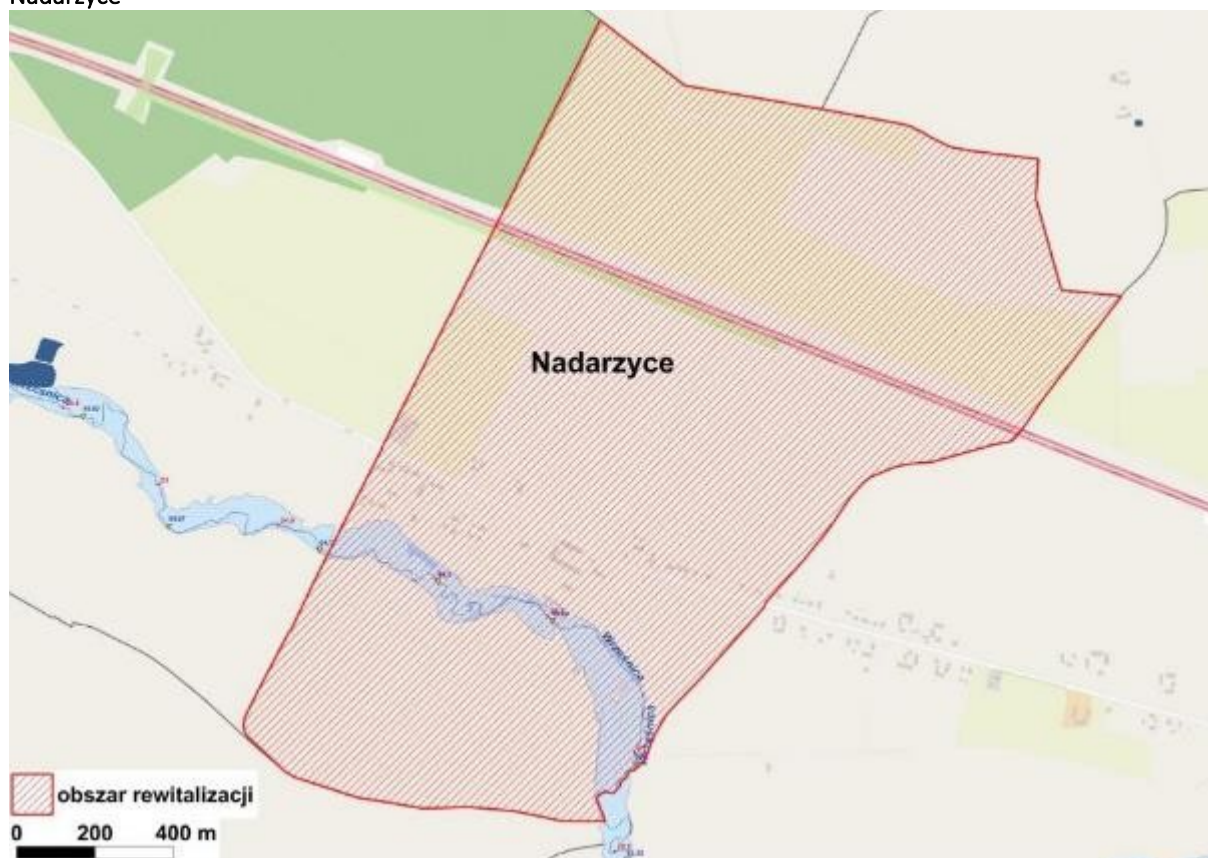
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 15. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Noskowo, Radomice, Strzyżewo

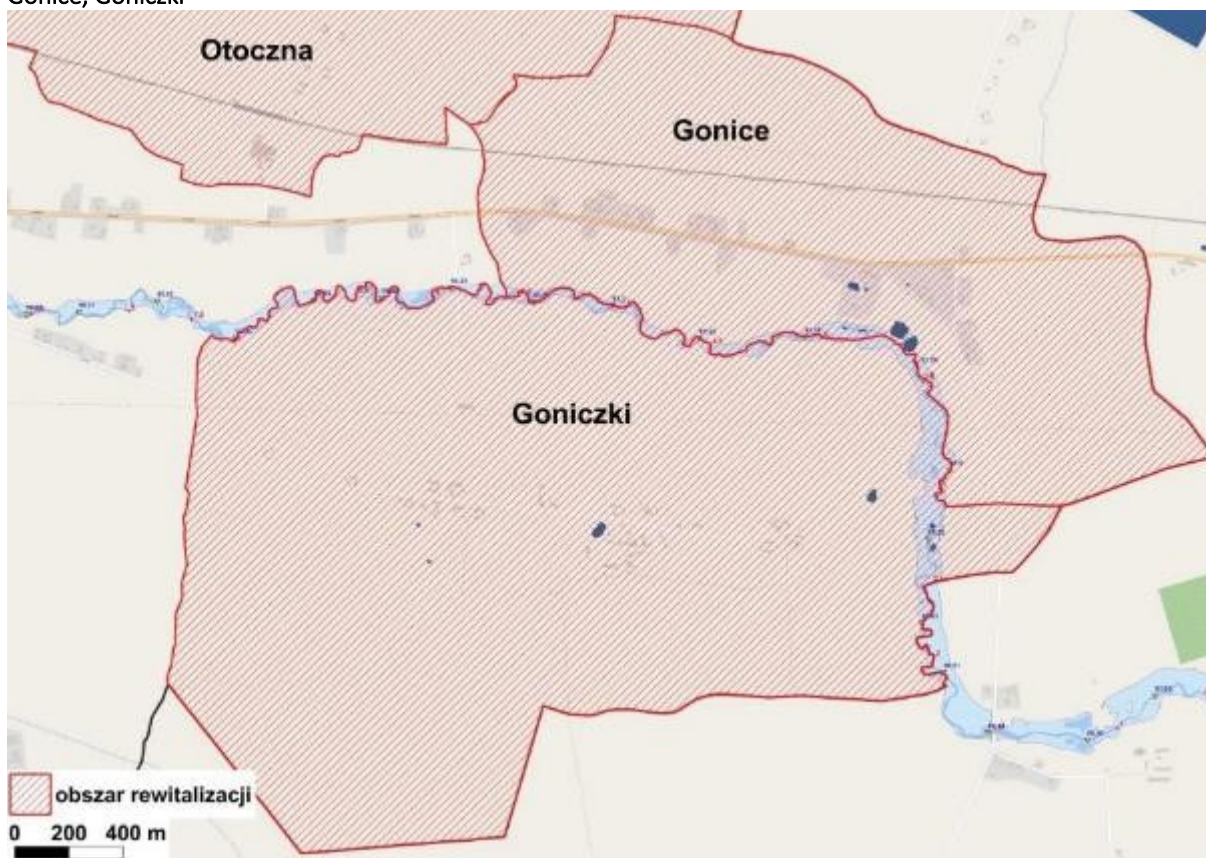
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 16. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Nadarzyce

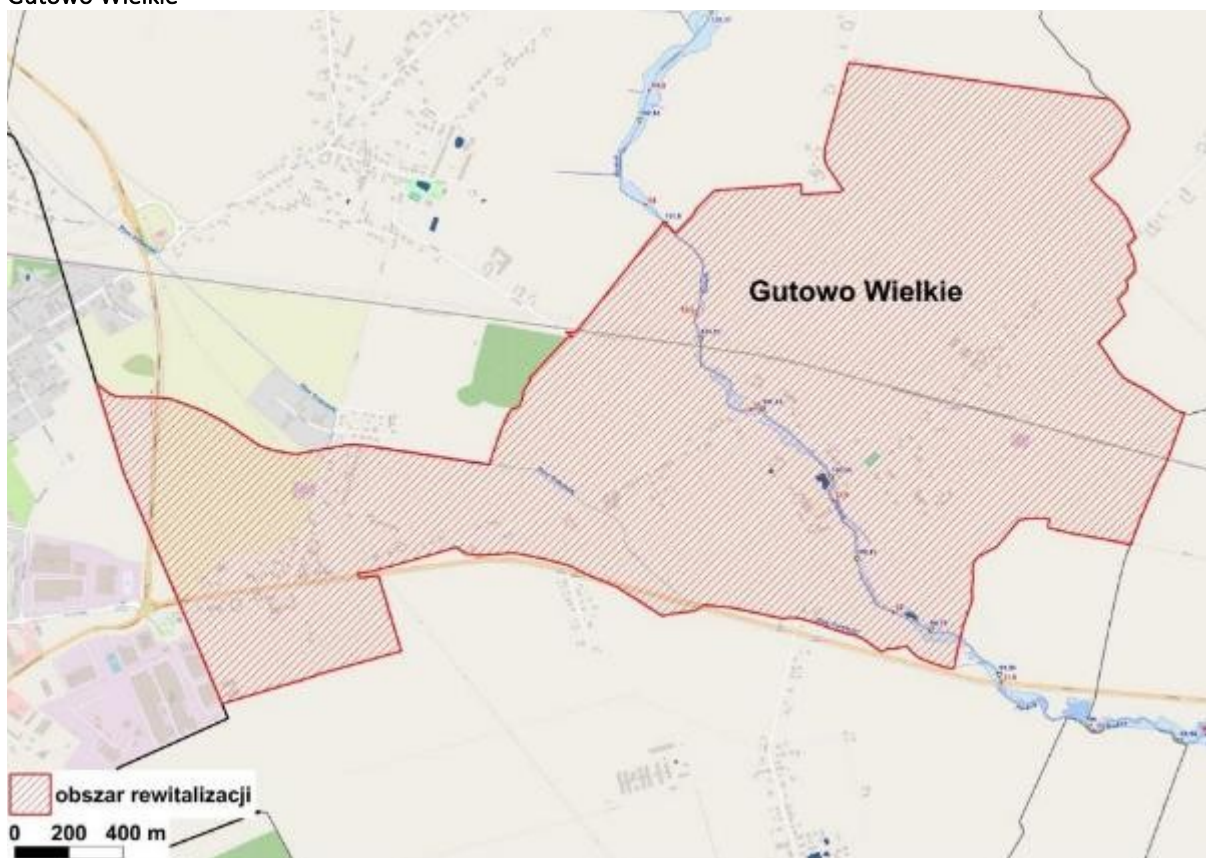
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 17. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych - Gonice, Goniczki

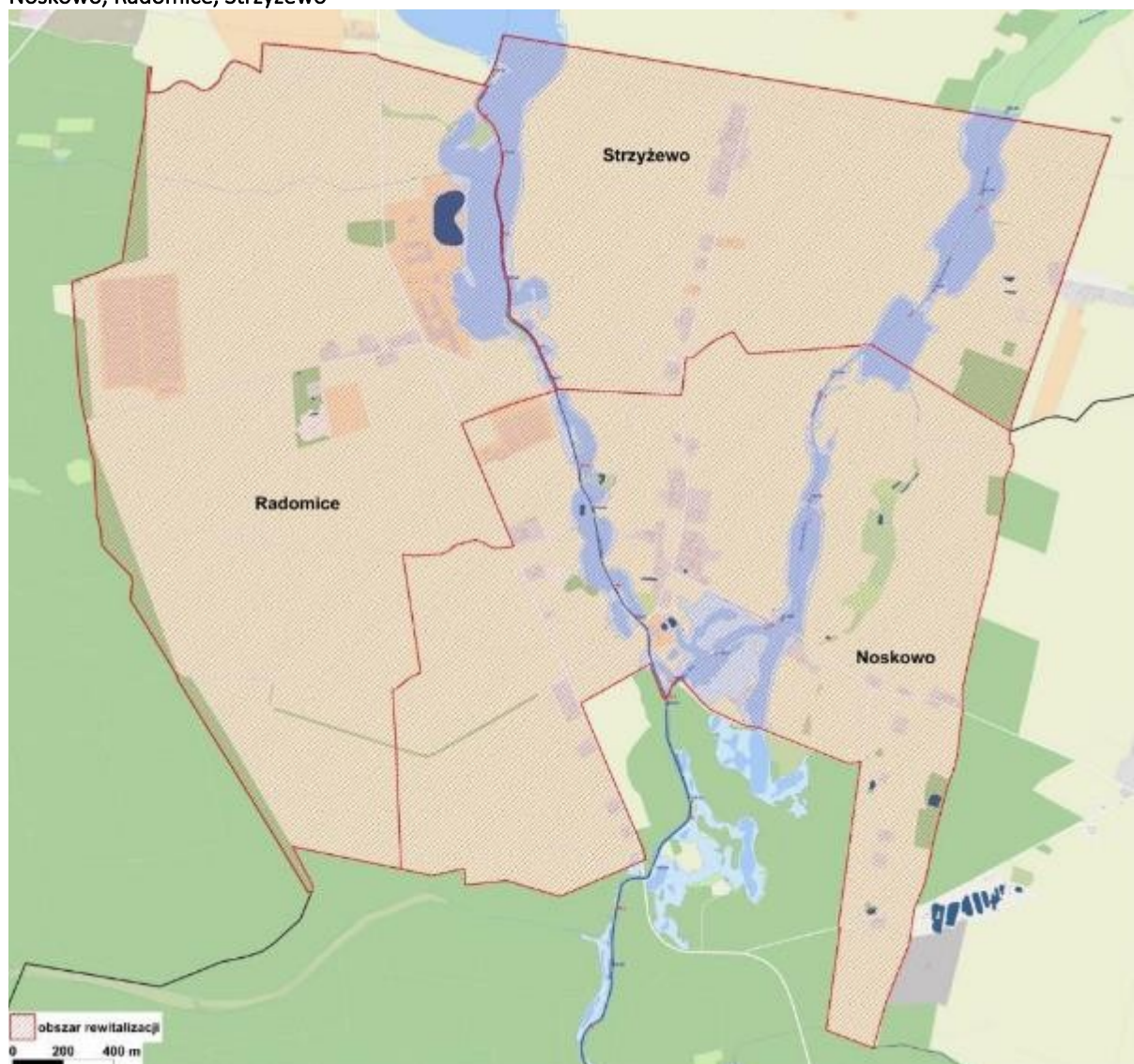
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 18. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych - Gutowo Wielkie

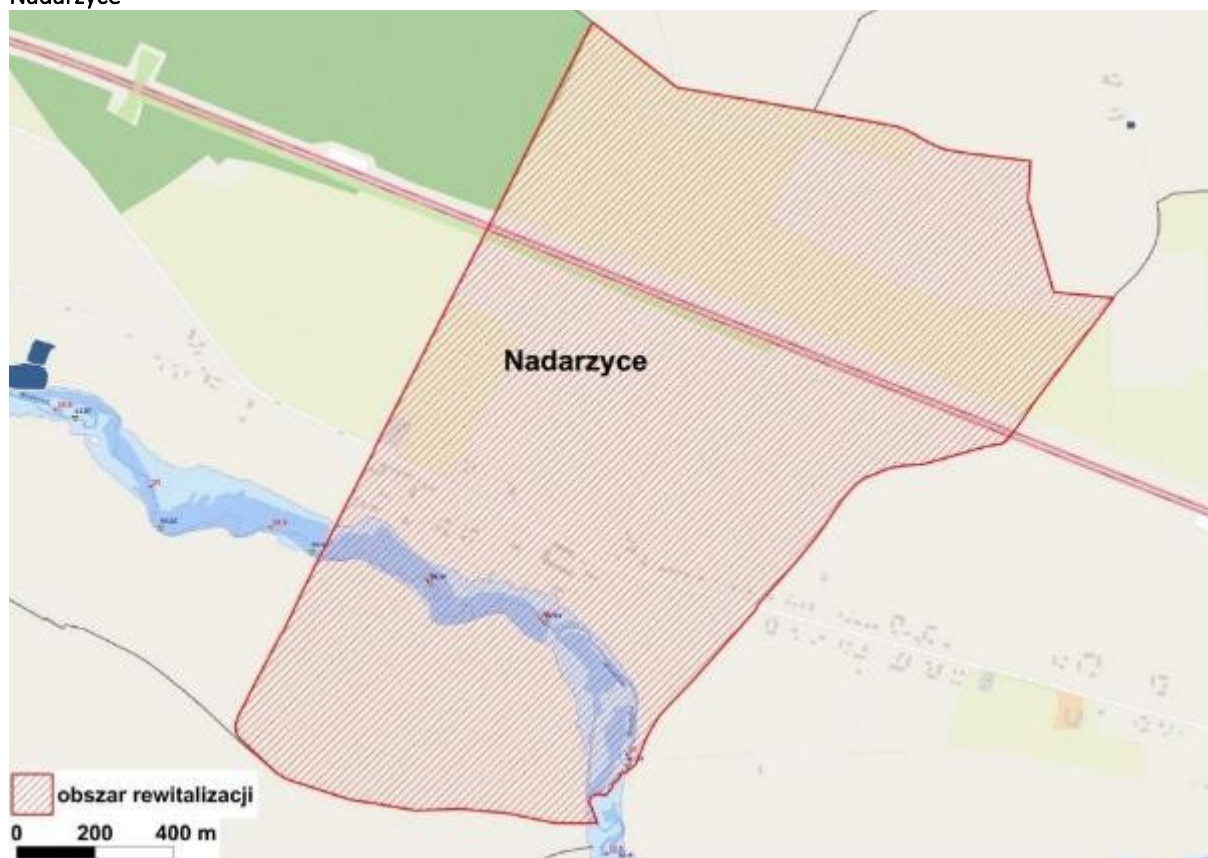
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 19. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – Noskowo, Radomice, Strzyżewo

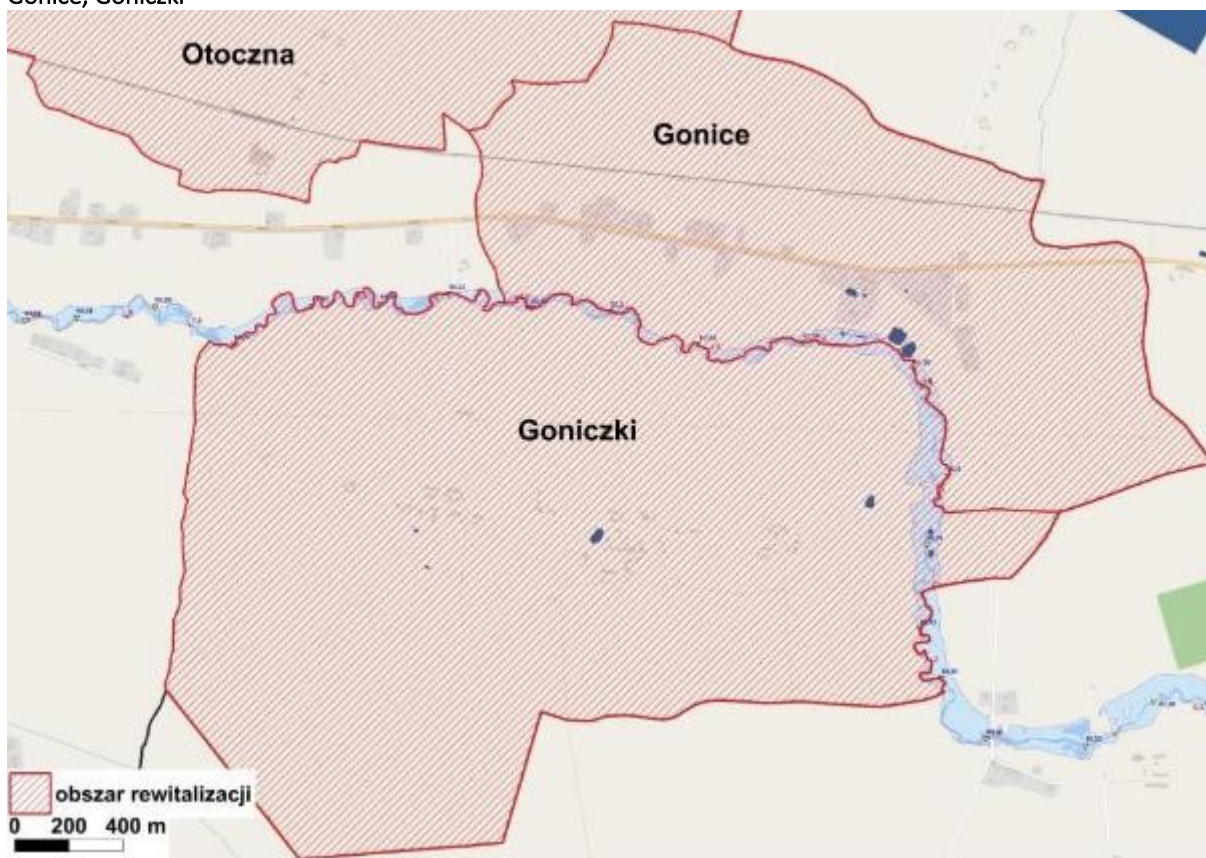
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 20. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – Nadarzyce

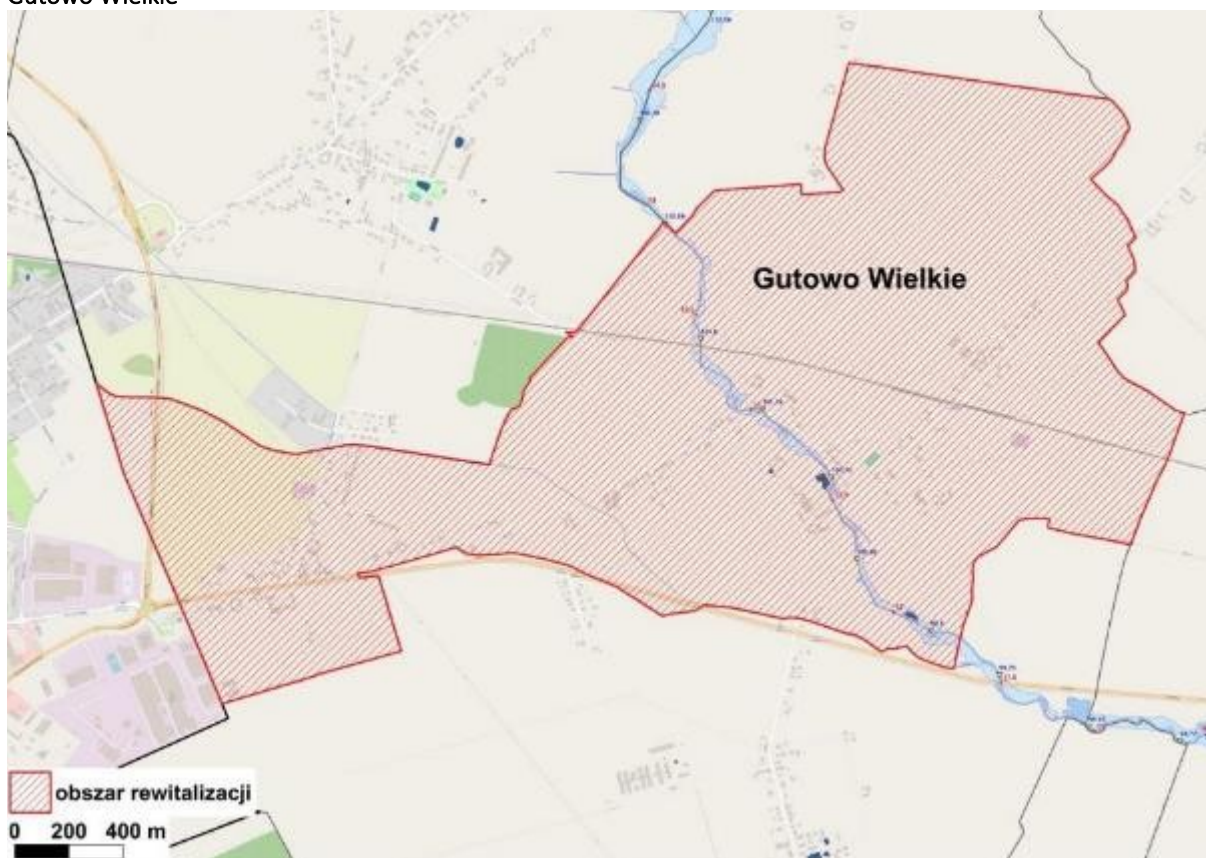
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 21. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Gonice, Goniczki

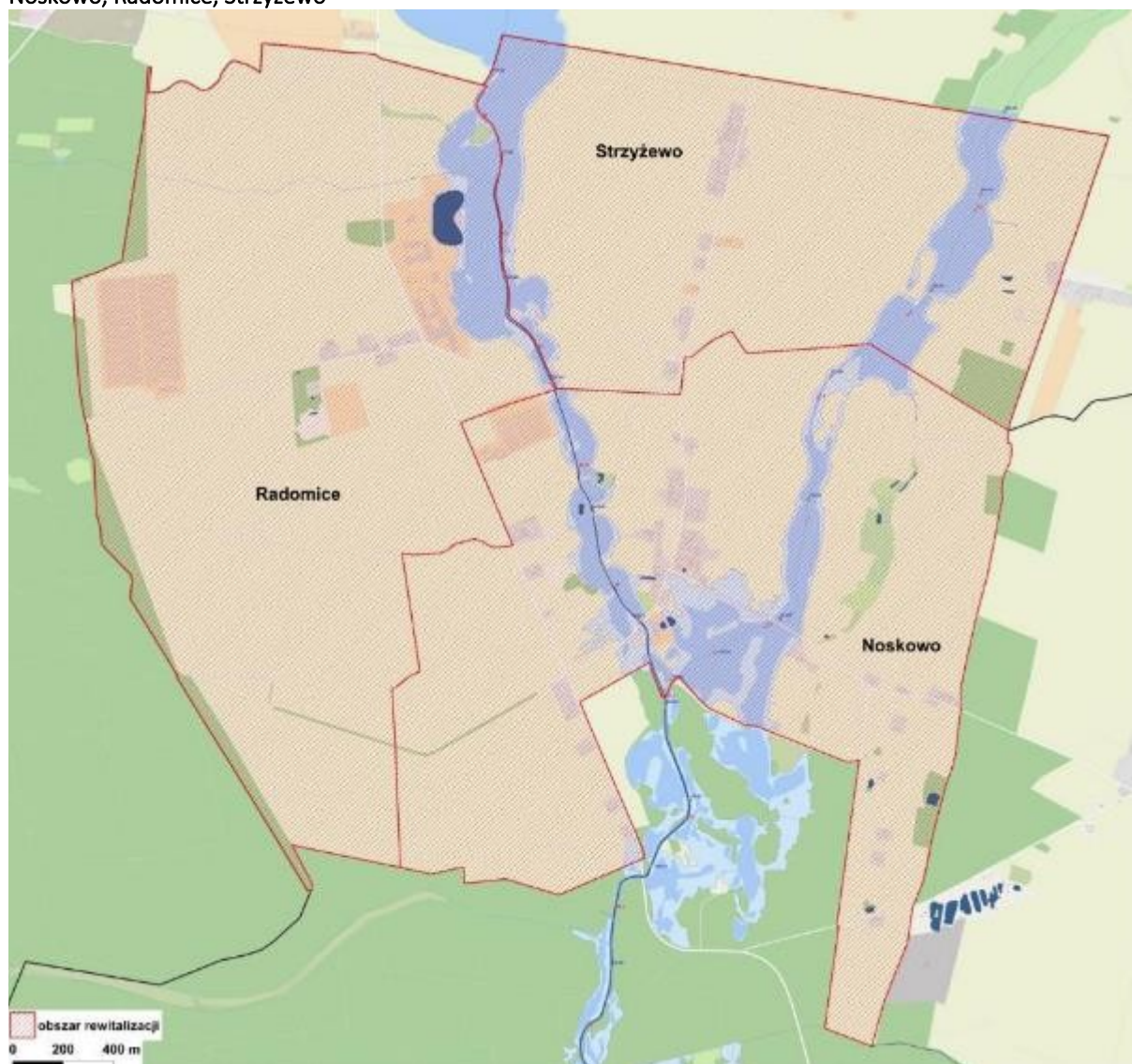
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 22. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Gutowo Wielkie

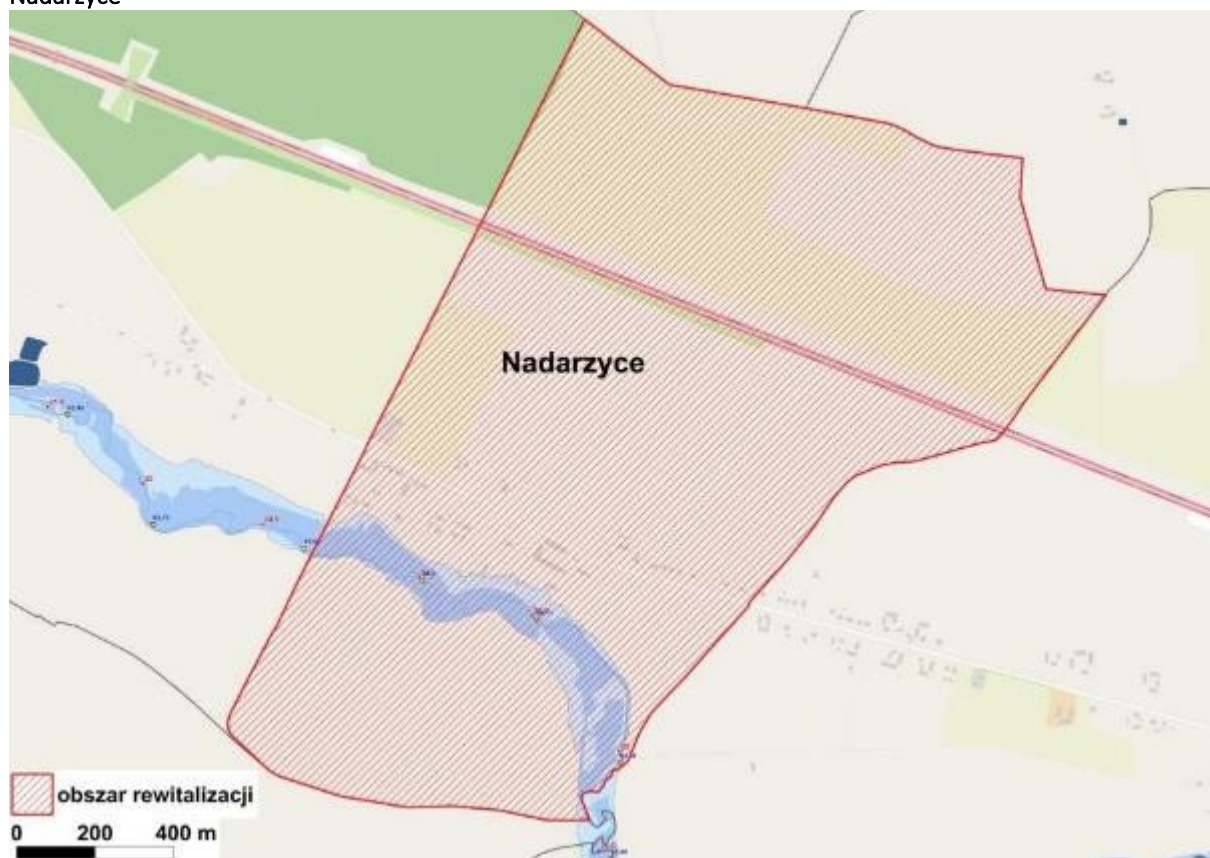
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 23. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Noskowo, Radomice, Strzyżewo

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Rycina 24. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Nadarzyce

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS, zmodyfikowane

Zgodnie z wytycznymi Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zawartymi w piśmie z dnia 9 kwietnia 2025 roku (PO.Wn.5150.3334.2.2025) będącego odpowiedzią na pismo z dnia 20.03.2025 dotyczącego zaopiniowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku należy uwzględnić następujący zapis: dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego w granicach „strefy ochrony stanowisk archeologicznych oraz na warstwie i kulturowych układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków”, podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem bądź zagospodarowaniem przedmiotowego terenu, należy prowadzić badania archeologiczne. Wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. a oraz art. 36 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku, Dz.U. z 2024 r. poz. 1292).

8. Szacunkowe ramy finansowe

Poniżej zostały przedstawione ramy finansowe przedsięwzięć ujętych w niniejszym Programie poprzez prezentację ich szacunkowej wartości, lat realizacji oraz planowanego/możliwego źródła finansowania.

Środki własne Gminy Wrześni, jej jednostek organizacyjnych i spółek komunalnych oraz środki z funduszy europejskich i innych funduszy zewnętrznych należą do środków publicznych. Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków unijnych będzie program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. Inne środki finansowe na przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji stanowić mogą: publiczne środki krajowe, środki bezzwrotne z budżetu UE, środki prywatne (łącznie z tymi pozyskanymi ze źródeł zwrotnych), inne mechanizmy (np. Norweski Mechanizm Finansowy, mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy itd.)

Tabela 21. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych

Numer i nazwa przedsięwzięcia podstawowego	Realizator	Szacowana wartość [zł]	Środki publiczne [zł]	Środki prywatne [zł]	Okres realizacji
P.1. Modernizacja budynków przy ul. Warszawskiej we Wrześni	Gmina Września	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	2025-2030
P.2. Odnowa terenów w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni	Gmina Września	3 000 000,00	3 000 000,00	0,00	2025-2030
P.3. Adaptacja dawnego budynku sklepu na świetlicę wiejską w Gutowie Wielkim	Gmina Września	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	2025-2030
P.4. Rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora i/lub kawiarni społecznych	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni	2 000 000,00	2 000 000,00	0,00	2025-2030
P.5. Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni	5 000 000,00	5 000 000,00	0,00	2025-2030
P.6. Utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych	Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	2025-2030
P.7. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni	Gmina Września	4 000 000,00	4 000 000,00	0,00	2025-2030
P.8. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni	Gmina Września	8 000 000,00	8 000 000,00	0,00	2025-2030
P.9. Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni	Gmina Września	4 000 000,00	4 000 000,00	0,00	2025-2030
P.10. Zagospodarowanie terenu przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni	Gmina Września	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	2025-2030

P.11. Rewaloryzacja skweru zieleni wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłosławską a ul. Opieszyn w mieście Wrześni	Gmina Września	1 700 000,00	1 700 000,00	0,00	2025-2030
P.12. Rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni	Gmina Września	500 000,00	500 000,00	0,00	2025-2030
P.13. Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Batorego we Wrześni	Gmina Września	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	2025-2030
P.14. Zagospodarowanie rynku we Wrześni	Gmina Września	2 500 000,00	2 500 000,00	0,00	2025-2030
P.15. Modernizacja zespołu pałacowego Opieszyn we Wrześni celem nadania infrastrukturze nowych funkcji społecznych, kulturalnych oraz edukacyjnych	Fundacja Opieszyn	10 000 000,00	8 000 000,00	2 000 000,00	2025-2030
P.16. Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia dworca PKS	Gmina Września	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	2025-2030
P.17. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z tłoczną ścieków w rejonie ul. Dmowskiego we Wrześni	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	1 070 100,00	1 070 100,00	0,00	2025-2030
	ŁĄCZNIE	66 270 100,00	64 270 100,00	2 000 000,00	

Źródło: Opracowanie własne

9. Mechanizm integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Analiza komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania. Wynika to także z art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewitalizacji. Komplementarność w każdym z tych wymiarów ukazuje sposób zintegrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w GPR tworzą wiązkę zintegrowanych ze sobą działań pod względem problemów obszaru rewitalizacji, przestrzeni, w której są realizowane, procedur zarządzania ich wdrażaniem, źródeł finansowania oraz odniesieniem do wcześniej realizowanych działań. W kolejnych punktach przedstawiono komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych w poszczególnych wymiarach.

Komplementarność przestrzenna przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym programie oznacza, że przy ich formułowaniu wzięto pod uwagę miejsce planowanej realizacji w różnych częściach obszarów rewitalizacji. Efektem takiego podejścia będzie oddziaływanie zrealizowanych przedsięwzięć na cały obszar rewitalizacji (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), choć wiele przedsięwzięć rewitalizacyjnych można zlokalizować w konkretnym miejscu, ponieważ tam na przykład będą realizowane projekty edukacyjne, adaptowany będzie budynek pod cele kulturalne, itp. W celu zapewnienia komplementarności przestrzennej Gminnego programu rewitalizacji przedsięwzięcia zostały zlokalizowane na całym obszarze rewitalizacji, ze szczególną koncentracją jednak na obszarach, które są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji w Gminie Września. Rozkład przestrzenny przedsięwzięć został zaprezentowany w rozdziale „Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji”.

Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na ich dopełnieniu tematycznym. W rezultacie zrealizowane przedsięwzięcia będą oddziaływać na cały obszar rewitalizacji zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej. Każdemu z celów rewitalizacji odnoszących się do ww. sfer przyporządkowano kierunki działań, które będą realizowane za pomocą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Każde przedsięwzięcie może zostać przyporządkowane podstawowemu kierunkowi działań (wymieniono je w opisach przedsięwzięć), które realizuje. Wiele przedsięwzięć można również przyporządkować kierunkom działań, które będą realizowane pośrednio. Realizacja przedsięwzięć, za pomocą których rozwiązywane są te same lub powiązane problemy obszaru rewitalizacji, pozwoli na osiągnięcie efektu synergii. W kolejnej tabeli przedstawiono, które kierunki działań są realizowane przez poszczególne przedsięwzięcia. Kolorem pomarańczowym zaznaczono kierunek podstawowy dla przedsięwzięcia, a żółtym kierunki realizowane pośrednio. Przedsięwzięcia, które realizują te same kierunki działań, wykazują się dużym stopniem komplementarności problemowej.

Zgodnie z charakterem działań większość projektów rewitalizacyjnych realizowana będzie punktowo w różnych rejonach obszaru, ale ich oddziaływanie będzie obejmowało całość obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji gminy Września można podzielić na trzy typy ze względu na fizjonomię i funkcje: obszar śródmiejski (centrum miasta), osiedle wielorodzinne o zabudowie blokowej oraz obszar wiejski.

W mieście Wrześni planuje się utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych, klubów seniora lub kawiarni społecznych oraz dziennego domu pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Dzięki realizacji projektów społecznych skierowanych do seniorów polepszy się ich kondycja fizyczna i umysłowa i zmniejszy się wykluczenie cyfrowe (np. poprzez organizowanie bezpłatnych zajęć z obsługi komputera). W wyniku realizacji projektu zwiększy się także świadomość mieszkańców na temat kształtowania roli osób starszych w społeczeństwie. Na opisywanym terenie powstanie możliwość aranżowania wydarzeń i zajęć tematycznych na świeżym powietrzu dla różnych grup wiekowych. We Wrześni zwiększy się też powierzchnia terenów zielonych, a tym samym bioróżnorodność. Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni prowadzi również działania mające na celu wsparcie żywnościowe osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W kampanii promującej działania dotyczące odbioru ciepłego posiłku i artykułów żywnościowych dla potrzebujących zaangażowani zostaną wolontariusze. Inicjatywa ta ma sprzyjać poprawie stanu zdrowia i kondycji fizycznej osób ze szczególnymi potrzebami zamieszkających na terenie Gminy Września.

W Gminie Września zakłada się realizację inwestycji związanych z modernizacją infrastruktury kulturalnej, w tym świetlic wiejskich i amfiteatru im. Anny Jantar usytuowanego w Parku im. Dzieci Wrzesińskich. Przedsięwzięcia te przyczynią się do poprawy stanu technicznego obiektów kulturalnych i zwiększenia dostępności do oferty kulturalnej. Realizacja projektów służących modernizacji amfiteatru i parku miejskiego stworzy niezbędną bazę dla realizacji projektów „miękkich” – wydarzeń kulturalno-artystycznych, programów aktywizacji ruchowo-sportowej i kulturalnej, kampanii integracyjnych, itp. – organizowanych przez lokalne organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, wpływając tym samym na efektywność działań podejmowanych w ramach przedsięwzięć społecznych, służących zwiększeniu aktywizacji obywatelskiej i społecznej mieszkańców oraz wsparciu lokalnych NGO. Strefa rozwoju usług kultury obejmuje obiekty wymagające znacznego nakładu środków finansowych.

Gmina Września promuje ofertę kulturalną wśród mieszkańców i turystów. I tak na przykład w okresie pomiędzy 2024 a 2030 r. kontynuowany będzie Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych, który odbywa się w Amfiteatrze im. Anny Jantar na terenie Parku im. Dzieci Wrzesińskich, w otoczeniu Rynku i w budynku, w którym mieści się Wrzesiński Ośrodek Kultury. Efektem społecznym realizacji przedsięwzięć kulturalnych może być:

- zachowanie i wyeksponowanie potencjału kulturowego Wielkopolski – wykonanie przez wszystkie orkiestry utworu „Wielkopolskie wariacje”,
- podniesienie atrakcyjności kulturalnej turystycznej regionu,
- kontynuacja i rozwój ciekawych wydarzeń kulturalnych o uznanej marce i randze,
- pobudzenie społeczności do działań twórczych,
- budowanie i wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej,
- zwiększenie liczby uczestników imprez kulturalnych,
- kultywowanie tradycji, zwyczajów ludowych, poznawanie kultur wielu narodów świata,
- pielęgnowanie polskości, świadomości kulturowej społeczeństwa,
- integracja zespołów folklorystycznych,
- wymiana kulturalna oraz przełamywanie barier etnicznych,
- nawiązywanie nowych znajomości, wymiany doświadczeń,
- poprawa dostępności do kultury na obszarach wiejskich,
- integracja mieszkańców miasta i obszarów wiejskich,
- poprawa komunikacji w relacjach rodzinnych i z otoczeniem,
- budowanie poprawnych relacji rodziców z dziećmi,
- stworzenie możliwości zaprezentowania dorobku artystycznego dzieci,

- integracja środowiska artystycznego,
- wymiana pomysłów i doświadczeń w zakresie pracy z dziecięcymi i młodzieżowymi solistami i zespołami,
- rozwijanie wrażliwości estetycznej dzieci i młodzieży poprzez bezpośredni kontakt z kulturą i sztuką.
- wymiana doświadczeń dydaktycznych,
- integracja utalentowanych dzieci i młodzieży z mieszkańcami,
- rozwijanie pasji dzieci i młodzieży.
- promowanie uzdolnionych młodych ludzi.

Strefy rekreacji i integracji to przestrzenie publiczne zagospodarowane w różny sposób i na potrzeby wielu grup społecznych. Należą do nich m. in. tereny zieleni, parki, skwery, przestrzenie międzyblokowe i międzykwaterowe, place miejskie, a także podwórza kamienic mieszkalnych i otoczenie budynków użyteczności publicznej. Działania w obszarze rewitalizacji będą ukierunkowane na zagospodarowanie takich terenów w sposób umożliwiający pełnienie funkcji integracyjnych i wypoczynkowych i realizacji plenerowych działań kulturalnych. W obszarze śródmiejskim strefy rekreacji będą służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji, ale także mieszkańcom całej gminy i przybywającym tu turystom. Na osiedlu blokowym w rejonie ulic Kościuszki, Batorego, Słowackiego oraz na obszarach wiejskich odbiorcami będą głównie mieszkańcy tych rejonów. W obszarze śródmiejskim i na obszarach wiejskich zagospodarowane przestrzenie publiczne będą pełnić funkcje integracyjne, rekreacyjne i kulturalne.

Istotną funkcję w przestrzeni miejskiej pełnią tereny zieleni ogólnodostępnej, w tym parki miejskie skwery. Na terenie parków miejskich planuje się m.in. wykonanie nowych ścieżek rekreacyjnych, zamontowanie energooszczędnego oświetlenia i systemu monitoringu miejskiego, pielęgnowanie istniejącej zieleni i nasadzenia nowej roślinności oraz montaż elementów małej architektury (np. ławek) i placu zabaw dla dzieci. Co istotne, przewiduje się również rewaloryzację skwerów wzdłuż Wrześnicy, w rejonie ulicy Harcerskiej, przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej oraz w otoczeniu pomnika 68 Pułku Piechoty we Wrześni. Działania te przyczynią się do polepszenia walorów estetycznych terenów zieleni, ich kompozycji oraz warunków bezpieczeństwa przemieszczających się mieszkańców i turystów, w tym osób ze specjalnymi potrzebami. Społeczność lokalna będzie przebywać w atrakcyjnym środowisku przyrodniczym w otoczeniu centrum miasta, gdzie istnieje potencjał do organizacji wydarzeń i imprez kulturalnych integrujących mieszkańców i przyjezdnych, między innymi w amfiteatrze im. Anny Jantar. Efektem społecznym tych przedsięwzięć będzie zwiększenie powierzchni terenów służących spędzaniu czasu wolnego oraz udostępnienie przestrzeni do prowadzenia działalności społecznej, gospodarczej i integracji sąsiedzkiej.

Na obszarze rewitalizacji strefy rekreacji i integracji społecznej planuje się również w rejonie ul. Batorego w sąsiedztwie Szkoły Podstawowej nr 6 oraz Dziennego Klubu Seniora oraz w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi. Na opisywanym terenie zakłada się m.in. nasadzenia zieleni poprawiające walorów estetycznych przestrzeni między blokowiska. Inwestycje te obejmują również modernizację ciągów komunikacyjnych, które ułatwiają przemieszczanie się osobom starszym i z niepełnosprawnością, oraz doposażenie przestrzeni w elementy małej architektury (np. ławki). Natomiast w otoczeniu powojennej zabudowy mieszkaniowej, którą cechuje zły stan techniczny, przewiduje się modernizację terenów przyległych do ulicy Koszarowej z infrastrukturą i odnową zieleni towarzyszącej. Prace te polegać mają na zwiększeniu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez montaż monitoringu, modernizację chodników i oświetlenie terenu. W rejonie miejskim nr 3 zwiększy się powierzchnia terenów zielonych oraz możliwość spędzenia wolnego czasu na świeżym powietrzu, a w

końcowym rezultacie atrakcyjność i jakość środowiska miejskiego oraz komfort przebywania w okolicy swojego miejsca zamieszkania, z dostępem do usług kulturalnych (kino), sportowych i edukacyjnych. Należy dodać, że przy ul. Kilińskiego 9 dopuszcza się termomodernizację budynku przedszkola.

Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujęto zamierzenia inwestycyjne przyczyniające się do poprawy bezpieczeństwa drogowego wszystkich uczestników ruchu. Mianowicie na obszarach zabudowy wielorodzinnej blokowej zakłada się przebudowę i rozbudowę ulic Kilińskiego, Dąbrowskiego, Batorego i Chrobrego oraz ulic Słowackiego, Piastów i Gendka we Wrześni. Co istotne, w pobliżu kamienic w rejonie ul. Wielkopolskiej opracowano koncepcję kompleksowej modernizacji przestrzeni międzykwateralowej na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, uwzględniając przebudowę jezdni, ciągów pieszych i oświetlenia, montaż elementów małej architektury i nasadzenia zieleni. Działania te usprawnią przemieszczanie się osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz poprawią poczucie bezpieczeństwa w tej części centrum Wrześni. Efektem tych działań będzie renowacja i rozwój terenów zielonych i obszarów integracji sąsiedzkiej, a także ograniczenie chaosu komunikacyjnego poprzez wyznaczenie stałych miejsc parkingowych.

W mieście Września na obszarze zabudowy kamienicznej planuje się termomodernizację zasobów mieszkaniowych i usługowych komunalnych. W budynkach mieszkalnych stanowiących dzisiaj zasób komunalny miasta przewiduje się m.in. wymianę źródeł ciepła na proekologiczne. Założenia te są zgodne z zapisami uchwały antysmogowej obowiązującej w województwie wielkopolskim. Ze względu na bardzo zły stan techniczny niektórych budynków mieszkalnych zlokalizowanych w śródmieściu, przewiduje się ich rozbiórkę oraz przeznaczenie na funkcję mieszkaniową lub rekreacyjną. W śródmieściu dopuszcza się również termomodernizację budynków przedszkoli przy ul. ul. 3 Maja 4 i ul. Słowackiego 54. Ponadto poprawa walorów estetycznych budynków, dokonana na skutek prowadzonych prac remontowych, przełoży się na ogólne poczucie ładu przestrzennego w centrum miasta, a także uatrakcyjni obszar śródmieścia w oczach mieszkańców, jak i osób przyjezdnych. Efekt ten zostanie dodatkowo wzmocniony realizacją projektu polegającym na doposażeniu rynku w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni. Renowacja prywatnych zabytkowych kamienic, z których większość znajduje się w niezadawalającym stanie technicznym, uniemożliwia niekiedy ich użytkowanie i adaptację pod funkcje mieszkaniowe czy turystyczno-gastronomiczne. Realizacja przedsięwzięć drogowych wpłynie na poprawę estetyki i jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz poprawi komfort prowadzenia działalności gospodarczej.

W miejskiej części obszaru rewitalizacji mogą być realizowane inwestycje służące poprawie stanu gospodarki wodno-kanalizacyjnej i ściekowej. W centrum miasta dopuszcza się budowę sieci kanalizacji sanitarnej poprowadzonej do współczesnych blokowisk w rejonie ulicy Dmowskiego. W nowej perspektywie obowiązywania dokumentu rozważa się również przebudowę tej sieci w strefie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej blokowej, np. w rejonie ul. Batorego i Królowej Jadwigi. Projekty dotyczące rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej są ściśle skorelowane z inwestycjami mieszkaniowymi oraz potrzebami poprawy jakości powietrza w śródmieściu.

W miejscowościach wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji planuje się termomodernizację lub modernizację zasobów mieszkaniowych w Chociczy Wielkiej, Gonicach, Strzyżewie i Stanisławowie. Ponadto prowadzone będą działania termomodernizacyjne lub modernizacyjne w świetlicach wiejskich w Chociczy Wielkiej, Gonicach i Strzyżewie. Należy dodać, że budynki świetlic wiejskich w Chociczy Wielkiej i Gonicach współdzielone są z pomieszczeniami wynajmowanymi dla mieszkańców znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Ważnym przedsięwzięciem inwestycyjnym dla społeczności lokalnej może być adaptacja dawnego budynku sklepu na świetlicę wiejską w Gutowie Wielkim. Efektem społecznym przedsięwzięć służących modernizacji infrastruktury kulturalnej na obszarach wiejskich będzie poprawa stanu technicznego i standardu lokalowego oraz poszerzenie oferty wydarzeń

organizowanych w tych obiektach. Dzięki nim zwiększy się poziom integracji sąsiedzkiej mieszkańców wsi poprzez udział w wydarzeniach organizowanych przez Wrzesiński Ośrodek Kultury oraz inne jednostki. W Otocznej przewiduje się zaś inwestycje polegające na zmniejszeniu zapotrzebowania na energię ciepłą w budynku Samorządowej Szkoły Podstawowej im. T. Kutrzeby wraz z poprawą warunków bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu przy terenie przyszkolnym. Na obszarze wiejskim gminy rozważa się też utworzenie klubów seniora albo kawiarni społecznych. W ten sposób stworzona zostanie nowa przestrzeń do integracji sąsiedzkiej, w szczególności osób starszych i samotnych. Zaplanowane w programie projekty rewitalizacyjne związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury społecznej, kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru wsi.

Tabela 22. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Kierunki celu nr 1					Kierunki celu nr 2													
	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	2.6.	2.7.	2.8.	2.9.	2.10.	2.11.	2.12.	2.13.	2.14.
Przedsięwzięcia podstawowe																			
P.1. Modernizacja budynków przy ul. Warszawskiej we Wrześni																			
P.2. Odnowa terenów w rejonie ul. Koszarowej we Wrześni																			
P.3. Adaptacja dawnego budynku sklepu na świetlicę wiejską w Gutowie Wielkim																			
P.4. Rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora i/lub kawiarni społecznych																			
P.5. Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej																			
P.6. Utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych																			
P.7. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. marszałka Józefa Piłsudskiego we Wrześni																			
P.8. Rewaloryzacja zabytkowego parku im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni																			
P.9. Rewaloryzacja skweru zielonego w rejonie ul. Harcerskiej we Wrześni																			
P.10. Zagospodarowanie terenu przy zbiegu ulic Słowackiego i Ogrodowej we Wrześni																			
P.11. Rewaloryzacja skweru zieleni wzdłuż rzeki Wrześnicy na odcinku pomiędzy ul. Miłosławską a ul. Opieszyn w mieście Wrześni																			
P.12. Rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej w rejonie ul. Batorego, Chrobrego i Królowej Jadwigi we Wrześni																			
P.13. Zagospodarowanie terenu w rejonie ul. Batorego we Wrześni																			
P.14. Zagospodarowanie rynku we Wrześni																			
P.15. Modernizacja zespołu pałacowego Opieszyn we Wrześni celem nadania infrastrukturze nowych funkcji społecznych, kulturalnych oraz edukacyjnych																			
P.16. Adaptacja budynku na potrzeby utworzenia dworca PKS																			
P.17. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z tłoczną ścieków w rejonie ul. Dmowskiego we Wrześni																			
Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia																			
U.1. Wrzesiński Tydzień Seniora																			
U.2. Prowadzenie magazynu i dystrybuowanie artykułów żywnościowych dla mieszkańców Gminy Września																			
U.3. Wydawanie ciepłego posiłku osobom ubogim																			
U.4. Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych																			
U.5. Piknik profilaktyczny „Niedziele dla milusińskich”																			
U.6. Modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Chocicza Wielka																			
U.7. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Gonice																			
U.8. Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Strzyżewo																			
U.9. Modernizacja budynku Amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni wraz z infrastrukturą																			

[illegible]

Źródło: Opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który umożliwi efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz komplementarność i spójność procedur.

W tym celu określając system zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku starano się ściśle związać go z systemem zarządzania określonym w przyjętej Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Września na lata 2021-2027, w odniesieniu do której GPR jest programem operacyjnym. Dzięki temu zapewniona zostanie przejrzystość i koordynacja prowadzonej polityki rozwoju gminy na różnych poziomach operacyjnych, zapewniając tym samym realne osadzenie polityki rewitalizacyjnej w pakiecie działań strategicznych prowadzonych przez gminę. Wysoki poziom elastyczności systemu zarządzania projektami rozwojowymi dostosowany do bieżących uwarunkowań wewnętrznych, możliwości budżetowych, jak i dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w otoczeniu gminy zapewnia wysoką efektywność procesu inwestycyjnego i jego odpowiedzialne (finansowo i organizacyjnie) wdrażanie.

System zarządzania Programem opiera się o etapy wdrażania i monitorowania założeń dokumentu. W proces ten zostaną włączone instytucje publiczne, w szczególności Urząd Miasta i Gminy we Wrześni, jednostki organizacyjne i spółki komunalne gminy, a także partnerzy społeczni i gospodarczy oraz osoby prywatne.

W ramach monitoringu realizacji programu Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR podejmie współpracę z wykonawcami poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Odpowiednie zaangażowanie członków zespołu przyczyni się do utrzymania ciągłej pieczy nad realizacją założeń dokumentu. Wykonawcy będą informować zespół o postępach prac i osiągniętych rezultatach. Monitoring i ocena realizacji całego programu będą raportowane, a raporty będą podlegać ocenie.

Komplementarność międzyokresowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na kontynuacji działań realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Obecny obszar rewitalizacji jest częściowo zbieżny z obszarem wskazanym w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023 w granicach miasta Wrześni, dlatego należy uznać, że przyjęte założenia programowe i określone przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku są częściowo kontynuacją procesu rewitalizacji miasta Wrześni w zakresie terytorium, na którym prowadzony jest proces rewitalizacji. Obszar rewitalizacji został powiększony w mieście o tereny Parku im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Tereny wiejskie włączone do obszaru rewitalizacji obejmują część zamieszkałą i jej bezpośrednie otoczenie, głównie w północno-zachodniej i we wschodniej części gminy. Wśród miejscowości wiejskich do tego obszaru włączono m.in. Stanisławowo, Chocicze Wielką, Gonice, Goniczki, Otoczną i Broniszewo. Wsie te były zakwalifikowane również do obszaru rewitalizacji wcześniej w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023. Ponadto obszar ten w GPR obejmuje Gutowo Wielkie, Nadarzyce, Noskowo, Radomice i Strzyżewo.

Niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września na lata 2017-2023, które przewiduje się do realizacji lub dalszej kontynuacji w okresie pomiędzy 2024 a 2030 rokiem, włączono również w całości do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku, zwiększając tym samym ich szansę na skuteczne uzyskanie dofinansowania i wdrożenie. Wśród nich należy wymienić takie przedsięwzięcia rewitalizacyjne, jak na przykład:

- Modernizacja terenów przyległych do ulicy Koszarowej (zmiana tytułu w GPR),
- Rozwój terenów zielonych w obrębie ulic Batorego, Chrobrego (zmieniona treść w GPR),

- Zielone Centrum Wrześni (zmieniona treść w GPR),
- Wrzesiński Tydzień Seniora,
- Dystrybuowanie artykułów żywnościowych dla mieszkańców gminy Września,
- Wrzesiński Festiwal Orkiestr Dętych,
- Modernizacja amfiteatru im. Anny Jantar we Wrześni,
- Renowacja ul. Harcerskiej (zmiana tytułu w GPR).

W związku z tym można ocenić, że w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku określono politykę rewitalizacji będącą jednocześnie kontynuacją procesów rewitalizacyjnych rozpoczętych w poprzednim okresie programowania rewitalizacji i rozszerzeniem działań rewitalizacyjnych na inne obszary tematyczne – zgodne z aktualnie zgłaszanymi potrzebami.

Komplementarność międzyokresowa pomiędzy dotychczas prowadzonym procesem rewitalizacji i procesem planowanym w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku zachodzi również na poziomie systemu zarządzania realizacją programu. Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR działający w strukturach Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni, który będzie odpowiedzialny za zbieranie niezbędnych danych i informacji o poczynionych inwestycjach, prowadzenie monitoringu programu rewitalizacji, koordynowanie badania ewaluacyjnego, organizowanie i prowadzenie działań partycypacyjnych związanych z rewitalizacją na terenie miasta, upowszechnianie wiedzy o istocie rewitalizacji wśród wszystkich interesariuszy procesów rewitalizacji, prowadzenie dokumentacji i obsługi administracyjnej powołanego przed uchwaleniem dokumentu Komitetu Rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na umiejętnym łączeniu wsparcia z różnych źródeł finansowania, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Zakłada się współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych m.in. ze środków europejskich, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, ze środków krajowych, w tym z budżetów samorządów terytorialnych, ich jednostek i spółek, z dostępnych środków rządowych, w tym funduszy celowych, z komercyjnych instrumentów bankowych, a także ze środków prywatnych projektodawców. Prowadzone będą działania zachęcające inwestorów prywatnych do włączenia się w proces rewitalizacji i udział w finansowaniu projektów.

10. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Burmistrz Miasta i Gminy Września, uwzględniając przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ustawa ooś), na podstawie analizy dokumentu w odniesieniu do uwarunkowań wymienionych w art. 49 ustawy ooś, stwierdził, że projekt „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku” nie zalicza się do projektów dokumentów wymienionych w art. 46 i art. 47 ustawy, ponieważ nie wyznacza on ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja jego ustaleń nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary chronione, w szczególności na obszary Natura 2000, w związku z czym nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pismem z dnia 16 stycznia 2025 r., w odniesieniu do art. 47 ust. 2 ustawy ooś, Burmistrz zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z wnioskiem o potwierdzenie przyjętego stanowiska.

W odpowiedzi na pismo Burmistrza Miasta i Gminy Września Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu w piśmie WPP-III.410.102.2025.AM.1 z dnia 20 lutego 2025r. przychylił się do stanowiska Burmistrza i stwierdził, że projekt „Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku” nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja jego ustaleń nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary chronione, w szczególności na obszary Natura 2000.

Podsumowując, należy stwierdzić, że projekt GPR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

11. Uspółecznienie

Partycypacja społeczna Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku rozumiana jako proces będzie realizowana na etapie przygotowania programu i jego aktualizowania oraz na etapie realizacji, w tym oceny programu.

Przedstawiony schemat ukazuje rolę partycypacji jako cykliczne uczestnictwo w procesie rewitalizacji. Udział społeczeństwa powinien być zapewniony przy identyfikacji kluczowych problemów i potrzeb oraz projektów rewitalizacyjnych. Po uchwaleniu programu i rozpoczęciu wdrażania projektów rewitalizacji partnerzy społeczni są bezpośrednio włączani w realizację projektów, pośrednio uczestniczą w konsultowaniu szczegółowych rozwiązań proponowanych w projektach rewitalizacyjnych lub stają się głównymi odbiorcami realizowanych działań i z tego punktu widzenia uczestniczą w procesie rewitalizacji. Ważną rolę odgrywa partycypacja także na etapie monitorowania i oceny efektów podejmowanych działań.

Włączanie społeczeństwa w tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji odbywało się na wszystkich etapach tworzenia dokumentu, zarówno w trakcie przeprowadzania diagnozy, jak i budowania GPR. Poniżej opisano działania w rozbiciu na etapy, których dotyczyły.

I etap – diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta i gminy Września

W dniu 12 maja 2023 roku Burmistrza Miasta i Gminy Września, zgodnie z zarządzeniem nr 112/2023 ogłosił przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu Uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta i gminy Września.

Odbyły się one w terminie od 20 maja 2023 r. do 18 czerwca 2023 r. Gmina Września w oparciu o pozyskane dane opracowała i przedłożyła pod konsultacje społeczne projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Września. Podstawą do wyznaczenia tych obszarów było opracowanie pn.: „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru

zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Września”. Ogłoszeniem w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych wraz ze wskazaniem wszystkich przewidzianych dla niniejszych konsultacji form poinformowano opinię publiczną poprzez zamieszczenie informacji na ten temat w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.wrzesnia.pl) w dniu 12 maja 2023 r. Ponadto zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych dotyczących projektu ww. uchwały oraz informacje o przewidzianych formach konsultacji zamieszczono na stronie internetowej wrzesnia.pl (12.05.2023 r.), tablicy ogłoszeń (12.05.2023 r.) oraz w gminnym biuletynie informacyjnym Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni „Wieści z Ratusza” (nr 21 z 25 maja 2023 r., nr 22 z 1 czerwca 2023 r., nr 23 z 7 czerwca 2023 r., nr 24 z 15 czerwca 2023 r.). Konsultacje przeprowadzono w następujących formach:

- zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej stanowiącego załącznik nr 3 do niniejszej zarządzenia, poprzez jego złożenie:
- w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni,
- listownie na adres: Urząd Miasta i Gminy we Wrześni, ul. Ratuszowa 1, 62-300 Września,
- elektronicznie na adres: wrzesnia@wrzesnia.pl, wpisując w tytule maila: „Konsultacje do projektu Uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”, poprzez ePUAP (adres skrytki: /303005/skrytka),
- debaty, która odbyła się w dniu 24 maja 2023 r., w godzinach 16:00 do 18:00 we Wrzesińskim Ośrodku Kultury przy ul. Kościuszki 21, 62-300 Września,
- spotkania w formie wideokonferencji, po wcześniejszym zgłoszeniu takiego zamiaru na adres e-mail: wrzesnia@wrzesnia.pl w terminie do 12 czerwca.

W dniu 20 czerwca 2023 r. opublikowano na BIP raport podsumowujący przebieg konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Września.

W dniu 28 czerwca 2023 r. Rada Miejska we Wrześni podjęła Uchwałę Nr XLIII/417/2023 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Września. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowi osobny proces poprzedzający opracowanie gminnego programu rewitalizacji, który powinien być zakończony przyjęciem uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy.

II etap – przygotowanie do opracowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Gmina Września opracowuje gminny program rewitalizacji na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Rada Miejska we Wrześni Uchwałą Nr XLIV/433/2023 z dnia 14 września 2023 r. przystąpiła do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Program wyznacza ramy polityki rewitalizacyjnej gminy i stanowi m. in. podstawę do ubiegania się o fundusze unijne na rewitalizację. Burmistrz Miasta i Gminy Września zawiadomił w drodze obwieszczenia o podjęciu w dniu 14 września 2023 r. przez Radę Miejską we Wrześni Uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku będzie obejmował obszar rewitalizacji wyznaczony Uchwałą Nr XLIII/417/2023 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 28 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Września.

Na podstawie Zarządzenia nr 198 Burmistrza Miasta i Gminy Września z dnia 13.10.2023 roku, przeprowadzono otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR w terminie od dnia 16.10.2023 r. do dnia 15.11.2023 r. Wypełnione karty projektu można było złożyć:

- w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni,
- listownie na adres: Urząd Miasta i Gminy we Wrześni, ul. Ratuszowa 1, 62-300 Września,
- elektronicznie na adres: wrzesnia@wrzesnia.pl, wpisując w tytule e-maila: „Karta projektu (przedsięwzięcia) rewitalizacyjnego”,
- poprzez ePUAP (adres skrytki: /303005/skrytka).

III etap – konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

W dniach od 24 stycznia 2025 r. do 28 lutego 2025 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.

Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców oraz partnerów społecznych i gospodarczych na temat projektu GPR.

O prowadzonych konsultacjach społecznych i organizowanym spotkaniu w ramach konsultacji poinformowano opinię publiczną poprzez zamieszczenie obwieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni oraz udostępnienie na żądanie osób zainteresowanych w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni. Ogłoszenie o przeprowadzeniu konsultacji zostało podane do publicznej wiadomości na elektronicznej tablicy ogłoszeń, na stronie: bip.wrzesnia.pl, w biuletynie Urzędu Miasta i Gminy Września „Wieści z Ratusza” i na stronie www.wrzesnia.pl.

Mieszkańcy mogli wziąć udział w konsultacjach na kilka sposobów:

- Poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego, który został udostępniony w dniu rozpoczęcia konsultacji na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni i przekazanie go listownie, za pomocą poczty elektronicznej, poprzez ePUAP lub złożenie formularza w biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni.
- Poprzez udział w otwartym spotkaniu, które odbyło się 3 lutego 2025 r. we Wrzesińskim Ośrodku Kultury.
- Poprzez złożenie uwag ustnie w terminie trwania konsultacji w dni robocze, w godzinach pracy Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni.

W konsultacjach społecznych mogli wziąć udział wszyscy interesariusze rewitalizacji, w tym:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy Miasta i Gminy Września poza obszarem rewitalizacji,
- właściciele, użytkownicy wieczystości, podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze Miasta i Gminy Września działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze Miasta i Gminy Września działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,

- organy władzy publicznej,
- podmioty, inne niż organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- podmioty promujące włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami, równość płci i niedyskryminację,
- inne podmioty, na które działania rewitalizacyjne mogą mieć wpływ lub które chcą włączyć się w proces rewitalizacji.

W ramach konsultacji wpłynęły uwagi w formie pisemnej, których autorem był podmiot reprezentujący społeczeństwo obywatelskie. W postaci elektronicznej nie zgłoszono uwag. Ustnie również nie zgłoszono uwag do projektu GPR.

W otwartym spotkaniu konsultacyjnym, które odbyło się 3 lutego 2025 r., wzięły udział, prócz przedstawiciela Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni i przedstawiciela wykonawcy opracowania GPR, dwie osoby. Po prezentacji założeń projektu GPR odbyła się dyskusja, w trakcie której uczestnicy konsultacji mogli wypowiedzieć się na temat projektu dokumentu. Formalnie nie została zgłoszona żadna uwaga podczas spotkania. Odniesienie do uwag do projektu GPR zostało zawarte w Raporcie podsumowującym przebieg konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.

12.Opis struktury zarządzania

Nad prawidłowym przebiegiem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku czuwać pracownicy merytoryczni Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni.

Dla podniesienia efektywności rewitalizacji konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji.

Niezwykle istotnym elementem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest zaangażowanie możliwie najszerzego grona podmiotów uczestniczących w tym procesie. Skuteczne wdrażanie programu uzależnione jest od udziału zarówno interesariuszy zewnętrznych rewitalizacji, w tym instytucji publicznych (Urząd Miasta i Gminy i jednostki organizacyjne), jak i interesariuszy zewnętrznych, w tym partnerów społecznych i gospodarczych. Podmioty społeczne, poza znajomością problemów lokalnej społeczności, wniosą cenne doświadczenie w pracy na rzecz obszarów zdegradowanych społecznie. Przedsiębiorstwa wniosą natomiast doświadczenie w zarządzaniu inwestycjami oraz znajomość tematyki nowych technologii.

Kluczowym jest, aby poprzez realizację Gminnego Programu Rewitalizacji doprowadzić do tzw. „efektu dźwigni”, gdzie inwestycjom publicznym towarzyszy wzrost inwestycji prywatnych prowadzący w konsekwencji do ożywienia społeczno-gospodarczego.

Zadania interesariuszy wewnętrznych

Organem odpowiedzialnym za proces wdrażania zapisów niniejszego programu rewitalizacji będzie Burmistrz Miasta i Gminy Września, który nadzoruje prace i wdrażanie zadań przez merytoryczne wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni.

Koordinowaniem realizacji programu będzie zajmować się Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR funkcjonujący w strukturach Urzędu Miasta i Gminy we Wrześni. Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR regularnie będzie zbierał niezbędne dane i informacje o poczynionych inwestycjach, prowadził monitoring programu rewitalizacji, koordynował badania ewaluacyjne, organizował i prowadził działania partycypacyjne związane z rewitalizacją na terenie miasta, upowszechniał wiedzę o istocie rewitalizacji wśród wszystkich interesariuszy procesów rewitalizacji, prowadził dokumentację i obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji, a także wspierał inne komórki organizacyjne Urzędu w realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Urząd Miasta i Gminy we Wrześni nie poniesie dodatkowych kosztów związanych z zarządzaniem GPR, ze względu na fakt zaangażowania pracowników samorządu wykonujących zadania w ramach swoich obowiązków.

Kluczowe działania niezbędne do wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku obejmują:

Działanie	Odpowiedzialność
Przekazanie zadań dotyczących wdrażania programu Zespołowi odpowiedzialnemu za wdrażanie GPR. Zakłada się cykliczność spotkań zespołu, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji.	Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR, Burmistrz Miasta i Gminy Września

Zespół pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami.	
Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Podmioty realizujące zadania ujęte w programie rewitalizacji.
Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę.	Burmistrz Miasta i Gminy Września
Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania gminy.	Burmistrz Miasta i Gminy Września, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji
Działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami gminy odnośnie założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność gminy uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych gminy, lokalnych mediów, Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie GPR oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Burmistrz Miasta i Gminy Września, Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Zadania interesariuszy zewnętrznych

Komitet Rewitalizacji

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Miasta i Gminy Września. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się, uwzględniając funkcję Komitetu, o której mowa w ustawie o rewitalizacji oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa się w drodze uchwały Rady Miejskiej we Wrześni przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji będzie wykonywał m.in. następujące zadania:

- wspieranie działań Burmistrza Miasta i Gminy Września na obszarze rewitalizacji, pełnienie roli forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy, w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz funkcji opiniodawczo-doradczej Burmistrza,
- reprezentowanie interesariuszy rewitalizacji, w tym: mieszkańców, właścicieli i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych,

- wyrażanie opinii oraz podejmowanie inicjatywy w sprawie rozwiązań odnoszących się do obszaru rewitalizacji,
- uczestnictwo w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej i zarządzeń Burmistrza Miasta i Gminy Września związanych z obszarem rewitalizacji.

W myśl ustawy o rewitalizacji interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczna inicjatywa mieszkaniowa i towarzystwo budownictwa społecznego, członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych,
- mieszkańcy gminy spoza obszaru rewitalizacji,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Wybrani przedstawiciele wyżej wymienionych grup będą brać udział w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września zostały określone Uchwałą Rady Miejskiej we Wrześni nr XI/144/2025 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 26 czerwca 2025 roku.

Inni interesariusze zewnętrzni

Inni interesariusze rewitalizacji, którzy nie biorą udział bezpośrednio w pracach Komitetu Rewitalizacji, mogą włączać się w działania rewitalizacyjne, w zależności od ich potrzeb i możliwości poprzez:

- informowanie Burmistrza i Komitetu Rewitalizacji o lokalnych problemach wymagających rozwiązania,
- konsultowanie proponowanych rozwiązań rewitalizacyjnych odnoszących się do lokalnych spraw i problemów,
- doradztwo w zakresie swoich możliwości, jako lokalni eksperci,
- dzielenie się z władzami lokalnymi odpowiedzialnością za podejmowanie decyzji w sprawach bezpośrednio ich dotyczących,
- współrealizowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Do partnerów społeczno-gospodarczych, którzy będą angażowani w proces rewitalizacji, należą zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 4) ustawy wdrożeniowej w szczególności:

- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,

- podmioty promujące włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami, równość płci i niedyskryminację.

Harmonogram realizacji GPR

Poniżej przedstawiono harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku, w którym zostały uwzględnione podstawowe elementy wdrażania GPR.

Tabela 23 Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

Etapy i rodzaje działań	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez Radę Miejską we Wrześni						
Powołanie Komitetu Rewitalizacji						
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji (co najmniej raz w roku)						
Działania informacyjno-promocyjne Gminnego Programu Rewitalizacji						
Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych						
Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji						
Przygotowanie projektów do realizacji, pozyskanie finansowania zewnętrznego, wdrożenie projektów						
Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie finansowej 2024-2030						
Przygotowanie do działań rewitalizacyjnych w ramach kolejnej perspektywy finansowej						

Źródło: opracowanie własne

System monitorowania i oceny

W celu zapewnienia efektywności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku niezbędny jest system monitoringu oraz odbywającej się raz na 3 lata oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Monitoring programu polegać będzie na cyklicznym i okresowym przeprowadzeniu oceny realizacji poszczególnych działań zapisanych w dokumencie oraz decydowaniu się na aktualizację bądź zmiany w związku ze zmieniającą się sytuacją w gminie Września oraz kontrolowaniu zasadności i efektywności przeznaczonych na rewitalizację środków finansowych.

Zatwierdzając program rewitalizacji, Gmina Września zobowiązuje się do nadzorowania monitoringu Programu. Wspomniany wcześniej Zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR będzie współpracował z partnerami zaangażowanymi w działania rewitalizacyjne i przedkładał stosowne sprawozdania w ramach Raportu o stanie gminy.

System monitoringu jest niezbędnym elementem Programu, pozwalającym utrzymywać stały nadzór nad jego realizacją i zapobiegającym, z biegiem czasu nieuniknionej, dezaktualizacji jego założeń.

Wszystkie podmioty, których przedsięwzięcia zostały ujęte w GPR będą zobowiązane do składania raportów monitoringowych do Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie GPR. Zadaniem zespołu będzie

agregowanie raportów monitoringowych z projektów w jeden raport i przeprowadzanie co trzy lata oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zawierającej:

- zestawienie przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego;
- zestawienie wskaźników do osiągnięcia w przedsięwzięciach wykonanych i niewykonanych;
- zestawienie wskaźników osiągniętych w przedsięwzięciach wykonanych;
- informację merytoryczną na temat realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykonanych wskaźników, w tym informacja na temat problemów w realizacji projektów i przyczyn niewykonania projektów;
- zestawienie finansowe wykonanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- analizę poziomu wskaźników wykorzystanych na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych dla obszaru rewitalizacji oraz całej gminy.

System monitoringu programu rewitalizacji obejmuje 4 płaszczyzny:

1. Monitorowanie podstawowych parametrów programu rewitalizacji na etapie przyjęcia programu oraz późniejszych jego aktualizacji.

W ramach monitorowania podstawowych parametrów programu rewitalizacji na etapie przyjęcia programu oraz późniejszych jego aktualizacji monitorowaniu podlegać będą następujące wskaźniki:

- Liczba ludności obszaru zdegradowanego,
- Liczba ludności obszaru rewitalizacji,
- Udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy ogółem (w %),
- Powierzchnia obszaru zdegradowanego,
- Powierzchnia obszaru rewitalizacji,
- Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy ogółem (w %).

2. Monitorowanie operacyjne stopnia realizacji wskaźników produktu i rezultatu przyjętych dla poszczególnych przedsięwzięć.

System monitorowania GPR na płaszczyźnie operacyjnej dotyczy monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Aktualizowana będzie na bieżąco lista przyjętych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze statusem: zakładane do realizacji, w trakcie realizacji, zrealizowane. Dodatkowo, monitorowany będzie postęp rzeczowy, poniesione koszty, montaż finansowy i wskaźniki realizowanych przedsięwzięć.

Monitoring na płaszczyźnie operacyjnej będzie odbywał się w cyklach raz do roku. Każdy z realizatorów przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie zobowiązany dostarczyć do Zespołu odpowiedzialnego za wdrażanie GPR wypełnioną kartę monitorującą. Wartości bazowe dla wskaźników produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyjmują wartość równą 0, wartości docelowe zostały wskazane w karcie każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego. W ramach monitoringu zestawiane będą osiągnięte wskaźniki produktu i rezultatu dla każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego osobno. Planowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały przedstawione w rozdziale „Szacunkowe ramy finansowe”, a także w karcie każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego.

3. Monitorowanie skutków realizacji programu poprzez analizę aktualnego poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszarów rewitalizacji (z częstotliwością 3 letnia w ramach oceny aktualności i stopnia realizacji GPR).

W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki podlegające monitorowaniu. Przyjęto, że będą to wskaźniki odnoszące się do sfery społecznej, która jest kluczowa przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego. Wartości docelowe zostały określone w odniesieniu do średnich dla całej gminy. Zasadniczo przyjęto, że wskaźniki powinny poprawiać się w taki sposób, aby ich wartość, jeśli jest gorsza od średniej dla całej gminy, osiągnęła poziom średniej wskaźnika dla obszaru rewitalizacji i dla całej gminy.

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania skutków realizacji programu poprzez analizę aktualnego poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszarów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Obszar rewitalizacji – wartość bazowa	Gmina Września – wartość bazowa	Obszar rewitalizacji – wartość docelowa 2030
Dynamika zmian liczby ludności ogółem w latach 2015-2021 [%]	-7,12	-8,65	-6,00
Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. [%]	3,27	2,11	2,50
Liczba osób objętych "Niebieską Kartą" na 1000 mieszkańców w 2021 r.	16,47	12,04	14,00
Stopa bezrobocia - udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. [%]	3,77	3,12	3,50
Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w 2021 r. [%]	49,15	46,66	47,00
Frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej we Wrześni w 2018 roku [%]	44,89	49,03	47,00

Źródło: opracowanie własne

4. Bieżące monitorowanie poziomu wdrażania programu rewitalizacji (z częstotliwością raz na rok).

Bieżący monitoring będzie wykorzystany do prezentacji realizacji GPR w ramach Raportu o stanie gminy. Posłuży również do oceny aktualności i stopnia realizacji GPR dokonywanej raz na 3 lata.

Sposób oceny rezultatów rewitalizacji i wskaźników produktu w odniesieniu do celów rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji w GPR należy przedstawić proponowane rezultaty planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Prognozowane rezultaty zostały przedstawione przy opisie każdego podstawowego przedsięwzięcia. Ocena rezultatów w odniesieniu do celów będzie oparta na agregacji i analizie wskaźników rezultatu, które zostały określone dla każdego przedsięwzięcia. Poniżej zaprezentowano powiązanie wskaźników rezultatu i wskaźników produktu przyjętych dla poszczególnych przedsięwzięć z celami rewitalizacji oraz ze wskaźnikami programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 dla działania 7.1. Rewitalizacja (FEW 2021-2027).

Stopień realizacji CELU 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji i CELU 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji będzie mierzony głównie za pomocą następujących wskaźników:

- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części (powiązany ze wskaźnikiem rezultatu FEW 2021-2027: WLWK-PLRR113 - Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach),
- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych,
- Liczba osób ze szczególnymi potrzebami, które są odbiorcami przedsięwzięć rewitalizacyjnych (powiązany ze wskaźnikiem rezultatu FEW 2021-2027: WLWK-PLRR113 - Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach),
- Liczba zorganizowanych wydarzeń w zmodernizowanych budynkach lub ich części,
- Liczba osób, które uzyskały wsparcie w wyniku realizacji projektów społecznych,
- Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały wsparcie.

Realizacja CELU 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji będzie dodatkowo mierzona wskaźnikami:

- Liczba zmodernizowanych, zabezpieczonych lub zaadaptowanych pod nowe funkcje zabytków,
- Długość ulic, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników,
- Długość ciągów pieszych, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników,
- Liczba pasażerów transportu publicznego korzystająca z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury transportowej,
- Liczba budynków podłączonych do nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej (powiązany ze wskaźnikiem rezultatu FEW 2021-2027: WLWK-PLRR051 - Liczba przedsięwzięć proekologicznych).

Stopień realizacji celów rewitalizacji będzie mierzony również za pomocą wskaźników produktu związanych z realizowanymi przedsięwzięciami w następujący sposób.

Wskaźniki produktu dla CELU 1. Aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji i CELU 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury obszaru rewitalizacji:

- Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej (powiązany ze wskaźnikiem produktu FEW 2021-2027: WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami),
- Liczba obiektów kultury objętych wsparciem (powiązany ze wskaźnikami produktu FEW 2021-2027: WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, WLWK-PLRO139 - Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem),
- Liczba mieszkań objętych projektem (powiązany ze wskaźnikami produktu FEW 2021-2027: WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, WLWK-PLRO147 - Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach),
- Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni (powiązany ze wskaźnikami produktu FEW 2021-2027: WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, WLWK-PLRO146 - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją, WLWK-RCO036 - Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie

się do zmian klimatu, WLWK-RCO026 - Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu),

- Długość wybudowanych/przebudowanych dróg,
- Długość przebudowanych ciągów pieszych,
- Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc parkingowych,
- Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych,
- Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej.

Dla wszystkich wskaźników produktu założonych w GPR powiązanymi wskaźnikami produktu FEW są: WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami oraz WLWK-RCO074 - Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego.

Oprócz analizy wskaźników rezultatu, ocena realizacji celów rewitalizacji będzie również uwzględniać analizę danych statystycznych: Pozwoli to na ocenę zmian w obszarze rewitalizacji w zakresie np. bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, stanu środowiska.

Ocena stopnia realizacji celów rewitalizacji w odniesieniu do osiągniętych wskaźników rezultatu będzie możliwa do dokonania w ramach oceny aktualności i stopnia realizacji GPR dokonywanej raz na 3 lata. Należy jednak wziąć pod uwagę, że osiągnięcie oczekiwanych rezultatów jest procesem wieloletnim i wartości docelowe wskaźników rezultatu mogą być osiągnięte w dłuższej perspektywie niż bezpośrednio po zrealizowaniu inwestycji.

13.Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 10) w gminnym programie rewitalizacji należy określić zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz w zasadach wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym w zasadach i kryteriach wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Do końca 2024 roku w Mieście i Gminie Września obowiązywał Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Września na lata 2019-2024 przyjęty Uchwałą Nr IX/105/2019 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 24 października 2019 roku. 26 września 2024 roku Rada Miejska we Wrześni podjęła uchwałę Nr IV/53/2024 w sprawie przyjęcia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Września na lata 2025-2029. Obejmuje on wszystkie istotne zagadnienia i problematykę związaną z wdrożeniem i realizacją planowanej polityki mieszkaniowej dla gminy, w tym:

- Prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach;
- Analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata;
- Planowaną sprzedaż lokali w kolejnych latach;
- Zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu;
- Sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy w kolejnych latach;
- Źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach;
- Wysokość kosztów w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także koszty inwestycyjne;
- Działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, a w szczególności niezbędny zakres zamian lokali związanych z remontami budynków i lokali, planowaną sprzedaż lokali.

Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Września zostały przyjęte Uchwałą Nr IX/106/2019 Rady Miejskiej we Wrześni z dnia 24 października 2019 roku. Uchwała obejmuje:

- Wysokość dochodu gospodarstwa domowego uzasadniającą oddanie w najem lub podnajem lokalu na czas nieoznaczony i najem socjalny lokalu oraz wysokość dochodu gospodarstwa domowego uzasadniającą stosowanie obniżek czynszu;
- Warunki zamieszkiwania kwalifikujące wnioskodawcę do ich poprawy;
- Kryteria wyboru osób, którym przysługuje pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony i umowy najmu socjalnego lokalu;
- Warunki dokonywania zamiany lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz zamiany pomiędzy najemcami lokali należących do tego zasobu, a osobami zajmującymi lokale w innych zasobach;
- Tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali zawierany na czas nieoznaczony i najem socjalny lokali oraz sposób poddania tych spraw kontroli społecznej;
- Zasady postępowania w stosunku do osób, które pozostały w lokalu opuszczonym przez najemcę lub w lokalu, w którego najem nie wstąpiły po śmierci najemcy;
- Warunki jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności;
- Zasady przeznaczania lokali na realizację innych zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych na zasadach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Warunki wydzielania tymczasowych pomieszczeń w budynkach wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Września nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Analiza obu dokumentu wykazała, że nie ma podstaw do zmian w w/w uchwałach z uwagi na postanowienia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.

14.Specjalna strefa rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji nie przewiduje się utworzenia specjalnej strefy rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji.

15. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy/planie ogólnym

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku nie powodują konieczności zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wrześni. Zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) dla obszaru gminy, z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu, rada gminy uchwała plan ogólny gminy. Uchwałą nr XLVI/452/2023 Rady Miejskiej we Wrześni w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Września rozpoczęło opracowanie tego dokumentu. **Plan ogólny** jest nowym narzędziem planistycznym, które wprowadziła ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan ogólny gminy Września stanowić będzie akt prawa miejscowego, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Września, zatwierdzone Uchwałą nr Nr XIV/108/99 z dnia 27 września 1999 r. z późniejszymi zmianami. Zgodnie z art. 65 ustawy zmieniającej dotychczasowe studia zachowają swoją moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 r. **Plan ogólny** będzie podstawą do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W planie ogólnym obowiązkowo określone będą strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Będzie można w nim również określić obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej. W związku z procedowanym opracowaniem planu ogólnego dla Gminy Września, należy przewidzieć w nim wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z uwzględnieniem postulatów zawartych w GPR.

Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Analiza rozmieszczenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, na obszarze których realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wykazała brak konieczności zmiany planów miejscowych w kontekście założeń przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz innych ustaleń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Ustalenia GPR nie powodują również konieczności uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy jednak, ze względu na niski stopień pokrycia planami miejscowymi terenów obszaru rewitalizacji, kontynuować opracowywanie planów szczególnie w miejscach podatnych na niekontrolowaną zabudowę, presję na środowisko przyrodnicze oraz w miejscach szczególnie istotnych kulturowo w celu zachowania ładu przestrzennego. Przedsięwzięcia, które będą realizowane na terenach nieobjętych MPZP, polegają głównie na modernizacji istniejących zasobów, odnowie istniejących terenów zieleni, przebudowie odcinków dróg. Ponadto założenia te zgodne są lub nie kolidują z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wrześni.

Wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego nie wskazuje się konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

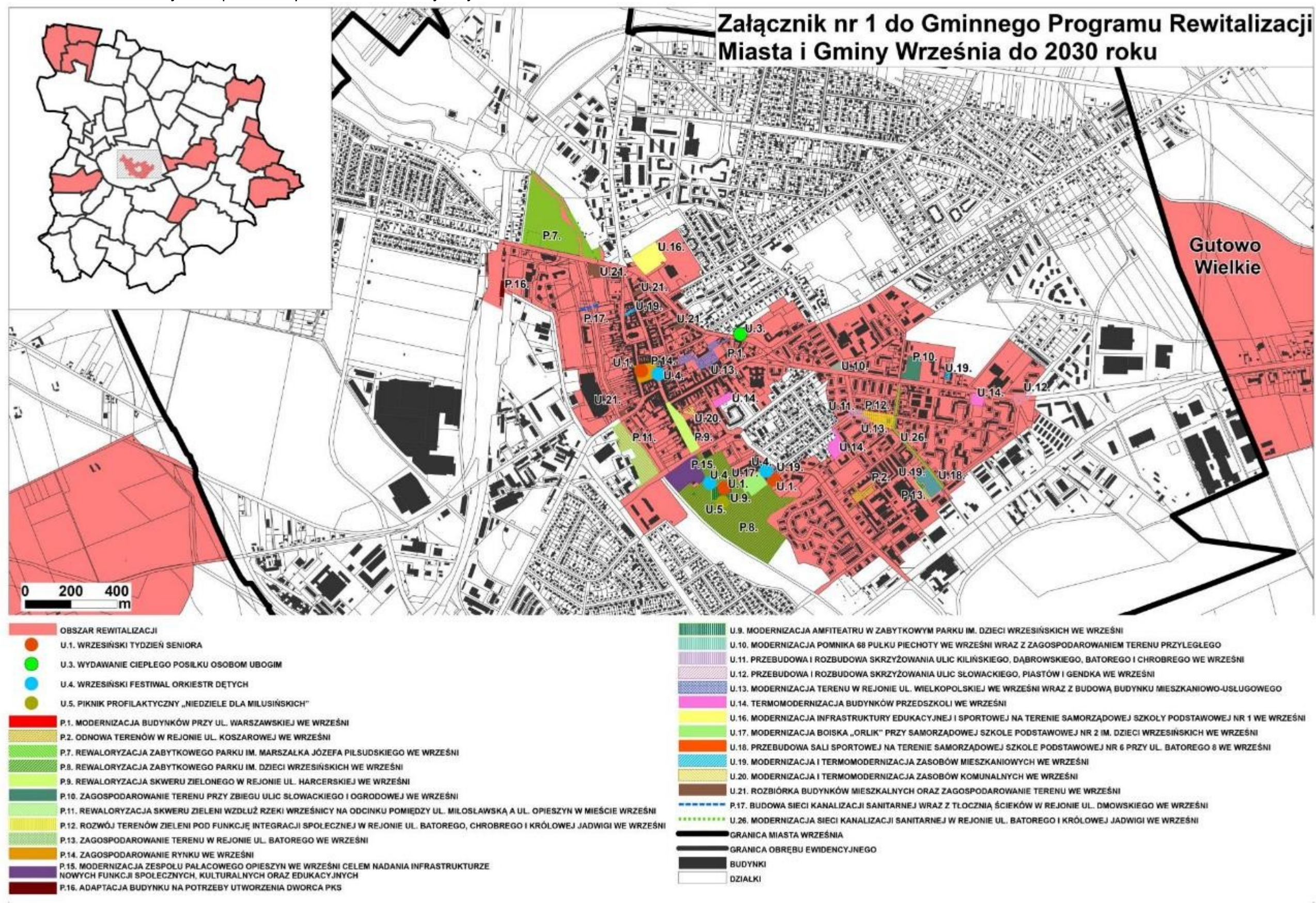
16. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wynikają z diagnozy i analiz, zdiagnozowanych problemów i potrzeb, konsultacji społecznych, opinii oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku. Na mapie, stanowiącej załącznik graficzny do programu rewitalizacji, wskazano lokalizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla prawie wszystkich przedsięwzięć jest możliwe ustalenie konkretnej lokalizacji. Wśród nich znajdują się przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące budynków, które zostaną poddane modernizacji, termomodernizacji i/lub adaptacji pod inne funkcje, a także przedsięwzięcia nieinwestycyjne dotyczące m.in. działań społecznych, którymi objęci zostaną mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Działania te będą organizowane m.in. w konkretnych lokalizacjach, np. w siedzibie organizacji oferującej aktywizację społeczną i integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wszystkie placówki oświatowe, które będą realizować działania skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej, znajdują się na obszarze rewitalizacji. Niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne dotyczą inwestycji i działań społecznych zaplanowanych do realizacji w przestrzeni publicznej, w tym na terenach zieleni. Na rycinie przedstawiono także lokalizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu modernizację układu drogowego przyczyniającą się do poprawy warunków bezpieczeństwa wszystkich użytkowników ruchu. Na mapie zlokalizowano przedsięwzięcia inwestycyjne mające na celu rozwój terenów zieleni pod funkcję integracji społecznej na obszarze zabudowy wielorodzinnej blokowej, np. w rejonie ul. Batorego i Królowej Jadwigi. Ponadto uwzględniono projekty odnoszące się do termomodernizacji budynków przedszkoli i szkół podstawowych oraz modernizacji terenów sportowych przy placówkach edukacyjnych. Poza tym umiejscowiono projekty służące odnowie lub poprawie funkcjonalności i estetyki terenów zieleni ogólnodostępnej, w tym parków i skwerów miejskich. Na załączniku graficznym usytuowano również przedsięwzięcia rewitalizacyjne związane z modernizacją budynków mieszkalnych wielorodzinnych wybudowanych przed 1989 rokiem stanowiących dzisiaj zasób komunalny Gminy Wrześni. Na mapie umieszczono też przedsięwzięcia rewitalizacyjne polegające na remoncie obiektów użyteczności publicznej, w tym świetlic wiejskich i amfiteatru im. Anny Jantar w Parku im. Dzieci Wrzesińskich w otoczeniu obszaru zabudowy mieszkaniowej kamienicznej. Na rycinie przedstawiono również przedsięwzięcia rewitalizacyjne dotyczące rozszerzenia oferty rekreacji i integracji mieszkańców, np. w sąsiedztwie Samorządowej Szkoły Podstawowej nr 6 i Dziennego Klubu Seniora. Na mapie nie zaznaczono punktowo przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja przewidziana została na całym obszarze rewitalizacji lub zostanie podana na dalszych etapach postępowania administracyjnego. Są to:

- P.4. Rozszerzenie wsparcia dla seniorów w formie utworzenia klubów seniora i/lub kawiarni społecznych,
- P.5. Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej,
- P.6. Utworzenie sieci mieszkań treningowych i wspomaganych.

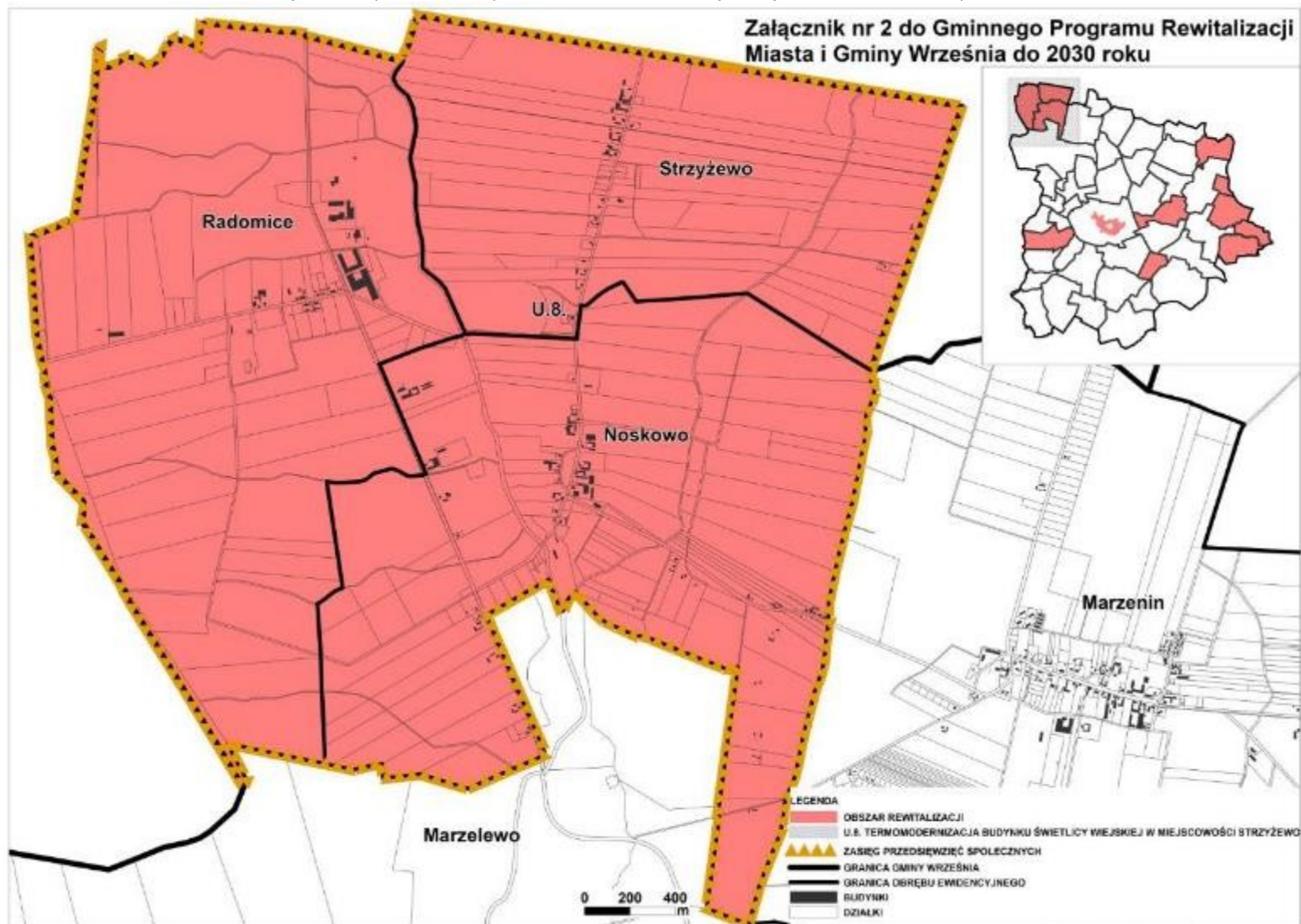
Poniżej zaprezentowano mapy kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Rycina 25. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon miasto Września

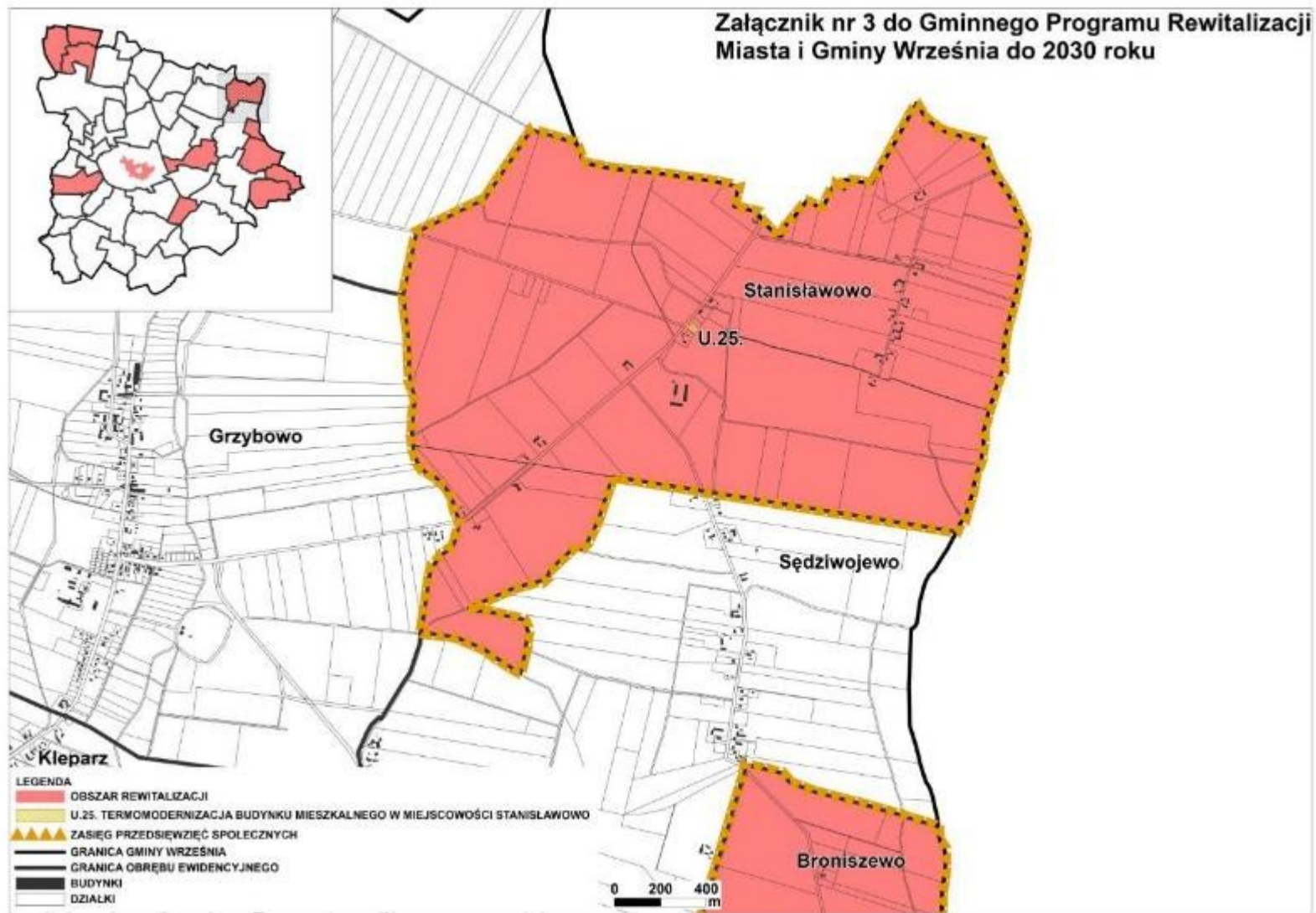
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 26. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Radomice, Strzyżewo, Noskowo

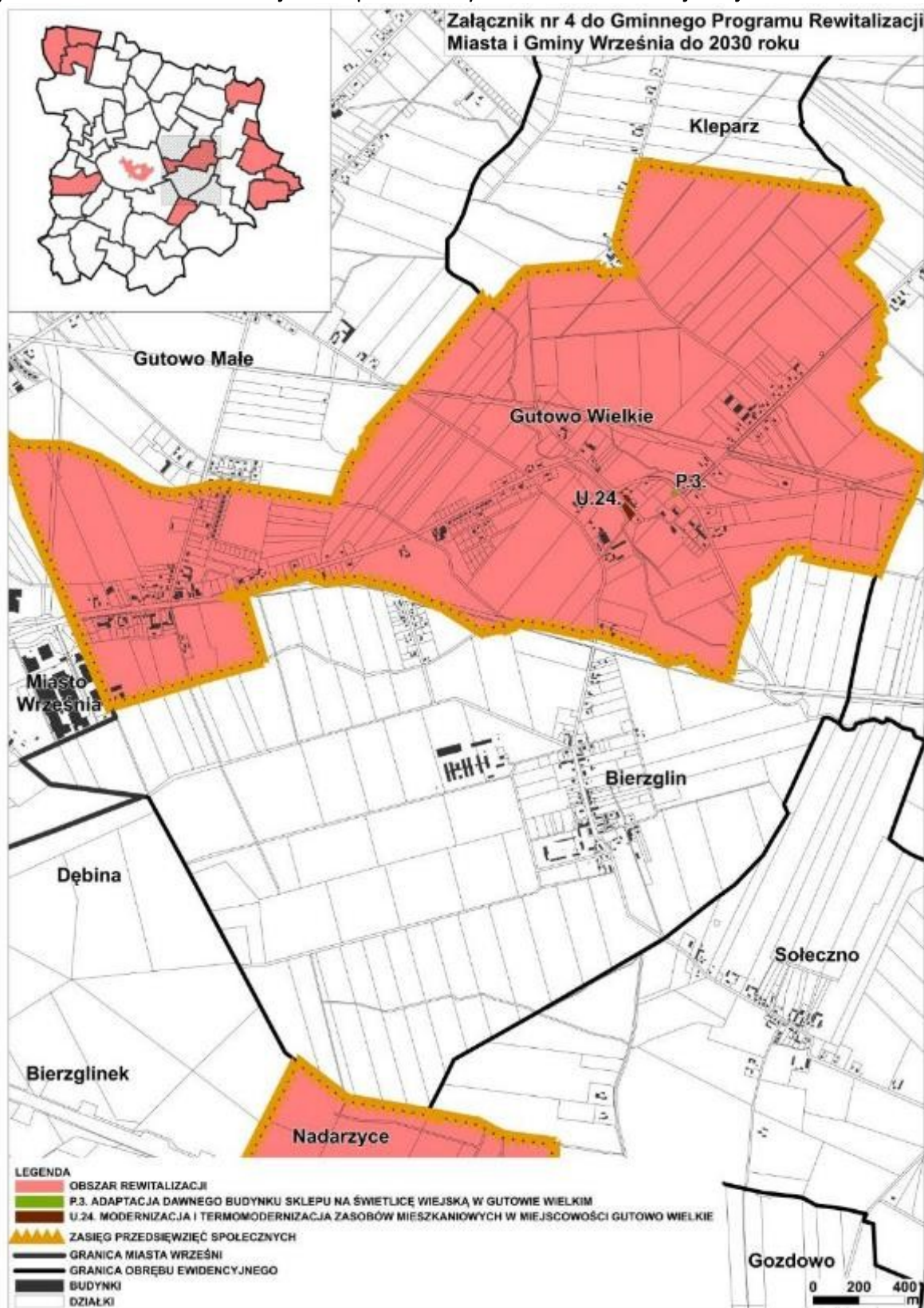
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 27. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Stanisławowo

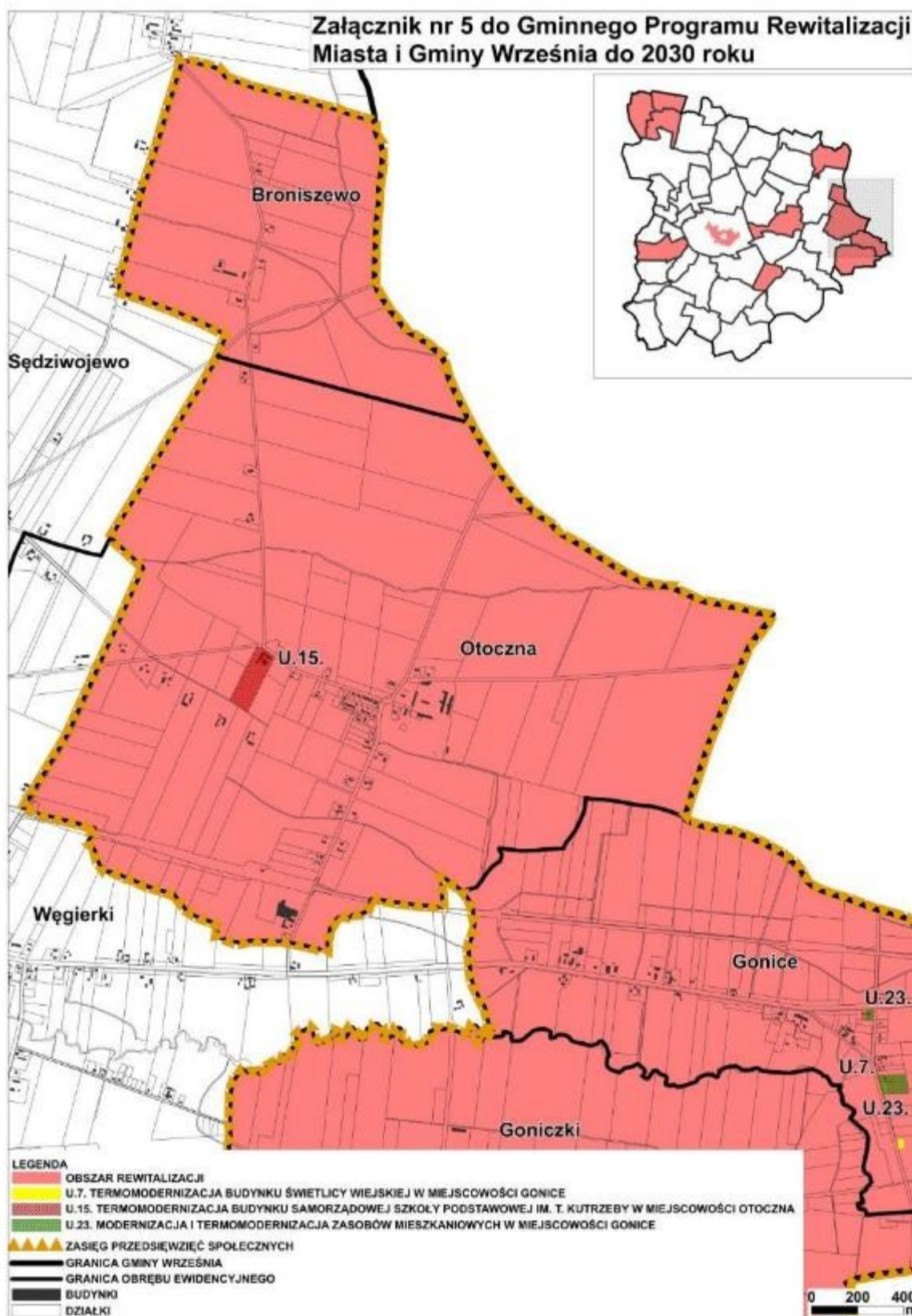
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 28. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Gutowo Wielkie

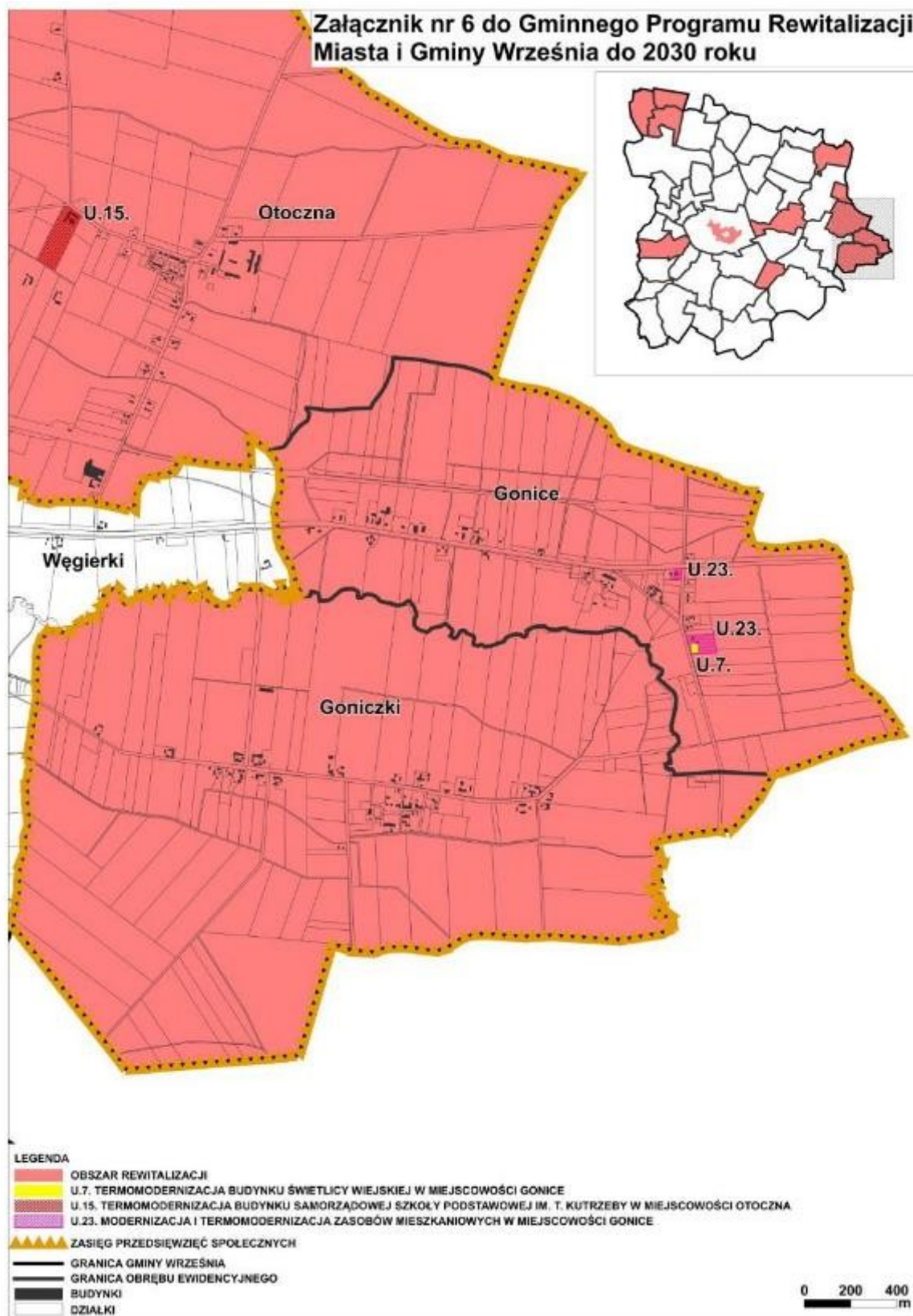
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 29. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Broniszewo, Otoczna

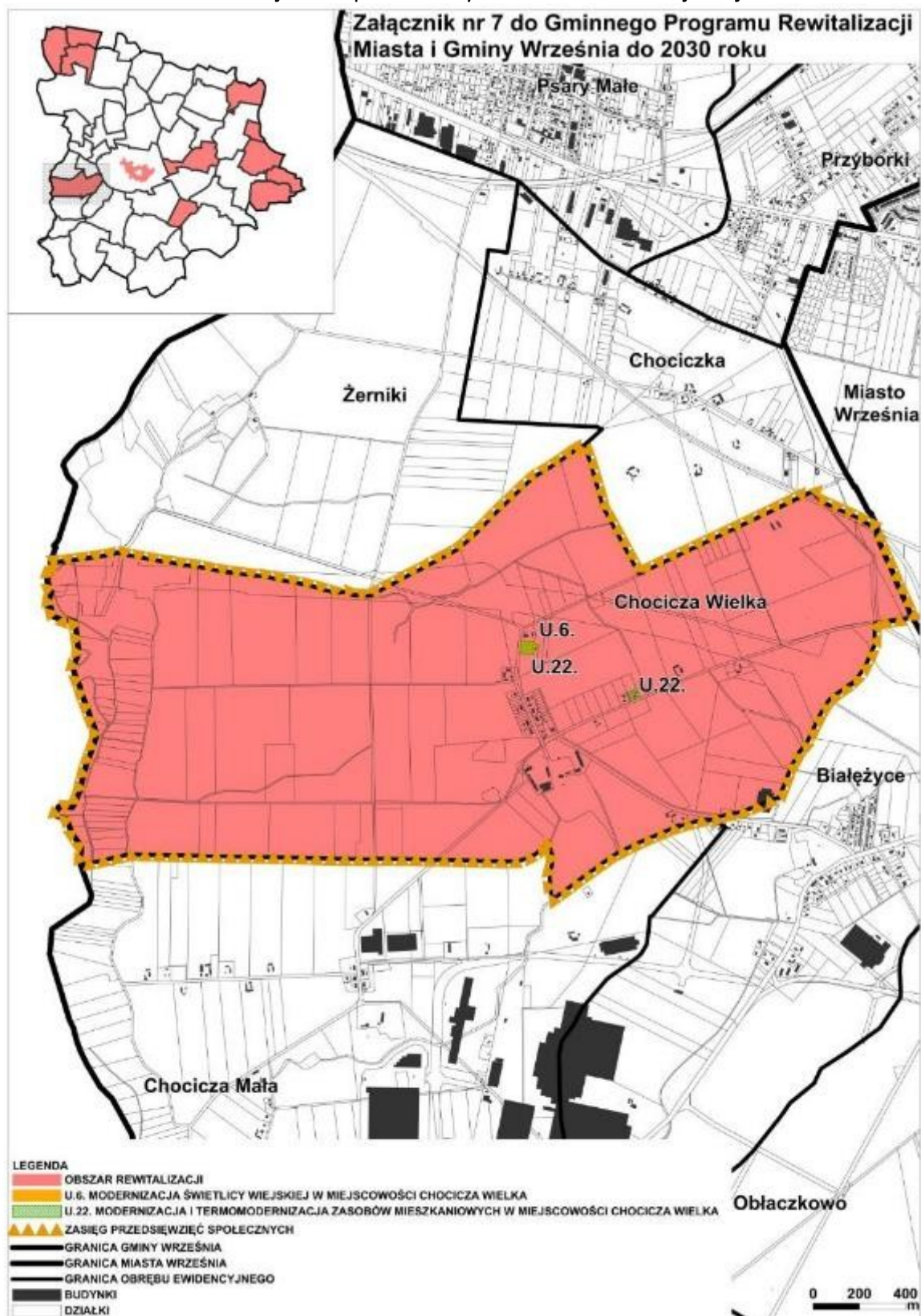
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 30. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Gonice, Goniczki

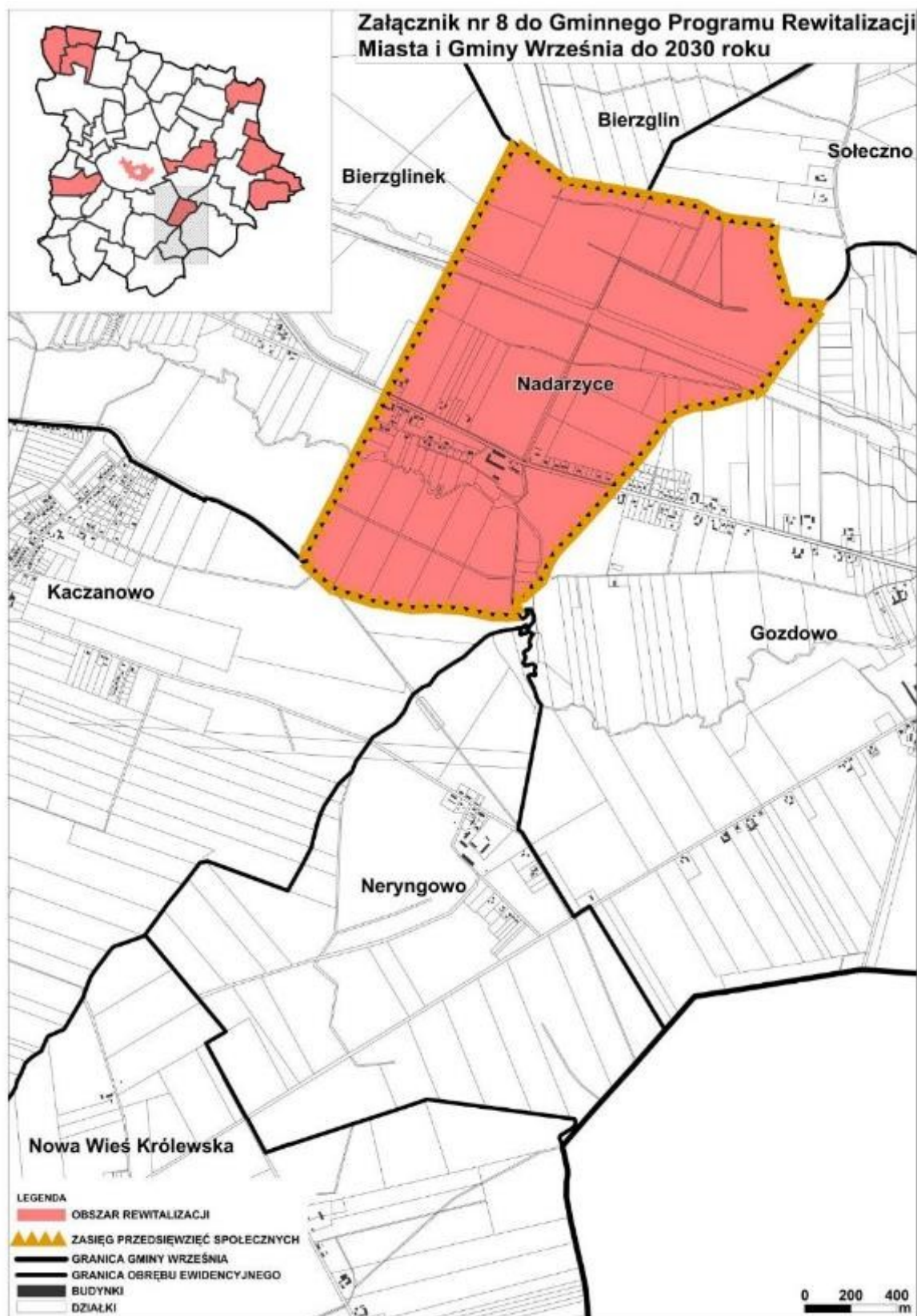
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 31. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Chocicza Wielka

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 32. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Nadarzyce

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

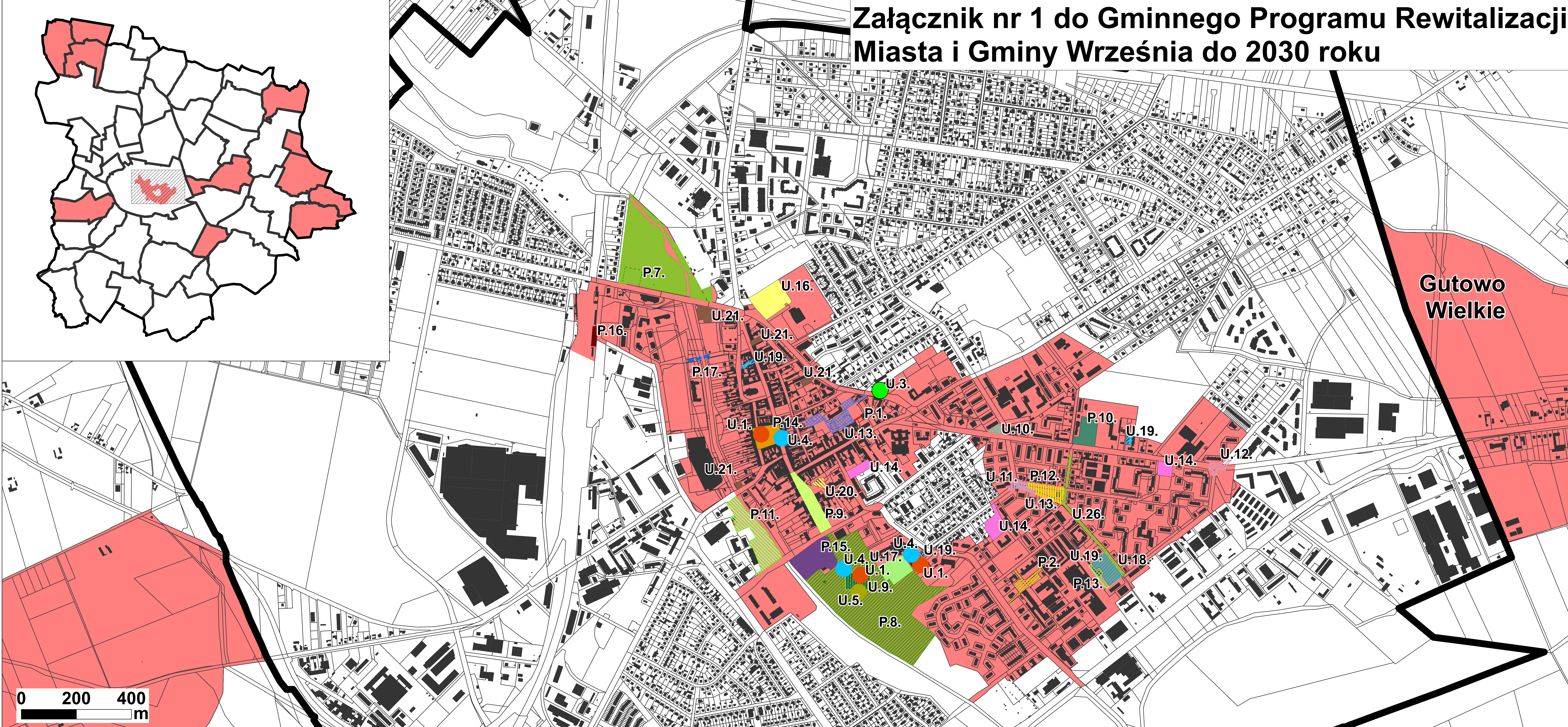
Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Powiązania celów operacyjnych określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.....	5
Tabela 2. Obszary interwencji określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, na terenie których znajduje się Gmina Września, w tym obszar rewitalizacji Gminy Września.....	8
Tabela 3. Powiązania celów i kierunków działań określonych w Strategii rozwoju miasta i gminy Września na lata 2021-2027 z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.....	13
Tabela 4. Wykaz wydzielonych jednostek analitycznych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku w mieście Wrześni.....	19
Tabela 5. Wykaz wydzielonych miejscowości wiejskich według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku na obszarze wiejskim gminy Wrześni.....	20
Tabela 6. Lista wskaźników delimitacyjnych.....	22
Tabela 7. Wagi przeliczeniowe dla wskaźników wystandaryzowanych wraz z uzasadnieniem.....	25
Tabela 8. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie w mieście Wrześni.....	28
Tabela 9. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie na obszarze wiejskim gminy Wrześni.....	30
Tabela 10. Liczba ludności ogółem i powierzchnia geodezyjna na obszarze rewitalizacji.....	35
Tabela 11. Wykaz żłobków i klubów dziecięcych w mieście Wrześni.....	41
Tabela 12. Wykaz przedszkoli w mieście Wrześni.....	41
Tabela 13. Wykaz szkół podstawowych i ponadpodstawowych w granicach miejskiej części obszaru rewitalizacji.....	43
Tabela 14. Wykaz największych pracodawców na terenie gminy Wrześni.....	46
Tabela 15. Wykaz obiektów sportowych w miejskiej części obszaru rewitalizacji.....	72
Tabela 16. Wykaz obiektów sportowych w wiejskiej części obszaru rewitalizacji.....	80
Tabela 17. Problemy rozwojowe obszaru rewitalizacji.....	103
Tabela 18. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji.....	105
Tabela 19. Potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji.....	107
Tabela 20. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	112
Tabela 21. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych.....	167
Tabela 22. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	174
Tabela 23. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku.....	186
Tabela 24. Wskaźniki monitorowania skutków realizacji programu poprzez analizę aktualnego poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszarów rewitalizacji.....	188
Rycina 1. Podział miasta Wrześni na jednostki analityczne na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Wrześni.....	18
Rycina 2. Rozmieszczenie przestrzenne wsi na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Września.....	20
Rycina 3. Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika sumarycznego w mieście Wrześni we wszystkich sferach łącznie.....	27

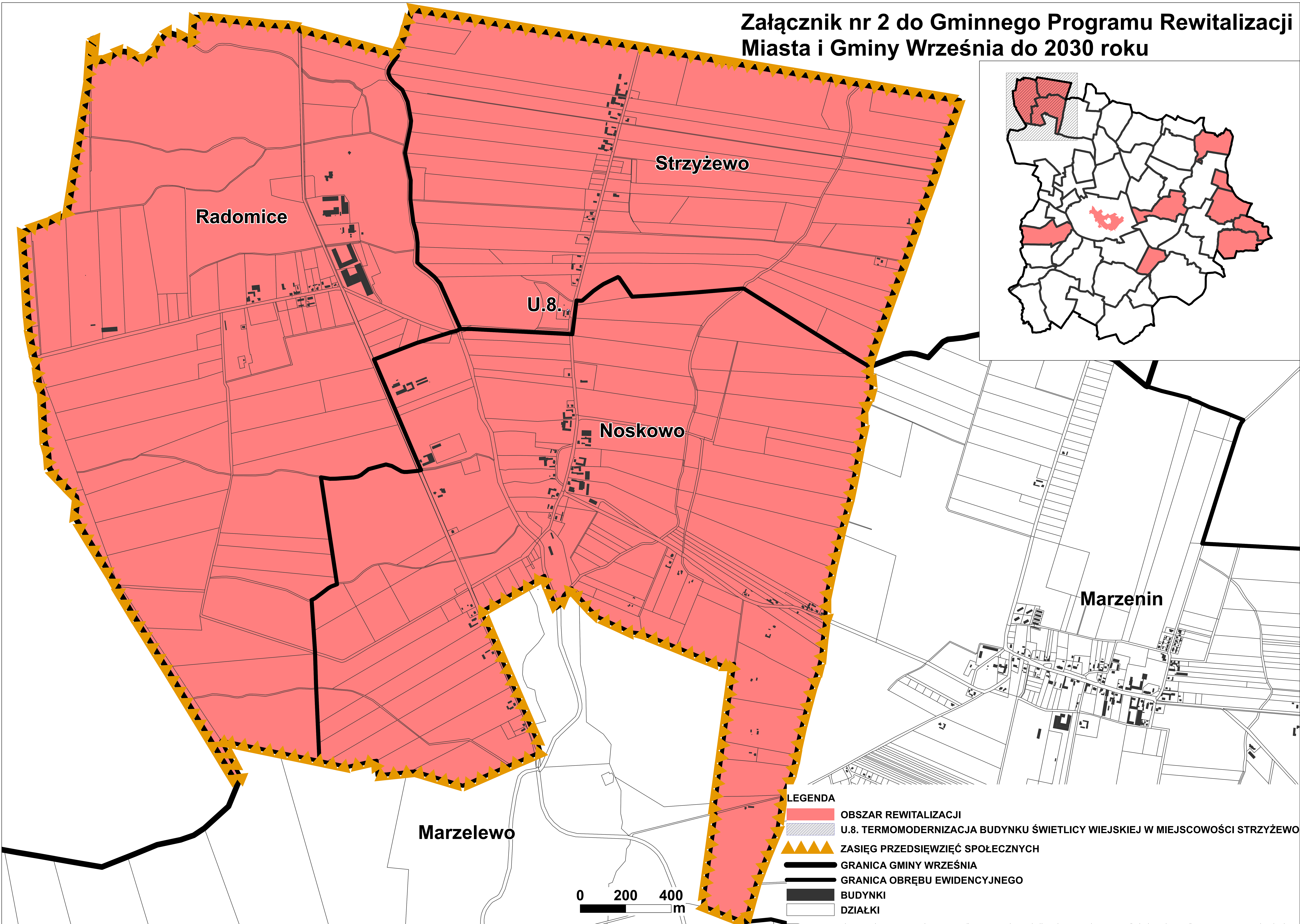
Rycina 4. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego w mieście Wrześni.....	29
Rycina 5. Zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika sumarycznego we wszystkich sferach łącznie na obszarze wiejskim gminy Wrześni.....	32
Rycina 6. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim gminy Wrześni.....	33
Rycina 7. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji w mieście Wrześni.....	34
Rycina 8. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim w gminie Wrześni.....	35
Rycina 9. Rozmieszczenie terenów zieleni miejskiej w miejskiej części obszaru rewitalizacji.....	48
Rycina 10. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – centrum miasta Września.....	153
Rycina 11. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – centrum miasta Września.....	153
Rycina 12. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – centrum miasta Września.....	154
Rycina 13. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Gonice, Goniczki.....	155
Rycina 14. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Gutowo Wielkie.....	156
Rycina 15. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Noskowo, Radomice, Strzyżewo.....	157
Rycina 16. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 10% raz na 10 lat dla powodzi rzecznych – Nadarzyce.....	158
Rycina 17. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – Gonice, Goniczki.....	159
Rycina 18. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – Gutowo Wielkie.....	160
Rycina 19. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – Noskowo, Radomice, Strzyżewo.....	161
Rycina 20. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 1% raz na 100 lat dla powodzi rzecznych – Nadarzyce.....	162
Rycina 21. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Gonice, Goniczki.....	163
Rycina 22. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Gutowo Wielkie.....	164
Rycina 23. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Noskowo, Radomice, Strzyżewo.....	165
Rycina 24. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody 0,2% raz na 500 lat dla powodzi rzecznych – Nadarzyce.....	166
Rycina 25. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon miasto Września.....	197
Rycina 26. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Radomice, Strzyżewo, Noskowo.....	198
Rycina 27. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Stanisławowo.....	199
Rycina 28. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Gutowo Wielkie.....	200
Rycina 29. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Broniszewo, Otoczna.....	201

Rycina 30. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Gonice, Goniczki	202
Rycina 31. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Chocicza Wielka	203
Rycina 32. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Nadarzyce.....	204

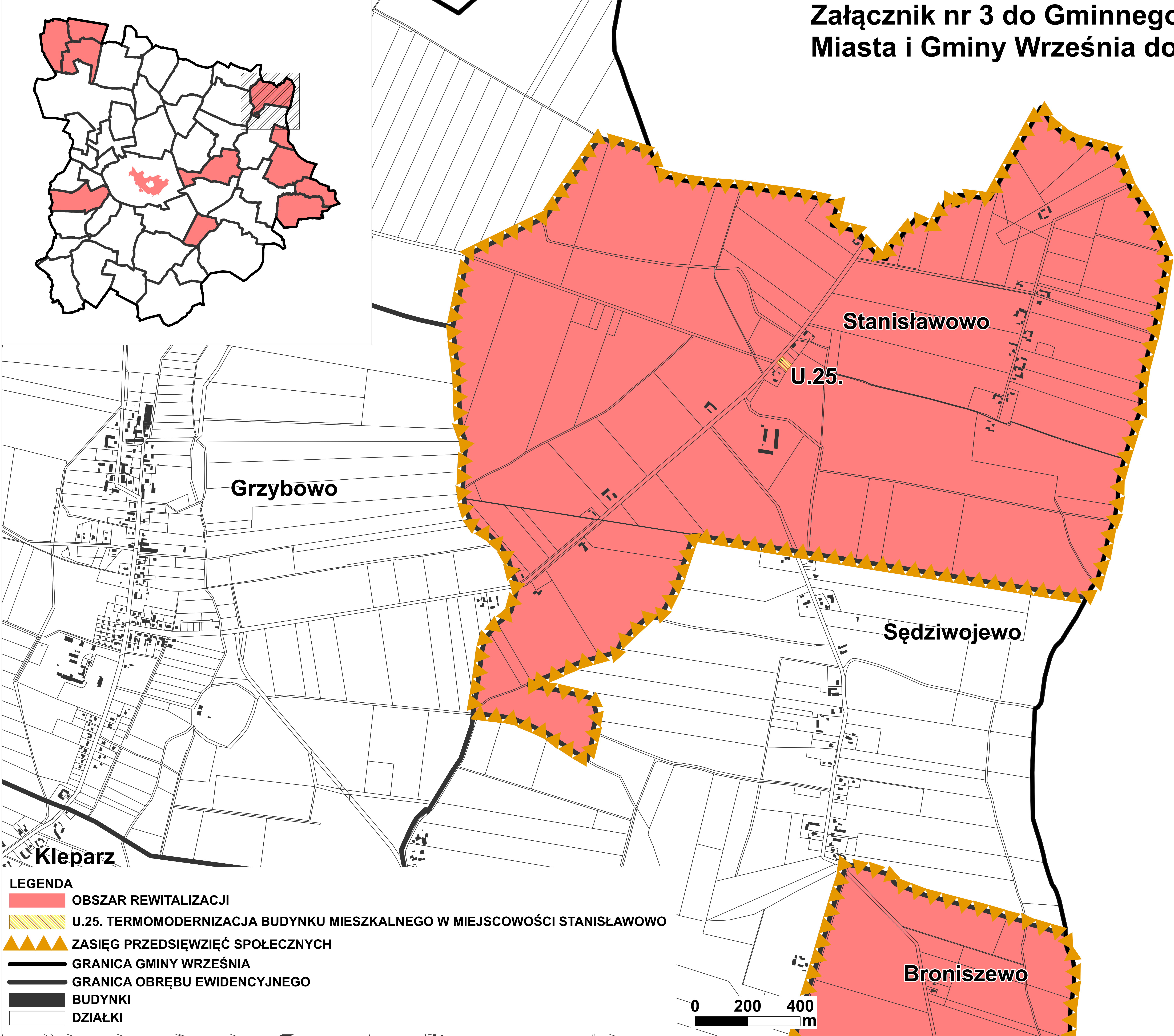
Załącznik nr 1 do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku

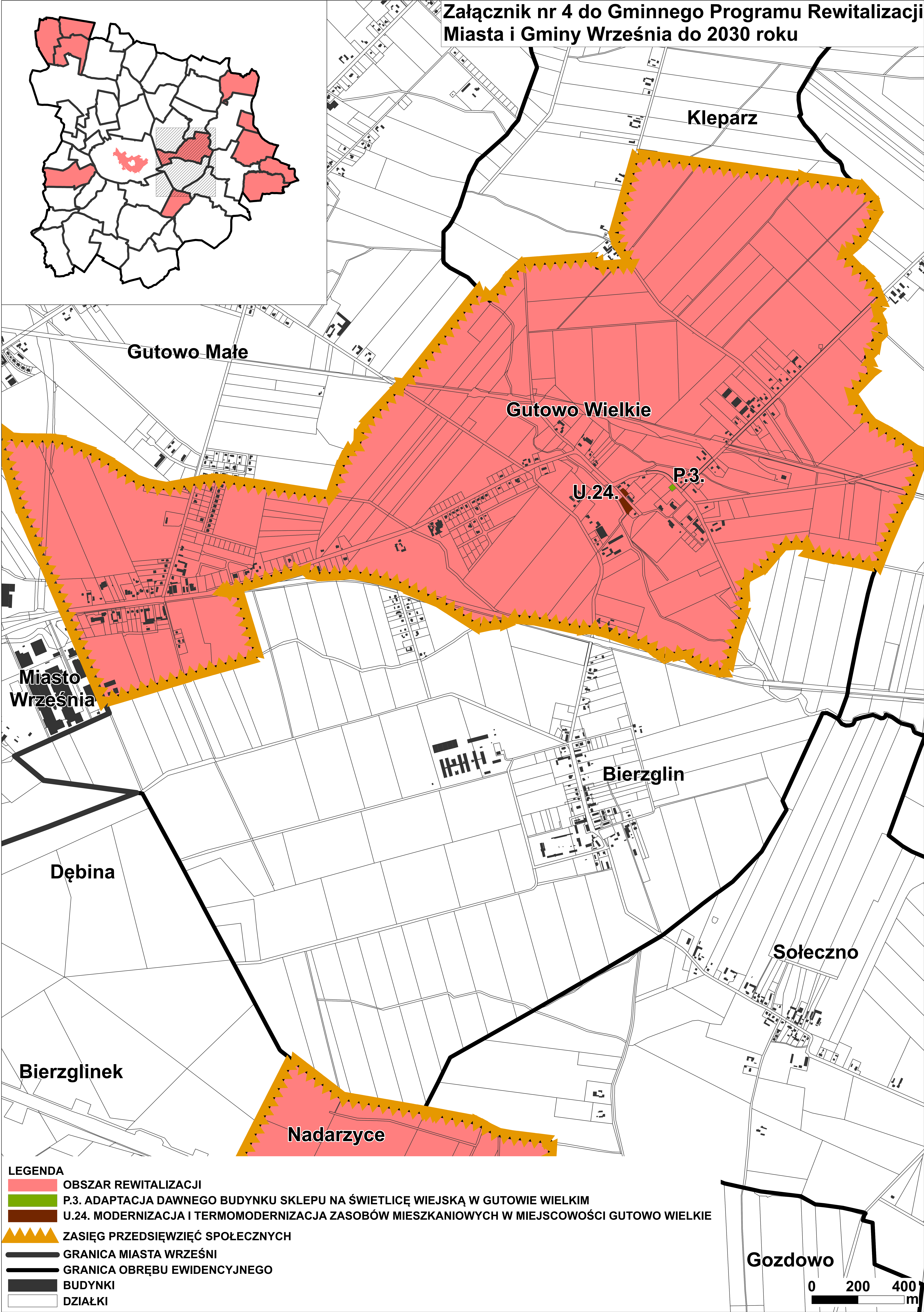
**Załącznik nr 2 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku**

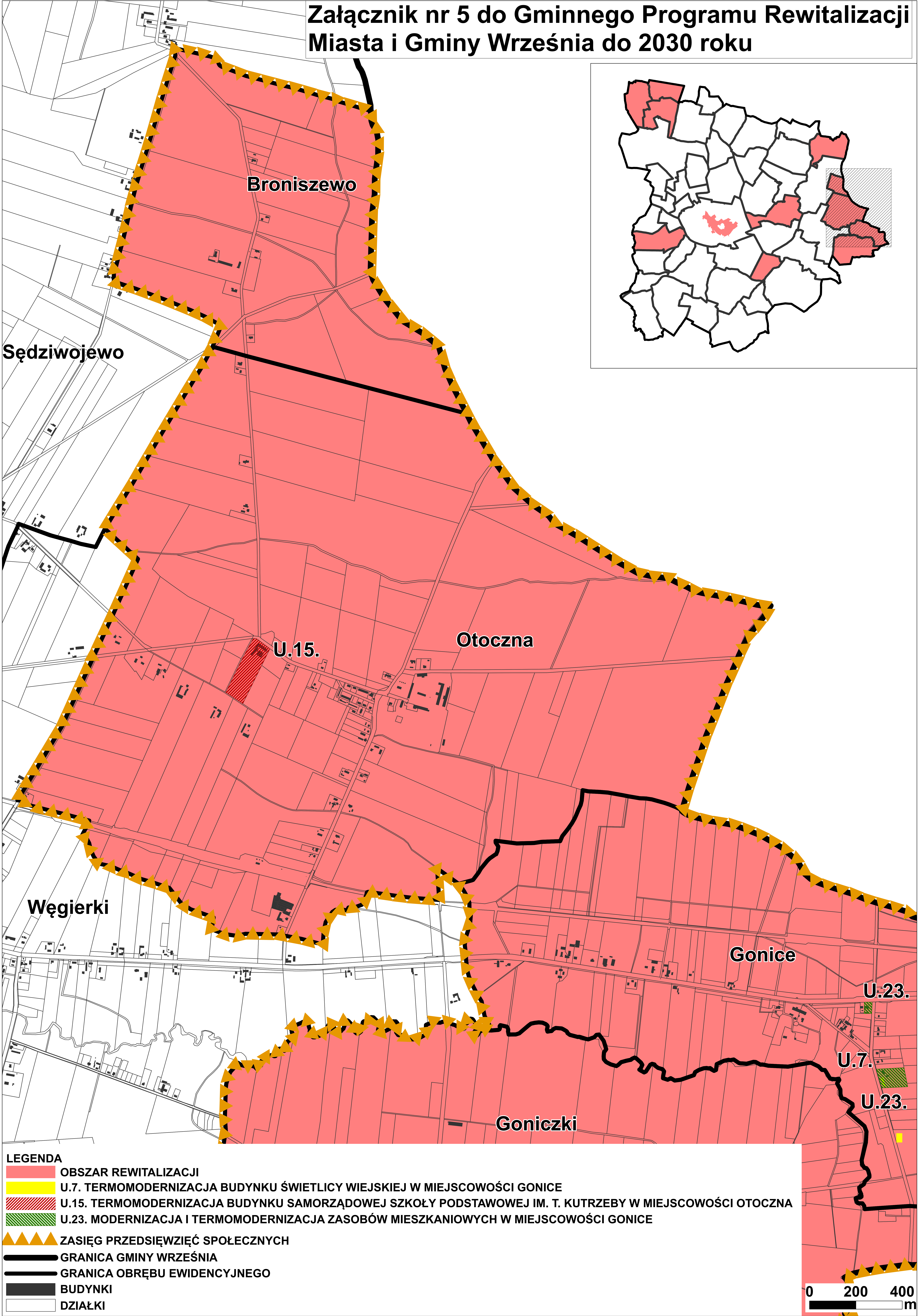
Załącznik nr 3 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku

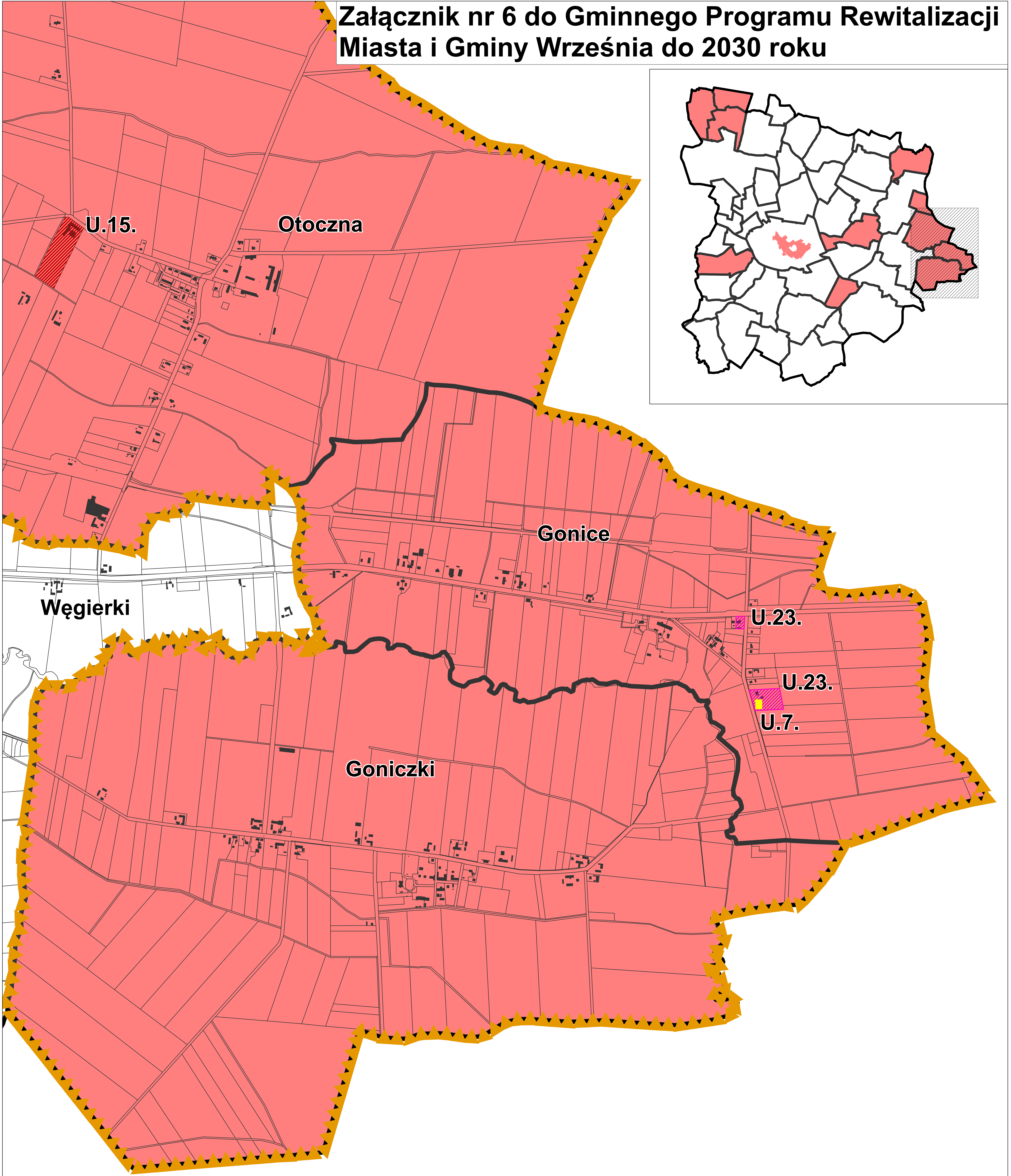
Załącznik nr 4 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku

Załącznik nr 5 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku

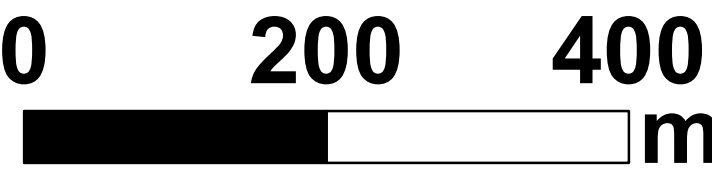

**Załącznik nr 6 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku**

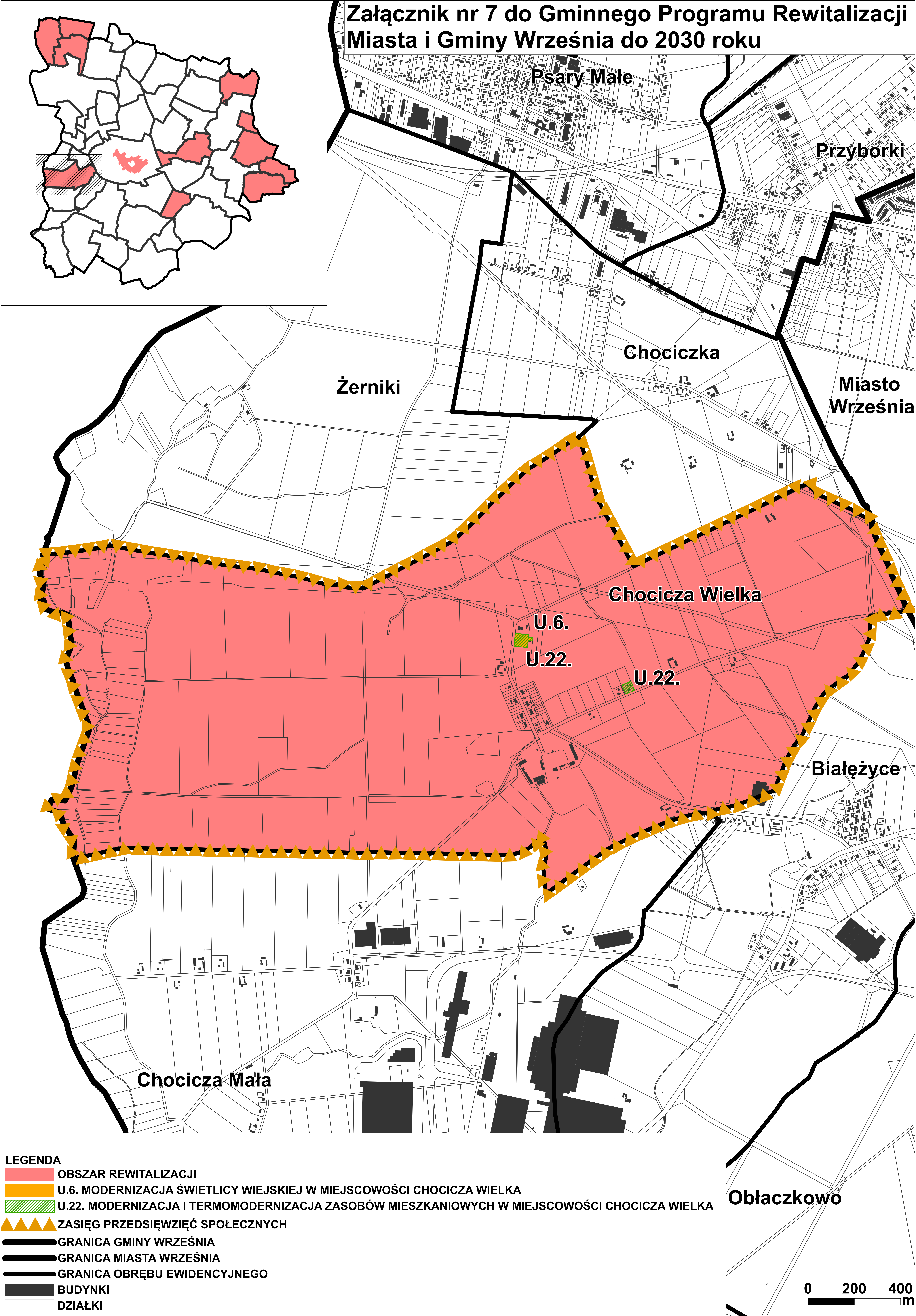

LEGENDA

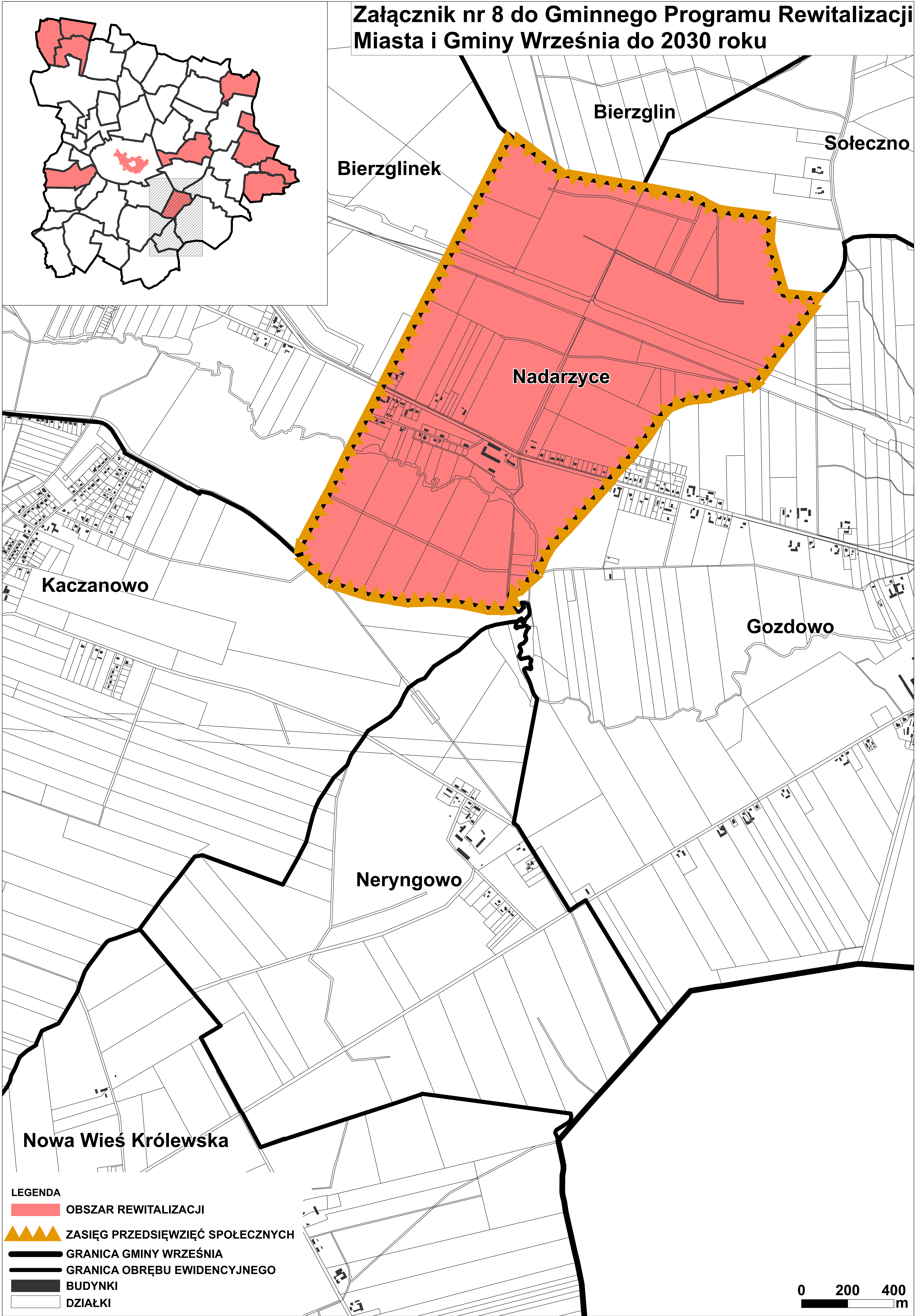
- OBSZAR REWITALIZACJI
- U.7. TERMOMODERNIZACJA BUDYNKU ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W MIEJSCOWOŚCI GONICE
- U.15. TERMOMODERNIZACJA BUDYNKU SAMORZĄDOWEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. T. KUTRZEBY W MIEJSCOWOŚCI OTOCZNA
- U.23. MODERNIZACJA I TERMOMODERNIZACJA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W MIEJSCOWOŚCI GONICE
- ZASIĘG PRZEDSIĘWZIĘĆ SPOŁECZNYCH
- GRANICA GMINY WRZEŚNIA
- GRANICA OBRĘBU EWIDENCYJNEGO
- BUDYNKI
- DZIAŁKI

**Załącznik nr 7 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku**

**Załącznik nr 8 do Gminnego Programu Rewitalizacji
Miasta i Gminy Września do 2030 roku**

UZASADNIENIE

Rewitalizacja, zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Jest on realizowany w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W dniu 14 września 2023 r. Rada Miejska we Wrześni uchwałą Nr XLIV/433/2023 zdecydowała o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Września do 2030 roku.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji (dalej GPR) zostało poprzedzone diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Dnia 28 czerwca 2023 r. Rada Miejska we Wrześni podjęła uchwałę Nr XLIII/417/2023 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Września.

W GPR ujęto zestawienie projektów, które mają prowadzić do minimalizowania zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych.

Przyjęcie GPR umożliwi Gminie Września i innym interesariuszom rewitalizacji aplikowanie o zewnętrzne środki finansowe na realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Mając na uwadze powyższe, przyjęcie przez Radę Miejską we Wrześni Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Września do 2030 roku należy uznać za zasadne.